

DATGANIAD CYFRIFON 2012/13

DATGANIAD CYFRIFON
CYNGOR SIR DDINBYCH
2012/13

CYNNWYS:

ADRAN	TUDALEN
1. CYFLWYNIAD A RHAGYMDRODD EGLURHAOL	1-9
2. DATGANIAD CYFRIFOLDEBAU	10-11
3. DATGANIADAU ARIANNOL A NODIADAU YNGLŶN Â'R CYFRIFON Datganiad ynglŷn â'r Symudiadau yn y Cronfeydd Wrth Gefn Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Y Fantolen Datganiad Llif Arian Nodiadau Ynglŷn â'r Cyfrifon	15-17 18-19 20-22 23 24-122
4. DATGANIADAU ATODOL Datganiad Incwm a Gwariant y Cyfrif Refeniw Tai Datganiad ynglŷn â'r Symudiadau yn Mantolen y Cyfrif Refeniw Tai Nodiadau ynglŷn â'r Datganiadau Atodol	124 125 126-128
5. ADRODDIAD YR ARCHWILIWR ALLANOL	129-102
6. DATGANIAD LLYWODRAETHU BLYNYDDOL	134-151
7. GEIRFA	152-159

CYFLWYNIAD

Awdurdod unedol yng Nghymru yw Cyngor Sir Ddinbych gyda phoblogaeth o dros 96,000. Mae Sir Ddinbych yn cynnwys cyrchfannau gwyliau'r Rhyl a Phrestatyn ar hyd arfordir Gogledd Cymru, Dyffryn Clwyd, Corwen yn ne'r Sir a thref Llangollen, sy'n boblogaidd ymhlith twristiaid. Mae hefyd yn cynnwys trefi castellolog hanesyddol Rhuddlan, Dinbych a Rhuthun, a dinas gadeiriol fechan Llanelwy. Mae 47 o gynghorwyr etholedig i gynrychioli amrywiol wardiau'r sir. Mae'r Cyngor yn cyflogi oddeutu 4,500 o staff.

Daeth y Cyngor Sir i fodolaeth ym mis Ebrill 1996 ac mae'n gyfrifol am ystod fawr o wasanaethau gan gynnwys ysgolion, gofal cymdeithasol, priffyrdd, casglu a gwaredu gwastraff, cynllunio, datblygu economaidd, twristiaeth, llyfrgelloedd, canolfannau hamdden a llawer yn rhagor.

Ar ddiwedd pob blwyddyn, mae'n rhaid i'r Cyngor gynhyrchu Datganiad Cyfrifon sy'n cydymffurfio â deddfwriaeth ac sy'n dangos ar be y gwariodd y Cyngor ei arian. Mae'r cyfrifon hyn yn mynd yn fwyfwy technegol ac yn anos eu deall. Pwrpas y Cyflwyniad yn yr adran nesaf yw ceisio cyflwyno rhai o'r rhifau mwyaf pwysig mewn dull mwy dealladwy.

Pe bai gennych unrhyw gwestiynau ynglŷn â'r cyfrifon, byddai croeso i chi gysylltu â'r Prif Swyddog Ariannol, Cyngor Sir Ddinbych, Neuadd y Sir, Ffordd Wynnstay, Rhuthun, LL15 1YN. At hynny, mae gennych hawl cyfreithiol i archwilio'r cyfrifon cyn cwblhau'r archwilio. Hysbysebwyd yn y wasg leol i ddweud fod y cyfrifon ar gael i'w harchwilio.

DATGANIAD CYFRIFON

Mae'r Cyngor yn cynhyrchu Datganiad Cyfrifon bob blwyddyn yn unol â gofynion cyfreithiol, safonau'r Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifyddiaeth a'r Côt Ymarfer ar gyfer Cadw Cyfrifon Awdurdodau Lleol (y Côt) yn y Deyrnas Unedig, gyda'r amcanion canlynol:

- Cydymffurfio â gofynion cyfreithiol a phroffesiynol.
- Rhoi gwybodaeth ynglŷn â chyllid y Cyngor i ddefnyddwyr gwasanaeth, etholwyr, trethdalwyr busnes, trethdalwyr lleol, Cynghorwyr a phartïon eraill sydd â diddordeb.
- Dangos stiwardiaeth o arian cyhoeddus

Mae'r Datganiad Cyfrifon yn cynnwys yr adrannau canlynol:

Adran 1 - Rhagymadrodd Eglurhaol

Mae'r Rhagymadrodd hwn gan y Prif Swyddog Ariannol yn darparu crynodeb o weithgareddau ariannol y Cyngor yn ystod y flwyddyn ac ar ddiwedd y flwyddyn.

Adran 2 - Datganiad Cyfrifoldebau

Mae hyn yn amlinellu dyletswyddau'r Prif Swyddog Ariannol wrth baratoi'r cyfrifon, a chyfrifoldebau'r Cyngor wrth gadw at y rheoliadau perthnasol.

Adran 3 – Prif Ddatganiadau Ariannol a Nodiadau ynglŷn â'r Cyfrifon

Mae Cod 2012 yn mynnu fod cyfrifon awdurdod lleol yn cydymffurfio gyda'r Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol (SAARh). Mae'r prif datganiadau ariannol yn cynnwys:

Datganiad ynglŷn â'r Symudiadau yn y Cronfeydd Wrth Gefn

Mae hyn yn dangos yr addasiadau a wnaed i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr i gyflawni gofynion cyfrifeg statudol, i'w alinio gyda'r sail gyfrifyddol y seiliwyd y lefel Treth y Cyngor am y flwyddyn arni.

Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr

Mae'r cyfrif hwn yn grynodeb o'r arian a gynhyrchwyd ac a wariwyd wrth ddarparu gwasanaethau ac wrth reoli'r Cyngor yn ystod y flwyddyn ddiwethaf. Mae'n cynnwys pob gwariant beunyddiol ac incwm perthynol ar sail gronïadol, ynghyd â thrafodion sy'n mesur gwerth yr asedau a dreuliwyd mewn gwirionedd yn ystod y flwyddyn. Mae hefyd yn dangos amcanestyniad o werth y buddiannau ymddeol a enillwyd gan gyflogaion yn ystod y flwyddyn.

Y Fantolen

Mae'r Fantolen yn rhoi ciplun o sefyllfa ariannol y Cyngor ar 31 Mawrth 2013. Mae'n amlinellu gwerth yr eitemau y mae'n berchen arnynt (asedau) a gwerth yr hyn sy'n ddyledus i eraill (ymrwymïadau). Mae' ymgorffori holl gyllid y Cyngor, o ran cyfalaf a refeniw.

Datganiad Llif Arian

Mae hyn yn rhoi crynodeb ynglŷn ag arian parod y Cyngor a thrafodion sy'n gyfwerth ag arian parod dros y flwyddyn, gan ddangos yr union arian parod a dderbyniwyd ac a wariwyd a'r newid a fu yn sefyllfa'r Cyngor o safbwynt arian parod. Cyflwynir y datganiad yn defnyddio'r dull anuniongyrchol er mwyn cydweddu â sut y caiff ei gyflwyno yn y Cyfrifon Llywodraeth Gyfan.

Nodiadau Ynglŷn â'r Cyfrifon

Darperir nodiadau eglurhaol ar ôl y prif ddatganiadau ariannol ac ar ôl y datganiadau ariannol atodol. Mae'r nodiadau yn cyflwyno gwybodaeth ychwanegol i roi cymorth er mwyn deall y cyfrifon.

Adran 4 - Datganiadau Ariannol Atodol a Nodiadau**Cyfrif Refeniw Tai (CRT)**

Mae gofyn ar i Gynghorau gyfrifo costau gwasanaeth tai'r cyngor ar wahân trwy gyfrwng Cyfrif Incwm a Gwariant y Cyfrif Refeniw Tai a Datganiad ynglŷn â'r Symudiadau ym Mantolen y Cyfrif Refeniw Tai. Mae'r cyfrif hwn yn dangos ymhle y caiff arian ei wario'n cynnal ac yn rheoli tai'r cyngor, yn talu sybsidi i Lywodraeth Cymru a sut y cyfarfyddir â'r costau hyn gyda rhenti ac incwm arall.

Mae'r Datganiad ynglŷn â'r Symudiadau ym Malansau'r Cyfrif Refeniw Tai yn dod â'r holl symudiadau o fewn cronfeydd wrth gefn y Cyfrif Refeniw Tai ynghyd.

Adran 5 - Adroddiad yr Archwiliwr Allanol

Mae'r cyfrifon hyn yn amodol ar archwiliad allanol annibynnol gan archwilydd a benodir gan Archwilydd Cyffredinol Cymru ac mae yr adroddiad hwnnw wedi ei gynnwys yn yr adran hon.

Adran 6 - Datganiad Llywodraethu Blynnyddol

Mae hyn yn amlinellu dull gweithredu'r Cyngor wrth sicrhau ei fod yn cynnal system effeithiol o lywodraethu corfforaethol a rheolaeth fewnol.

Adran 7 - Geirfa

Mae'r adran hon yn cynnwys rhestr o rai o'r diffiniadau a fabwysiedir at ddiben cyfrifon a gwblheir yn unol â Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol.

ADRAN 1 - RHAGYMDRODD EGLURHAOL

1.1 ADOLYGIAD Y FLWYDDYN – GWARIANT REFENIW

Bydd y Cyngor yn sefydlu cyllideb refeniw bob blwyddyn. Mae hon yn gyllideb ar gyfer y gwasanaethau y bydd yn eu darparu yn ystod y flwyddyn ac fydd yn cael eu hariannu gan ddefnyddwyr gwasanaeth, Grantiau Llywodraeth Cymru a Threth y Cyngor a Threthdalwyr Busnes. Ar gyfer 2012/13, y gyllideb gros oedd £260m. Sefydlwyd a darparwyd targed cynilon o £3.4m yn 2012/13 fel ail flwyddyn rhaglen pedair blynedd i ddarparu tua £18m erbyn diwedd 2014/15.

Erbyn diwedd y flwyddyn, roedd y Cyngor wedi gwario £1.5m yn llai nag yr oedd wedi cyllidebu ar ei gyfer ar gyllidebau gwasanaethau a chorfforaethol, gan gynnwys gwneud cyfraniad o £300k wedi'i gyllidebu i falansau.

Balansau, Darpariaethau a Chronfeydd Wrth Gefn

Mae'r sefyllfa refeniw derfynol eleni wedi golygu ei bod yn bosibl i wneud cyfraniad net o £4.0m i gronfeydd wrth gefn yn y cyfrifon.

Balansau cyffredinol y Cyngor erbyn hyn yw £8.4m. Mae'n rhaid i'r Cyngor wneud yn siŵr ei fod yn cadw digon o arian yn y balansau hyn i fod yn siŵr y gall ymdrin ag unrhyw broblemau annisgwyl y bydd yn eu hwynebu. Mae manylion yr holl ddarpariaethau a chronfeydd wrth gefn wedi'u cynnwys yn y Nodiadau i'r Datganiad Cyfrifon.

Sut Rydym yn Rhoi Gwybod am ein Cyllideb

Bob mis, bydd adroddiad cyllideb yn cael ei gyflwyno i Gabinet y Cyngor (grŵp o 8 o Gynghorwyr sy'n gwneud nifer o benderfyniadau ar ran y Cyngor) sy'n esbonio sut y mae gwasanaethau yn gwario eu harian o'i gymharu â'u cyllideb. Ar ddiwedd y flwyddyn, bydd adroddiad terfynol (a elwir yn ganlyniad) yn dangos y sefyllfa diwedd blwyddyn.

Ond, mae'n rhaid i'r Cyngor gynhyrchu ei Ddatganiad Cyfrifon mewn modd sy'n diwallu gofynion rhoi gwybod ariannol y DU a rhyngwladol. Yn anffodus, mae'r gofynion hyn yn gymhleth iawn ac yn dechnegol eu natur. Mae hyn yn golygu bod angen nifer o addasiadau cyfrifo ar gyfer yr adroddiadau cyllideb arferol i sicrhau y gall y Cyngor gynhyrchu ei Gyfrifon. Mae'r tabl isod yn dangos y sefyllfa derfynol y rhoddwyd gwybod i'r Cynghorwyr amdani. Yn y Nodiadau ynglŷn â'r Cyfrifon mae esboniad o'r addasiadau a wnaed rhwng y sefyllfa refeniw terfynol y rhoddwyd gwybod amdani a'r symiau y rhoddwyd gwybod amdanynt yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Mae'r tabl isod yn dangos y sefyllfa refeniw terfynol y rhoddwyd gwybod amdani a'i chymeradwyo gan y Cabinet ym mis Mehefin 2013.

	Adroddiad Canlyniad Refeniw Terfynol £000
Cyllidebau Gwasanaeth a Chorfforaethol	
Cynllunio Busnes a Pherfformiad	1,310
Gwasanaethau Cyfreithiol a Democrataidd	1,436
Cyllid ac Asedau	6,130
Priffyrdd a Gwasanaethau Amgylcheddol	20,620
Cynllunio a Gwarchod y Cyhoedd	2,614
Gwasanaethau Oedolion a Busnes	32,080
Gwasanaethau Plant a Theuluoedd	8,765
Tai a Datblygu Cymunedol	2,093
Cyfathrebu, Marchnata a Hamdden	5,661
AD Strategol	901
TGCh/Trawsnewid Busnes	1,826
Cwsmeriaid a Chefnogaeth Addysg	1,737
Gwella Ysgolion a Chynhwysiant	4,103
Ysgolion	60,893
Corfforaethol	6,006
Cyfanswm Cyllidebau Gwasanaeth a Chorfforaethol	156,175
Arall	
Arian Cyfalaf/ Llog Buddsoddi	12,656
Lefiau	4,569
Cyfanswm Gwariant (ac eithrio HRA)	173,400
Llai Cyllid	(177,652)
Sefyllfa flynyddol	(4,252)
Cyfraniad wedi'i gyllidebu at falansau	300
Canlyniad Terfynol	(3,952)
Cyfraniad at Gronfeydd Wrth Gefn a Balansau Cyffredinol y Rhoddwyd Gwybod Amdanynt i'r Aelodau:	
Dyrannwyd fel a ganlyn:	
Balansau wedi'u Clustnodi - Gwasanaethau	1,139
Balansau Cyffredinol	1,093
Cronfa'r Cynllun Corfforaethol	651
Balansau Ysgolion	1,069
Cyfanswm	3,952

1.2 ADOLYGIAD Y FLWYDDYN – GWARIANT CYFALAF

Bob blwyddyn bydd y Cyngor yn gwario arian ar eitemau fydd yn bodoli am gyfnod hir fel tir, adeiladau, ffyrdd, cerbydau ac offer. Bydd yr eitemau hyn yn cael eu galw yn asedau a bydd y Cyngor yn eu defnyddio i ddarparu gwasanaethau am flynyddoedd i ddod. Bydd gwariant ar yr asedau hyn yn cael ei alw yn wariant cyfalaf.

Yn 2012/13, roedd gwariant cyfalaf yn cynnwys gwaith i gynnal a gwella asedau'r Cyngor yn bennaf. Doedd dim buddsoddiad sylweddol i gaffael asedau newydd. Yn ystod y flwyddyn, prynwyd eiddo yn y Rhyl i'w dymchwel neu eu hailwampio fel rhan o brosiect adfywio mawr sydd ar y gweill yn y dref.

Mae'r tabl isod yn dangos faint y gwnaeth y Cyngor ei wario ar ei asedau fesul bloc gwasanaeth yn 2012/13 a sut yr ariannwyd y gwariant:

Gwariant	£000
AD Strategol	45
Gwasanaethau Cyfreithiol a Democrataidd	26
Cyllid ac Asedau	1,760
Priffyrdd a Gwasanaethau Amgylcheddol	10,003
Cynllunio a Gwarchod y Cyhoedd	3,690
Gwasanaethau Oedolion a Busnes	152
Tai a Datblygu Cymunedol	19,203
Cyfathrebu, Marchnata a Hamdden	878
TGCh/Trawsnewid Busnes	288
Cefnogaeth Addysg a Chwsmeriaid	2,227
Addysg	73
Cyfanswm	38,345
Ariannu	£000
Grantiau	22,020
Benthyca â Chymorth	4,469
Benthyca Darbodus	9,121
Derbyniadau Cyfalaf	322
Gwariant Cyfalaf sy'n cael ei dalu o Gronfa'r Cyngor	2,413
Cyfanswm	38,345

Mae gwariant ar Brosiectau mawr yn ystod y flwyddyn yn cynnwys:

Prosiect	Disgrifiad	2012/13 £000
Y Rhyl	Menter Treftadaeth Treflun	375
Bee and Station, Y Rhyl	Gwaith adnewyddu sylweddol	922
Datblygiad Harbwr y Rhyl	Gwaith ar y Bont Beicio/Cerddwyr, Unedau ar y Cei, Sgwâr Cyhoeddus a Wal y Cei	5,210
Rhodfa'r Dwyrain, Y Rhyl	Mynedfa a Llithrfa DDA	284
Dinbych	Canolfan Weithgareddau Campfa Ysgol Uwchradd Dinbych	337
Corwen	Cynllun Lliniaru Llifogydd	313
Rhuthun	Llwybr Beiciau Dyffryn Clwyd, Cysylltiadau Rhuthun	253
Ysgol y Llys, Prestatyn	Adnewyddu, Ailfodelu ac Estyniad	223
Ysgol Dewi Sant, y Rhyl	Estyniad / Gwaith Ailfodelu	223
Y Rhyl	Caffael/Dymchwel Eiddo a Gwaith Parth Cyhoeddus	6,054
Y Rhyl	Gwaith Amddiffynfeydd Arfordirol	520
Sir Ddinbych	Canolfan Rhagoriaeth Beicio Gogledd Cymru a Physgodfa Rhyl Cut	269
Tai Cyngor	Gwelliannau Mawr	5,105
Tai Cyngor	Addasiadau i'r Anabl	416
Adran 106	Deddf Cynllunio Gwlad a Thref	442
Y Grug a'r Bryngaerau	Prosiect Partneriaeth Tirwedd	306
Prestatyn	Adleoli'r llyfrgell	388

1.3 MATERION ERAILL

Pensiynau

Mae Cyngor Sir Ddinbych yn aelod o Gronfa Bensiwn Clwyd

Yn unol â'r gyfraith, mae'n rhaid i'r gronfa bensiwn gyfrifo faint o arian fyddai'n ddyledus ganddo pe bai pob aelod unigol â hawl i gael eu taliad pensiwn yn syth. Yna, bydd rhaid iddo gyfrifo faint o arian sydd ganddo mewn buddsoddiadau. Oherwydd y problemau gyda'r economi a'i effaith ar gyfranddaliadau a buddsoddiadau a'r ffaith bod pobl yn byw yn hirach yn gyffredinol, mae gan y gronfa bensiwn lai mewn buddsoddiadau na'r swm y byddai'n gorfod ei dalu allan mewn theori. Gelwir hyn yn ddiffyg. Er ei bod yn annhebygol iawn y bydd y Cyngor yn gorfod talu'r arian hwn, mae'n rhaid iddo ddangos y diffyg yn y cyfrifon. Mae'r nodiadau ynglŷn â'r cyfrifon yn dangos manylion pellach.

Cynllun Busnes Tai

Yn ystod 2005/06, edrychodd y Cyngor ar ddyfodol ei Wasanaethau Tai. Penderfynodd gadw ei holl dai cyngor (yn hytrach na'u trosglwyddo i landlord cymdeithasol cofrestredig) a benthyg yr arian sydd ei angen i'w gwella i Safon Ansawdd Tai Cymru. Ar ddiwedd 2012/13, roedd y Cyngor wedi buddsoddi dros £50m i wella'r stoc tai a bydd yn cyflawni Safon Ansawdd Tai Cymru erbyn diwedd 2013.

Benthyca a Buddsoddiadau

Strategaeth y Cyngor yn 2012/13 oedd parhau i gadw balansau benthyca a buddsoddi mor isel â phosibl trwy ddefnyddio gweddill arian dros dro, ond cadw lefel arian sy'n ddigonol. Mae balansau buddsoddi yn cael eu monitro yn barhaus gyda'r nod o gynnal lefelau digonol i ddiwallu gofynion llif arian y Cyngor. Maes sefyllfa trysorlys y cyngor yn cael ei adrodd i'r Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol gydol y flwyddyn. Dyled y Cyngor ar 31 Mawrth 2013 oedd £133m a'r balansau buddsoddi yn £11m.

Polisiau Cyfrifo a Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol (SAARh)

Mae'r Polisiâu Cyfrifo wedi'u nodi yn llawn yn Nodyn 1 y cyfrifon. Dyma'r drydedd flwyddyn y mae cyfrifon y Cyngor wedi'u cynhyrchu i gydymffurfio â safonau rhyngwladol a'r Cod Ymarfer ar gyfer Cadw Cyfrifon Awdurdodau Lleol. Nid oes newidiadau sylweddol i'r modd y mae'r cyfrifon yn cael eu cyflwyno eleni.

Swyddogaethau Statudol

Doedd dim newidiadau sylweddol i swyddogaethau statudol y Cyngor yn ystod 2012/13.

Statws Sengl / Cyflog Cyfartal

Fel rhan o'r trafodaethau cyflog yn 1997, daeth cynrychiolwyr Cyngorau ac Undebau Llafur i gytundeb cenedlaethol y bydd swyddi pob gweithiwr yn cael eu gwerthuso trwy ddull cyffredin erbyn mis Ebrill 2007. Gelwir hyn yn 'Statws Sengl'. Ond, oherwydd cymhlethdodau'r trafodaethau, cytunodd y Cyngor a'r Undebau y byddai unrhyw newidiadau i delerau ac amodau'r bobl yn dechrau o 1 Ebrill 2008. Gan eithrio nifer fechan o swyddi, mae'r Cynllun Statws Sengl wedi'i gwblhau yn awr.

Yn ystod y broses werthuso, roedd yn glir efallai nad oedd rhai Cyngorau wedi gwerthuso eu swyddi yn briodol yn y gorffennol. Mae hyn wedi arwain at achosion gwahaniaethu cyfreithiol a hawliau am ôl-dâl. Er y bydd y Cyngor yn amddiffyn unrhyw hawliau a geir, mae'n credu ei bod yn ddarvoudus i gadw darpariaeth ar gyfer unrhyw hawliau posibl i'r dyfodol.

Digwyddiadau Tywydd Eithafol

Yn 2012/13 roedd dau ddigwyddiad sylweddol a achoswyd gan dywydd eithafol. Ym mis Tachwedd roedd llifogydd yn rhannau o'r sir gan achosi difrod mawr i eiddo preifat ac eiddo'r cyngor. Tybir bod cost delio gyda'r ymateb ar unwaith a'r adfer ar ôl y digwyddiad dros £300k. Roedd y difrod i asedau'r cyngor megis tai'r cyngor ac adeiladau eraill tua £1.2m, oedd yn cael ei gynnwys yn yr yswiriant.

Ar ddiwedd mis Mawrth, bu'r eira trymaf mewn degawd yn rhannau o'r sir gan achosi costau ychwanegol o dros £250k.

MMI

Daeth Cwmni Yswiriant Mutual Municipal Insurance Co. (MMI) i ben yn 1992. MMI oedd prif yswiriwr tua 95% o gynghorau lleol yn y DU, gan gynnwys awdurdodau oedd yn bodoli cyn Sir Ddinbych. Gan fod MMI yn gwmni oedd o dan berchnogaeth cilyddol aelodau ei awdurdod lleol, yr aelodau sy'n gyfrifol am yr ymrwymadau (hawlio) sy'n codi o ddigwyddiadau cyn 1992. Mae effaith hawliau yn parhau i godi, ynghyd â'r dirywiad yn yr enillion o fuddsoddiadau gan olygu bod y rhai sy'n gweinyddu materion MMI yn rhagamcanu efallai na fydd gan y cwmni ddigon o adnoddau i ariannu'r holl

hawliau yn y dyfodol, gan olygu y bydd yn rhaid i'r aelodau blaenorol gyfrannu at y diffyg.

Mae darpariaeth wedi'i wneud yng nghyfrifon 2012/13 i gynnwys yr ymrwymiad a ragwelwyd fel y cynghorwyd gan y rhai sy'n gweinyddu materion MMI ond mae posibilrwydd y bydd yr ymrwymadau yn cynyddu yn y dyfodol.

Y Cynllun Corfforaethol

Yn ystod 2012/13, ymrwymodd y Cyngor i gyflawni Cynllun Corfforaethol uchelgeisiol oedd yn bwriadu darparu buddsoddiad o dros £120m mewn ysgolion, cyfleusterau gofal cymdeithasol a ffyrdd dros y pump i saith mlynedd i ddod. Bydd ariannu allanol yn cyfrannu at gyfanswm cost buddsoddiad mewn ysgolion a ffyrdd ond mae'r Cynllun yn dibynnu ar adnoddau mewnol i ariannu benthyddiad ac i ddarparu arian. Bydd buddsoddiad o'r fath yn helpu i wella gwasanaethau allweddol ond nid yw hyn heb risg ac felly mae mesurau wedi'u sefydlu i asesu darpariaeth a fforddadwyedd y cynllun yn barhaus.

Edrych i'r Dyfodol

Bydd rhaid i'r Cyngor barhau i reoli'r galw am wasanaethau yn ofalus tra bydd yr arian sydd ar gael i dalu amdanynt yn lleihau. Mae'n debygol y bydd setliadau cyllid y llywodraeth leol yn lleihau ymhellach yn y tair i bum mlynedd sydd i ddod felly bydd yn rhaid lleihau'r swm mae'r Cyngor yn ei wario bob blwyddyn yn unol â hynny. Bydd rhaid gwneud penderfyniadau anodd iawn i sicrhau bod y Cyngor yn parhau i ymdopi gyda'r arian sydd ar gael.

Paul McGrady

Prif Swyddog Ariannol/Pennaeth Cyllid ac Asedau

ADRAN 2 - DATGANIAD CYFRIFOLDEBAU**Cyfrifoldebau'r Cyngor Sir**

Mae'n rhaid i'r Cyngor Sir:

- (i) wneud trefniadau i weinyddu ei faterion ariannol yn briodol a sicrhau bod un o'i swyddogion yn gyfrifol am weinyddu'r materion hynny. Yn yr Awdurdod hwn, y Prif Swyddog Ariannol yw'r unigolyn hwnnw;
- (ii) rheoli ei faterion i sicrhau defnydd economaidd, effeithlon ac effeithiol o'r adnoddau a diogelu ei asedau;
- (iii) cymeradwyo'r Datganiad Cyfrifon.

TYSTYSGRIF YR AWDURDOD

Rwy'n cymeradwyo Datganiad Cyfrifon Cyngor Sir Ddinbych.

Llofnod..... Dyddiad:.....

CADEIRYDD Y PWYLLGOR LLYWODRAETHU CORFFORAETHOL

Cyfrifoldebau'r Prif Swyddog Ariannol

Mae'r Prif Swyddog Ariannol yn gyfrifol am baratoi Datganiad Cyfrifon yr Awdurdod yn unol â'r arferion priodol a nodwyd yng Nghod Ymarfer CIPFA/LASAAC ar Gyfrifo Awdurdod Lleol yn y Deyrnas Unedig ('y Côt').

Wrth baratoi'r Datganiad Cyfrifon, mae'r Prif Swyddog Ariannol wedi:

- (i) dewis polisiau cyfrifo addas a'u cymhwyso yn gyson;
- (ii) gwneud dyfarniadau a rhagamcanion sy'n rhesymol ac yn ddarbodus;
- (iii) cydymffurfio â Chod yr awdurdod lleol.

Mae'r Prif Swyddog Ariannol hefyd wedi:

- (i) cadw cofnodion cyfrifo priodol a chyfredol;
- (ii) cymryd camau rhesymol i atal a chanfod twyll ac anghysondebau eraill.

Tystysgrif: Prif Swyddog Ariannol

Rwy'n tystio bod y cyfrifon a gyflwynwyd yn rhoi trosolwg gwirioneddol a theg o sefyllfa ariannol Cyngor Sir Ddinbych ar y dyddiad rhoi gwybod a'i incwm a gwariant ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2013.

Paul McGrady
Prif Swyddog Ariannol

Dyddiad

**ADRAN 3:
DATGANIADAU
ARIANNOL
A
NODIADAU
YNGLŶN Â'R
CYFRIFON
2012/13**

Cynnwys:

- Datganiad ynglŷn â'r Symudiadau yn y Cronfeydd Wrth Gefn
- Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr
- Y Fantolen
- Datganiad Llif Arian
- Nodyn 1 Polisiâu Cyfrifo
- Nodyn 2 Y Safonau Cyfrifo sydd wedi'u Cyflwyno ond heb eu Mabwysiadu eto.
- Nodyn 3 Dyfarniad Beirniadol wrth Gymhwyso Polisiâu Cyfrifo
- Nodyn 4 Tybiaethau am y Dyfodol a Ffynonellau Eraill o Ansicrwydd Amcangyfrif Mawr
- Nodyn 5 Eitemau o Incwm a Gwariant Materol
- Nodyn 6 Digwyddiadau ar ôl Dyddiad y Fantolen
- Nodyn 7 Addasiadau rhwng y Sail Gyfrifo a'r Sail Ariannu dan y Rheoliadau
- Nodyn 8 Gwariant Gweithredu Arall
- Nodyn 9 Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi
- Nodyn 10 Trethiant ac Incwm Grant Amhenodol
- Nodyn 11 Treth y Cyngor
- Nodyn 12 Trethi Annomestig Cenedlaethol (NNDR)
- Nodyn 13 Eiddo, Peiriannau ac Offer
- Nodyn 14 Eiddo Buddsoddi
- Nodyn 15 Offerynnau Ariannol
- Nodyn 16 Rhestrau Eiddo
- Nodyn 17 Dyledwyr
- Nodyn 18 Arian a Chywerthoedd Arian Parod
- Nodyn 19 Asedau ar Werth
- Nodyn 20 Credydwyr
- Nodyn 21 Darpariaethau
- Nodyn 22 Trosglwyddiadau i/o Gronfeydd wrth gefn a Glustnodwyd
- Nodyn 23 Cronfeydd Wrth Gefn y Gellir eu Defnyddio
- Nodyn 24 Cronfeydd Wrth Gefn na Ellir eu Defnyddio
- Nodyn 25 Datganiad Llif Arian - Gweithgareddau Gweithredol
- Nodyn 26 Datganiad Llif Arian - Gweithgareddau Buddsoddi
- Nodyn 27 Datganiad Llif Arian - Gweithgareddau Ariannu
- Nodyn 28 Symiau y Rhoddwyd Gwybod Amdanynt ar gyfer Penderfyniadau Dyrannu Adnoddau
- Nodyn 29 Gweithgareddau Masnachu
- Nodyn 30 Gwasanaethau Asiantaeth
- Nodyn 31 Cyllidebau wedi'u Cyfuno
- Nodyn 32 Lwfansau Aelodau
- Nodyn 33 Tâl Swyddogion
- Nodyn 34 Costau Archwilio Allanol
- Nodyn 35 Incwm Grant
- Nodyn 36 Partïon Cysylltiedig
- Nodyn 37 Gwariant Cyfalaf ac Ariannu Cyfalaf
- Nodyn 38 Prydlesau
- Nodyn 39 Cynlluniau Ariannu Preifat a Chytundebau Tebyg

- Nodyn 40 Cynlluniau Pensiwn y Rhoddir Cyfrif Amdanynt fel Cynlluniau Cyfraniad Diffiniedig
- Nodyn 41 Cynllun Pensiwn â Buddion Diffiniedig
- Nodyn 42 Rhwymedigaethau Amodol
- Nodyn 43 Asedau Amodol
- Nodyn 44 Natur a Maint y Risgiau sy'n Deillio o Offerynnau Ariannol
- Nodyn 45 Cronfeydd Ymddiriedolaethau Addysg
- Nodyn 46 Cronfa'r Degwm
- Nodyn 47 Asedau Treftadaeth
- Nodyn 48 Asedau Treftadaeth: Crynodeb Trafodion Pum Mlynedd
- Nodyn 49 Asedau Treftadaeth: Gwybodaeth Bellach ar y Casgliad Amgueddfeydd

Datganiad ynglŷn â'r Symudiadau yn y Cronfeydd Wrth Gefn

Mae'r datganiad hwn yn dangos y symudiadau yn ystod y flwyddyn yng ngwahanol gronfeydd wrth gefn sydd gan y Cyngor, wedi'u dadansoddi yn 'gronfeydd y gellir eu defnyddio' (h.y. y rhai sy'n cael eu defnyddio i ariannu gwariant neu leihau trethi lleol) a chronfeydd eraill. Mae'r llinell (Arian dros ben) neu Ddiffyg ar y Ddarpariaeth Gwasanaethau yn dangos gwir gost economaidd darparu gwasanaethau'r Cyngor, ac mae'r manylion wedi'u dangos yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Mae'r rhain yn wahanol i'r symiau statudol sy'n berthnasol i Falans Cronfa'r Cyngor a'r Cyfrif Refeniw Tai ar gyfer pwrpasau sefydlu treth y cyngor a rhent. Mae'r Cynnydd/Lleihad Net cyn Trosglwyddo i'r llinell cronfeydd wrth gefn a glustnodwyd yn dangos Balans Cronfa'r Cyngor statudol a'r Balans Cyfrif Refeniw Tai cyn unrhyw drosglwyddiadau dewisol i neu o'r cronfeydd wrth gefn a glustnodwyd gan y Cyngor.

		Cronfeydd Refeniw Wrth Gefn			Cronfeydd Cyfalaf				
	Nodyn	Balans Cronfa'r Cyngor £000	Cronfeydd Wrth Gefn sydd wedi'u Clustnodi £000	Cyfrif Refeniw Tai £000	Cronfa Wrth Gefn Derbyniada u Cyfalaf £000	Grantiau Cyfalaf heb eu Cymhwyso £000	Cyfanswm Cronfeydd Wrth Gefn y Gellir eu Defnyddio £000	Cronfeydd Wrth Gefn na Ellir eu Defnyddio £000	Cyfanswm Cronfeydd Wrth Gefn yr Awdurdod £000
Balans ar 31 Mawrth 2011		(8,281)	(25,977)	(2,009)	(3,478)	(5,714)	(45,459)	(295,239)	(340,698)
Symudiadau yn y Cronfeydd Wrth Gefn yn ystod 2011/12									
(Arian Dros Ben) neu ddiffyg ar ddarpariaeth gwasanaethau	CI&E	5,745		8,629			14,374		14,374
Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Arall	CI&E							11,338	11,338
Cyfanswm Incwm a Gwariant Cynhwysfawr		5,745	0	8,629	0	0	14,374	11,338	25,712
Addasiadau rhwng y Sail Gyfrifo a'r Sail Ariannu dan y Rheoliadau	7	(11,164)		(7,477)	1,884	779	(15,978)	15,978	0
Cynnydd/Lleihad Net cyn Trosglwyddo i Gronfeydd Wrth Gefn a Glustnodwyd		(5,419)	0	1,152	1,884	779	(1,604)	27,316	25,712
Trosglwyddiadau i/o Gronfeydd Wrth Gefn a Glustnodwyd	22	4,542	(4,528)	(14)			0	0	0
Cynnydd/Lleihad yn 2011/12		(877)	(4,528)	1,138	1,884	779	(1,604)	27,316	25,712
Balans ar 31 Mawrth 2012		(9,158)	(30,505)	(871)	(1,594)	(4,935)	(47,063)	(267,923)	(314,986)

		Cronfeydd Refeniw Wrth Gefn			Cronfeydd Cyfalaf				
	Nodyn	Balans Cronfa'r Cyngor £000	Cronfeydd Wrth Gefn sydd wedi'u Clustnodi £000	Cyfrif Refeniw Tai £000	Cronfa Wrth Gefn Derbyniada u Cyfalaf £000	Grantiau Cyfalaf heb eu Cymhwyso £000	Cyfanswm Cronfeydd Wrth Gefn y Gellir eu Defnyddio £000	Cronfeydd Wrth Gefn na Ellir eu Defnyddio £000	Cyfanswm Cronfeydd Wrth Gefn yr Awdurdod £000
Balans ar 31 Mawrth 2012		(9,158)	(30,505)	(871)	(1,594)	(4,935)	(47,063)	(267,923)	(314,986)
Symudiadau yn y Cronfeydd Wrth Gefn yn ystod 2012/13									
(Arian Dros Ben) neu ddiffyg ar ddarpariaeth gwasanaethau	CI&E	(5,914)		16,242			10,328		10,328
Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Arall	CI&E							168,455	168,455
Cyfanswm Incwm a Gwariant Cynhwysfawr		(5,914)		16,242			10,328	168,455	178,783
Addasiadau rhwng y Sail Gyfrifo a'r Sail Ariannu dan y Rheoliadau	7	1,218		(16,380)	(1,203)	1,308	(15,057)	15,057	0
Cynnydd/Lleihad Net cyn Trosglwyddo i Gronfeydd Wrth Gefn a Glustnodwyd		(4,696)		(138)	(1,203)	1,308	(4,729)	183,512	178,783
Trosglwyddiadau i/o Gronfeydd Wrth Gefn a Glustnodwyd	22	4,056	(4,019)	(37)			0		0
Cynnydd/Lleihad yn 2012/13		(640)	(4,019)	(175)	(1,203)	1,308	(4,729)	183,512	178,783
Balans ar 31 Mawrth 2013		(9,798)	(34,524)	(1,046)	(2,797)	(3,627)	(51,792)	(84,411)	(136,203)

Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr

Mae'r datganiad yn dangos y gost gyfrifeg yn ystod y flwyddyn o ddarparu gwasanaethau yn unol â'r arferion cyfrifeg a dderbynnir yn gyffredinol, yn hytrach na'r swm i'w ariannu o drethiant. Mae Awdurdodau yn codi trethi i dalu am wariant yn unol â rheoliadau; gall hyn fod yn wahanol i'r gost gyfrifeg. Mae'r sefyllfa trethiant wedi'i dangos yn y Datganiad ynglŷn â'r Symudiadau yn y Cronfeydd Wrth Gefn

2011/12					2012/13		
Gwariant Gros £000	Incwm Gros £000	Gwariant Net £000		Nodyn	Gwariant Gros £000	Incwm Gros £000	Gwariant Net £000
12,501	(10,488)	2,013	Gwasanaethau Canolog i'r Cyhoedd		12,641	(10,797)	1,844
22,535	(8,336)	14,199	Gwasanaethau Diwylliannol a Pherthnasol		21,699	(7,302)	14,397
121,002	(22,433)	98,569	Gwasanaethau Plant ac Addysg		110,279	(24,268)	86,011
20,831	(10,622)	10,209	Gwasanaethau Amgylcheddol a Rheoleiddio		22,853	(10,753)	12,100
25,185	(14,149)	11,036	Gwasanaethau Priffyrdd a Chludiant		24,617	(15,692)	8,925
20,894	(11,302)	9,592	Tai Awdurdod Lleol (HRA)		29,114	(11,956)	17,158
37,249	(34,158)	3,091	Gwasanaethau Tai		38,537	(36,031)	2,506
49,227	(16,069)	33,158	Gofal Cymdeithasol Oedolion		53,241	(18,775)	34,466
7,004	(3,361)	3,643	Gwasanaethau Cynllunio		6,762	(2,611)	4,151
14,773	(7,185)	7,588	Craidd Corfforaethol a Democrataidd		15,507	(7,226)	8,281
541	0	541	Costau heb eu Dosbarthu		211		211
331,742	(138,103)	193,639	Cost y Gwasanaethau		335,461	(145,411)	190,050
14,131	(560)	13,571	Gwariant Gweithredu Arall	8	14,312	(34)	14,278
14,169	(4,451)	9,718	Incwm a Gwariant Buddsoddi ac Ariannu	9	15,034	(566)	14,468
	(202,554)	(202,554)	Trethiant ac Incwm Grant Amhenodol	10		(208,468)	(208,468)
		14,374	(Arian dros Ben) neu Ddiffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau*				10,328

2011/12					2012/13		
Gwariant Gros £000	Incwm Gros £000	Gwariant Net £000		Nodyn	Gwariant Gros £000	Incwm Gros £000	Gwariant Net £000
		(15,603)	(Arian dros Ben) neu Ddiffyg ar adbriso asedau Eiddo, Peiriannau ac Offer	24			123,196
		2,451	Colledion amhariad ar asedau nad ydynt yn gyfredol sy'n berthnasol i'r Gronfa Adbriso Wrth Gefn				4,112
		24,490	Colledion/(enillion) actiwaraid ar asedau/rhwymedigaethau pensiwn	41			41,147
		11,338	Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Arall				168,455
		25,712	Cyfanswm Incwm a Gwariant Cynhwysfawr				178,783

* Gellir dod o hyd i ddadansoddiad goddrychol o'r Incwm a'r Gwariant sydd wedi'u cynnwys yn yr (Arian Dros Ben) neu Ddiffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau yn Nodyn 28 Symiau y Rhoddwyd Gwybod Amdanynt ar gyfer Penderfyniadau Dyrannu Adnoddau.

Y Fantolen

Mae'r Fantolen yn dangos gwerth yr asedau a'r dyledion sy'n cael eu cydnabod gan y Cyngor fel ag yr oeddent ar ddyddiad Y Fantolen. Mae asedau net y Cyngor (asedau llai dyledion) yn cael eu cydweddu â'r cronfeydd wrth gefn y mae'r Cyngor yn eu dal. Adroddir ynglŷn â chronfeydd wrth gefn mewn dau gategori. Mae'r categori cyntaf o gronfeydd wrth gefn yn gronfeydd wrth gefn y gellir eu defnyddio, h.y. y cronfeydd wrth gefn hynny y gall yr awdurdod eu defnyddio i ddarparu gwasanaethau, yn amodol ar yr angen i gadw lefel ddoeth o gronfeydd wrth gefn ac ar unrhyw gyfyngiadau statudol ar eu defnydd (er enghraifft y Gronfa Derbyniadau Cyfalaf Wrth Gefn na ellir ei defnyddio ond i gyllido gwariant cyfalaf neu ad-dalu dyled). Mae'r ail gategori o gronfeydd wrth gefn yn rhai na all y Cyngor eu defnyddio i ddarparu gwasanaethau. Mae'r categori hwn o gronfeydd wrth gefn yn cynnwys cronfeydd wrth gefn sy'n dal enillion a cholledion sydd heb eu gwireddu (er enghraifft y Gronfa Adbrisio Wrth Gefn), ble y deuai symiau ar gael i ddarparu gwasanaeth dim ond os gwerthir yr asedau; a chronfeydd wrth gefn sy'n dal gwahaniaethau amseru a gaiff eu dangos yn y llinell 'Addasiadau rhwng y sail gyfrifo a'r sail gyllido o dan reoliadau' yn y Datganiad ynglŷn â'r Symudiadau yn y Cronfeydd Wrth Gefn.

31 Mawrth 2012 £000		Nodyn	31 Mawrth 2013 £000	31 Mawrth 2013 £000
286,011	Anheddau Cyngor		137,732	
176,862	Tir ac Adeiladau Eraill		180,672	
8,034	Cerbydau, Peiriannau, Dodrefn ac Offer		7,092	
93,890	Isadeiledd		97,515	
3,172	Asedau Cymunedol		3,456	
3,559	Asedau sy'n cael eu hadeiladu ar hyn o bryd		8,784	
1,824	Asedau Dros Ben na chânt eu Dal i'w Gwerthu		1,810	
573,352	Eiddo, Peiriannau ac Offer	13	437,061	
11,854	Asedau Treftadaeth	47	11,798	
12,925	Eiddo Buddsoddi	14	12,633	
7	Buddsoddiadau Hirdymor	15	7	
1,102	Dyledwyr Hirdymor	15	1,056	
599,240	ASEDAU HIRDYMOR			462,555
16,233	Buddsoddiadau Byrdymor	15	14	
1,754	Asedau a gânt eu Dal i'w Gwerthu (<1bl)	19	554	
2,001	Rhestrau Eiddo	16	1,795	
24,121	Dyledwyr Byrdymor	17	33,777	
3,875	Arian Parod a Chywerthoedd Arian Parod	18	11,054	
47,984	ASEDAU CYFREDOL			47,194
(3,013)	Benthyciadau Tymor Byr	15	(3,046)	
(23,709)	Credydwyr Byrdymor	20	(24,409)	
(693)	Darpariaethau	21	(1,258)	
(1,157)	Derbyniadau Grantiau Refeniw Ymlaen Llaw	35	(697)	
(1,664)	Grantiau Cyfalaf A Dderbyniwyd Ymlaen Llaw	35	(1,765)	
(30,236)	DYLEDION PRESENNOL			(31,175)

31 Mawrth 2012 £000		Nodyn	31 Mawrth 2013 £000	31 Mawrth 2013 £000
(9,889)	Credydwyr Hirdymor	15	(9,772)	
(5,847)	Darpariaethau	21	(5,635)	
(132,432)	Benthyciadau Hirdymor	15	(130,762)	
(153,834)	Dyledion Hirdymor Eraill	24	(196,202)	
0	Derbyniadau Grantiau Cyfalaf Ymlaen Llaw	35	0	
(302,002)	DYLEDION HIRDYMOR			(342,371)
314,986	ASEDAU NET			136,203
(9,158)	Cronfa'r Cyngor		(9,798)	
(30,505)	Cronfeydd Wrth Gefn sydd wedi'u Clustnodi	22	(34,524)	
(871)	Cyfrif Refeniw Tai		(1,046)	
(1,594)	Cronfa Wrth Gefn Derbyniadau Cyfalaf		(2,797)	
(4,935)	Grantiau Cyfalaf heb eu Cymhwyso		(3,627)	
(47,063)	Cronfeydd Wrth Gefn y Gellir Eu Defnyddio	23		(51,792)
(206,312)	Y Gronfa Adbrisio Wrth Gefn		(76,304)	
153,834	Y Gronfa Bensiynau Wrth Gefn		196,202	
(219,008)	Cyfrif Addasiadau Cyfalaf		(207,190)	
(9)	Derbyniadau Cyfalaf Gohiriedig		(6)	
339	Cyfrif Addasiadau Offerynnau Ariannol		336	
	Crynhoi Byrdymor			
3,233	Cyfrif absenoldebau digolledol		2,551	
(267,923)	Cronfeydd Wrth Gefn na Ellir eu Defnyddio	24		(84,411)
(314,986)	CYFANSWM CRONFEYDD CRONFEYDD WRTH GEFN			(136,203)

Datganiad Llif Arian

Mae'r Datganiad Llif Arian yn dangos y newid mewn arian parod a chywerthoedd arian parod y Cyngor yn ystod y cyfnod rhoi gwybod. Mae'r datganiad yn dangos sut mae'r awdurdod yn cynhyrchu ac yn defnyddio arian parod a chywerthoedd arian parod, drwy ddosbarthu llifoedd arian fel gweithgareddau gweithredol, buddsoddi ac ariannu. Mae swm y llifoedd arian net sy'n deillio o weithgareddau gweithredu'n ddangosydd allweddol o'r graddau y mae gweithrediadau'r Cyngor yn cael eu hariannu drwy drethiant ac incwm grant, neu gan bobl sy'n derbyn gwasanaethau a ddarperir gan yr awdurdod. Mae gweithgareddau buddsoddi'n cynrychioli'r graddau y mae all-lifoedd arian parod wedi'u gwneud ar gyfer adnoddau sydd wedi'u bwriadu i gyfrannu at ddarpariaeth gwasanaeth y Cyngor yn y dyfodol. Mae llifoedd arian sy'n codi o weithgareddau ariannol yn ddefnyddiol i ragweld hawliau ar lifoedd arian y dyfodol drwy ddarparwyr cyfalaf (h.y. benthyca) i'r Cyngor.

2011/12 £000		Nodyn	2012/13 £000
14,374	Net (arian dros ben) neu ddiffyg ar ddarpariaeth gwasanaethau		10,328
(24,638)	Addasiadau i net (arian dros ben) neu ddiffyg ar ddarpariaeth		(23,692)
1,861	gwasanaethau ar gyfer symudiadau nad yw'n arian parod		1,580
	Addasiadau i eitemau a gynhwysir yn y net (arian dros ben) neu		
	ddiffyg ar ddarpariaeth gwasanaethau sy'n weithgareddau buddsoddi		
	neu ariannu		
(8,403)	Llifoedd arian net gan Weithgareddau Gweithredol	25	(11,784)
11,619	Gweithgareddau Buddsoddi	26	2,632
(3,474)	Gweithgareddau Cyllido	27	1,973
(258)	Cynnydd neu leihad net mewn arian parod neu gywerthoedd		(7,179)
	arian parod		
3,617	Arian parod neu drafodion sy'n gyfwerth ag arian parod ar ddechrau'r		3,875
258	cyfnod rhoi gwybod		7,179
3,875	Cynnydd mewn arian parod		11,054
	Arian parod neu gywerthoedd arian parod ar ddiwedd y cyfnod rhoi	18	
	gwybod		

Nodiadau Ynglŷn â'r Cyfrifon**1. Polisïau Cyfrifo****i. Egwyddorion Cyffredinol**

Mae'r Datganiad Cyfrifon yn crynhoi trafodion y Cyngor ar gyfer blwyddyn ariannol 2012/13 a'i sefyllfa diwedd blwyddyn o 31 Mawrth 2013. Mae gofyn i'r Cyngor baratoi Datganiad Cyfrifon Blynnyddol gan Reoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) 2005, y mae'r Rheoliadau hynny'n gofyn iddynt gael eu paratoi yn unol ag arferion cyfrifo priodol. Mae'r arferion hyn yn cynnwys 'Cod Ymarfer ar gyfer Cadw Cyfrifon Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2012/13' (y Cod) yn bennaf, a gefnogir gan y Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol (SAARh).

Mae'r confensiwn cyfrifo a fabwysiadir yn y Datganiad Cyfrifon yn gost hanesyddol yn bennaf, wedi'i addasu gan ailbricio categorïau penodol o asedau ac offerynnau ariannol nad ydynt yn gyffredol.

Mae'r Cyngor hefyd yn cydymffurfio â Chod Ymarfer Adroddiadau Gwasanaeth 2012/13 (SERCOP), sy'n sefydlu arferion priodol mewn perthynas ag adrodd cyson ynghylch arian islaw lefel y Datganiad Cyfrifon a phenderfynu ar gyfanswm cost y gwasanaethau.

Mae cyflwyniad y Cyngor o'r cyfrifon yn cydymffurfio â mabwysiadu Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol (SAARh). Mae'r Prif Datganiadau yn cynnwys:

- Datganiad ynglŷn â'r Symudiad yn y Cronfeydd Wrth Gefn
- Y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr
- Y Fantolen
- Datganiad Llif Arian

ii. Croniadau Incwm a Gwariant

Cyfrifir gweithgaredd ar gyfer y flwyddyn y caiff ei gynnal, nid pan wneir neu dderbynnir taliadau arian parod. Yn benodol:

- Caiff ffioedd, taliadau a rhenti gan gwsmeriaid eu cyfrif fel incwm ar y dyddiad y mae'r Cyngor yn darparu'r nwyddau neu'r gwasanaethau perthnasol.
- Caiff cyflenwadau o nwyddau a gwasanaethau eu cofnodi fel gwariant pan gânt eu defnyddio. Lle ceir bwlch rhwng y dyddiad y derbynnir cyflenwadau a phryd y cânt eu defnyddio, cânt eu cario fel rhestr eiddo ar y Fantolen.
- Cyfrifir y llog sy'n daladwy ar fenthyciadau ac sy'n dderbyniadwy ar fuddsoddiadau ar sail cyfradd log effeithiol ar gyfer yr offeryn ariannol perthnasol yn hytrach na llifioedd arian sydd wedi'u gosod neu eu penderfynu gan y contract.
- Lle cydnabyddir incwm a gwariant ond nad ydyw arian parod wedi'i dderbyn neu ei dalu, cofnodir y dyledwr neu gredydwr ar gyfer y swm perthnasol ar y Fantolen. Lle

ceir amheuaeth y caiff dyledion eu setlo, ysgrifennir balans y dyledwyr i lawr a gwneir tâl i refeniw am yr incwm na fydd yn cael ei gasglu o bosibl.

iii . Cyfalafu Costau Benthycia

Mae'r SAARh yn gofyn ar i gostau benthycia mewn perthynas ag asedau cymwys gael eu cyfalafu. O dan awdurdod y Cod, mae'r Cyngor wedi dewis polisi cyfrifo'r costau hyn fel traul.

iv. Arian Parod a Chywerthoedd Arian Parod

Caiff arian parod ei gynrychioli gan arian parod mewn llaw ac arian parod a gedwir mewn cyfrifon adnau sy'n ad-daladwy ar orchymyn. Mae cywerthoedd arian parod yn fuddsoddiadau hynod hylifol, byr dymor, sy'n hawdd eu cyfnewid am symiau hysbys o arian parod gyda risg ansylweddol o unrhyw newid yn eu gwerth. Mae hyn yn golygu bod 'Arian Parod a Chywerthoedd Arian Parod' yn cynnwys arian parod a gedwir mewn banc, cyfrifon adnau ar galw a chyfrifon galw mynediad uniongyrchol.

v. Codi taliadau ar Refeniw ar gyfer Asedau nad ydynt yn Gyfredol

Caiff gwasanaethau, gwasanaethau cefnogi a chyfrifon masnachu eu debydu â'r symiau canlynol i gofnodi'r cost o ddal asedau sefydlog yn ystod y flwyddyn:

- dibrisiad i'w briodoli i'r asedau a ddefnyddir gan y gwasanaeth perthnasol
- colledion ailbrisiu a lleihad yng ngwerth asedau a ddefnyddir gan y gwasanaeth lle nad oes unrhyw enillion cronedig yn y Gronfa Adbrisiu wrth gefn y gall y colledion gael eu dileu yn eu herbyn
- amorteiddio asedau sefydlog annirweddol i'w priodoli i'r gwasanaeth.

Nid oes gofyn i'r Cyngor godi treth y cyngor i ariannu dibrisiad, ailbrisiad a cholledion lleihad yn y gwerth neu amorteiddio. Fodd bynnag, mae gofyn iddo roi cyfraniad ariannol o refeniw tuag at leihad yn ei ofyniad benthycia cyffredinol sy'n gyfystyr â swm a gyfrifir ar sail darbodus a benderfynir gan y Cyngor yn unol â chanllaw statudol. Felly caiff dibrisiad, ailbrisiad a cholledion lleihad yn y gwerth neu amorteiddio eu disodli gan gyfraniad ym Malans Cronfa'r Cyngor (MRP) drwy drafodyn addasu gyda'r Cyfrif Addasu Cyfalaf yn y Datganiad Symudiad yn y Cronfeydd wrth Gefn, ar gyfer y gwahaniaeth rhwng y ddau.

vi. Buddiannau Gweithwyr

Buddiannau'n daladwy yn ystod cyflogaeth

Yn ogystal â chyflogau a thâl, gall y buddiannau tymor byr i weithwyr gynnwys gwyliau blynyddol â thâl i weithwyr cyfredol. O ganlyniad, gwneir cronriad ar gyfer cost hawliau gwyliau (neu unrhyw ffurf o absenoldeb, e.e. amser mewn llaw) a enillir gan weithwyr ond nid wedi'u cymryd cyn diwedd y flwyddyn, ac y gall gweithwyr eu dwyn ymlaen i'r flwyddyn ariannol nesaf. Gwneir y cronriad ar y cyfraddau cyflog a thâl cymwys yn y flwyddyn gyfrifo ganlynol, sef y cyfnod y gall y gweithiwr gymryd y budd. Caiff y cronriad ei godi ar yr Arian dros Ben neu Ddiffyg yn Narpariaeth y Gwasanaethau, ond yna caiff ei wrthdroi drwy'r Datganiad Symudiad yn y Cronfeydd wrth gefn fel bod buddiannau gwyliau'n cael eu codi ar refeniw yn y flwyddyn ariannol y mae'r absenoldeb gwyliau'n digwydd.

Buddiannau Dod â Swydd i Ben

Mae buddiannau dod â swydd i ben yn symiau sy'n daladwy o ganlyniad i benderfyniad gan y Cyngor i ddod â chyflogaeth swyddog i ben cyn y dyddiad ymddeol arferol neu benderfyniad gan y swyddog i dderbyn diswyddiad gwirfoddol, ac yn cael eu codi ar sail cronïad i'r llinell gwasanaeth addas yn unol â'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, pan ddengys y Cyngor eu bod yn ymroddedig i ddod â chyflogaeth swyddog neu grŵp o swyddogion i ben, neu'n gwneud cynnig i annog diswyddiad gwirfoddol.

Lle bydd buddiannau dod â swydd i ben yn cynnwys codi pensiynau, mae darpariaethau statudol yn gofyn i falans Cronfa'r Cyngor gael ei godi gyda'r swm sy'n daladwy gan y Cyngor i'r gronfa bensiwn neu bensiynwr yn y flwyddyn, nid y swm a gyfrifir yn unol â safonau cyfrifo perthnasol. Yn Natganiad Symudiad yn y Cronfeydd wrth Gefn, mae angen dyraniadau i a gan y Gronfa Bensiynau Wrth Gefn i gael gwared ar ddebydau a chredydau tybiannol ar gyfer buddion pensiwn wrth ddod â swydd i ben, a'u disodli gyda debydau ar gyfer yr arian parod a delir i'r gronfa bensiynau a'r pensiynwyr ac unrhyw symiau o'r fath sy'n daladwy, ond heb eu talu, ar ddiwedd y flwyddyn.

Buddiannau ar ôl cyflogaeth

Mae gweithwyr y Cyngor yn aelodau o ddau gynllun pensiwn ar wahân:

- Y Cynllun Pensiwn Athrawon, a weinyddir gan Bensiynau Athrawon Capita neu ar ran yr Adran Addysg (DfE).
- Y Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol, a weinyddir gan Gyngor Sir y Fflint.

Darparodd y ddau gynllun fuddiannau wedi'u diffinio i aelodau (cyfandaliadau a phensiynau ymddeoliad), a enillwyd gan weithwyr sydd wedi gweithio i'r Cyngor.

Fodd bynnag, mae'r trefniadau ar gyfer cynllun yr athrawon yn golygu na all y rhwymedigaeth i'r buddiannau hyn gael eu pennu ar y Cyngor fel arfer. Cyfrifir y cynllun felly fel pe bai'n gynllun cyfrannu wedi'i ddiffinio, ac nid yw'r Fantolen yn nodi unrhyw rwymedigaeth i dalu'r buddiannau hyn yn y dyfodol. Caiff llinell y Gwasanaethau Plant ac Addysg yn Natganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ei chodi gyda chyfraniadau'r cyflogwr sy'n daladwy i'r Pensiynau Athrawon yn y flwyddyn.

Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol

Caiff y Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol ei gyfrif fel cynllun buddiannau wedi'i ddiffinio:

- Mae rhwymedigaethau Cronfa Bensiwn Clwyd sydd i'w priodoli i'r Cyngor yn cael eu cynnwys yn y Fantolen ar sail actiwaraid drwy ddefnyddio'r dull uned wedi'i rhagamcanu – h.y. asesiad o daliadau'r dyfodol a wneir mewn perthynas â buddiannau ymddeol a enillir gan weithwyr, yn seiliedig ar ragdybiaethau cyfraddau marwolaeth, cyfraddau trosiad gweithwyr ac ati, ac amcangyfrifon enillion wedi'u rhagamcanu ar gyfer gweithwyr cyfredol.

- Mae rhwymedigaethau yn cael disgownt i'w gwerth ar brisiau cyfredol, gan ddefnyddio cyfradd ddisgownt o 4.2% (yn seiliedig ar y gyfradd ddangosol ar fond corfforaethol ansawdd uchel 3.9%)
- Mae asedau Cronfa Bensiwn Clwyd sy'n cael eu priodoli i'r Cyngor yn cael eu cynnwys yn y Fantolen am eu pris teg:
 - gwarannau wedi'u dyfynnu – pris cynnig cyfredol
 - gwarannau heb eu dyfynnu - amcangyfrif proffesiynol
 - gwarannau unedol – pris cynnig cyfredol
 - eiddo – gwerth y farchnad.
- Caiff y newid yn rhwymedigaeth pensiynau net ei ddadansoddi mewn saith cydran:
 - cost gwasanaeth cyfredol – y cynnydd mewn rhwymedigaethau o ganlyniad i flynyddoedd o wasanaeth a enillir eleni - wedi'i ddyrannu yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr i'r gwasanaethau roedd y gweithwyr yn gweithio iddynt
 - cost gwasanaeth yn y gorffennol – y cynnydd mewn rhwymedigaethau yn codi o benderfyniadau'r flwyddyn hon y mae eu heffeithiau yn ymwneud â blynyddoedd o wasanaeth a enillwyd yn ystod blynyddoedd blaenorol – wedi'i debydu i'r Arian Dros Ben neu'r Diffyg mewn Darparu Gwasanaethau yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr fel rhan o Gostau Na Ddosbarthwyd.
 - cost llog – y cynnydd disgwylidig yng ngwerth cyfredol y rhwymedigaethau yn ystod y flwyddyn wrth iddynt fod flwyddyn yn nes at gael eu talu - wedi'i debydu i'r Llinell Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi yn unol â Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr
 - adenillion disgwylidig ar asedau – yr enillion buddsoddi blynyddol ar yr asedau cronfa i'w priodoli i'r Cyngor, yn seiliedig ar gyfartaledd yr enillion tymor hir disgwylidig - wedi'i gredyd i linell Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr
 - enillion neu golledion ar setliadau a chwtogiad - canlyniad y gweithredoedd i ryddhau'r Cyngor o rwymedigaethau neu ddigwyddiadau sy'n cwthogi ar wasanaeth disgwylidig y dyfodol neu groniad buddiannau gweithwyr - wedi'u debydu neu eu credydu i'r Arian dros ben neu'r Diffyg mewn Darpariaeth Gwasanaethau yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr fel rhan o Gostau na Ddosbarthwyd.
 - enillion a cholledion actiwaraid – newidiadau yn y rhwymedigaeth pensiynau net sy'n codi oherwydd nad ydyw digwyddiadau wedi cyd-daro â rhagdybiaethau a wnaed yn y prisiad actiwaraid diwethaf neu oherwydd bod yr actiwaraid wedi diweddarau eu rhagdybiaethau - wedi'u debydu i'r Gronfa Bensiwn Wrth Gefn
 - cyfraniadau wedi'u talu i Gronfa Bensiwn Clwyd – arian parod wedi'i dalu fel cyfraniadau'r cyflogwr i'r gronfa bensiwn

Mewn perthynas â buddiannau ymddeol, mae darpariaethau statudol yn gofyn i Falans Cronfa'r Cyngor gael ei godi gyda'r swm sy'n daladwy gan y Cyngor i'r gronfa bensiwn yn ystod y flwyddyn, nid y swm a gyfrifir yn unol â safonau cyfrifo perthnasol. Yn y Datganiad Symudiad yn y Cronfeydd wrth Gefn, mae hyn yn golygu bod dyraniadau i a gan y Gronfa Bensiynau Wrth Gefn i gael gwared ar ddebydau a chredydau tybiannol ar gyfer buddiannau ymddeol a'u disodli gyda debydau ar gyfer yr arian parod a delir i'r gronfa bensiynau ac unrhyw symiau o'r fath sy'n daladwy, ond heb eu talu, ar ddiwedd y

flwyddyn. Mae'r balans negyddol sy'n codi ar y Gronfa Bensiynau wrth Gefn, felly'n mesur yr effaith fuddiol ar Gronfa'r Cyngor sydd angen cyfrif am fuddiannau ymddeol ar sail llifoedd arian yn hytrach, na buddiannau a enillir gan weithwyr.

Buddiannau â Disgresiwn

Mae gan y Cyngor bwerau cyfyngedig i ddyfarnu buddiannau ymddeol yn ôl disgresiwn, mewn achosion o ymddeoliadau cynnar. Mae unrhyw rwymedigaethau yr amcangyfrifir iddynt godi o ganlyniad i roi dyfarniad i unrhyw aelod o staff (gan gynnwys athrawon), yn cael eu cronni yn ystod blwyddyn y penderfyniad i wneud y dyfarniad, ac yn cael ei gyfrif drwy defnyddio'r un polisïau ag sy'n gymwys i'r Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol.

vii Digwyddiadau ar ôl Dyddiad y Fantolen

Digwyddiadau ar ôl dyddiad y Fantolen yw'r digwyddiadau hynny, boed ffafriol neu anffafriol, sy'n digwydd rhwng diwedd y cyfnod rhoi gwybod a'r dyddiad yr awdurdodir cyhoeddi'r Datganiad Cyfrifon. Gellir nodi dau fath o ddigwyddiad:

- Y rhai hynny sy'n darparu tystiolaeth amodau a fodolodd ar ddiwedd y cyfnod rhoi gwybod – mae'r Datganiad Cyfrifon yn cael ei addasu i adlewyrchu digwyddiadau o'r fath.
- Y rhai hynny sy'n dangos amodau a gododd ar ôl y cyfnod rhoi gwybod - nid yw'r Datganiad Cyfrifon yn cael ei addasu i adlewyrchu digwyddiadau o'r fath, ond lle byddai categori o ddigwyddiadau yn cael effaith faterol, gwneir datgeliad yn nodiadau'r natur o ddigwyddiadau a'u heffaith ariannol fel y cawsant eu hamcangyfrif.

Nid yw digwyddiadau a gynhaliwyd ar ôl dyddiad awdurdodi'r cyhoeddiad yn cael eu hadlewyrchu yn y Datganiad Cyfrifon.

viii. Offerynnau Ariannol

Dyledion Ariannol

Cydnabyddir rhwymedigaethau ariannol ar y Fantolen pan fo'r Cyngor yn rhan o ddarpariaethau contract offeryn ariannol, ac wedi'u mesur yn y lle cyntaf ar werth teg ac yn cael eu cario ar gost wedi'u hamorteiddio. Mae taliadau blynyddol i'r llinell Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ar gyfer y llog sy'n daladwy yn seiliedig ar swm cario'r rhwymedigaeth, wedi'i luosi gan y gyfradd log effeithiol ar gyfer yr offeryn. Y gyfradd log effeithiol yw'r gyfradd sy'n union ddisgownt o'r taliadau arian parod amcangyfrifedig yn y dyfodol dros oes yr offeryn, i'r swm y cafodd ei gydnabod yn wreiddiol.

Ar gyfer yr holl fenthyciadau sydd gan y Cyngor, mae hyn yn golygu mai'r swm a gyflwynir yn y Fantolen yw'r prif swm sy'n ad—daladwy (ynghyd â llog cronedig); a'r llog a godir ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yw'r swm sy'n daladwy yn y flwyddyn yn ôl y cytundeb benthyciad.

Mae'r enillion a cholledion ar adbrynu neu setlo benthyciadau yn gynnar yn cael eu credydu a'u debydu i'r llinell Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi yn Natganiad Incwm

a Gwariant Cynhwysfawr yn y flwyddyn adbrynu/setliad. Fodd bynnag, lle mae adbrynu'n digwydd fel rhan o ailstrwythuro'r portffolio benthyciadau sy'n cynnwys addasu neu gyfnewid offerynnau sy'n bodoli eisoes, mae'r premiwm neu'r disgownt yn cael ei dynnu neu ei ychwanegu yn ôl eu trefn o gost wedi'i amorteiddio y benthyciad newydd neu'n un wedi'i addasu, ac mae'r ysgrifennu i lawr i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn cael ei ledaenu dros oes y benthyciad drwy addasu'r gyfradd log effeithiol.

Lle mae premiymau neu ddisgowntiau wedi cael eu codi ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, mae rheoliadau yn caniatáu i'r effaith ar Falans Cronfa'r Cyngor gael ei ledaenu dros y blynyddoedd i ddod. Mae gan y Cyngor bolisi o ledaenu'r enillion neu'r golled dros y tymor a oedd yn weddill ar y benthyciad yn erbyn y premiwm a oedd yn daladwy neu'r disgownt yn dderbyniadwy pan gafodd ei ad-dalu. Mae'r cysoniad o'r symiau a godwyd ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr i'r gost net sy'n ofynnol yn erbyn Balans Cronfa'r Cyngor yn cael ei reoli gan drosglwyddiad i neu o'r Cyfrif Addasu Offerynnau Ariannol yn y Datganiad o'r Symudiad yn y Cronfeydd Wrth Gefn.

Asedau Ariannol

Caiff asedau ariannol eu dosbarthu i ddau fath:

- benthyciadau a symiau derbyniadwy – asedau gyda thaliadau sy'n sefydlog neu wedi'u penderfynu, ond nad ydynt yn cael eu dyfynnu mewn marchnad weithredol
- asedion sy'n barod i'w gwerthu – asedau gyda phris wedi'i ddyfynnu ar y farchnad a/neu ddim gyda thaliadau sefydlog neu wedi'u penderfynu

Benthyciadau a Symiau Derbyniadwy

Cydnabyddir benthyciadau a symiau derbyniadwy ar y Fantolen pan fo'r Cyngor yn rhan o ddarpariaethau contract offeryn ariannol, ac wedi'u mesur yn y lle cyntaf ar werth teg. Maent yn cael eu mesur wedyn ar eu cost wedi'i hamorteiddio. Mae credydau blynyddol i'r llinell Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ar gyfer y llog sy'n daladwy yn seiliedig ar swm cario'r ased, wedi'i luosi gan y gyfradd log effeithiol ar gyfer yr offeryn. Ar gyfer yr holl benthyciadau mae'r Cyngor wedi'i wneud, mae hyn yn golygu mai'r swm a gyflwynir yn y Fantolen yw'r prif swm sy'n ddyledus ac yn dderbyniadwy (ynghyd â llog cronedig) a'r llog sydd wedi'i gredydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yw'r swm a dderbynnir ar gyfer y flwyddyn yn y cytundeb benthyciad.

Pan amharwyd ar asedau oherwydd y tebygolrwydd sy'n codi o ddigwyddiad yn y gorffennol na fydd taliadau sy'n ddyledus o dan gytundeb yn cael eu gwneud, mae'r ased yn cael ei ysgrifennu i lawr a thâl yn cael ei godi ar y gwasanaeth perthnasol (ar gyfer symiau derbyniadwy sy'n berthnasol i'r gwasanaeth hwnnw) neu'r llinell Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr hwn. Mae colled yr amhariad yn cael ei fesur fel y gwahaniaeth rhwng y swm cario a gwerth presennol y llif arian diwygiedig yn y dyfodol wedi'i ddisgowntio ar gyfradd log wreiddiol yr ased.

Mae unrhyw enillion neu golledion sy'n codi o ddatgydnabod yr ased yn cael ei gredydu neu ei ddebydu i linell Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Ni amharwyd ar unrhyw asedau ariannol y Cyngor.

Benthyciad Meddal

Mae benthyciad meddal yn fenthyciad y mae'r Cyngor wedi'i roi i gorff allanol am gyfradd llog sy'n is na chyfradd y farchnad. Yn yr achos hwn, mae angen defnyddio cyfrifo benthyciad meddal. Fodd bynnag, os ystyrir bod maint y trafodyn yn de-minimis, nid oes angen defnyddio cyfrifo benthyciad meddal. Mae'r Cyngor wedi gosod y lefel de-minimis hon am £150k ar gyfer bob benthyciad unigol a roddir. Nid oes gan y Cyngor unrhyw fenthyciadau meddal sy'n fwy na'r lefel hon.

ix. Trosi Arian Tramor

Lle mae'r Cyngor yn ymrwymo i drafodyn mewn arian tramor, trosir y trafodyn i sterling ar y gyfradd gyfnewid sy'n berthnasol ar y dyddiad roedd y trafodyn yn effeithiol. Lle bydd symiau o arian tramor yn ddyledus ar ddiwedd blwyddyn, cânt eu hail-drosi ar y gyfradd gyfnewid ar 31 Mawrth. Mae unrhyw enillion neu golledion dilynol yn cael eu cydnabod yn y llinell Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

x. Grantiau Llywodraeth a Chyfraniadau

Os ydynt yn cael eu talu fel ernes, mewn rhandaliadau neu fel ôl-ddyledion, mae grantiau'r llywodraeth a chyfraniadau trydydd parti a rhoddion yn cael eu cydnabod yn ddyledus i'r Cyngor pan mae sicrwydd rhesymol:

- y bydd y Cyngor yn cydymffurfio â'r amodau sydd wedi'u hatodi i'r taliadau
- y derbynnir y grant neu'r cyfraniadau.

Nid yw'r symiau sy'n cael eu cydnabod yn ddyledus i'r Cyngor yn cael eu credydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr hyd nes y bydd amodau sydd ynghlwm wrth y grant neu'r cyfraniad wedi'u bodloni. Amodiad yw'r amodau sy'n nodi bod y manteision economaidd yn y dyfodol neu botensial gwasanaeth sydd wedi'u hymgorffori yn yr ased a gafwyd drwy ddefnyddio'r grant neu gyfraniad sy'n gorfod cael ei ddefnyddio gan y derbynnydd fel y nodir, neu bydd yn rhaid dychwelyd y buddion economaidd yn y dyfodol neu'r potensial am wasanaeth yn ôl i'r trosglwyddwr.

Mae arian a roddwyd fel blaendal fel grantiau a chyfraniadau lle nad yw'r amodau wedi'u bodloni yn cael eu cario yn y Fantolen fel credydwyd. Pan fo'r amodau wedi'u bodloni, mae'r grant neu'r cyfraniad yn cael ei gredydu i'r llinell gwasanaeth berthnasol (grantiau referniw a chyfraniadau y gellir eu priodoli), neu Drethiant ac Incwm Grant nad ydyw'n Benodol (grantiau referniw heb eu neilltuo a phob grant cyfalaf) yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Lle mae grantiau cyfalaf yn cael eu credydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, cânt eu gwrthdroi o Falans Cronfa'r Cyngor yn y Datganiad Symudiad yn y Cronfeydd Wrth Gefn. Lle nad ydyw'r grant wedi'i ddefnyddio eto i ariannu gwariant cyfalaf, caiff ei bostio i Gronfa Wrth Gefn Grantiau Cyfalaf Heb eu Cymhwyso. Lle bydd wedi'i gymhwyso, caiff ei bostio i'r Cyfrif Addasu Cyfalaf. Trosglwyddir symiau yng Nghronfa Wrth Gefn Grantiau Cyfalaf Heb eu Cymhwyso i'r Cyfrif Addasu Cyfalaf unwaith y byddant wedi'u defnyddio i ariannu gwariant cyfalaf.

xi. Asedau Treftadaeth**Asedau Treftadaeth Diriaethol ac Anniriaethol (disgrifir yn y crynodeb hwn o bolisiau cyfrifo sylweddol fel Asedau Treftadaeth)**

Cedwir Asedau Treftadaeth y Cyngor mewn nifer o safleoedd. Mae gan Amgueddfa'r Rhyl (o fewn Llyfrgell y Rhyl), Carchar Rhuthun a Phlas Newydd gasgliadau parhaol. Mae'r ddau ddiwethaf yn benodol i safle, gan adrodd straeon am yr eiddo a'u preswylwyr, tra bod casgliad y Rhyl yn archwilio pob agwedd ar y dref a'i hamgylchedd. Mae arddangosfa Treftadaeth flynyddol yn cael ei chodi am fis yn Llyfrgell Dinbych. Mae ardal arddangos dros dro yn Amgueddfa'r Rhyl, a newidir bob chwarter, ac un yn Nantclwyd y Dre. Mae cofadail rhestredig, Castell Dinas Brân, hefyd yn Sir Ddinbych.

Cedwir casgliadau o Asedau Treftadaeth i gefnogi prif amcan amgueddfeydd y Cyngor h.y. gofalu am dreftadaeth Sir Ddinbych, ei gwneud yn hygyrch i bawb drwy ysbrydoli, dysgu a mwynhau.

Cydnabyddir Asedau Treftadaeth a'u mesur (gan gynnwys trin enillion a cholledion ailbrisio) yn unol â pholisiau cyfrifo'r Cyngor ar eiddo, cyfarpar ac offer. Fodd bynnag, mae rhai o'r rheolau mesur wedi'u llacio mewn perthynas ag Asedau Treftadaeth wrth i'r Cyngor ystyried y byddai cael prisiau ar gyfer casgliadau yn cynnwys cost anghyfartal o'i gymharu â'r buddion a ddarperir i ddefnyddwyr datganiadau ariannol. Mae hyn oherwydd natur amrywiol yr asedau a gedwir a'r diffyg mewn gwerthoedd tebyg. Mae'r casgliadau'n gymharol sefydlog ac nid oes unrhyw gaffaeliadau diweddar neu roddion.

Mae'r holl waith gofalu am gasgliadau yn cydymffurfio â safonau Comisiynu Amgueddfeydd a Galerïau. Ystyrir oes asedau'r casgliadau yn amhenodol oherwydd gwaith ataliol a gynhaliwyd gan Wasanaeth Treftadaeth Sir Ddinbych, ac oherwydd natur yr eitemau dan sylw. Felly nid ydyw'n addas newid y dibrisiad.

Nid oes unrhyw eitem unigol o fewn y prisiad yswiriant cyfunol sydd wedi'i hamlygu'n faterol.

Mae'r Cyngor yn cadw at ganllawiau Cymdeithas yr Amgueddfeydd ar waredu.

Gellir cael gwybodaeth bellach gan Bolisi Rheoli Casgliadau'r Gwasanaeth Treftadaeth 2008-2013.

xii. Asedau Anniriaethol

Caiff gwariant ar asedau nad ydynt yn ariannol nad ydynt â sylwedd ffisegol, ond yn cael eu nodi a'u rheoli gan y Cyngor (e.e. trwyddedau meddalwedd) ei gyfalafu pan ddisgwylir y bydd buddion economaidd y dyfodol neu botensial gwasanaeth yn llifo o'r ased anniriaethol i'r Cyngor.

Nid oes gan y Cyngor unrhyw asedau anniriaethol materol.

xiii. Cysylltiadau â Chwmnïau ac Endidau Eraill

Mae gan y Cyngor hwn ddiddordebau mewn sawl cwmni, fodd bynnag ni ystyrir unrhyw un o'r rhain yn faterol ac nid yw cyfrifo grŵp wedi'u paratoi. Dangosir manylion pellach yn y nodiadau i'r cyfrifon.

xiv. Rhestrau Eiddo

Caiff storfeydd y Gwasanaethau Amgylcheddol eu prisio am bris prynu cyfartalog. Cydnabyddir nad ydyw hyn yn cydymffurfio â'r Côt, sydd angen rhestrau eiddo i gael eu prisio ar raddfa is y gost a gwerth sylweddoladwy net. Mae hyn oherwydd y cyfyngiadau gyda'r feddalwedd gyfrifiadurol a ddefnyddir gan y storfeydd ac sy'n annhebygol o newid yn y tymor byr. Mae'r rhestr eiddo yng Ngofal Iechyd Cefndy yn cael ei phrisio ar bris y gost ddiweddaraf yn hytrach na'i hasesu rhwng y gost a gwerth sylweddoladwy net ac sydd felly'n gwyro o'r Côt. Mae hyn i adlewyrchu'r anwadalrwydd gyda rhai o'r gwerthoedd nwyddau dan sylw, ac ystyrir ei fod yn ddull prisio rhesymol. Mae Storfa Offer y Gwasanaethau Cymdeithasol wedi'i ddatblygu gyda'r GIG. I gydymffurfio gydag arfer cyffredinol ar gyfer offer o'r fath, caiff y rhestr eiddo ei thrin fel eitem refeniw.

Caiff pob Rhestr Eiddo arall ei chynnwys yn y Fantolen ar raddfa is y gost a gwerth sylweddoladwy.

xv. Eiddo Buddsoddi

Eiddo buddsoddi yw'r rhai hynny a ddefnyddir ar gyfer ennill rhent a/neu adbrisiant cyfalaf yn unig. Nid yw'n cwrdd â'r diffiniad os defnyddir yr eiddo mewn unrhyw ffordd i hwyluso darpariaeth gwasanaethau neu gynhyrchu nwyddau neu os yw ar gael i'w werthu.

Mesurir eiddo buddsoddi ar y dechrau ar sail cost ac yn ddiweddarach ar sail gwerth teg, yn seiliedig ar y swm y gellid cyfnewid yr ased rhwng partïon gwybodus hyd braich. Ni chaiff eiddo eu dibrisio ond fe'u hadbrisir yn flynyddol yn ôl amgylchiadau'r farchnad ar ddiwedd y flwyddyn. Mae unrhyw enillion neu golledion yn cael eu postio i'r llinell Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Mae'r un driniaeth yn berthnasol i enillion a cholledion ar waredu.

Mae rhent a dderbynnir mewn perthynas ag eiddo buddsoddi yn cael ei gredydu i'r llinell Incwm Ariannu a Buddsoddi ac yn arwain at gynnydd ym Malans Cronfa'r Cyngor. Fodd bynnag, nid yw'r trefniadau statudol yn caniatáu i enillion a cholledion ailbrisio a gwaredu gael effaith ar Falans Cronfa'r Cyngor. Felly caiff enillion a cholledion eu gwrthdroi allan o Falans Cronfa'r Cyngor yn y Datganiad o Symudiad mewn Cronfeydd Wrth Gefn a'u postio i'r Cyfrif Addasiadau Cyfalaf ac (ar gyfer unrhyw dderbyniadau gwerthiant dros £10,000), i'r Gronfa Derbyniadau Cyfalaf Wrth Gefn.

xvi. Gweithrediadau a Reolir ar y Cyd ac Asedau a Reolir ar y Cyd

Gweithrediadau ar y cyd yw gweithgareddau yr ymgwymerir â nhw gan y Cyngor ar y cyd â mentwyr eraill, sy'n cynnwys defnyddio asedau ac adnoddau'r mentwyr, yn hytrach na sefydlu endid ar wahân. Mae'r Cyngor yn nodi yn ei Ddatganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr y gwariant a'r incwm o weithgaredd unrhyw weithrediad o'r fath.

xvii. Prydlesau

Caiff prydlesau eu dosbarthu fel prydlesau cyllid, lle bydd telerau'r brydles yn trosglwyddo'n sylweddol pob risg a gwobr sy'n gysylltiedig â pherchnogaeth yr eiddo, peiriannau neu offer gan y prydleswr i'r prydlesai. Caiff pob prydles arall ei dosbarthu fel prydles weithredu.

Pan fo prydles yn cynnwys tir ac adeiladu, caiff yr elfennau tir ac adeiladau eu hystyried ar wahân er mwyn eu dosbarthu.

Caiff trefniadau nad oes ganddynt statws cyfreithiol prydles ond sy'n cyfleu hawl i ddefnyddio ased yn gyfnewid am dâl eu cyfrif dan y polisi hwn pan fo cyflawni'r trefniant yn dibynnu ar ddefnyddio asedau penodol.

Y Cyngor fel Prydlesai

Prydlesau Ariannol

Caiff eiddo, peiriannau ac offer a gedwir dan brydlesau ariannol eu cydnabod ar y Fantolen ar ddechrau'r brydles ar eu gwerth teg a fesurir ar ddechrau'r brydles (neu werth presennol taliadau isafswm y brydles, os ydynt yn is). Caiff yr ased a gydnabyddir ei baru gan ddyled am y rhwymedigaeth i dalu'r prydleswr. Caiff costau uniongyrchol cychwynnol y Cyngor eu hychwanegu at swm cludo'r ased. Caiff premiymau a delir wrth ddechrau prydles eu rhoi wrth ysgrifennu i lawr dyled y brydles. Caiff rhenti amodol eu nodi fel treuliau yn y cyfnodau perthnasol.

Caiff taliadau prydlesau eu dosrannu rhwng:

- tâl am gaffael buddiant yn yr eiddo, peiriannau neu offer – fe'u rhoddir wrth ysgrifennu i lawr dyled y brydles, a
- thâl cyllid (caiff ei ddebydu i'r llinell Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr).

Caiff eiddo, peiriannau ac offer a gydnabyddir dan brydlesau ariannol eu cyfrif gan ddefnyddio'r polisiâu a ddefnyddir yn gyffredinol gydag asedau o'r fath, yn amodol ar godi tâl dibrisio dros gyfnod y brydles os yw hyn yn fyrrach nag oes ddefnyddiol a amcangyfrifir yr ased (lle nad yw perchnogaeth yr ased yn trosglwyddo i'r Cyngor ar ddiwedd cyfnod y brydles).

Nid oes gofyn i'r Cyngor godi treth y cyngor i dalu dibrisiad neu ailbrisiad a cholledion lleihad yn y gwerth sy'n codi ar asedau ar brydles. Yn hytrach, gwneir cyfraniad doeth blynyddol o gyllid refeniw tuag at y buddsoddiad cyfalaf tybiedig yn unol â gofynion statudol. Felly caiff dibrisiad, ailbrisiad a cholledion lleihad yn y gwerth eu disodli gan gyfraniad refeniw ym Malans Cronfa'r Cyngor, drwy drafodyn addasu gyda'r Cyfrif Addasu Cyfalaf yn y Datganiad Symudiad yn y Cronfeydd wrth Gefn, ar gyfer y gwahaniaeth rhwng y ddau.

Prydlesau Gweithredu

Caiff rhent a delir dan brydlesau gweithredu eu codi ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr fel cost y gwasanaethau sy'n manteisio ar ddefnyddio'r eiddo, peiriannau neu offer ar brydles.

Y Cyngor fel Prydleswr

Prydlesau Ariannol

Pan fo'r Cyngor yn rhoi prydles ariannol dros eiddo neu beiriannau neu offer, caiff yr ased perthnasol ei ysgrifennu allan o'r Fantolen fel gwarediad. Ar ddechrau'r brydles, caiff swm cludo'r ased ar y Fantolen (p'un a yw'n Eiddo, Peiriannau neu Offer neu Asedau a gânt eu Dal i'w Gwerthu) ei ddiddymu i'r llinell Gwariant Gweithredu Arall yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr fel rhan o'r enillion neu'r golled wrth ei waredu. Caiff enilliad, sy'n cynrychioli buddsoddiad net y Cyngor yn y brydles, ei gredydu i'r un llinell yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr hefyd fel rhan o'r enilliad neu golled wrth waredu (h.y. wedi'i rwydo i ffwrdd yn erbyn gwerth cludo'r ased adeg ei waredu), wedi' baru gan ased prydles (dyledwr hirdymor) ar y Fantolen.

Caiff rhent prydlesau derbyniadwy eu dosrannu rhwng:

- tâl am gaffael buddiant yn yr eiddo, peiriannau neu offer – fe'u rhoddir wrth ysgrifennu i lawr dyled y brydles yn gynnwys unrhyw premiymau a dderbynwyd, a
- incwm cyllid (caiff ei gredydu i'r llinell Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr).

Ni chaiff yr enilliad a gredydir i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr wrth ei waredu ei ganiatáu drwy statud i gynyddu Balans Cronfa'r Cyngor ac mae angen ei drin fel derbyniad cyfalaf. Pan fo premiwm wedi'i dderbyn, caiff ei bostio allan o Falans Cronfa'r Cyngor i'r Gronfa Derbyniadau Cyfalaf Wrth Gefn yn y Datganiad ynglŷn â'r Symudiadau yn y Cronfeydd Wrth Gefn. Pan gaiff y swm dyledus o ran ased y brydles ei setlo gan daliad rhent mewn blynnyddoedd ariannol y dyfodol, caiff ei bostio allan o Falans Cronfa'r Cyngor i'r Gronfa Derbyniadau Cyfalaf Gohiriedig yn y Datganiad ynglŷn â'r Symudiadau yn y Cronfeydd Wrth Gefn. Pan dderbynnir rhent y dyfodol, defnyddir yr elfen ar gyfer y derbyniadau cyfalaf ar gyfer gwaredu'r ased i ysgrifennu i lawr dyledwr y brydles. Yn y cam hwn, caiff y derbyniadau cyfalaf gohiriedig eu trosglwyddo i'r Gronfa Derbyniadau Cyfalaf Wrth Gefn.

Nid yw gwerth y gwarediadau sydd wedi'u diddymu yn dâl yn erbyn treth y cyngor, gan fod cost asedau anngyfredol yn cael eu talu'n llawn dan drefniadau ar wahân ar gyfer cyllido cyfalaf. Felly caiff symiau eu hadfeddu i'r Cyfrif Addasiadau Cyfalaf o Falans Cronfa'r Cyngor yn y Datganiad ynglŷn â'r Symudiadau yn y Cronfeydd Wrth Gefn.

Prydlesau Gweithredu

Pan fo'r Cyngor yn rhoi prydles weithredu dros eiddo neu beiriant neu offer, caiff yr ased ei gadw yn y Fantolen. Caiff incwm rhentu ei gredydu i'r llinell Gwariant Gweithredu Arall yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

xviii. Refeniw Anghyfnwid

Cydnabod Refeniw o Draffodion Anghyfnwid

Caiff asedau a refeniw sy'n codi o draffodion anghyfnwid eu cydnabod yn unol â gofynion IAS 20 Cyfrifo Grantiau'r Llywodraeth a Datgelu Cymorth y Llywodraeth, ar wahân i pan

gânt eu dehongli neu eu haddasu i gyd-fynd â'r sector cyhoeddus fel y cânt eu hegluro yn y Côt a/neu IPSAS 23, "Refeniw o Draffodion Digyfnewid (Trethi a Thros Glwyddiadau)

Traffodion trethi

Caiff asedau a refeniw sy'n codi o draffodion trethi eu cydnabod yn y cyfnod y mae'r digwyddiad trethadwy'n digwydd, cyn belled â bod yr asedau yn bodloni diffiniad ased ac yn bodloni meini prawf ar gyfer cael eu cydnabod fel ased.

Traffodion anhrethadwy

Caiff asedau a refeniw sy'n codi o draffodion trosglwyddo eu cydnabod yn y cyfnod y bydd y trefniad trosglwyddo yn rhwymo. Ni chaiff gwasanaethau mewn nwyddau eu cydnabod.

Pan fo trosglwyddiad yn amodol ar amodau sy'n golygu bod angen dychwelyd yr adnoddau a drosglwyddwyd os na chânt eu bodloni, bydd yr awdurdod yn cydnabod dyled nes i'r amod gael ei fodloni.

Sail Mesur Dosbarthiadau Refeniw Mawr o Draffodion Anghyfnewid

Caiff refeniw trethu ei fesur ar werth enwol arian parod, a chywerthoedd arian parod.

Caiff asedau a refeniw a gydnabyddir o ganlyniad i drosglwyddiad eu mesur ar werth teg yr asedau a gydnabyddir ar ddyddiad y cydnabod:

- Caiff asedau ariannol eu mesur ar eu gwerth enwol oni bai bo gwerth amser arian yn berthnasol, a phryd hynny, defnyddir gwerth presennol, a gyfrifir gan ddefnyddio cyfradd ostyngol sy'n adlewyrchu'r risg cynhenid o gadw'r ased; a
- Caiff asedau anariannol eu mesur ar eu gwerth teg, a bennir drwy gyfeirio at werthoedd arsylladwy'r farchnad neu drwy arfarniad annibynnol gan aelod o'r proffesiwn prisio. Caiff symiau derbyniadwy eu cydnabod pan fo trefniant trosglwyddo sy'n rhwymo ar waith ond nad yw arian parod neu asedau eraill wedi'u derbyn.

xix. Gorbenion a Gwasanaethau Cymorth

Caiff costau gorbenion a gwasanaethau cymorth eu codi ar y rhai sy'n manteisio ar gyflenwad neu wasanaeth yn unol ag egwyddorion prisio *Cod Ymarfer Adrodd Gwasanaeth CIPFA 2012/13* (SERCOP). Caiff costau llawn gorbenion a gwasanaethau cymorth eu rhannu rhwng defnyddwyr mewn cyfrannedd â'r manteision a ddefnyddir gan sawl methodoleg gan gynnwys cofnodi amser, nifer yr eitemau a ddefnyddir ac ati. Yr unig gostau na chodir ar y gwasanaethau yw:

- Y Craidd Corfforaethol a Democrataidd – costau sy'n gysylltiedig â statws y Cyngor fel sefydliad amlswyddogaeth a democrataidd.
- Costau Heb Eu Dosbarthu – cost manteision dewisol a roddir i weithwyr sy'n ymddeol yn gynnar a cholledion amhariad y gellir eu codi ar Asedau a gânt eu Dal i'w Gwerthu.

Mae'r ddau gategori cost hyn yn cael eu diffinio yn SERCOP a chânt eu cyfrif fel penawdau ar wahân yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, fel rhan o Wariant Net ar Wasanaethau Parhaus.

xx. Addasiadau Cyfnodau Blaenorol, Newidiadau mewn Polisiâu Cyfrifo ac Amcangyfrifon a Gwallau

Gall addasiadau cyfnodau blaenorol godi o ganlyniad i newid mewn polisiâu cyfrifo neu i gywiro gwall materol. Caiff newidiadau mewn amcangyfrifon cyfrifo eu cyfrif yn y dyfodol, h.y. yn y blynyddoedd presennol a'r dyfodol y mae'r newid yn effeithio arnynt ac nid ydynt yn arwain at addasiad cyfnod blaenorol.

Ni wneir newidiadau i bolisiâu cyfrifo oni bai bo angen drwy arferion cyfrifo cywir neu pan fo'r newid yn darparu gwybodaeth fwy dibynadwy neu berthnasol am effaith trafodion, digwyddiadau eraill ac amodau ar sefyllfa ariannol neu berfformiad ariannol y Cyngor. Pan gaiff newid ei wneud, caiff ei wneud yn ôl-weithredol (oni nodir yn wahanol) drwy addasu balansau agoriadol a symiau cymharol ar gyfer y cyfnod blaenorol fel pe bai'r polisi newydd wedi'i ddefnyddio bob amser.

Caiff gwallau materol yn ffigurau'r cyfnod blaenorol eu cywiro'n ôl-weithredol drwy addasu balansau agoriadol a symiau cymharol ar gyfer y cyfnod blaenorol.

xxi. Eiddo, Peiriannau ac Offer

Caiff asedau sydd â sylwedd ffisegol ac y'u cedwir i'w defnyddio i gynhyrchu neu gyflenwi nwyddau neu wasanaethau, i'w rhentu i eraill, neu at ddibenion gweinyddol ac y disgwylir iddynt gael eu defnyddio yn ystod mwy nag un flwyddyn ariannol eu dosbarthu fel Eiddo, Peiriannau ac Offer.

Cydnabyddiaeth

Caiff gwariant ar gaffael, creu neu wella Eiddo, Peiriannau ac Offer ei gyfalafu ar sail cronïadau, cyn belled â'i bod yn debygol y bydd manteision economaidd neu botensial y gwasanaeth yn y dyfodol sy'n gysylltiedig â'r eitem yn llifo i'r Cyngor ac y gellir mesur cost yr eitem mewn modd dibynadwy. Caiff gwariant sy'n cynnal potensial ased i ddarparu buddion economaidd neu botensial gwasanaeth yn y dyfodol ond nad yw'n ychwanegu ato (h.y. trwsio a chynnal a chadw) ei godi fel gwariant pan fydd yn digwydd.

Mesuriad

Caiff asedau eu mesur yn ôl cost i ddechrau, gan gynnwys:

- pris prynu
- unrhyw gostau a briodolir i ddod â'r ased i'r lleoliad a'r cyflwr angenrheidiol er mwyn gallu gweithredu yn y modd y mae'r rheolwyr yn ei fwriadu
- amcangyfrif cychwynnol costau datgymalu a symud yr eitem ac adfer y safle y mae wedi'i leoli arno.

Nid yw'r Cyngor yn cyfalafu costau benthycu a ddaw tra bo asedau yn cael eu hadeiladu.

Bennir bod cost asedau a gaffaelir ar wahân i'w prynu yn werth teg, oni bai nad oes sylwedd masnachol i'r caffaeliad (h.y. ni fydd yn arwain at amrywiad yn llif arian y Cyngor). Yn yr achos olaf, pan fo ased yn cael ei gaffael drwy gyfnewid, cost y caffaeliad yw swm cludo'r ased a roddir gan y Cyngor.

Yna caiff asedau eu cludo yn y Fantolen gan ddefnyddio'r seiliau mesur canlynol:

- isadeiledd, asedau cymunedol ac asedau sy'n cael eu hadeiladu – cost hanesyddol dibrisiedig
- anheddau – gwerth teg, a bennir gan ddefnyddio sail gwerth defnydd presennol ar gyfer tai cymdeithasol
- pob ased arall – gwerth teg, a bennir fel y swm a delir am yr ased yn ei ddefnydd presennol (gwerth defnydd presennol).

Pan nad oes tystiolaeth o'r farchnad o werth teg oherwydd natur arbenigol ased, defnyddir costau amnewid dibrisiedig (CAD) fel amcangyfrif o werth teg.

Pan fo gan asedau nad ydynt yn eiddo, oes ddefnyddiol fyr neu werth isel (neu'r ddau), defnyddir sail cost hanesyddol dibrisiedig fel dirprwy ar gyfer gwerth teg.

Mae adbrisiu dilynol o ran asedau anghyfredol wedi'u cynllunio fel rhan o asesiad parhaus er mwyn i bob ased gael ei adbrisiu cyn pen pum mlynedd o'i brisiad blaenorol, er y bydd newidiadau materol i brisiad asedau yn cael eu haddasu yn y cyfnod dros dro wrth iddynt ddigwydd. Cafodd 20% o asedau'r Cyngor eu hadbrisiu yn ystod 2012/13. Caiff cynnydd o ran prisiadau eu paru gan gredydau i'r Gronfa Adbrisiu Wrth Gefn i gydnabod enillion na wireddwyd. Yn eithriadol, gellir credydu enillion i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr pan fyddant yn codi o wrthdroi colled a godwyd ar wasanaeth o'r blaen.

Pan nodir lleihad o ran gwerth, cânt eu cyfrif drwy:

- pan fo balans enillion adbrisiu ar gyfer yr ased yn y Gronfa Adbrisiu Wrth Gefn, caiff swm cludo'r ased ei ysgrifennu i lawr yn erbyn y balans hwnnw (hyd at swm yr enillion cronedig)
- pan nad oes balans yn y Gronfa Adbrisiu Wrth Gefn neu pan fo balans annigonol, caiff swm cludo'r ased ei ysgrifennu i lawr yn erbyn y llinell(au) gwasanaeth perthnasol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Mae'r Gronfa Adbrisiu Wrth Gefn yn cynnwys enillion adbrisiu a gydnabuwyd ers 1 Ebrill 2007 yn unig, sef dyddiad ei weithredu'n ffurfiol. Mae enillion a godwyd cyn y dyddiad hwnnw wedi'u cyfuno yn y Cyfrif Addasiadau Cyfalaf.

Amhariad

Caiff asedau eu hasesu ar ddiwedd pob blwyddyn i weld a oes unrhyw arwydd y gallai amhariad fod ar ased. Pan fo arwyddion yn bodoli a phan amcangyfrifir bod unrhyw wahaniaethau posibl yn faterol, caiff swm adferadwy'r ased ei amcangyfrif, a phan fo hyn yn llai na swm cludo'r ased, caiff swm amhariad ei gydnabod ar gyfer y diffyg.

Pan gaiff colledion amhariad eu nodi, cânt eu cyfrif drwy:

- pan fo balans enillion adbrizio ar gyfer yr ased yn y Gronfa Adbrizio Wrth Gefn, caiff swm cludo'r ased ei ysgrifennu i lawr yn erbyn y balans hwnnw (hyd at swm yr enillion cronedig)
- pan nad oes balans yn y Gronfa Adbrizio Wrth Gefn neu pan fo balans annigonol, caiff swm cludo'r ased ei ysgrifennu i lawr yn erbyn y llinell(au) gwasanaeth perthnasol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Pan gaiff colled amhariad ei wrthdroi o ganlyniad, caiff y gwrthdroi ei gredydu i'r llinell(au) gwasanaeth perthnasol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr hyd at swm y golled wreiddiol, wedi'i haddasu ar gyfer dibrisiad a fyddai wedi'i godi pe na bai'r golled wedi'i chydabod.

Dibrisiad

Darperir ar gyfer dibrisiad ar bob ased Eiddo, Peiriannau ac Offer gan ddyraniad systematig eu symiau dibrisiadwy dros eu hoes ddefnyddiol. Gwneir eithriad ar gyfer asedau nad oes ganddynt oes ddefnyddiol feidraidd y gellir ei bennu (h.y. tir rhydd-ddaliad ac asedau cymunedol penodol) ac asedau nad ydynt ar gael i'w defnyddio eto (h.y. asedau sy'n cael eu hadeiladu).

Cyfrifir dibrisiad ar y sail ganlynol:

- anheddau ac adeiladau eraill - dyraniad llinell syth dros oes ddefnyddiol yr eiddo yn ôl amcangyfrif y prisiwr
- cerbydau, peiriannau, dodrefn ac offer – dull llinell syth
- isadeiledd – dyraniad llinell syth dros 40 mlynedd.

Pan fo gan ased Eiddo, Peiriant ac Offer gydrannau mawr sydd â chost sylweddol o ran cyfanswm cost yr eitem, caiff y gydrannau eu dibrisio ar wahân.

Caiff enillion adbrizio eu dibrisio hefyd, gyda swm sydd gyfwerth â'r gwahaniaethau rhwng dibrisiad gwerth presennol a godir ar asedau a'r dibrisiad a fyddai wedi'i godi ar sail eu cost hanesyddol yn cael ei drosglwyddo bob blwyddyn o'r Gronfa Adbrizio Wrth Gefn i'r Cyfrif Addasiadau Cyfalaf.

Gwarediadau ac Asedau Anghyfredol a gânt eu Dal i'w Gwerthu

Pan ddaw'n debygol y bydd swm cludo ased yn cael ei adennill yn bennaf drwy werthiant yn hytrach na thrwy ei ddefnyddio'n barhaus, caiff ei ailddosbarthu fel Ased a gaiff ei Dal i'w Werthu. Caiff yr ased ei ailbrizio'n syth cyn eil ailddosbarthu ac yna caiff ei gario ar y swm isaf a gwerth teg llai costau gwerthu. Pan fo lleihad dilynol i werth teg llai costau gwerthu, caiff y golled ei phostio i'r llinell Gwariant Gweithredu Arall yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Caiff enillion o ran gwerth teg eu cydnabod hyd at swm unrhyw golledion blaenorol yn unig a gydnabyddir yn y Gwarged neu Golled ar Darpariaeth Gwasanaethau. Ni chaiff dibrisiad ei godi ar Asedau a gânt eu Dal i'w Gwerthu.

Os na fydd asedau yn bodloni'r meini prawf i gael eu dosbarthu'n Asedau a gânt eu Dal i'w Gwerthu bellach, cânt eu hailddosbarthu'n asedau anghyfredol a'u prisio ar swm isaf eu

swm cludo cyn iddynt gael eu dosbarthu fel asedau a gânt eu dal i'w Gwerthu; cânt eu haddasu ar gyfer dibrisiad, amorteiddio neu adbriso a fyddai wedi'u cydnabod pe na baent wedi'u dosbarthu fel asedau a gânt eu Dal i'w Gwerthu, a'u swm adenilladwy ar ddyddiad y penderfyniad i beidio â gwerthu.

Ni chaiff asedau a gaiff eu gadael neu eu sgrapio eu hailddosbarthu fel Asedau a gânt eu Dal i'w Gwerthu.

Pan gaiff ased ei waredu neu ei ddatgomisiynu, caiff swm cludo'r ased ar y Fantolen (p'un a yw'n Eiddo, Peiriant, Offer neu'n Asedau a gânt eu Dal i'w Gwerthu) ei diddymu i'r llinell Gwariant Gweithredu Arall yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr fel rhan o'r enillion neu'r golled wrth ei waredu. Caiff derbyniadau o warediadau (os oes rhai), eu credydu i'r un llinell yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr hefyd fel rhan o'r enilliad neu golled wrth waredu (h.y. wedi'i rwydo i ffwrdd yn erbyn gwerth cludo'r ased adeg ei waredu). Caiff unrhyw enillion adbriso a gronnir ar gyfer yr ased yn y Gronfa Adbriso Wrth Gefn eu trosglwyddo i'r Cyfrif Addasiadau Cyfalaf.

Caiff symiau a dderbynnir ar gyfer gwarediad mwy na £10,000 eu dosbarthu fel derbyniadau cyfalaf. Mae angen i dderbynebau gael eu credydu i'r Gronfa Derbyniadau Cyfalaf Wrth Gefn, ac yna dim ond ar gyfer buddsoddiad cyfalaf newydd y gellir eu defnyddio, neu eu neilltuo i leihau angen sylfaenol y Cyngor i fenthycu (y Nawdd Cyfalaf Gofynnol). Caiff derbynebau eu hadfeddu i'r Gronfa Wrth Gefn o Falans Cronfa'r Cyngor yn y Datganiad ynglŷn â'r Symudiadau yn y Cronfeydd Wrth Gefn.

Nid yw gwerth y gwarediadau sydd wedi'u diddymu yn dâl yn erbyn treth y cyngor, gan fod cost asedau sefydlog yn cael ei dalu'n llawn dan drefniadau ar wahân ar gyfer cyllido cyfalaf. Caiff symiau eu hadfeddu i'r Cyfrif Addasiadau Cyfalaf o Falans Cronfa'r Cyngor yn y Datganiad ynglŷn â'r Symudiadau yn y Cronfeydd Wrth Gefn.

xxii. Menter Cyllid Preifat (PFI)

Mae contractau PFI yn gytundebau i dderbyn gwasanaethau lle mae'r cyfrifoldeb am ddarparu'r eiddo, peiriannau ac offer sydd eu hangen i ddarparu'r gwasanaethau yn trosglwyddo i gontractwr y PFI. Oherwydd y bernir bod y Cyngor yn rheoli'r gwasanaethau a ddarperir dan ei gynlluniau PFI, ac oherwydd y bydd perchnogaeth yr eiddo, peiriannau ac offer yn trosglwyddo i'r Cyngor ar ddiwedd y contractau am ddim tal ychwanegol, mae'r Cyngor yn cario'r asedau a ddefnyddir dan y contractau ar ei Fantolen fel rhan o Eiddo, Peiriannau ac Offer.

Llofnodwyd contract PFI ar gyfer darparu llety swyddfa i'r Cyngor yn Rhuthun am 25 mlynedd yn 2002/03. Dechreuodd y gwasanaeth ym mis Mai 2004. Cydbwyswyd cydnabod yr asedau anghyfredol hyn trwy gydnabod atebolrwydd am symiau'n ddyledus i weithredwr y cynllun i dalu am yr asedau. Ar gyfer cynllun Sir Ddinbych, ysgrifennwyd y ddyled i lawr gan gyfraniad cyfalaf cychwynnol o £300k.

Mae'r asedau anghyfredol a gydnabyddir ar y Fantolen yn cael eu hailbriso a'u dibrisio yn yr un dull ag eiddo, peiriannau ac offer y mae'r Cyngor yn berchennog arnynt.

Mae'r symiau sy'n daladwy i weithredwyr y PFI bob blwyddyn yn cael eu dadansoddi dan 5 pennawd:

- gwerth teg y gwasanaethau a gafwyd yn ystod y flwyddyn – debydwyd i'r gwasanaeth perthnasol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr
- tâl cyllid – tâl llog o 6.19% ar y ddyled sy'n ddyledus ar y Fantolen, caiff ei ddebydu i'r llinell Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr
- rhent amodol – cynnydd yn y swm i'w dalu am yr eiddo sy'n codi yn ystod y contract, a ddebydir i'r llinell Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr
- taliad tuag at ddyled – sy'n berthnasol i ysgrifennu i lawr dyled y Fantolen tuag at weithredwr y PFI (caiff proffil ysgrifennu i lawr ei gyfrifo gan ddefnyddio'r un egwyddorion ag ar gyfer prydles ariannol)
- costau disodli cylch oes - caiff cyfran o'r symiau taladwy ei phostio i'r Fantolen fel rhagdaliad ac yna caiff ei chydabod fel ychwanegiadau i Eiddo, Peiriannau ac Offer pan gaiff y gwaith perthnasol ei wneud.

xxiii. Darpariaethau, Dyledion Wrth Gefn ac Asedau Wrth Gefn

Darpariaethau

Gwneir darpariaethau pan fo digwyddiad wedi digwydd sy'n rhoi rhwymedigaeth gyfreithiol neu adeiladol i'r Cyngor sydd, y mae'n fwy na thebyg, angen setliad trwy drosglwyddo buddiannau economaidd neu botensial gwasanaeth, a phan y gellir gwneud amcangyfrif dibynadwy o'r swm y rhwymedigaeth honno.

Codir tâl am ddarpariaethau fel gwariant ar linell y gwasanaeth perthnasol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn ystod y flwyddyn y daw'r Cyngor yn ymwybodol o'r rhwymedigaeth, a chânt eu mesur ar yr amcangyfrif gorau ar ddyddiad mantolen y gwariant y mae angen ei wneud er mwyn setlo'r rhwymedigaeth, gan roi ystyriaeth i risgiau ac ansicrwydd perthnasol.

Pan wneir taliadau maes o law, fe'u codir o'r ddarpariaeth sydd eisoes yn y Fantolen. Caiff setliadau a amcangyfrifwyd eu hadolygu ar ddiwedd pob blwyddyn ariannol – pan y daw'n llai na thebygol y bydd bellach angen trosglwyddo buddiannau economaidd (neu fod setliad is na'r hyn a ddisgwyliid yn cael ei wneud), caiff y ddarpariaeth ei dychwelyd a'i chredydu yn ôl i'r gwasanaeth perthnasol.

Pan fo disgwyl i beth, neu'r cyfan, o'r taliad sydd ei angen i setlo darpariaeth gael ei adfer gan barti arall (e.e. o hawliad yswiriant), dim ond pan fo'n bron yn sicr y caiff ad-daliad ei dderbyn os bydd y cyngor yn setlo'r rhwymedigaeth y caiff hyn ei gydnabod fel incwm i'r gwasanaeth perthnasol.

Darpariaeth ar gyfer Ôl-daliadau Cyflog yn deillio o Hawliadau am Dâl Anghyfartal

Mae'r Awdurdod wedi gwneud darpariaeth am gostau setlo achosion am ôl-dâl sy'n deillio o daliadau gwahaniaethol a wnaed cyn i'r Awdurdod weithredu ei strategaeth cyflogau cyfartal.

Dyledion Digwyddiadol

Mae dyled ddigwyddiadol yn digwydd pan fo digwyddiad wedi digwydd sy'n rhoi rhwymedigaeth bosibl i'r Awdurdod na ellir cadarnhau ei bodolaeth ond trwy un neu ragor o ddigwyddiadau ansicr yn y dyfodol nad ydynt yn llwyr o fewn rheolaeth yr Awdurdod. Mae dyledion digwyddiadol hefyd yn codi mewn amgylchiadau pan y gwneid darpariaeth fel arall ond naill ai nad yw'n debygol y bydd angen all-lif o adnoddau neu na ellir mesur swm y rhwymedigaeth yn ddibynadwy.

Nid yw dyledion digwyddiadol yn cael eu cydnabod ar Y Fantolen ond yn cael eu datgelu mewn nodyn ynglŷn â'r cyfrifon.

Asedau Digwyddiadol

Mae ased ddigwyddiadol yn digwydd pan fo digwyddiad wedi digwydd sy'n rhoi ased bosibl i'r Awdurdod na ellir cadarnhau ei bodolaeth ond trwy un neu ragor o ddigwyddiadau ansicr yn y dyfodol nad ydynt yn llwyr o fewn rheolaeth yr Awdurdod.

Nid yw asedau digwyddiadol yn cael eu cydnabod ar Y Fantolen ond yn cael eu datgelu mewn nodyn ynglŷn â'r cyfrifon pan fydd yn debygol y bydd mewnllif o fuddiannau economaidd neu botensial gwasanaeth.

xxiv. Wrth Gefn

Mae'r Cyngor yn rhoi symiau penodol o'r neilltu fel cronfeydd wrth gefn at bwrpasau cael arian wrth gefn ar gyfer polisïau'r dyfodol. Caiff cyfraniadau i mewn i gronfeydd wrth gefn ac ohonynt eu dangos yn y Datganiad ynglŷn â'r Symudiadau yn y Cronfeydd Wrth Gefn. Dim ond gwariant sydd i'w gyllido o gronfa wrth gefn a gaiff ei godi oddi ar gwasanaeth priodol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Cedwir rhai cronfeydd wrth gefn i reoli'r prosesau gyfrifo ar gyfer asedau anghyfredol, offerynnau ariannol, ymddeoliad a buddiannau gweithwyr ac nid ydynt yn cynrychioli adnoddau y gall y Cyngor eu defnyddio – caiff y cronfeydd wrth gefn hyn eu hesbonio yn y polisïau perthnasol.

xxv. Gwariant Refeniw a Ariennir o Gyfalaf Trwy Statud

Codir am wariant a wnaed yn ystod y flwyddyn y gellir ei wneud yn gyfalaf o dan ddarpariaethau statudol ond nad yw'n arwain at greu asedau anghyfredol fel gwariant i gyfrif refeniw'r gwasanaeth perthnasol yn ystod y flwyddyn. Pan fo'r Cyngor wedi penderfynu cwrdd â chostau'r gwariant hwn o adnoddau cyfalaf presennol neu trwy fenthycia, yna bydd trosglwyddiad i'r Cyfrif Addasiadau Cyfalaf yn gwrthdroi'r symiau y codwyd amdanynt yn y Datganiad ynglŷn â'r Symudiadau yn y Cronfeydd Wrth Gefn fel nad oed unrhyw effaith ar lefel treth y cyngor.

xxvi. TAW

Caiff TAW taladwy ei gynnwys fel gwariant dim ond cyhyd ag nad oes modd ei adfer gan Adran Refeniw a Thollau Ei Mawrhydi. Caiff TAW derbyniadwy ei eithrio o'r incwm.

xxvii. Cynllun Ymrwymiad i Leihau Carbon

Mae gofyn ar i'r awdurdod gymryd rhan yn y Cynllun Effeithlonrwydd Ynni Ymrwymiad i Leihau Carbon. Ar hyn o bryd mae'r cynllun yn ei gyfnod rhagarweiniol a fydd yn para nes 31 Mawrth 2014. Mae gofyn ar i'r awdurdod brynu ac ildio lwfansau, yn ôl-weithredol ar hyn o bryd, ar sail allyriadau h.y. y carbon deuocsid a gynhyrchir tra defnyddir ynni. Tra allyrrir carbon deuocsid (h.y. tra defnyddir ynni), mae dyled a gwariant yn cael eu cydnabod. Bydd y ddyled yn cael ei gollwng trwy ildio lwfansau. Caiff y ddyled ei mesur ar yr amcangyfrif gorau o'r gwariant y bydd ei angen i gwrdd â'r rhwymedigaeth, fel arfer ar werth cyfredol y farchnad gogyfer â nifer y lwfansau y mae eu hangen i gwrdd â'r ddyled ar y diwrnod adrodd. Caiff y costau i'r awdurdod eu cydnabod a'u hadrodd yng nghostau gwasanaethau'r awdurdod a chânt eu dosrannu rhwng y gwasanaethau ar sail eu defnydd o ynni.

2. Safonau Cyfrifo sydd wedi'u Cyflwyno ond heb eu Mabwysiadu eto

Mae Côt Ymarfer ar gyfer Cadw Cyfrifon Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2012/13 (Y Côt) wedi cyflwyno nifer o newidiadau i bolisiau cyfrifeg, a bydd eu hangen o'r 1 Ebrill 2013. Ni ddisgwylir i'r newidiadau canlynol gael effaith arwyddocaol ar Ddatganiad Cyfrifon fel y dangosir isod:

- IAS 1 Cyflwyno Datganiadau Ariannol – Mae'r newidiadau yn ei gwneud yn ofynnol i awdurdodau ddatgelu yn unigol yr enillion a'r colledion y gellir eu hailddosbarthu i'r Arian Dros Ben neu'r Diffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau. Newid mewn cyflwyniad yw hyn a ni fydd yn effeithio ar unrhyw un o'r symiau a gynhwyswyd yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr
- IAS 12 Trethi Incwm – Mae'r newid hwn i'r polisi cyfrifo yn effeithio'n benodol ar eiddo buddsoddi. Ni chredir y bydd y newid hwn yn effeithio ar y Datganiad Cyfrifon.
- SAARh 7 Offerynnau Ariannol: Datgeliadau – Mae'r newid i'r polisi cyfrifo yn ymwneud â gosod yn erbyn asedau ac atebolrwydd ariannol. Yn y llinell arian parod a chywerthoedd arian parod ar y Fantolen mae gorddrafft banc, mae Nodyn 18 yn darparu dadansoddiad o'r llinell hon.

Bu sawl newid arwyddocaol mewn perthynas ag IAS 19 Buddiannau Gweithwyr. Mae IAS 19 yn newid ar gyfer blynyddoedd cyfrifo sy'n dechrau ar 1 Ionawr 2013 neu wedi hynny. Mae'r newid allweddol sy'n effeithio ar weithwyr LGPS yn ymwneud â'r derbyniad disgwyliedig ar asedau.

- O dan y safon ddiwygiedig, mae Llog ar Asedau'r Cynllun yn cymryd lle'r Derbyniad Disgwyliedig ar Asedau. Dyma'r llog sydd ar yr asedau ar ddechrau'r cyfnod a'r llif arian sy'n digwydd yn ystod y cyfnod, wedi'i gyfrifo gan ddefnyddio cyfradd disgownt ar ddechrau'r flwyddyn.
- Bydd cost pensiwn o dan y safon ddiwygiedig yn defnyddio Cost Llog Net yn lle Cost Llog a Derbyniad Disgwyliedig ar Asedau. Bydd hyn yn cael ei gyfrifo fel llog ar rwymedigaethau pensiwn yn hytrach na llog ar yr asedau.
- Effaith y newidiadau hyn ar Gyfrifon yr Awdurdod 2012-13 fydd cynnydd yng nghostau CI&ES o £2m.

Mae'r canllawiau newydd yn gofyn am gydnabod yr holl enillion a cholledion actiwaraid yn ystod y flwyddyn y digwyddodd drwy Ddatganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Felly, ni fydd y dewisiadau eraill, lle y gellid gohirio cydnabod enillion a cholledion actiwaraid ar gael bellach.

Yn ogystal â hyn, bydd angen rhannu enillion a cholledion actiwaraid ar y rhwymedigaethau oherwydd newidiadau i ragdybiaethau actiwaraid, rhwng effaith newidiadau rhagdybiaethau actiwaraid a newidiadau rhagdybiaethau demograffig.

3. Dyfarniadau Beirniadol wrth Gymhwyso Polisiâu Cyfrifo

Wrth gymhwyso'r polisiâu cyfrifo a amlinellir yn Nodyn 1, bu'n rhaid i'r Cyngor wneud rhai dyfarniadau ynglŷn â thrafodaethau cymhleth neu'r rheiny sy'n ymwneud ag ansicrwydd ynglŷn â digwyddiadau'r dyfodol. Y dyfarniadau beirniadol a wneir yn y Datganiad Cyfrifon yw:

- **Cynllun Ariannu Preifat** – Ystyrir bod y Cyngor yn rheoli'r gwasanaethau a ddarperir o dan drefniadau Cynlluniau Ariannu Preifat a hefyd ei fod yn rheoli gwerth gweddilliol yr ased ar ddiwedd y contract. Mae'r polisi cyfrifo ar gyfer y Cynllun Ariannu Preifat (Swyddfeydd Neuadd y Sir) a chontractau tebyg wedi cael ei gymhwyso i'r trefniadau hyn a chaiff yr asedau eu cydnabod fel Eiddo, Peiriannau ac Offer ym Mantolen y Cyngor. Mae'r nodyn 39 ynglŷn â'r cyfrifon yn rhoi manylion pellach.
- **Dosbarthiad Prydlesau** – Yn flaenorol mae'r Cyngor wedi cynnal dadansoddiad i ddosbarthu'r prydlesau y mae'n eu dal, fel prydlesai ac fel prydleswr, naill ai'n gweithredu neu'n ariannu prydlesau. Mae'r polisi cyfrifo ar gyfer prydlesau wedi cael ei gymhwyso i'r trefniadau hyn a chaiff asedau ychwanegol eu cydnabod fel Eiddo, Peiriannau ac Offer ym Mantolen y Cyngor. Gellir dod o hyd i fanylion pellach yn Nodyn 38 ynglŷn â'r Cyfrifon.
- **Prisio'r Stoc Tai** – Y sail prisio a gafodd ei fabwysiadu at ddibenion cyfrifo o dan Safon Cyfrifo Rhyngwladol 16 (Eiddo, Peiriannau ac Offer) yw Gwerth Teg ac ystyrir o dan God Ymarfer Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifyddiaeth mai Gwerth Defnydd Presennol fel Tai Cymdeithasol yw hyn. Y fethodoleg prisio a gymhwyswyd yw'r Gwerth Meddiant Gwag Wedi'i Addasu (a adwaenir fel y Dull Goleufa).

Mae'r dull hwn yn ceisio gosod gwerth ar gyfer yr ased, yn seiliedig ar Werth Teg (gwerth y farchnad) gan gymryd fod 'meddiant gwag' o'r ased sydd yna'n cael ei amrywio i adlewyrchu defnydd yr ased fel tŷ cymdeithasol sydd eisoes â thenant. Egwyddorion gwaelodol y dull hwn yw:

- Caiff ased gynrychioladol ei defnyddio fel arfer fel sail i brisio set o asedau tebyg.
- Penderfynir ar Werth Teg yr ased (gwerth y farchnad) o dystiolaeth ynglŷn â gwerthiant eiddo cymharol. Mae hyn yn rhoi gwerth 'meddiant gwag'.
- Caiff elfen o ddisgownt ei roi ar werth y farchnad i adlewyrchu'r gwahaniaeth rhwng rhenti / arenillion y sector preifat a rhenti / arenillion y sector tai cymdeithasol. Bwriedir i hyn adlewyrchu'r llifoedd arian gwahaniaethol a fyddai'n digwydd rhwng y ddau fath o landlord o ystyried fod eisoes denant

yn yr eiddo a bod unrhyw werth datblygol yn cael ei anwybyddu (fel y caiff parhad y defnydd presennol ei gymryd yn ganiataol o dan Gwerth Defnydd Presennol).

Mae'r Cyngor wedi ei fodloni fod y cyfrannau a ddefnyddir i gyfrifo'r gwerthoedd yn defnyddio'r Dull Goleufa yn rhesymol ac yn gyson â phrисиadau blaenorol. Ar hyn o bryd nid oes canllawiau yng Nghymru sy'n diffinio'r cyfrannau o fewn y fethodoleg hon yn benodol, y mae rhai ohonynt yn dibynnu ar ddyfarniadau proffesiynol sy'n benodol i amgylchiadau lleol.

O ran y datganiadau ariannol, mae gan Dai Cyngor werth llyfr net o £137.732m fel ar 31 Mawrth 2013 (£286.011m ar 31 Mawrth 2012) yn unol â Nodyn 13 - *Eiddo, Peiriannau ac Offer*. Mae'r newid yng ngwerth y fantolen o ganlyniad i'r Prisiwr yn ailasesu elfen o ddisgownt a roed ar y stoc tai yn seiliedig ar wahaniaethau cynnyrch rhent lleol a chanlyniad arolwg llawn o gyflwr y stoc a gwblhawyd yn ystod 2012/13.

4. Tybiaethau A Wneir am y Dyfodol a Ffynonellau Eraill o Ansicrwydd Amcangyfrif Mawr

Mae'r Datganiad Cyfrifon yn cynnwys rhai ffigyrau wedi'u amcangyfrif sydd wedi eu seilio ar dybiaethau a wnaed gan y Cyngor ynglŷn â'r dyfodol neu sydd fel arall ag ansicrwydd yn perthyn iddynt. Amcangyfrifir trwy roi cyfrif o brofiad hanesyddol, tueddiadau presennol a ffactorau perthnasol eraill. Fodd bynnag, gan na ellir pennu'r balansau â sicrwydd, gallai'r canlyniadau gwirioneddol fod yn wahanol i'r tybiaethau a'r amcangyfrifon.

Mae'r eitemau a oedd ym Mantolen Y Cyngor ar 31 Mawrth 2013 y mae rhyw gymaint o risg y byddant yn addasu yn ystod y flwyddyn ariannol nesaf fel a ganlyn:

Eiddo, Peiriannau ac Offer

Dibrisir asedau yn ystod eu hoes ddefnyddiol sy'n ddibynnol ar dybiaethau ynglŷn â lefelau atgyweirio a chynnal a chadw a wneir yn y dyfodol mewn perthynas ag asedau unigol. Mae'r hinsawdd economaidd bresennol yn ei gwneud yn ansicr y bydd modd i'r Cyngor gynnal ei wariant presennol ar atgyweirio a chynnal a chadw, gan beri amheuaeth ynglŷn â hyd yr oes ddefnyddiol sydd wedi ei bennu i rai o'r asedau. Os cwtogir oes ddefnyddiol ased, mae'r dibrisiad yn cynyddu ac mae swm cario'r ased yn gostwng. Caiff eiddo, peiriannau ac offer eu hailbrisio yn ysbeidiol a'u profi'n flynyddol am ddangosyddion o amhariad. Mae angen dyfarniadau i wneud asesiad p'un ai bod dangosydd o amhariad neu beidio. Mae'r profiad amhariad yn cynnwys archwilio'r gwariant cyfalaf a wnaed yn ystod y flwyddyn ariannol i ganfod p'un ai i hynny arwain at gynydd yng ngwerth ased neu at amharu â'r gwerth hwnnw. Cafodd cyngor ei roi i briswyr y cyngor. Os yw'r canlyniadau gwirioneddol yn wahanol i'r tybiaethau, bydd gwerth asedau Eiddo Peiriannau ac Offer wedi cael eu datgan yn rhy uchel neu'n rhy isel. Byddai hyn yn cael ei amrywio y tro nesaf y byddai'r asedau'n cael eu prisio.

Gwerth yr Eiddo, y Peiriannau a'r Offer a ddatgelir ar y Fantolen yw £437.061m a cheir rhagor o wybodaeth o fewn Nodyn 13.

Cyflogau Cyfartal

Mae'r Cyngor wedi gwneud darpariaeth ar gyfer setlo hawliadau am ôl-dâl sy'n deillio o'r fenter Cyflogau Cyfartal, yn seiliedig ar nifer yr hawliadau sydd wedi eu derbyn ac ar swm cyfartalog y setliad. Tra bo'r cyngor o'r farn bod y ddarpariaeth yn rhesymol, nid yw proses y setliad wedi'i ddatrys yn ffurfiol eto.

Ar hyn o bryd mae'r ddarpariaeth yn £2.078m ac mae i'w gweld yn Nodyn 21.

Dyled Pensiwn

Mae'r amcangyfrif o'r ddyled net er mwyn talu pensiynau yn dibynnu ar nifer o ddyfarniadau yn ymwneud â chyfradd y disgownt a ddefnyddir, y gyfradd yr amcanestynir y bydd cyflogau'n cynyddu, newid mewn oedrannau ymddeol, cyfraddau marwoldeb a'r adenillion disgwylidig ar asedau'r gronfa pensiynau. Defnyddir cwmni o actiwariaid ymgynghorol i ddarparu cyngor arbenigol i'r Cyngor ynglŷn â'r tybiaethau y dylid eu cymhwyso.

Gwerth y ddyled pensiwn a'r gronfa pensiynau wrth gefn gyfatebol sydd wedi ei datgelu ar y Fantolen yw £196.202m. Mae gwybodaeth fanwl wedi ei chynnwys o fewn Nodiadau 24, 40 a 41.

Croniad Buddiannau Gweithwyr

Cyfrifwyd croniad buddiannau gweithwyr (gwyliau blynyddol ac amser hyblyg) ar sail sampl o weithwyr. Balans y Cyfrif Absenoldeb Cronnol fel ag yr oedd ar 31 Mawrth 2013 oedd £2.551m a manylir ynglŷn â hynny yn Nodyn 24.

Ôl-ddyledion

Cynhaliwyd adolygiad o ddyled sydd heb ei thalu a gwnaed lwfans ar gyfer dyledion ag amheuaeth yn eu cylch. Rhaid i unrhyw lwfans a wneir ar gyfer dyledion i'r dyfodol y mae amheuaeth yn eu cylch fod wedi eu seilio ar amcangyfrif. Mae'r lwfans a wnaed yn un doeth ond gan nad yw'r holl newidiadau i'r gyfundrefn les wedi'u gweithredu hyd yn hyn efallai y bydd angen adolygu'r lwfans y flwyddyn nesaf.

Mae'r cyngor yn gwneud darpariaeth gyffredinol ar gyfer drwgddyledion a darpariaethau penodol mewn perthynas â Threth y Cyngor (Nodyn 11), Trethi Annomestig Cenedlaethol (Nodyn 12) a Rhenti Tai (Nodyn 2 y Cyfrif Refeniw Tai)

5. Eitemau o Incwm a Gwariant Materol

Pan na ddatgelir eitemau yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr a'r nodiadau perthnasol, mae natur a swm yr eitemau materol yn ymddangos yn y nodyn hwn ynglŷn â'r cyfrifon. Nid oes eitemau o'r fath i adrodd yn eu cylch gogyfer â 2012/13.

6. Digwyddiadau ar ôl Dyddiad Y Fantolen

Awdurdodwyd cyhoeddi'r Datganiad Cyfrifon gan y Prif Swyddog Ariannol ym mis Medi 2013. Nid yw digwyddiadau sydd wedi digwydd ar ôl y dyddiad hwn yn cael eu

hadlewyrchu yn y datganiadau ariannol nac yn y nodiadau. Pan fo digwyddiadau a ddigwyddodd cyn y dyddiad hwn yn darparu gwybodaeth ynglŷn ag amodau a oedd mewn bodolaeth ar 31 Mawrth 2013, yna bydd y ffigyrau yn y datganiadau ariannol a'r rhai o fewn y nodiadau wedi cael ei hamrywio ym mhob ffordd yn faterol i adlewyrchu traweffaith yr wybodaeth hon.

Rhwng dyddiad y Fantolen a'r dyddiad adrodd nid oes unrhyw ddigwyddiadau materol wedi digwydd y mae angen eu datgelu.

7. Addasiadau rhwng y Sail Gyfrifo a'r Sail Ariannu dan y Rheoliadau

Mae'r nodyn hwn yn manylu ynglŷn â'r addasiadau a wneir i gyfanswm yr incwm a'r gwariant cynhwysfawr y mae'n Cyngor yn eu cydnabod yn ystod y flwyddyn yn unol â'r arferion cyfrifeg priodol ynglŷn â'r adnoddau hynny sydd wedi eu pennu gan ddarpariaethau statudol fel rhai sydd ar gael i'r Awdurdod eu defnyddio i gwrdd â gwariant cyfalaf a refeniw.

Mae'r canlynol yn amlinellu disgrifiad o'r cronfeydd wrth gefn sy'n cael eu haddasu.

Balans Cronfa'r Cyngor

Cronfa'r Cyngor yw'r gronfa statudol y mae'n rhaid talu holl dderbyniadau'r awdurdod iddi ac y mae'n rhaid cwrdd â holl ddyledion yr awdurdod ohoni, ar wahân i'r graddau y bod rheolau statudol yn dweud yn wahanol. Gall y rheolau hyn hefyd nodi ym mha flwyddyn ariannol y dylai ddyledion a thaliadau effeithio ar Falans Cronfa'r Cyngor, nad yw o anghenraid yn unol â'r arfer gyfrifeg briodol. Mae Balans Cronfa'r Cyngor felly'n crynhoi'r adnoddau y mae gan y Cyngor y grym statudol i'w gwario ar ei wasanaethau neu ar fuddsoddiadau cyfalaf yn niwedd y flwyddyn ariannol. I awdurdodau tai, fodd bynnag, nid yw'r balans ar gael i'w gymhwyso i ariannu gwasanaethau'r Cyfrif Refeniw Tai.

Balans y Cyfrif Refeniw Tai

Mae Balans y Cyfrif Refeniw Tai yn adlewyrchu'r rhwymedigaeth statudol i gynnal cyfrif refeniw ar gyfer darpariaeth tai cyngor awdurdod lleol yn unol â Rhan VI Deddf Llywodraeth Leol a Thai 1989. Mae'n cynnwys balans yr incwm a'r gwariant fel sydd wedi ei ddiffinio gan Ddeddf 1989 sydd ar gael i ariannu gwariant mewn perthynas â swyddogaeth y Cyngor fel landlord.

Cronfa Wrth Gefn Derbyniadau Cyfalaf

Mae'r Gronfa Derbyniadau Cyfalaf Wrth Gefn yn dal enillion gwaredu tir ac asedau eraill, sydd wedi eu cyfyngu gan statud rhag cael ei defnyddio i wneud dim ar wahân i ariannu gwariant cyfalaf newydd neu i gael eu rhoi i'r naill ochr i ariannu gwariant cyfalaf hanesyddol. Mae balans y gronfa wrth gefn yn dangos yr adnoddau sydd eto i'w cymhwyso at y pwrpasau hyn ar ddiwedd y flwyddyn.

Grantiau Cyfalaf heb eu Cymhwyso

Mae Cronfa Wrth Gefn Grantiau Cyfalaf Heb eu Cymhwyso yn dal y grantiau a'r cyfraniadau a dderbyniwyd tuag at brosiectau cyfalaf y mae'r Cyngor wedi cwrdd a'r

amodau ar eu cyfer a fyddai fel arall yn ei gwneud yn ofynnol i ad-dalu'r arian sydd eto i'w gymhwyso i gwrdd â gwariant. Caiff y balans ei gyfyngu gan delerau grant o ran y gwariant cyfalaf y gellir ei gymhwyso yn ei erbyn ac/neu gan y flwyddyn ariannol y dylai hyn ddigwydd.

2012/13	Cronfeydd Wrth Gefn y Gellir Eu Defnyddio				
	Balans Cronfa'r Cyngor £000	Cyfrif Refeniw Tai £000	Cronfa Wrth Gefn Derbyniadau Cyfalaf £000	Grantiau Cyfalaf heb eu Cymhwyso £000	Cronfeydd Wrth Gefn na Ellir eu Defnyddio £000
Addasiadau sy'n ymwneud yn bennaf â'r Cyfrif Addasiadau Cyfalaf Gwrthdroad eitemau sydd wedi eu debydu a'u credydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr:					
Y tâl a godir am ddibrisio ac amharu ar asedau anghyfredol	(17,655)	(3,764)			21,419
Colledion ailbrisio Eiddo, Peiriannau ac Offer	(3,647)	(16,614)			20,261
Symudiadau yng ngwerth teg Eiddo Buddsoddi	(258)				258
Grantiau Cyfalaf a chyfraniadau sydd wedi eu cymhwyso	16,537	2,400			(18,937)
Gwariant refeniw a ariennir o gyfalaf trwy statud	(5,406)				5,406
Symiau'r asedau nad ydynt yn gyfredol a ddiddymwyd wrth waredu neu werthu fel rhan o'r enillion/colledion wrth waredu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	(1,458)	(75)			1,533
Cynnwys eitemau nad ydynt wedi eu debydu na'u credydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr:					
Darpariaeth statudol ar gyfer ariannu buddsoddiadau cyfalaf	8,205	1,341			(9,546)
Gwariant Cyfalaf y codir tâl yn erbyn Cronfa'r Cyngor a Balansau'r Cyfrif Refeniw Tai	2,082	331			(2,413)
Addasiadau sy'n ymwneud yn bennaf â'r Cyfrif Grantiau Cyfalaf Heb eu Cymhwyso					
Grantiau cyfalaf a chyfraniadau heb eu cymhwyso sydd wedi eu credydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	1,775			(1,775)	
Cymhwysiad grantiau i ariannu cyfalaf a drosglwyddwyd i'r Cyfrif Addasiadau Cyfalaf				3,083	(3,083)

2012/13	Cronfeydd Wrth Gefn y Gellir Eu Defnyddio				
	Balans Cronfa'r Cyngor £000	Cyfrif Refeniw Tai £000	Cronfa Wrth Gefn Derbyniadau Cyfalaf £000	Grantiau Cyfalaf heb eu Cymhwyso £000	Cronfeydd Wrth Gefn na Ellir eu Defnyddio £000
<u>Addasiadau sy'n ymwneud yn bennaf â'r Cyfrif Derbyniadau Cyfalaf:</u> Trosglwyddiad enillion gwerthiannau arian parod a gredydwyd fel rhan o'r enillion/colledion wrth waredu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Defnydd o'r Gronfa Derbyniadau Cyfalaf Wrth Gefn i ariannu gwariant cyfalaf newydd neu wariant cyfalaf presennol	1,505	75	(1,580)		
Cyfraniad oddi wrth y Gronfa Derbyniadau Cyfalaf Wrth Gefn tuag at gostau gweinyddol gwaredu asedau anghyfredol.			380		(380)
Cyfraniad o'r Gronfa Derbyniadau Cyfalaf Wrth Gefn i ariannu taliadau i gyd-gronfa derbyniadau cyfalaf y Llywodraeth					
Trosglwyddiad o'r Gronfa Derbyniadau Cyfalaf Gohiriedig Wrth Gefn ar dderbyn arian parod			(3)		
<u>Addasiadau sy'n ymwneud yn bennaf â'r Cyfrif Derbyniadau Cyfalaf Gohiriedig:</u> Trosglwyddiad enillion gwerthiannau gohiriedig a gredydwyd fel rhan o'r enillion/colledion wrth waredu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr					3
<u>Addasiadau sy'n ymwneud yn bennaf â'r Cyfrif Addasiadau Offerynnau Ariannol:</u> Y swm sy'n gwahaniaethu rhwng costau ariannu y codir tâl amdanynt i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr a'r costau ariannu y codir tâl amdanynt yn ystod y flwyddyn yn unol â gofynion statudol.	(16)	19			(3)
<u>Addasiadau sy'n ymwneud yn bennaf â'r Gronfa Bensiynau:</u> Gwrthdroad eitemau mewn perthynas â buddiannau ymddeol sydd wedi eu debydu a'u credydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr:	(15,447)	(448)			15,895
Cyfraniadau pensiwn cyflogwr yn daladwy yn y flwyddyn	14,306	368			(14,674)
<u>Addasiadau'n cynnwys y Cyfrif Absenoldeb Cronnol yn bennaf</u> Y swm sy'n gwahaniaethu rhwng tâl swyddogion y codir amdanynt i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ar sail gronnus, a'r tâl y codir amdanynt yn ystod y flwyddyn yn unol â gofynion statudol.	695	(13)			(682)
Cyfanswm yr addasiadau	1,218	(16,380)	(1,203)	1,308	15,057

2011/12	Cronfeydd Wrth Gefn y Gellir Eu Defnyddio				
	Balans Cronfa'r Cyngor £000	Cyfrif Refeniw Tai £000	Cronfa Wrth Gefn Derbyniadau Cyfalaf £000	Grantiau Cyfalaf heb eu Cymhwyso £000	Cronfeydd Wrth Gefn na Ellir eu Defnyddio £000
Addasiadau sy'n ymwneud yn bennaf â'r Cyfrif Addasiadau Cyfalaf					
Gwrthdroad eitemau sydd wedi eu debydu a'u credydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr:					
Y tâl a godir am ddibrisio ac amharu ar asedau anghyfredol	(16,474)	(6,467)			22,941
Colledion ailbriso Eiddo, Peiriannau ac Offer	(15,045)	(5,965)			21,010
Symudiadau yng ngwerth teg Eiddo Buddsoddi	3,617				(3,617)
Grantiau Cyfalaf a chyfraniadau sydd wedi eu cymhwyso	13,228	2,400			(15,628)
Gwariant refeniw a ariennir o gyfalaf trwy statud	(7,824)				7,824
Symiau'r asedau nad ydynt yn gyfredol a ddiddymwyd wrth waredu neu werthu fel rhan o'r enillion/colledion wrth waredu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	(996)	(284)			1,280
Cynnwys eitemau nad ydynt wedi eu debydu na'u credydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr:					
Darpariaeth statudol ar gyfer ariannu buddsoddiadau cyfalaf	7,618	1,255			(8,873)
Gwariant Cyfalaf y codir tâl yn erbyn Cronfa'r Cyngor a Balansau'r Cyfrif Refeniw Tai	875	1,341			(2,216)
Addasiadau sy'n ymwneud yn bennaf â'r Cyfrif Grantiau Cyfalaf Heb eu Cymhwyso					
Grantiau cyfalaf a chyfraniadau heb eu cymhwyso sydd wedi eu credydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	2,803			(2,803)	
Cymhwysiad grantiau i ariannu cyfalaf a drosglwyddwyd i'r Cyfrif Addasiadau Cyfalaf				3,582	(3,582)

2011/12	Cronfeydd Wrth Gefn y Gellir Eu Defnyddio				
	Balans Cronfa'r Cyngor £000	Cyfrif Refeniw Tai £000	Cronfa Wrth Gefn Derbyniadau Cyfalaf £000	Grantiau Cyfalaf heb eu Cymhwyso £000	Cronfeydd Wrth Gefn na Ellir eu Defnyddio £000
Addasiadau sy'n ymwneud yn bennaf â'r Cyfrif Derbyniadau Cyfalaf: Trosglwyddiad enillion gwerthiannau arian parod a gredydwyd fel rhan o'r enillion/colledion wrth waredu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Defnydd o'r Gronfa Derbyniadau Cyfalaf Wrth Gefn i ariannu gwariant cyfalaf newydd neu wariant cyfalaf presennol	1,577	284	(1,861)		
Cyfraniad oddi wrth y Gronfa Derbyniadau Cyfalaf Wrth Gefn tuag at gostau gweinyddol gwaredu asedau anghyfredol.			3,750		(3,750)
Cyfraniad o'r Gronfa Derbyniadau Cyfalaf Wrth Gefn i ariannu taliadau i gyd-gronfa derbyniadau cyfalaf y Llywodraeth					
Trosglwyddiad o'r Gronfa Derbyniadau Cyfalaf Gohiriedig Wrth Gefn ar dderbyn arian parod			(5)		
Addasiadau sy'n ymwneud yn bennaf â'r Cyfrif Derbyniadau Cyfalaf Gohiriedig: Trosglwyddiad enillion gwerthiannau gohiriedig a gredydwyd fel rhan o'r enillion/colledion wrth waredu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr					5
Addasiadau sy'n ymwneud yn bennaf â'r Cyfrif Addasiadau Offerynnau Ariannol: Y swm sy'n gwahaniaethu rhwng costau ariannu y codir tâl amdanynt i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr a'r costau ariannu y codir tâl amdanynt yn ystod y flwyddyn yn unol â gofynion statudol.	(18)	18			0
Addasiadau sy'n ymwneud yn bennaf â'r Gronfa Bensiynau: Gwrthdroad eitemau mewn perthynas â buddiannau ymddeol sydd wedi eu debydu a'u credydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr:	(14,022)	(406)			14,428
Cyfraniadau pensiwn cyflogwr yn daladwy yn y flwyddyn	14,403	361			(14,764)
Addasiadau'n cynnwys y Cyfrif Absenoldeb Cronnol yn bennaf Y swm sy'n gwahaniaethu rhwng tâl swyddogion y codir amdanynt i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ar sail gronnus, a'r tâl y codir amdanynt yn ystod y flwyddyn yn unol â gofynion statudol.	(906)	(14)			920
Cyfanswm yr addasiadau	(11,164)	(7,477)	1,884	779	15,978

8. Gwariant Gweithredu Arall

2011/12 £000		2012/13 £000
7,927	Praesept yr Heddlu	8,154
4,549	Praesept Awdurdod yr Heddlu	4,569
1,378	Praeseptau Cyngor Cymuned	1,454
(283)	(Enillion)/colledion ar Asedau ar Werth a chael gwared ar asedau nad ydynt yn gyfredol	101
13,571	Cyfanswm	14,278

9. Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi

2011/12 £000		2012/13 £000
9,135	Llog yn daladwy a thaliadau tebyg	9,047
4,828	Cost llog pensiynau ac adenillion disgwylidig ar asedau pensiynau	5,639
(436)	Llog sy'n dderbyniadwy ac incwm tebyg	(267)
(3,798)	Incwm a gwariant mewn perthynas ag eiddo buddsoddi a newidiadau yn eu pris teg	112
(11)	Incwm buddsoddi arall	(63)
9,718	Cyfanswm	14,468

10. Trethiant ac Incwm Grant Amhenodol

2011/12 £000		2012/13 £000
(49,157)	Incwm Treth y Cyngor	(50,643)
(22,950)	Cyfraddau annomestig	(26,467)
(115,269)	Grantiau llywodraeth heb eu neilltuo	(112,604)
(15,178)	Grantiau Cyfalaf a chyfraniadau	(18,754)
(202,554)	Cyfanswm	(208,468)

11. Treth y Cyngor

Mae incwm Treth y Cyngor yn deillio o newidiadau a godwyd yn unol â gwerth eiddo preswyl, sydd wedi'u dosbarthu yn naw band prisio, gan amcangyfrif gwerthoedd 1 Ebrill 2003 ar gyfer y diben penodol hwn. Cyfrifir taliadau drwy ystyried yr incwm sydd ei angen ar gyfer Cyngor Sir Ddinbych, pob Cyngor Cymuned ac Awdurdod Heddlu Gogledd Cymru, a rhannu'r swm hwn gyda Sylfaen Treth y Cyngor. Sylfaen Treth y Cyngor yw cyfanswm yr eiddo ym mhob band sydd wedi'u haddasu i drosi'r rhif yn gyfwerth â Band D, a'i addasu ar gyfer disgowntiau. Y sylfaen dreth yw 38,002 yn 2012/13 (37,867 yn 2011/12).

Y swm sylfaenol (gan gynnwys praesept Cyngor Cymuned a phraesept Heddlu Gogledd Cymru) ar gyfer eiddo Band D oedd £1,305.81 (£1,270.03 yn 2011/12) ac fe'i lluosogir gan y gyfran a fanylir ar gyfer y band penodol i roi'r swm unigol sy'n ddyledus.

Roedd biliau treth y Cyngor yn seiliedig ar y lluosyddion ar gyfer bandiau A i I:

Band	A	B	C	D	E	F	G	H	I
Lluosydd	6/9	7/9	8/9	9/9	11/9	13/9	15/9	18/9	21/9
Nifer yr eiddo ar 31 Maw 13	3,999	7,181	14,148	7,647	5,297	3,520	1,940	300	166

Dadansoddiad o'r enillion net o Dreth y Cyngor:

2011/12 £000		2012/13 £000
49,157 (7,927) (593)	Treth y Cyngor sy'n gasgladwy Swm sy'n daladwy i Awdurdod Heddlu Gogledd Cymru Darpariaeth am beidio â thalu Treth y Cyngor	50,643 (8,154) (490)
40,637	Enillion net o Dreth y Cyngor	41,999
39,136 1,378 123	Hollt Cyngor Sir Ddinbych: Cyngor Sir Ddinbych Cynghorau Cymuned Gostyngiad Cyfradd Annomestig Dewisol	40,412 1,454 133
40,637		41,999

12. Trethi Annomestig Cenedlaethol (NNDR)

Trefnir yr NNDR ar sail genedlaethol. Nododd Llywodraeth Cymru'r gyfradd o 45.2c yn 2012/13 (42.8c yn 2011/12) ac yn ddibynnol ar effeithiau trefniadau trawsnewidiol, mae busnesau lleol yn talu cyfraddau a gyfrifir drwy luosi eu gwerth ardrethol gyda'r swm hwnnw. Y Cyngor sy'n gyfrifol am gasglu cyfraddau sy'n ddyledus gan drethdalwyr yn ei ardal, ond yn talu'r enillion i'r gronfa NNDR a weinyddir gan Lywodraeth Cymru. Mae Llywodraeth Cymru'n aildosbarthu'r symiau sy'n daladwy i awdurdodau lleol ar sail y swm penodol fesul pen o'r boblogaeth.

Roedd incwm yr NNDR (ar ôl gostyngiad a darpariaethau) o £18.817m ar gyfer 2012/13 (£18.252m ar gyfer 2011/12) yn seiliedig ar gyfanswm cyfradd ardrethol o £56.545m am y flwyddyn.

Dadansoddiad o'r enillion net o gyfraddau annomestig:

2011/12 £000		2012/13 £000
18,252	Trethi annomestig casgladwy	18,817
(205)	Cost lwfans Casglu	(206)
(252)	Darpariaeth ar gyfer Dyledion Drwg	(284)
(9)	Ad-daliadau o log	0
17,786	Talu i'r Gronfa Genedlaethol	18,327
22,950	Aildosbarthu o'r Gronfa Genedlaethol	26,467

13. Eiddo, Peiriannau ac Offer

2012/13	Anheddau Cyngor £000	Tir ac Adeiladau Eraill £000	Cerbydau, Peiriannau, Dodrefn ac Offer £000	Asedau Isadeiledd £000	Asedau Cymunedol £000	Asedau dros ben £000	Asedau sy'n cael eu hadeiladu ar hyn o bryd £000	Cyfanswm eiddo, peiriannau ac offer £000	Asedau PFI wedi'u cynnwys yn Eiddo, Peiriannau ac Offer £000
Cost neu Brisiad									
Ar 1 Ebrill 2012	310,098	214,507	27,231	119,007	3,206	1,798	4,766	680,613	4,299
Ychwanegiadau	6,445	10,113	1,998	7,863	331	15	6,151	32,916	22
Cynnydd/(gostyngiadau) adbriso a gydnabyddir yn y Gronfa Adbriso Wrth Gefn	(136,218)	759	0	0	0	0	0	(135,459)	
Cynnydd/(gostyngiadau) adbriso a gydnabyddir yn yr Arian Dros Ben/Diffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau	(16,614)	(3,650)	0	0	0	0	0	(20,264)	
Dadgydnabod - gwaredu	(75)	0	0	0	0	0	0	(75)	
Dadgydnabod - arall	0	0	(9,739)	0	0	0	0	(9,739)	
Asedau a ail-ddosbarthwyd (i)/o Asedau ar Werth	0	(299)	0	0	0	0	0	(299)	
Symudiadau eraill mewn cost neu brisio	0	0	0	0	0	43	0	43	
Ar 31 Mawrth 2013	163,636	221,430	19,490	126,870	3,537	1,856	10,917	547,736	4,321

Cyngor Sir Ddinbych

Datganiad Cyfrifon 2012/13

2012/13	Anheddau Cyngor £000	Tir ac Adeiladau Eraill £000	Cerbydau, Peiriannau, Dodrefn ac Offer £000	Asedau Isadeiledd £000	Asedau Cymunedol £000	Asedau dros ben £000	Asedau sy'n cael eu hadeiladu ar hyn o bryd £000	Cyfanswm eiddo, peiriannau ac offer £000	Asedau PFI wedi'u cynnwys yn Eiddo, Peiriannau ac Offer £000
Dibrisiad ac amhariad cronedig									
Ar 1 Ebrill 2012	(24,087)	(37,645)	(19,197)	(25,117)	(34)	26	(1,207)	(107,261)	(175)
Tâl dibrisiad	(3,681)	(5,466)	(2,808)	(2,821)	0	(15)	0	(14,791)	(58)
Dibrisiad yn cael ei ysgrifennu allan i'r Gronfa Adbriso Wrth Gefn	5,230	7,104	0	0	0	0	0	12,334	
Dibrisiad wedi'i ysgrifennu allan i'r Arian Dros Ben/Diffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau Colledion/(gwrthdroadau)	0	0	0	0	0	0	0	0	
amhariad a gydnabyddir yn y Gronfa Adbriso Wrth Gefn Colledion/(gwrthdroadau)	(3,373)	(701)	0	0	0	(14)	0	(4,088)	
amhariad a gydnabyddir yn yr Arian Dros Ben/Diffyg ar Ddarpariaethau Gwasanaethau	0	(4,050)	(132)	(1,417)	(47)	0	(926)	(6,572)	(22)
Dadgydnabod - gwaredu	7	0	0	0	0	0	0	7	
Dadgydnabod - arall	0	0	9,739	0	0	0	0	9,739	
Symudiadau eraill mewn dibrisiad ac amhariad.	0	0	0	0	0	(43)	0	(43)	
Ar 31 Mawrth 2013	(25,904)	(40,758)	(12,398)	(29,355)	(81)	(46)	(2,133)	(110,675)	(255)

Gwerth Llyfr Net									
Ar 31 Mawrth 2013	137,732	180,672	7,092	97,515	3,456	1,810	8,784	437,061	4,066
Ar 31 Mawrth 2012	286,011	176,862	8,034	93,890	3,172	1,824	3,559	573,352	4,124

2011/12	Anheddau Cyngor £000	Tir ac Adeiladau Eraill £000	Cerbydau, Peiriannau, Dodrefn ac Offer £000	Asedau Isadeiledd £000	Asedau Cymunedol £000	Asedau dros ben £000	Asedau sy'n cael eu hadeiladu ar hyn o bryd £000	Cyfanswm eiddo, peiriannau ac offer £000	Asedau PFI wedi'u cynnwys yn Eiddo, Peiriannau ac Offer £000
Cost neu Brisiad									
Ar 1 Ebrill 2011	308,673	215,486	26,012	102,935	3,069	2,661	8,527	667,363	4,299
Ychwanegiadau	5,839	7,423	1,219	16,072	137	0	1,557	32,247	0
Cynnydd/(gostyngiadau) adbrizio a gydnabyddir yn y Gronfa Adbrizio Wrth Gefn	3,276	5,447	0	0	0	6	0	8,729	0
Cynnydd/(gostyngiadau) adbrizio a gydnabyddir yn yr Arian Dros Ben/Diffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau	(7,361)	(13,106)	0	0	0	(719)	(4,362)	(25,548)	0
Dadgydnabod - gwaredu	(284)	(380)	0	0	0	0	0	(664)	0
Dadgydnabod - arall	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Asedau a ail-ddosbarthwyd (i)/o Asedau ar Werth	(45)	(575)	0	0	0	(150)	0	(770)	0
Symudiadau eraill mewn cost neu brisio	0	212	0	0	0	0	(956)	(744)	0
Ar 31 Mawrth 2012	310,098	214,507	27,231	119,007	3,206	1,798	4,766	680,613	4,299

2011/12	Anheddau Cyngor £000	Tir ac Adeiladau Eraill £000	Cerbydau, Peiriannau, Dodrefn ac Offer £000	Asedau Isadeiledd £000	Asedau Cymunedol £000	Asedau dros ben £000	Asedau sy'n cael eu hadeiladu ar hyn o bryd £000	Cyfanswm eiddo, peiriannau ac offer £000	Asedau PFI wedi'u cynnwys yn Eiddo, Peiriannau ac Offer £000
Dibrisiad ac amhariad cronedig									
Ar 1 Ebrill 2011	(19,326)	(34,398)	(15,960)	(21,413)	(34)	(28)	(629)	(91,788)	(117)
Tâl dibrisiad	(6,384)	(5,972)	(3,237)	(2,451)	0	(14)	0	(18,058)	(58)
Dibrisiad yn cael ei ysgrifennu allan i'r Gronfa Adbriso Wrth Gefn	2,244	2,567	0	0	0	33	0	4,844	0
Dibrisiad wedi'i ysgrifennu allan i'r Arian Dros Ben/Diffyg ar Ddarpariaeth	1,397	3,383	0	0	0	35	0	4,815	0
Gwasanaethau Colledion/(gwrthdroadau) amhariad a gydnabyddir yn y Gronfa Adbriso Wrth Gefn	(2,028)	(423)	0	0	0	0	0	(2,451)	0
Colledion/(gwrthdroadau) amhariad a gydnabyddir yn yr Arian Dros Ben/Diffyg ar Ddarpariaethau Gwasanaethau	0	(2,995)	0	(1,253)	0	0	(578)	(4,826)	0
Dadgydnabod - gwaredu	10	34	0	0	0	0	0	44	0
Dadgydnabod - arall	0	115	0	0	0	0	0	115	0
Symudiadau eraill mewn dibrisiad ac amhariad	0	44	0	0	0	0	0	44	0
Ar 31 Mawrth 2012	(24,087)	(37,645)	(19,197)	(25,117)	(34)	26	(1,207)	(107,261)	(175)
Gwerth Llyfr Net									
Ar 31 Mawrth 2012	286,011	176,862	8,034	93,890	3,172	1,824	3,559	573,352	4,124
Ar 31 Mawrth 2011	289,347	181,088	10,052	81,522	3,035	2,633	7,898	575,575	4,182

Dibrisiad

Mae'r cyfraddau oes ddefnyddiol a dibrisio wedi'u defnyddio wrth gyfrifo dibrisiad:

- Anheddau Cyngor – 15-75 mlynedd
- Tir ac Adeiladau Eraill - 1-147 o flynyddoedd
- Cerbydau, Peiriannau, Dodrefn ac Offer – 3-10 mlynedd
- Isadeiledd – 40 mlynedd

Ysgolion Gwirfoddol a Gynorthwyr ac a Reolir

Mae tir ac adeiladau eraill yn cynnwys tir ar gyfer ysgolion gwirfoddol a gynorthwyr ac a reolir yn unig.

Adolygiad Cofrestr Asedau

Yn ystod 2012/13 cynhaliwyd adolygiad o'r holl gerbydau, peiriannau, dodrefn ac offer sy'n rhan o'r gofrestr asedau, a thynnu gwerthoedd llyfr net o ddim. Canlyniad hyn oedd tynnu gwerthoedd llyfr gros a dibrisiad. Mae addasiad yn ystod y flwyddyn wedi'i wneud i'r gofrestr asedau.

Ymrwymadau Cyfalaf

Ar 31 Mawrth 2013, mae'r Cyngor wedi ymrwymo i nifer o contractau ar gyfer adeiladu neu wella Eiddo, Peiriannau neu Offer yn 2013/14 a'r dyfodol, am gost wedi'i gyllidebu o £14.871m. Roedd ymrwymadau tebyg 31 Mawrth 2012 yn £3.056m. Y prif ymrwymadau yw:

Prosiect	Cyfanswm Taliadau Contractau yn y Dyfodol 2013/14 £000
Ysgol y Llys -Adnewyddu, Ailfodelu ac Estyniad	1,995
Ysgol Uwchradd Dinbych, Campfa Canolfan Weithgareddau	52
Ysgol Dyffryn Iâl – Estyniad Llandegla	522
Llyfrgell Prestatyn - Adleoli	415
Bee and Station, y Rhyl - Adnewyddu	144
Tŵr y Jiwbilî, Moel Famau	62
Rhaglen Adnewyddu Tai	5,288
Datblygiad Harbwr y Rhyl	2,239
Cynllun Amddiffynfa Arfordirol Gorllewin y Rhyl	95
Llwybr Beicio Mynydd Glan Morfa a Physgodfa Rhyl Cut	52
Datblygu Canolfan Hamdden Rhuthun	1,298
Cyfanswm	12,162

Adbrisiio

Fel rhan o'r rhaglen i adbrisiio'r holl asedau o fewn pum mlynedd i'w prisiad blaenorol, mae cyfran o'r eiddo rhydd-ddaliadol ac ar brydles, sy'n cynnwys portffolio eiddo'r Awdurdod, wedi'u prisiu gan Mrs C Jones Black BSc (Anrh.) MRICS, ar y seiliau a nodir isod, yn unol â Datganiadau Prisiadau asedau a Nodiadau Canllaw Sefydliad Brenhinol y Syrfewyr Siartredig, ond nad oedd yr holl eiddo wedi'u harchwilio. Nid oedd hyn yn ymarferol nac

wedi'i ystyried gan y prisiwr o fod yn hanfodol ar gyfer diben prisio. Cynhaliwyd archwiliadau rhwng Tachwedd 2012 a Mehefin 2013.

Cafodd eiddo a ystyriwyd gan yr Awdurdod yn weithredol eu prisio ar sail gwerth marchnad agored ar gyfer defnydd presennol, neu le nad oedd modd asesu oherwydd nad oedd marchnad ar gyfer yr ased, y gost ddisodli wedi'i dibrisio. Prisiwyd Asedau Cerbydau, Peiriannau, Dodrefn ac Offer, Isadeiledd a asedau cymunedol, ar gost hanesyddol. Caiff anheddau Cyngor eu prisio ar y gwerth gyfredol mewn defnydd fel tai cymdeithasol.

Mae'r Datganiad canlynol yn dangos y cynnydd yn rhaglen dreigl y Cyngor ar gyfer adbrisio asedau sefydlog.

	Anheddau Cyngor	Tir ac Adeiladau Eraill	Cerbydau, Peiriannau, Dodrefn ac Offer	Asedau dros ben	Cyfanswm
	£000	£000	£000	£000	£000
Cariwyd ar gost hanesyddol			7,092		7,092
Prisiwyd ar werth deg ar:					
31 Mawrth 2013	30,510	36,067			66,577
31 Mawrth 2012	13,593	41,807		1,810	57,210
31 Mawrth 2011	30,577	22,480			53,057
31 Mawrth 2010	28,890	54,216			83,106
31 Mawrth 2009	34,162	26,102			60,264
Cyfanswm y Gost neu Brisiad	137,732	180,672	7,092	1,810	327,306

Fel rhan o'r rhaglen treigl yn 2012/13 adolygwyd yr asedau canlynol:

Lotment
Tir
Meysydd Parcio
Ysgolion Arbennig
Adeiladau Swyddfa
Gwasanaethau Cefn Gwlad
Canolfannau Cymunedol
Llyfrgelloedd
Adeiladau Eraill
Clybiau Ieuencid
Cartrefi preswyl a Chanolfannau Dydd

Tai Cyngor – Ardal Dinbych
Tai Cyngor – Ardal Gwledig Dinbych

Adolygwyd yr elfen o ddisgownt i'r Stoc Tai yn ystod y flwyddyn hefyd a rhoddwyd elfen o ddisgownt o 40.3% i'r stoc cyfan.

Yn ystod y flwyddyn cynhaliwyd adolygiad amhariad gan y Gwasanaethau Rheoli Eiddo a nodwyd y meysydd canlynol:

Maes Parcio Thomas Ave
 Maes Parcio London Road
 Pafiliwn Llangollen
 6 Accar y Forwyn, Dinbych

Ni wnaed unrhyw addasiadau pellach i'r cyfrifon gan fod y meysydd hyn yn cael eu cynnwys yn y rhaglen treigl hefyd.

14. Eiddo Buddsoddi

Mae'r eitemau canlynol o incwm a gwariant wedi'u cyfrifo yn y llinell Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr:

	2012/13 £000	2011/12 £000
Incwm rhent o Eiddo Buddsoddi	(236)	(372)
Treuliau gweithredu uniongyrchol yn codi o Eiddo Buddsoddi	86	206
(Enillion)/colled net	(150)	(166)

Nid oes unrhyw gyfyngiadau ar allu'r Cyngor i wireddu'r gwerth yn ei eiddo buddsoddi neu ar hawl y Cyngor i daliad yr incwm ac enillion y gwaredu. Nid oes gan y Cyngor unrhyw rwymedigaethau cytundebol i brynu, adeiladu neu ddatblygu eiddo buddsoddi, neu atgyweiriadau, cynnal a chadw neu wella. Mae'r tabl canlynol yn crynhoi'r symudiad yng ngwerth teg yr eiddo buddsoddi dros y flwyddyn:

	2012/13 £000	2011/12 £000
Balans ar ddechrau'r flwyddyn	12,925	10,011
Ychwanegiadau:		
• Gwariant dilynol	1	2
Gwaredu	(35)	(304)
Enillion/(colledion) net o addasiadau gwerth teg	(258)	3,617
Trosglwyddiadau:		
• i/o Restrau Eiddo	0	0
• i/o Eiddo, Peiriannau ac Offer	0	(401)
Newidiadau eraill	0	0
Balans ar ddiwedd y flwyddyn	12,633	12,925

15. Offerynnau Ariannol

Categoriâu o Offerynnau Ariannol

Caiff y categorïau o offerynnau ariannol eu cario yn y Fantolen:

Tymor Hir 31-Maw-12 £000	Cyfredol 31-Maw-12 £000		Tymor Hir 31-Maw-13 £000	Cyfredol 31-Maw-13 £000
		<u>Buddsoddiadau</u>		
7	16,233	Benthyciadau a symiau Derbyniadwy	7	14
7	16,233	Cyfanswm y buddsoddiadau	7	14
		<u>Dyledwyr</u>		
1,102	24,121	Benthyciadau a symiau Derbyniadwy	1,056	33,777
1,102	24,121	Cyfanswm y Dyledwyr	1,056	33,777
		<u>Benthyciadau</u>		
132,432	3,013	Dyledion ariannol ar gost wedi'i hamorteiddio	130,762	3,046
132,432	3,013	Cyfanswm y Benthyciadau	130,762	3,046
		<u>Dyledion Hirdymor Eraill</u>		
9,889	321	PFI a dyledion prydles ariannol	9,772	116
9,889	321	Cyfanswm Dyledion Hirdymor Eraill	9,772	116
		<u>Credydwyr</u>		
	23,709	Dyledion ariannol ar gost wedi'i hamorteiddio		24,409
0	23,709	Cyfanswm y Credydwyr		24,409

Mae'r benthyciad sy'n weddill yn y tabl uchod yn cynnwys benthyciad a dderbyniwyd o Gynllun Effeithlonrwydd Ynni Salix, sy'n rhaglen a ddarperir gan Lywodraeth Cymru mewn partneriaeth â Salix Finance a'r Ymddiriedolaeth Garbon i ddarparu benthyciadau di-log. Derbyniodd y Cyngor fenthyciad o £181k yn ystod 2011/12 a'r balans ar y benthyciad hwn 31 Mawrth 2013 yw £136k.

Mae'r Cyngor hefyd yn aelod o Cyclescheme, sy'n fenter eithrio rhag talu treth Llywodraeth y DU, a gyflwynwyd i hyrwyddo gweithwyr i feicio i'r gwaith, ac felly'n lleihau llygredd amgylcheddol. Mae'r Cyngor yn rhoi benthyciadau i weithwyr ar gyfer y diben hwn, a'r balans sy'n weddill 31 Mawrth 2013 yw £20k.

Nid yw'r Cyngor yn cyfrif y benthyciadau hyn fel benthyciadau meddal, gan eu bod o dan y lefel de-minimis.

Gwariant, Enillion a Cholledion Incwm

Mae enillion a cholledion a gydnabyddir yn y Cyfrif Incwm a Gwariant mewn perthynas ag offerynnau ariannol yn cynnwys yr eitemau canlynol:

Dyledion Ariannol 2011/12 £000	Asedau Ariannol 2011/12 £000		Dyledion Ariannol 2012/13 £000	Asedau Ariannol 2012/13 £000	Cyfanswm 2012/13 £000
9,135		Traul Llog Colledion dadgydnabod	9,047		9,047
9,135	0	Cyfanswm traul mewn Arian Dros Ben neu ddiffyg ar ddarpariaeth gwasanaethau	9,047		9,047
	(436)	Incwm llog Enillion dadgydnabod		(267)	(267)
0	(436)	Cyfanswm incwm Arian Dros Ben neu ddiffyg ar ddarpariaeth gwasanaethau		(267)	(267)

Gwerthoedd Teg Asedau a Dyledion

Caiff asedau ariannol a dyledion ariannol y Cyngor eu cario yn y Fantolen ar y gost wedi'i hamorteiddio. Mae'r IFRS yn gofyn bod Gwerthoedd Teg yr asedau a'r dyledion hyn yn cael eu datgelu ar gyfer dibenion cymharu. Diffinnir gwerth teg fel y swm y gellir cyfnewid ased amdano, neu setliad dyled, rhwng partion gwybodus, parod mewn gwerthiant hyd braich. Gwerth Teg offeryn ariannol wrth ei gydnabod am y tro cyntaf yw pris y trafodyn fel arfer. Roedd dyled y Cyngor oedd yn weddill 31 Mawrth 2012 a 31 Mawrth 2013 yn cynnwys benthyciadau o'r Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus (PWLb) a Chynllun Effeithlonrwydd Ynni Salix. Mae'r PWLB wedi darparu symiau Gwerth Teg i'r Cyngor mewn perthynas â'i bortffolio dyledion. Mae'r PWLB wedi asesu'r Gwerthoedd Teg drwy gyfrifo'r symiau y byddai'r Cyngor yn gorfod eu talu i ddileu'r benthyciadau ar y dyddiad hwn.

Yn achos buddsoddiadau'r Cyngor, roedd bron pob un o'r rhain yn adneuon tymor gyda Banciau a Chymdeithasau Adeiladu. Roedd dyddiadau aeddfedu'r buddsoddiadau hyn o fewn 12 mis i ddyddiad y Fantolen. Nid yw contractau'r adneuon tymor yn caniatáu adbryniant cynamserol. Nid oedd nam ar unrhyw un o'r buddsoddiadau (h.y. mewn risg o ddiffygddalu). Mae gwerthoedd teg ar gyfer buddsoddiadau felly wedi'u hasesu fel bod yr un peth â chario'r swm ar y Fantolen.

Mae Gwerth Teg yn fwy na'r swm cario oherwydd bod benthyciadau'r Cyngor yn rhedeg ar gyfraddau a oedd yn sefydlog ar y pryd y cawsant eu cymryd. Mae'r ymrwymiad hwn i dalu llog ar gyfraddau sy'n uwch na'r cyfraddau benthycia newydd cyfatebol ar ddyddiad y Fantolen yn golygu y byddai'r Cyngor yn gorfod talu mwy na'r swm cario os ydyw'n dewis ad-dalu ei fenthyciadau ar y dyddiad hwnnw.

Mae'r gwerthoedd teg a gyfrifir fel a ganlyn:

Swm Cario 31 Mawrth 2012 £000	Gwerthoedd Teg 31 Mawrth 2012 £000		Swm Cario 31 Mawrth 2013 £000	Gwerthoedd Teg 31 Mawrth 2013 £000
135,445	193,739	Dyledion Ariannol	133,807	194,528
9,889	9,889	Credydwy'r Hirdymor	9,772	9,772
145,334	203,628	Cyfanswm Dyledion Ariannol	143,579	204,300
16,240	16,240	Benthyciadau a Symiau		
1,102	1,102	Derbyniadwy	21	21
		Dyledwy'r Hirdymor	1,056	1,056
17,342	17,342	Cyfanswm Asedau Ariannol	1,077	1,077

16. Rhestrau Eiddo

31 Mawrth 2013 roedd y Cyngor yn dal rhestrau eiddo werth £1.795m (£2.001m 31 Mawrth 2012)

Mae rhestrau eiddo mwy sylweddol a gedwir gan y Gwasanaethau Amgylcheddol a Mentrau Cefndy wedi'u dadansoddi fel a ganlyn:

	Nwyddau Traul		Deunyddiau Cynnal		Nwyddau Gorffenedig		Gwaith Ar Y Gweill		Cyfanswm	
	2012/13 £000	2011/12 £000	2012/13 £000	2011/12 £000	2012/13 £000	2011/12 £000	2012/13 £000	2011/12 £000	2012/13 £000	2011/12 £000
Balans yn weddill ar ddechrau'r flwyddyn	517	403	378	338	408	141	221	127	1,524	1,009
Eitemau a brynwyd	3,004	2,857	759	722	35	267	6	99	3,804	3,945
Cydnabuwyd fel traul yn y flwyddyn	(3,145)	(2,743)	(764)	(682)	0	0	0	(5)	(3,909)	(3,430)
Balansau wedi'u dileu	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Gwrthdroi dileadau dros y blynyddoedd blaenorol	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Balans yn weddill ar ddiwedd y flwyddyn	376	517	373	378	443	408	227	221	1,419	1,524

Mae'r tabl canlynol yn dangos gweddill balansau'r rhestrau eiddo:

31 Maw 2012 £000		31 Maw 2013 £000
	Rhestrau Eiddo	
1	Cynllunio Busnes a Pherfformiad	1
40	TGCh a Trawsnewid Busnes	45
48	Gwasanaethau Oedolion a Busnes	36
95	Yr Amgylchedd	94
211	Priffyrdd ac Isadeiledd	124
82	Cyfathrebu, Marchnata a Hamdden	76
477	Cyfanswm y rhestrau eiddo	376

17. Dyledwyr

	31 Mawrth 2013 £000	31 Mawrth 2012 £000
Cyrff llywodraeth ganolog	18,845	11,442
Awdurdodau Lleol eraill	5,254	3,989
Cyrff GIG	926	1,068
Corfforaethau cyhoeddus a chronfeydd masnachu	5	3
Endidau ac unigolion eraill	8,747	7,619
Cyfanswm	33,777	24,121

18. Arian Parod a Chywerthoedd Arian Parod

Mae balans arian parod a chywerthoedd arian parod yn cynnwys yr elfennau a ganlyn:

31 Mawrth 2012 £000		31 Mawrth 2013 £000
314	Arian sydd gan y Cyngor	289
(1,439)	Cyfrifon cyfredol banc	(235)
5,000	Arian sydd yn y cyfrif mynediad uniongyrchol	11,000
3,875	Cyfanswm Arian a Chywerthoedd Arian Parod	11,054

19. Asedau i'w Gwerthu

	Cyfredol	
	2012/13 £000	2011/12 £000
Balans yn weddill ar ddechrau'r flwyddyn	1,754	410
Asedau sydd wedi'u neilltuo fel rhai sydd i'w gwerthu		
• Eiddo, Peiriannau ac Offer	299	1,561
• Arall	0	195
Colledion Adbrisio	(135)	(276)
Enillion Adbrisio	59	198
Asedau a werthwyd	(1,423)	(334)
Balans yn weddill ar ddiwedd y flwyddyn	554	1,754

20. Credydwyr

	31 Mawrth 2013 £000	31 Mawrth 2012 £000
Cyrff llywodraeth ganolog	(2,398)	(1,618)
Awdurdodau Lleol eraill	(2,772)	(2,260)
Cyrff GIG	(311)	(387)
Corfforaethau cyhoeddus a chronfeydd masnachu	(63)	(2)
Endidau ac unigolion eraill	(18,865)	(19,442)
Cyfanswm	(24,409)	(23,709)

21. Darpariaethau

	Cronfa Yswiriant £000	Hawliadau Cyflog Cyfartal/ôl-dâl £000	Darpariaethau eraill £000	Cyfanswm £000
Balansau ar 1 Ebrill 2012	889	1,623	795	3,307
Darpariaeth ychwanegol a wnaed yn 2012/13	852	596	405	1,853
Symiau a ddefnyddiwyd yn 2012/13	(366)	(141)	(234)	(741)
Symiau na ddefnyddiwyd a wyrdrowyd yn 2012/13	(77)	0	0	(77)
Balans ar 31 Mawrth 2013	1,298	2,078	966	4,342

Hefyd wedi'i gynnwys yn y ffigurau Darpariaethau ar y Fantolen mae'r Ddarpariaeth Absenoldebau Cronedig o £2,551k. Mae hyn yn ymwneud â'r ddarpariaeth sydd ei hangen ar gyfer y buddion y mae gweithwyr wedi'u cronni ond sydd heb eu cymryd ar ddyddiad y Fantolen. Oherwydd bod hwn yn ddarpariaeth tybiannol ac na ellir cydnabod symudiadau hwn yn y cyfrif refeniw, mae'r balansau wedi'u heithrio o'r tabl uchod.

Cronfa Yswiriant

Sefydlwyd y gronfa yswiriant fewnol i ariannu rhagamcan cost setlo risgiau yswiriedig.

Ar 31 Mawrth 2013, mae darpariaeth o £1.298m wedi'i neilltuo ar gyfer rhagamcan cost llawn talu atebolrwydd yswiriant.

Mae'r holl hawliau iawndal yn ddi-nod yn unigol ac yn ymwneud ag anafiadau personol neu ddifrod i eiddo lle mae'r bai honedig ar yr Awdurdod (e.e. heb drwsio, heb gyflawni dyletswydd). Darperir ar gyfer yr hawliau lle mae'n debygol y bydd rhaid i'r Awdurdod dalu yn seiliedig ar brofiad y gorffennol o setlo hawliau.

Rydym yn disgwyl talu £820k yn y ddeuddeg mis nesaf, a thalu'r gweddill, sef £478k yn yr un i bum mlynedd nesaf. Gall yr Awdurdod gael ad-daliad gan ei yswirwyr ond nes y bydd hawliau yn cael eu setlo, ni fydd incwm yn cael ei gydnabod oherwydd y bydd yr yswirwyr yn ad-dalu symiau ar ôl y £10k cyntaf yn unig.

Hawliadau Cyflog Cyfartal/Ôl-dâl

Dyma gronfa i dalu am unrhyw atebolrwydd posibl a all godi.

Darpariaethau eraill

Mae'r darpariaethau eraill i gyd yn ddi-nod yn unigol. Maent yn cynnwys y canlynol:

Pensiwn Gwasanaeth Tân

Balansau blaenorol yr Awdurdod Tân a ddosbarthwyd yn dilyn trosglwyddo atebolrwydd pensiwn Ymladdwyr Tân i gronfa ganolog. Bydd y gefnogaeth flynyddol gan Lywodraeth Cymru yn llai na lefel y trethi i'r dyfodol yn y pen draw, ac felly bydd angen defnyddio'r ddarpariaeth hon.

Iechyd a Diogelwch:

Dyma gronfa a ddefnyddiwyd i fynd i'r afael â materion Iechyd a Diogelwch fel y Rhybudd Gwella diweddar gan yr Awdurdod Gweithredol Iechyd a Diogelwch.

Datblygiadau Meddalwedd Ariannol

Dyma gronfa sydd wedi datblygu dros nifer o flynyddoedd o gynilon a gynlluniwyd. Bydd y gronfa yn cael ei defnyddio i foderneiddio Systemau Ariannol yr Awdurdod.

Atebolrwydd Cynnyrch

Dyma gronfa a sefydlwyd i ddiwallu'r costau sy'n gysylltiedig â galw cynnyrch yn ôl.

Darpariaeth Diwygiadau Lles

Dyma gronfa a sefydlwyd i dalu costau ychwanegol o ganlyniad i effaith y Diwygiadau Lles, gan arwain at newidiadau mewn Budd-dal Tai a Threth y Cyngor.

Treth Ymrwymiad Lleihau Carbon (CRC)

Mae hyn yn ymwneud â chynllun effeithlonrwydd ynni CRC ac yn gynllun masnachu carbon gorfodol gyda'r nod o wella effeithlonrwydd ynni a lleihau gollyngiadau mewn sefydliadau sector cyhoeddus a phreifat mawr. Mae angen i'r gronfa dalu unrhyw daliad i'r Cyngor brynu lwfansau carbon.

22. Trosglwyddiadau i/o Gronfeydd Wrth Gefn a Glustnodwyd

Mae'r nodyn hwn yn nodi'r symiau a neilltuwyd o Gronfa'r Cyngor a balansau'r Cyfrif Refeniw Tai mewn cronfeydd wrth gefn a glustnodwyd i ddarparu arian ar gyfer cynlluniau gwariant i'r dyfodol a'r symiau a ddaeth o gronfeydd wrth gefn a glustnodwyd i ddiwallu gwariant Cronfa'r Cyngor a'r Cyfrif Refeniw Tai yn 2012/13.

	Balans ar 1 Ebrill 2011 £000	Trosglwyddo allan 2011/12 £000	Trosglwyddo i mewn 2011/12 £000	Balans ar 31 Mawrth 2012 £000	Trosglwyddo allan 2012/13 £000	Trosglwyddo i mewn 2012/13 £000	Balans ar 31 Mawrth 2013 £000
Cronfa'r Cyngor:							
Balansau gan ysgolion dan gynllun dirprwyo (i)	(1,578)	0	(223)	(1,801)	592	(1,661)	(2,870)
Cynlluniau Cyfalaf	(865)	900	(1,291)	(1,256)	2,485	(1,525)	(296)
Grant Menter Cyllid Preifat (ii)	(3,263)	0	(469)	(3,732)	0	(169)	(3,901)
Gwasanaethau Amgylcheddol	(70)	70	(129)	(129)	129	(108)	(108)
Cronfa Ymddeoliad Cynnar – Ysgolion	(716)	0	0	(716)	0	0	(716)
Moderneiddio Addysg	(153)	0	(200)	(353)	415	(62)	0
Gwasanaeth Ieuenctid	(61)	0	0	(61)	0	0	(61)
Canolfan Integredig i Blant	(72)	19	(30)	(83)	3	0	(80)
Strategaeth Hamdden	(50)	0	(59)	(109)	0	0	(109)
Cronfa Yswiriant	(572)	190	0	(382)	355	(540)	(567)
Cronfa Wrth Gefn Digwyddiadau Mawr	(200)	31	(19)	(188)	0	(21)	(209)
Gofynion Deddf Cynllunio Gwlad a Thref (a. 106)	(1,846)	718	(605)	(1,733)	442	(349)	(1,640)
Cyllid Cyfalaf (llog ad-daliad TAW)	(860)	0	0	(860)	500	0	(360)
Etholiadau	(55)	0	(25)	(80)	83	(25)	(22)
Cronfa Rheoli Risg	(129)	42	0	(87)	0	(55)	(142)
Datblygiad Rhwydweithiau TG	(189)	45	(18)	(162)	0	0	(162)
Statws Sengl (iii)	(4,022)	67	(770)	(4,725)	3,722	0	(1,003)

Cyngor Sir Ddinbych

Datganiad Cyfrifon 2012/13

	Balans Ar 1 Ebrill 2011 £000	Trosglwyddo allan 2011/12 £000	Trosglwyddo i mewn 2011/12 £000	Balans ar 31 Mawrth 2012 £000	Trosglwyddo allan 2012/13 £000	Trosglwyddo i mewn 2012/13 £000	Balans ar 31 Mawrth 2013 £000
Datblygu Systemau TG (EDRMS)	(24)	24	0	0	0	(40)	(40)
Cronfa wrth gefn Mentrau Tyfiant Busnes Awdurdodau Lleol	(149)	0	0	(149)	149	0	0
Dosbarthu Newid (iv)	(2,986)	903	(480)	(2,563)	2,088	(200)	(675)
Prosiect Adfywio (ad-daliad TAW)	(166)	2	0	(164)	122	(30)	(72)
Cynnal a Chadw yn y Gaeaf	(402)	0	0	(402)	176	0	(226)
Prif Brosiectau'r Priffyrdd	(160)	0	0	(160)	81	0	(79)
Cronfa wrth gefn Llys Marchan	(10)	0	0	(10)	10	0	0
Cronfa wrth gefn Cefnogi Pobl (v)	(2,940)	0	(714)	(3,654)	1,040	(378)	(2,992)
A.117 Deddf Iechyd Meddwl	(52)	0	0	(52)	0	0	(52)
Lleoliadau arbenigol PSS	(890)	0	0	(890)	0	0	(890)
Cyfarwyddiaeth Amgylchedd – Wrth Gefn	(166)	94	(114)	(186)	45	(5)	(146)
Rheoli Gwastraff Cynaliadwy (vi)	(1,749)	0	(1,700)	(3,449)	994	(850)	(3,305)
Costau'r CDLI yn y dyfodol	(305)	92	(50)	(263)	202	0	(61)
Dylunio a Datblygu	(25)	0	(95)	(120)	0	0	(120)
Gweinyddu Cyllid Allanol	(165)	77	(46)	(134)	175	(151)	(110)
Grantiau Refeniw heb eu defnyddio	(467)	467	(537)	(537)	491	(734)	(780)
Cronfa wrth gefn Aelodau Ardal	(300)	101	0	(199)	152	0	(47)
Cyllideb Gyfun Gwasanaethau Cyfarpar Cymunedol	(90)	66	(2)	(26)	9	0	(17)
Cynllunio Darpariaeth i Gymru	(230)	6	(4)	(228)	24	0	(204)
Cynllun Benthyciad Effeithlonedd Ynni	0	30	(44)	(14)	0	(18)	(32)
Adferiad Blwydd-daliadau	0	0	(89)	(89)	0	(213)	(302)
Cronfa Trawsnewid Rhanbarthol Gogledd Cymru	0	0	(63)	(63)	63	0	0
Hyfforddiant ar y cyd	0	0	(47)	(47)	9	0	(38)
Cronfa wrth gefn Cyllid a Chyfreithiol	0	0	(92)	(92)	9	(40)	(123)

Cyngor Sir Ddinbych**Datganiad Cyfrifon 2012/13**

	Balans Ar 1 Ebrill 2011 £000	Trosglwyddo allan 2011/12 £000	Trosglwyddo i mewn 2011/12 £000	Balans ar 31 Mawrth 2012 £000	Trosglwyddo allan 2012/13 £000	Trosglwyddo i mewn 2012/13 £000	Balans ar 31 Mawrth 2013 £000
Cronfa Wrth Gefn y Bws Melyn	0	0	(101)	(101)	0	0	(101)
Cynlluniau Arwyddo	0	0	(75)	(75)	0	(21)	(96)
Ffioedd Cartrefi Gofal	0	0	(358)	(358)	0	0	(358)
Cronfa Gofal Cymdeithasol	0	2	(25)	(23)	0	(2)	(25)
Ysgolion yr 21ain Ganrif (vii)	0	0	0	0	0	(9,798)	(9,798)
Tai Gofal Ychwanegol	0	0	0	0	0	(500)	(500)
Diogelu Cyllid Trosiannol Ysgolion	0	0	0	0	22	(584)	(562)
Arolwg Preswylwyr	0	0	0	0	0	(12)	(12)
Cynlluniau Tref/ Datblygiad Economaidd	0	0	0	0	0	(515)	(515)
Cyfanswm	(25,977)	3,946	(8,474)	(30,505)	14,587	(18,606)	(34,524)

Rhoddir manylion isod am brif gronfeydd wrth gefn y Cyngor:

- (i) Balansau gan yr ysgolion dan gynllun dirprwyo: Yn unol ag adran 48 Deddf Safonau Ysgol a Fframwaith 1998, mae cynllun Sir Ddinbych ar gyfer ariannu ysgolion yn darparu ar gyfer trosglwyddo balansau ysgolion unigol.
- (ii) Grant Menter Cyllid Preifat: Ar hyn o bryd, mae'r Cyngor yn derbyn grant Cynllun Ariannu Preifat (PFI) gan y llywodraeth ac yn gwneud taliadau cytundebol dan un cynllun PFI (Nodyn 39). Mae pwysau'r grant PFI yn fwy yn y blynyddoedd blaenorol felly pan fydd y grant blynyddol yn fwy na'r taliadau cytundeb ar gyfer y flwyddyn, bydd yr incwm ychwanegol yn cael ei drosglwyddo i gronfa PFI i dalu gwariant y blynyddoedd i ddod.
- (iii) Statws Sengl: dyma gronfa a grëwyd i dalu unrhyw gostau cyflog ychwanegol, y presennol a'r dyfodol, sydd wedi codi o ganlyniad i'r Cytundeb Statws Sengl.
- (iv) Dosbarthu Newid: pwrpas hwn yw cefnogi cynlluniau a all ddarparu arbedion effeithlonrwydd a chryfhau capasiti i gefnogi newidiadau a gwelliannau.
- (v) Cronfa wrth gefn Cefnogi Pobl: Mae'r gronfa wedi'i sefydlu i liniaru effaith y lleihad arfaethedig mewn arian grant.

- (vi) Rheoli Gwastraff Cynaliadwy: dyma arian grant y mae'n rhaid ei ddefnyddio ar brosiectau gwastraff penodol fydd yn cael eu cyflawni yn y dyfodol. Mae wedi'i sefydlu i liniaru effaith lleihad arian grant yn y dyfodol.
- (vii) Ysgolion yr 21ain Ganrif: Fel rhan o'r Cynllun Corfforaethol, penderfynodd y Cyngor ei fod am ddechrau cynllun uchelgeisiol o fuddsoddiad cyfalaf mewn ysgolion, priffyrdd, gofal ychwanegol ac adfywio. Mae'r gronfa wrth gefn wedi'i sefydlu i neilltuo arian parod sydd ei angen i ariannu prosiectau amrywiol.

23. Cronfeydd Wrth Gefn y Gellir Eu Defnyddio

31 Mawrth 2012 £000		31 Mawrth 2013 £000
(9,158)	Cronfa'r Cyngor	(9,798)
(30,505)	Cronfeydd Wrth Gefn sydd wedi'u Clustnodi (Nodyn 22)	(34,524)
(871)	Cyfrif Refeniw Tai	(1,046)
(1,594)	Cronfa Wrth Gefn Derbyniadau Cyfalaf	(2,797)
(4,935)	Grantiau Cyfalaf heb eu Cymhwyso	(3,627)
(47,063)	Cyfanswm Cronfeydd Wrth Gefn y Gellir eu Defnyddio	(51,792)

Balansau Refeniw

Mae balansau refeniw Cronfa'r Cyngor ar gael i'r Cyngor Sir ar gyfer pwrpasau cyffredinol neu benodol ac yn cynrychioli croniant gorniferoedd y gorffennol yng Nghyfrif Refeniw Cronfa'r Cyngor. Nid yw balansau y Cyfrif Refeniw Tai yn rhan o Falansau Cronfa'r Cyngor ac maent yn cael eu nodi ar wahân.

31 Mawrth 2012 £000		Trosglwyddo (i mewn)/allan £000	31 Mawrth 2013 £000
	<u>Balansau Refeniw Cronfa'r Cyngor</u>		
(7,575)	Balansau Cyffredinol	(793)	(8,368)
(1,350)	Balansau a Glustnodwyd	210	(1,140)
(233)	Balansau Gwasanaethau Amgylcheddol	(57)	(290)
(9,158)	Cyfanswm Balansau Cronfa'r Cyngor	(640)	(9,798)
(871)	Balansau'r Cyfrif Refeniw Tai	(175)	(1,046)

Cronfa Wrth Gefn Derbyniadau Cyfalaf

Bydd incwm o werthu asedau nad ydynt yn gyfredol yn cael ei gredydu i'r Gronfa Derbyniadau Cyfalaf, ac yna gellir ei ddefnyddio i ariannu gwariant cyfalaf newydd.

2011/12 £000			2012/13		
			Cronfa'r Cyngor £000	Cyfrif Refeniw Tai £000	Cyfanswm 2012/13 £000
(3,478)	A	Balans ar 1 Ebrill	(1,437)	(157)	(1,594)
(1,856)		Derbyniadau – Gwerthiant Asedau	(1,488)	(75)	(1,563)
(5)		Derbyniadau – Grantiau a Ad-dalwyd	(17)	0	(17)
(5)		Derbyniadau Cyfalaf Gohiriedig	0	(3)	(3)
(5,344)	Tynnu		(2,942)	(235)	(3,177)
3,533		Wedi'i gymhwyso yn ystod y flwyddyn			
217		Gwariant Cyfalaf Ariannol - arall	303	19	322
		Adbryniant dyledion	0	58	58
(1,594)		Balans ar 31 Mawrth	(2,639)	(158)	(2,797)

Grantiau Cyfalaf heb eu Cymhwyso

2011/12 £000		2012/13	
		£000	£000
(5,714)	Balans ar 1 Ebrill		(4,935)
	A grantiau a chyfraniadau a gafwyd yn y flwyddyn		
(12,778)	- Cronfa'r Cyngor	(16,354)	
(2,400)	- Cyfrif Refeniw Tai	(2,400)	
(3,253)	- Gwariant refeniw a ariennir o gyfalaf trwy statud	(1,958)	(20,712)
	Llai grantiau a chyfraniadau sydd wedi'u cynhwyso yn ystod y flwyddyn		
13,250	- Grantiau a gafwyd yn ystod y flwyddyn	10,942	
3,582	- Grantiau a gafwyd mewn blynyddoedd blaenorol	3,083	
2,378	- Grantiau a chyfraniadau eraill a gafwyd	7,995	22,020
(4,935)	Balans ar 31 Mawrth		(3,627)

24. Cronfeydd Wrth Gefn na Ellir eu Defnyddio

31 Mawrth 2012 £000		31 Mawrth 2013 £000
(206,312)	Y Gronfa Adbrisio Wrth Gefn	(76,304)
(219,008)	Cyfrif Addasiadau Cyfalaf	(207,190)
339	Cyfrif Addasiadau Offerynnau Ariannol	336
(9)	Cronfa Derbyniadau Cyfalaf Gohiriedig	(6)
153,834	Y Gronfa Bensiynau Wrth Gefn	196,202
3,233	Cyfrif absenoldebau cronedig	2,551
(267,923)	Cyfanswm Cronfeydd Wrth Gefn na ellir eu Defnyddio	(84,411)

Y Gronfa Adbrisio Wrth Gefn

Mae'r Gronfa Adbrisio Wrth Gefn yn cynnwys enillion y Cyngor a ddeilliodd o'r cynnydd yng ngwerth ei Eiddo, Peiriannau ac Offer. Caiff y balans ei leihau pan gaiff asedau ag enillion crynodol eu:

- adbrisio i lawr neu eu gwanhau gan golli'r enillion
- defnyddio i ddarparu gwasanaethau gan golli'r enillion drwy ddibrisio, neu
- gwerthu gan wireddu'r enillion.

Mae'r Gronfa Wrth Gefn ond yn cynnwys enillion adbrisio a grynhowyd ers 1 Ebrill 2007, sef dyddiad creu'r Gronfa Wrth Gefn. Caiff enillion a gronnwyd cyn y dyddiad eu cyfuno ym malans y Cyfrif Addasiadau Cyfalaf.

2011/12 £000		2012/13	
		£000	£000
(199,801)	Balans ar 1 Ebrill		(206,312)
(15,664)	Adbrisio asedau yn uwch	(9,958)	
2,512	Adbrisio asedau yn is a cholledion nam ddim yn cael eu talu o'r Gweddill/Diffyg Darpariaeth Gwasanaethau	137,266	
(13,152)	Nid yw gweddill neu ddiffyg adbrisiad yr asedau anghyfredol yn cael eu cynnwys yn y gweddill/diffyg darpariaeth Gwasanaethau.		127,308
5,920	Gwahaniaeth rhwng dibrisiad gwerth teg a dibrisiad cost hanesyddol	2,301	
0	Addasiad	(38)	
721	Enillion cronedig ar asedau a werthwyd neu a waredwyd	437	
6,641	Swm a ddiddymwyd yn y Cyfrif Addasiadau Cyfalaf		2,700
(206,312)	Balans ar 31 Mawrth		(76,304)

Cyfrif Addasiadau Cyfalaf

Mae'r Cyfrif Addasiadau Cyfalaf yn amsugno'r gwahaniaethau amser sy'n deillio o'r gwahanol drefniadau cyfrifo ar gyfer defnyddio asedau anghyfredol ac ar gyfer ariannu caffael, adeiladu neu wella'r asedau hynny dan ddarpariaethau statudol. Mae cost caffael, adeiladu neu wella yn cael ei ddebydu o'r Cyfrif fel dibrisiad, colledion nam ac amorteiddiad yn cael ei dalu o'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr (gan gysoni o'r Gronfa Adbrisio Wrth Gefn i newid ffigurau gwerth teg yn sail cost hanesyddol). Mae'r cyfrif yn cael ei gredydu gyda'r symiau a neilltuwyd gan y Cyngor ar gyfer costau caffael, adeiladu a gwella. Mae'r Cyfrif yn cynnwys enillion a cholledion cronedig ar Eiddo Buddsoddi ac enillion cydnabyddedig ar asedau a roddwyd ac sydd eisoes i'w defnyddio gan y Cyngor. Mae'r Cyfrif hefyd yn cynnwys enillion prisio cronedig ar Eiddo, Peiriannau ac Offer cyn 1 Ebrill 2007, y dyddiad y crëwyd y Gronfa Adbrisio ar gyfer enillion o'r fath. Mae Nodyn 7 yn darparu manylion ffynhonnell yr holl drafodion sy'n rhan o'r Cyfrif, ac eithrio'r rhai sy'n cynnwys y Gronfa Adbrisio wrth gefn.

2011/12 £000		2012/13 £000	2012/13 £000
(227,756)	Balans ar 1 Ebrill Gwrthdroad eitemau mewn perthynas â gwariant cyfalaf sydd wedi eu debydu neu credydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr:		(219,008)
22,941	• Y tâl a godir am ddibrisio ac amharu ar asedau anghyfredol	21,419	
20,734	• Colledion ailbrisio Eiddo, Peiriannau ac Offer	20,126	
276	• Colledion adbrisio ar asedau i'w gwerthu	135	
7,824	• Gwariant refeniw a ariennir o gyfalaf trwy statud	5,406	
1,280	• Symiau'r asedau anghyfredol a ddiddymwyd wrth waredu neu werthu fel rhan o'r enillion/colledion wrth waredu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	1,533	
53,055 (6,641)	Addasu symiau a adawyd allan o'r Gronfa Adbrisio Wrth Gefn		48,619 (2,700)
46,414	Swm net a adawyd allan o gost asedau anghyfredol yn ystod y flwyddyn Ariannu Cyfalaf a ddefnyddiwyd yn ystod y flwyddyn:		45,919
(3,750)	• Defnydd o'r Gronfa Derbyniadau Cyfalaf Wrth Gefn i ariannu gwariant cyfalaf newydd	(380)	
(15,628)	• Grantiau cyfalaf a chyfraniadau a gredydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr sydd wedi'u cymhwyso i arian cyfalaf	(18,937)	
(3,582)	• Defnyddio grantiau ar gyfer ariannu cyfalaf o'r Cyfrif Grantiau Cyfalaf Heb eu Cymhwyso	(3,083)	
(8,873)	• Darpariaeth statudol ar gyfer ariannu buddsoddiadau cyfalaf yn erbyn balansau Cronfa'r Cyngor a balansau cyfrif refeniw tai	(9,546)	
(2,216)	• Gwariant Cyfalaf y codir tâl yn erbyn Cronfa'r Cyngor a Balansau'r Cyfrif Refeniw Tai	(2,413)	
(34,049)			(34,359)
(3,617)	Symudiadau yng ngwerth marchnad yr Eiddo Buddsoddi a ddebydwyd neu a gredydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr		258
(219,008)	Balans ar 31 Mawrth		(207,190)

Cyfrif Addasiadau Offerynnau Ariannol

Mae'r Cyfrif Addasiadau Offerynnau Ariannol yn cynnwys y gwahaniaethau amser sy'n deillio o'r trefniadau gwahanol ar gyfer rhoi cyfrif am incwm a gwariant yn ymwneud ag offerynnau ariannol penodol a dioddef colledion neu fanteision o enillion ar gyfer darpariaethau statudol.

Mae'r Awdurdod yn defnyddio'r Cyfrif i reoli premiymau a dalwyd a gostyngiadau a dderbyniwyd ar adbryniant buan benthyciadau. Mae premiymau a gostyngiadau yn cael eu debydu neu eu credydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr pryd a wariwyd, ond byddant yn cael eu tynnu o Falans Cronfa'r Cyngor i'r Cyfrif yn y Datganiad ynglŷn â'r Symudiadau yn y Cronfeydd Wrth Gefn. Dros amser, bydd cost neu incwm yn dychwelyd i Falans Cronfa'r Cyngor yn unol â'r trefniadau statudol ar gyfer lliniaru'r baich ar dreth y cyngor.

2011/12 £000		2012/13	
		£000	£000
339	Balans ar 1 Ebrill		339
0	Premiymau/Gostyngiadau a wariwyd/a gafwyd yn ystod y flwyddyn a'u bilio/credydu i'r Datganiad Incwm a Datganiad Gwariant	0	
0	Cyfran y premiymau/gostyngiadau a wariwyd/a gafwyd yn y blynyddoedd ariannol blaenorol i'w bilio/credydu i Falans Cronfa'r Cyngor yn unol â'r gofynion statudol	(3)	
0	Y swm sy'n gwahaniaethu rhwng costau ariannu y codir tâl amdanynt i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr a'r costau ariannu y codir tâl amdanynt yn ystod y flwyddyn yn unol â gofynion statudol.		(3)
339	Balans ar 31 Mawrth		336

Y Gronfa Bensiynau Wrth Gefn

Mae'r Gronfa Bensiynau Wrth Gefn yn cynnwys gwahaniaeth amseru sy'n deillio o'r gwahanol drefniadau cyfrifo ar gyfer buddion ar ôl cyflogaeth ac ar gyfer ariannu buddion yn unol â'r darpariaethau statudol. Mae'r Cyngor yn rhoi cyfrif am fuddion ar ôl cyflogaeth yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr wrth i'r buddion gael eu hennill gan weithwyr dros flynyddoedd o wasanaeth, gan ddiweddarau'r atebolrwydd i adlewyrchu chwyddiant, newid rhagdybiaethau ac adenillion buddsoddi ar unrhyw adnoddau a neilltuwyd i dalu'r costau. Ond, mae trefniadau statudol yn ei gwneud yn ofynnol i ariannu manteision a enillwyd oherwydd bod y Cyngor yn gwneud cyfraniad y cyflogwr i'r gronfa bensiwn neu'n talu unrhyw bensiwn y mae'n gyfrifol amdano yn uniongyrchol. Felly, mae balans debyd y Gronfa Bensiwn Wrth Gefn yn dangos diffyg sylweddol yn y manteision a enillwyd gan weithwyr y gorffennol a'r presennol a'r adnoddau y mae'r Cyngor wedi'u neilltuo i'w diwallu. Bydd y trefniadau statudol yn sicrhau bod arian wedi'i neilltuo erbyn amser talu'r buddion.

2011/12 £000		2012/13 £000
129,680	Balans ar 1 Ebrill	153,834
24,490	Enillion neu golledion actiwari ar asedau ac atebolrwydd pensiynau.	41,147
	Eitemau mewn perthynas â buddiannau ymddeol sydd wedi eu debydu neu eu credydu i'r arian dros ben neu'r diffyg ar ddarpariaeth gwasanaethau yn y Datganiad	
14,428	Incwm a Gwariant Cynhwysfawr:	15,895
(14,764)	Cyfraniadau pensiwn y cyflogwr yn daladwy yn y flwyddyn	(14,674)
153,834	Balans ar 31 Mawrth	196,202

Cronfa Derbyniadau Cyfalaf Gohiriedig

Mae Derbyniadau Cyfalaf Gohiriedig yn ymwneud ag incwm y dyfodol fydd yn cael ei dderbyn gan ddyledwyr tymor hir lle nad oedd y blaenswm gwreiddiol wedi'i ariannu gan fenthycia. Mae'r rhain wedi codi pan mae'r Cyngor wedi rhoi morgeisi i gyn denantiaid Tai Cyngor i'w galluogi i brynu eu cartrefi dan y cynllun 'Hawl i Brynu'.

2011/12 £000		2012/13 £000
(14)	Balans ar 1 Ebrill	(9)
	Trosglwyddiad enillion gwerthiannau gohiriedig a gredydwyd fel rhan o'r enillion/colledion wrth waredu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	
5	Trosglwyddiad i'r Gronfa Derbyniadau Cyfalaf ar dderbyn arian parod	3
(9)	Balans ar 31 Mawrth	(6)

Cyfrif absenoldebau cronedig

Mae'r Cyfrif Absenoldebau Cronedig yn cynnwys y gwahaniaethau fyddai'n codi fel arall ar Falans Cronfa'r Cyngor sy'n deillio o absenoldebau a enillwyd, ond na chymerwyd yn ystod y flwyddyn, e.e. hawl gwyliau blynyddol a gariwyd drosodd ar 31 Mawrth. Mae trefniadau statudol yn ei gwneud yn ofynnol bod yr effaith ar Falans Cronfa'r Cyngor wedi'i niwtralu gan drosglwyddiadau i neu o'r cyfrif.

2011/12 £000		2012/13 £000	2012/13 £000
2,313	Balans ar 1 Ebrill		3,233
	Setlo neu ganslo'r croniad a wnaed ar ddiwedd y flwyddyn blaenorol	(3,233)	
(2,313)	Symiau cronedig ar ddiwedd y flwyddyn bresennol	2,551	
3,233	Y swm sy'n gwahaniaethu rhwng tâl swyddogion y codir amdanynt i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ar sail gronnus, a'r tâl y codir amdanynt yn ystod y flwyddyn yn unol â gofynion statudol.		(682)
920			
3,233	Balans ar 31 Mawrth		2,551

25. Datganiad Llif Arian – Gweithgareddau Gweithredol

2011/12 £000		2012/13 £000
14,374	Net (arian dros ben) neu ddiffyg ar ddarpariaeth gwasanaethau Addasiadau i net (arian dros ben) neu ddiffyg ar ddarpariaeth gwasanaethau ar gyfer symudiadau nad yw'n arian parod	10,328
597	Cynnydd/(Lleihad) Rhestrau Eiddo	(206)
(18)	Cynnydd/(Lleihad) Dyledwyr Hirdymor	(46)
1,200	Cynnydd/(Lleihad) Dyledwyr/Taliadau ymlaen llaw	4,442
14	Cynnydd/(Lleihad) mewn croniant llog buddsoddi	(219)
5,992	(Cynnydd)/Lleihad mewn Credydwyrr/Derbynebaw ymlaen llaw	2,527
(23)	(Cynnydd)/Lleihad mewn Croniant Llog Benthyciad	(3)
(1,206)	Trosglwyddiadau (i)/o'r Darpariaethau	(353)
(527)	Darpariaethau Dyledion Drwg	(443)
(22,941)	Dibrisiad	(21,419)
(21,010)	Colledion ailbrisio Eiddo, Peiriannau ac Offer ac Amhariad	(20,261)
3,617	Symudiadau yng ngwerth marchnad yr Eiddo Buddsoddi	(258)
336	Addasiadau i'r Gronfa Bensiwn	(1,221)
9,331	Arall	13,768
	Addasiadau i eitemau a gynhwysir yn y net (arian dros ben) neu ddiffyg ar ddarpariaeth gwasanaethau sy'n weithgareddau buddsoddi neu ariannu	
1,861	Gwerthu Eiddo, Peiriannau ac Offer	1,580
(8,403)	Llifoedd arian net gan Weithgareddau Gweithredol	(11,784)

26. Datganiad Llif Arian – Gweithgareddau Buddsoddi

2011/12 £000		2012/13 £000
35,854	Prynu eiddo, peiriannau ac offer, eiddo buddsoddi ac asedau anniriaethol	35,373
114,900	Prynu buddsoddiadau tymor byr a thymor hir.	45,400
65	Taliadau eraill ar gyfer gweithgareddau buddsoddi	172
(1,861)	Elw o werthiant eiddo, peiriannau ac offer, eiddo buddsoddi ac asedau anniriaethol.	(1,580)
(117,900)	Elw o fuddsoddiadau tymor byr a thymor hir.	(61,400)
(19,439)	Derbynebaw eraill o weithgareddau buddsoddi	(15,333)
11,619	Llifoedd arian net o Weithgareddau Buddsoddi	2,632

27. Datganiad Llif Arian – Gweithgareddau Ariannu

2011/12 £000		2012/13 £000
(15,681)	Derbynebau cyfalaf benthyca tymor byr a thymor hir	0
0	Derbynebau eraill o weithgareddau ariannu	0
302	Taliadau i leihau'r ddyled sy'n weddill mewn perthynas â phrydlesau ariannol a chytundebau Cynllun Ariannu Preifat y fantolen	321
11,905	Ad-dalu benthyca tymor byr a thymor hir	1,652
0	Taliadau eraill ar gyfer gweithgarwch ariannu	0
(3,474)	Llif arian net o weithgarwch ariannu	1,973

28. Symiau y Rhoddwyd Gwybod Amdanynt ar gyfer Penderfyniadau Dyrannu Adnoddau

Y dadansoddiad incwm a gwariant gan y gwasanaeth ar wyneb y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yw'r hyn a nodwyd gan y Cod Ymarfer Rhoi Gwybod am Wasanaeth. Ond, bydd penderfyniadau ynglŷn â dyrannu adnoddau yn cael eu gwneud gan Gabinet y Cyngor ar sail yr adroddiadau cyllideb sy'n cael eu dadansoddi ar draws blociau gwasanaeth. Mae'r adroddiadau yn cael eu paratoi ar sail wahanol i'r polisiâu cyfrifo a ddefnyddir yn y datganiadau ariannol. Yn benodol:

- ni fydd ffioedd mewn perthynas â gwariant cyfalaf (lle bydd dibrisiadau, adbrisió a cholledion nam sy'n fwy na'r balans yn y Gronfa Adbrisió Wrth Gefn ac amorteiddiad yn cael eu codi ar wasanaethau yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr)
- mae cost budd-daliadau ymddeol yn seiliedig ar lif arian (talw cyfraniadau pensiwn y cyflogwr) yn hytrach na chostau gwasanaeth cyfredol budd-daliadau a gronnwyd yn y flwyddyn.
- mae gwariant ar rai gwasanaethau cefnogi wedi'u cyllidebu yn ganolog ac ni chodir tâl ar flociau gwasanaeth

Dyma incwm a gwariant prif flociau gwasanaeth y Cyngor a gofnodwyd yn yr adroddiadau cyllideb ar gyfer y flwyddyn:

Incwm a Gwariant Bloc Gwasanaeth	Ysgolion	Gwasanaethau Oedolion a Busnes	Corfforaethol	Priffyrdd a Gwasanaethau Amgylcheddol	Gwasanaethau Plant a Theuluoedd Tai a Datblygu Cymunedol	Cefnogaeth Addysg a Chwsmeriaid a Gwella Ysgolion a Chynhwysiant	Cyfathrebu, Marchnata a Hamdden a Chynllunio a Gwarchod y Cyhoedd	Pob Bloc Gwasanaeth Arall	Cyfanswm
2012/13	£000	£000	£000	£000	£000	£000	£000	£000	£000
Ffioedd, taliadau ac incwm gwasanaeth Grantiau llywodraeth	(2,094) (7,618)	(12,586) (2,452)	(43,613) (165)	(13,363) (2,185)	(2,531) (702)	(4,532) (4,227)	(7,573) (394)	(8,390) (2,937)	(94,682) (20,680)
Cyfanswm Incwm	(9,712)	(15,038)	(43,778)	(15,548)	(3,233)	(8,759)	(7,967)	(11,327)	(115,362)
Treuliau gweithwyr Costau gwasanaeth eraill	55,247 15,358	14,788 32,330	2,161 47,590	9,398 26,711	6,128 7,926	8,189 6,410	9,391 6,851	13,707 9,213	119,009 152,389
Ad-daliadau gwasanaeth cefnogi	0	0	33	59	37	0	0	10	139
Cyfanswm Gwariant	70,605	47,118	49,784	36,168	14,091	14,599	16,242	22,930	271,537
Gwariant Net	60,893	32,080	6,006	20,620	10,858	5,840	8,275	11,603	156,175

Cyngor Sir Ddinbych

Datganiad Cyfrifon 2012/13

Incwm a Gwariant Bloc Gwasanaeth	Ysgolion	Gwasanaethau Oedolion a Busnes	Corfforaethol	Amgylchedd a Chynllunio, Adfywio a Gwarchod y Cyhoedd	Priffyrdd ac Isadeiledd	Gwasanaethau Plant a Theuluoedd a Thai	Moderneiddio Addysg a Gwella Ysgolion a Chynhwysiad	Hamdden, Llyfrgelloedd a Datblygu Cymunedol	Pob Bloc Gwasanaeth Arall	Cyfanswm
2011/12	£000	£000	£000	£000	£000	£000	£000	£000	£000	£000
Ffioedd, taliadau ac incwm gwasanaeth Grantiau	(1,671)	(10,469)	(39,940)	(7,092)	(8,293)	(1,636)	(3,130)	(5,796)	(9,118)	(87,145)
llywodraeth	(7,338)	(5,849)	(121)	(389)	(1,972)	(1,127)	(3,983)	(374)	(2,828)	(23,981)
Cyfanswm incwm	(9,009)	(16,318)	(40,061)	(7,481)	(10,265)	(2,763)	(7,113)	(6,170)	(11,946)	(111,126)
Treuliau gweithwyr	57,542	15,144	2,275	7,977	5,856	4,947	6,865	6,125	14,909	121,640
Costau gwasanaeth eraill	11,613	32,976	43,421	14,542	14,816	6,968	5,772	6,031	9,485	145,624
Ad-daliadau gwasanaeth cefnogi	0	1	31	48	11	37	0	0	10	138
Cyfanswm Gwariant	69,155	48,121	45,727	22,567	20,683	11,952	12,637	12,156	24,404	267,402
Gwariant Net	60,146	31,803	5,666	15,086	10,418	9,189	5,524	5,986	12,458	156,276

Cysoni Incwm a Gwariant Bloc Gwasanaeth gyda Chost Gwasanaethau yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr

Mae'r cysoniad hwn yn dangos sut mae'r ffigyrau yn y dadansoddiad o incwm a gwariant bloc gwasanaeth yn perthnasu â'r symiau sydd wedi'u cynnwys yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

	2011/12 £000	2012/13 £000
Gwariant net yn y Dadansoddiad Bloc Gwasanaeth	156,276	156,175
Gwariant net gwasanaethau a gwasanaethau cefnogi heb eu cynnwys yn y Dadansoddiad	31,919	19,579
Cyfrif Refeniw Tai	9,592	17,158
Symiau yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr heb eu hadrodd i'r rheolwyr yn y Dadansoddiad	(791)	(1,579)
Symiau a gynhwyswyd yn y Dadansoddiad heb eu cynnwys yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	(3,357)	(1,283)
Cost Gwasanaethau yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	193,639	190,050

Cysoni Dadansoddiadau Goddrychol

Mae'r cysoniad hwn yn dangos sut mae'r ffigyrau yn y dadansoddiad o incwm a gwariant bloc gwasanaeth yn perthnasu â'r dadansoddiad goddrychol o'r Arian Dros Ben neu'r Diffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau sydd wedi'u cynnwys yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

2012/13	Dadanso-ddiad Bloc Gwasanaeth £000	Gwasanaethau a Gwasanaethau Cefnogi nad ydynt yn y Dadanso-ddiad £000	Cyfrif Refeniw Tai £000	Symiau yn y CI&ES Ond heb eu hadrodd i'r rheolwyr yn y Dadanso-ddiad £000	Symiau heb eu cynnwys yn y CI&ES £000	Dyraniad Ad-daliadau £000	Cost y Gwasanaethau £000	Symiau Corfforaethol £000	Cyfanswm £000
Ffioedd, taliadau ac incwm gwasanaeth	(94,682)	(196)	(11,956)	(199)	2,833	(15,788)	(119,988)		(119,988)
Incwm llog a buddsoddiadau								(221)	(221)
Incwm o dreth y cyngor				490			490	(50,643)	(50,153)
Grantiau a chyfraniadau Llywodraeth	(20,680)			(162)	1,630		(19,212)	(157,826)	(177,038)
Cyfanswm Incwm	(115,362)	(196)	(11,956)	129	4,463	(15,788)	(138,710)	(208,690)	(347,400)
Treuliau gweithwyr	119,009	(5,032)	2,143			11,953	128,073		128,073
Costau gwasanaeth eraill	152,389	3,640	5,908	(1,746)	(4,445)	(154)	155,592	135	155,727
Ad-daliadau Gwasanaeth Cefnogi	139	0	685			2,635	3,459		3,459
Dibrisiad, amorteiddiad a nam		21,167	20,378			1,354	42,899		42,899
Taliadau llog				38	(1,301)		(1,263)	14,686	13,423
Praeseptau ac Lefiau							0	14,177	14,177
Enillion neu Golledion ar Werthu Asedau nad ydynt yn Gyfredol							0	(30)	(30)
Cyfanswm Gwariant	271,537	19,775	29,114	(1,708)	(5,746)	15,788	328,760	28,968	357,728
Arian Dros Ben neu ddiffyg ar ddarpariaeth gwasanaethau	156,175	19,579	17,158	(1,579)	(1,283)	0	190,050	(179,722)	10,328

2011/12	Dadanso-ddiad Bloc Gwasanaeth £000	Gwasanaethau a Gwasanaethau Cefnogi nad ydynt yn y Dadanso-ddiad £000	Cyfrif Refeniw Tai £000	Symiau yn y CI&ES Ond heb eu hadrodd i'r rheolwyr yn y Dadanso-ddiad £000	Symiau heb eu cynnwys yn y CI&ES £000	Dyraniad Ad-daliadau £000	Cost y Gwasanaethau £000	Symiau Corfforaethol £000	Cyfanswm £000
Ffioedd, taliadau ac incwm gwasanaeth	(87,145)	(189)	(11,302)	227	1,964	(16,636)	(113,081)	0	(113,081)
Incwm llog a buddsoddiadau							0	(4,229)	(4,229)
Incwm o dreth y cyngor				893			893	(49,157)	(48,264)
Grantiau a chyfraniadau Llywodraeth	(23,981)				1,681		(22,300)	(153,397)	(175,697)
Cyfanswm Incwm	(111,126)	(189)	(11,302)	1,120	3,645	(16,636)	(134,488)	(206,783)	(341,271)
Treuliau gweithwyr	121,640	(4,163)	2,422			11,226	131,125	0	131,125
Costau gwasanaeth eraill	145,624	5,028	5,366	(1,929)	(5,675)	266	148,680	277	148,957
Ad-daliadau									
Gwasanaeth Cefnogi	138	0	674			2,926	3,738	0	3,738
Dibrisiad, amorteiddiad a nam		31,243	12,432			2,218	45,893	0	45,893
Taliadau llog				18	(1,327)		(1,309)	13,963	12,654
Praeseptau ac Lefiau							0	13,854	13,854
Enillion neu Golledion ar werthu Asedau nad ydynt yn Gyfredol							0	(576)	(576)
Cyfanswm Gwariant	267,402	32,108	20,894	(1,911)	(7,002)	16,636	328,127	27,518	355,645
Arian Dros Ben neu Diffyg ar ddarpariaeth gwasanaethau	156,276	31,919	9,592	(791)	(3,357)	0	193,639	(179,265)	14,374

29. Gweithrediadau Masnachu

Ymgorfforir gweithrediadau masnachu yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Mae rhai yn rhan greiddiol o un o wasanaethau'r Awdurdod i'r cyhoedd (ee casglu ysbwriel), tra bod eraill yn wasanaethau cefnogi i wasanaethau'r Awdurdod i'r cyhoedd (ee arlwyio ysgolion). Dyrennir ad-delir gwariant y gweithrediadau hyn i'r penawdau yng Ngwariant Gweithredu Net y Gweithrediadau Parhaus. Dim ond swm gweddillol o'r arian net dros ben ar weithrediadau masnachu gaiff ei dalu fel Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi (gweler Nodyn 9):

2011/12			GWEITHGARWCH	2012/13		
Trosiant	Gwariant	(Arian dros ben)/Diffyg		Trosiant	Gwariant	(Arian dros ben)/Diffyg
£000	£000	£000		£000	£000	£000
(629)	627	(2)	<u>Gwasanaethau Amgylcheddol</u>	(426)	523	97
(1,023)	1,014	(9)	Sign Shop	(1,108)	948	(160)
(2,721)	2,721	0	Glanhau Adeiladau	(2,734)	2,734	0
			Arlwyio			
(4,373)	4,362	(11)	Cyfanswm Gwasanaethau Amgylcheddol.	(4,268)	4,205	(63)

2011/12		2012/13				
(Tanwariant) / Gorwariant	Gweithgarwch	Trosiant	Gwariant	(Arian dros ben) / Diffyg	Cyllideb	(Tanwariant) / Gorwariant
£000		£000	£000	£000	£000	£000
	<u>Gweithgarwch Masnachu Arall</u>					
(7)	Stadau Diwydiannol	(770)	429	(341)	(311)	(30)
50	Mentrau Cefndy	(4,151)	4,289	138	140	(2)
43	Cyfanswm Gweithgarwch Masnachu Eraill	(4,921)	4,718	(203)	(171)	(32)

Mae Deddf Safonau a Fframwaith Ysgolion 1998 yn amlinellu'r fframwaith ar gyfer dirprwyo cyllid ymhellach i gyrff llywodraethu a rhaniad cyfrifoldebau cliriach rhwng awdurdodau lleol ac ysgolion. Ar y sail hon, cynigir amryw o becynnau gwasanaeth i ysgolion y gellir eu comisiynu'n uniongyrchol gan yr Awdurdod dan y trefniadau Ariannu Teg. Rhaid i'r gwasanaethau sicrhau fod eu darpariaeth yn cynnig gwerth am arian i ysgolion gan fod y rhai sy'n dewis peidio â phrynu yn debyg o gomisiynu'r gwasanaeth gan ddarparwr arall. Yn 2012/13 cyflawnwyd incwm o £2,258k yn erbyn cyllideb o (£1,907k) gan arwain at danwariant o £351k (roedd tanwariant o £96k yn 2011/12).

Trefniadau Partneriaeth

Rheolir **Partneriaeth Prosesu Cosbau Cymru (PPCC)** gan y Cyngor ac mae'n gyfrifol am weinyddu Rhybuddion Talu Cosb ar ran Sir Ddinbych, Gwynedd, Ynys Môn, Wrecsam, Sir Benfro, Powys a Cheredigion (o fis Mehefin 2012).

Mae'r Cyngor yn derbyn yr holl incwm ac yn talu symiau i bartneriaid yn seiliedig ar y nifer o Rybuddion a roddir. Mae'n cadw ffi weinyddol am y gwasanaeth hwn. Yn 2012/13 cododd y Cyngor £242k i weithredu'r Uned PPCC. Ad-dalwyd y swm fel a ganlyn: Sir Ddinbych £41k, Gwynedd £62k, Ynys Môn £8k, Wrecsam £24k, Sir Benfro £56k, Powys £28k a Cheredigion £23k.

Prosiect Trin Gwastraff Gweddillol Gogledd Cymru (PTGGGC) – mae 5 awdurdod lleol (Ynys Môn, Conwy, Sir Ddinbych, Sir y Fflint a Gwynedd) wedi dod ynghyd i gaffael datrysiadau ar gyfer trin gwastraff gweddillol. Cyngor Sir y Fflint sy'n arwain ar y prosiect. Gan fod hwn yn drefniant pwyllgor ar y cyd, mae datganiadau ariannol ar wahân yn cael eu paratoi gan Gyngor Sir y Fflint. Yn unol â Chôd Ymarfer ar gyfer Cyfrifon Awdurdodau Lleol, dylai pob awdurdod gyfrifo eu rhan o'r asedau, dyledion, incwm a gwariant yn eu Datganiad Cyfrifon, fodd bynnag mae Cyngor Sir Ddinbych wedi penderfynu peidio â chyfrifo eu rhan o'r asedau a'r dyledion yn seiliedig ar fateroliaeth. Gwariant gros a wnaed gan y cydbwyllgor yn 12/13 oedd £843k (£998k yn 11/12). Cafwyd cyllid cyfatebol gan gyfraniadau cyfartal gan yr holl awdurdodau sy'n cyfranogi o £100.6k a grant gan Lywodraeth Cymru o £339.7k.

Canolbwynt Gwastraff Bwyd Gogledd Ddwyrain Cymru – mae 3 awdurdod lleol (Conwy, Sir Ddinbych a Sir y Fflint) wedi dod at ei gilydd i gaffael atebion ar gyfer trin gwastraff bwyd. Cyngor Sir Ddinbych sy'n arwain ar y prosiect ac mae Llywodraeth Cymru yn darparu arian. Yn 12/13 cafwyd cyfanswm o £230k o gostau ychwanegol ac mae Llywodraeth Cymru wedi cyfrannu £258k tuag at y prosiect gyda £28k yn cael ei gario ymlaen fel grant refeniw heb ei ddefnyddio. Disgwylir taliad terfynol gan Llywodraeth Cymru os a phan gaiff yr achos busnes terfynol ei gymeradwyo.

Uned Cynllunio Rhag Argyfwng – mae Sir Ddinbych yn cyfrannu tuag at gostau cynnal yr Uned Cynllunio Rhag Argyfwng a weithredir gan Gyngor Sir y Fflint. Cyfraniad Sir Ddinbych ar gyfer y flwyddyn yn gorffen 31 Mawrth 2013 oedd £136k.

Tîm Dyletswydd Brys Gogledd Cymru – Mae'r Tîm Dyletswydd Brys yn ceisio darparu gwaith cymdeithasol brys o ansawdd uchel er mwyn ymateb i argyfyngau sy'n digwydd tu allan i oriau swyddfa arferol. Mae'r Tîm yn darparu gwasanaeth i bobl (plant ac oedolion) sydd mewn argyfwng ac yn byw yn siroedd Wrecsam, Sir y Fflint neu Sir Ddinbych. Yn 12/13 cyfraniad Sir Ddinbych oedd £218k.

Gwasanaeth Cyfiawnder Ieuencid Conwy a Sir Ddinbych – Partneriaeth statudol aml-asiantaeth yw Gwasanaeth Cyfiawnder Ieuencid Conwy a Sir Ddinbych sy'n cael ei gynnal yng Nghyngor Bwrdeistref Sirol Conwy. Ei bwrpas yw atal plant a phobl ifanc rhag troseddu a diogelu eu lles, gwarchod y cyhoedd a

chynorthwyo i adfer y difrod a achoswyd i ddioddefwyr eu troseddau. Yn 12/13 cafwyd gyfanswm o gostau ychwanegol o £223k.

30. Gwasanaethau Asiantaeth

Mae gwaith asiantaeth yr Awdurdod wedi'i fanylu isod: nid yw'r gwariant hwn wedi'i gynnwys yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr

Mae Priffyrdd ac Isadeiledd yn cyflawni gwaith Asiantaeth Gefnffyrdd Gogledd Cymru (AGGC) ar ran Llywodraeth Cymru. Cyngor Gwynedd yw'r awdurdod arweiniol ar gyfer yr AGGC. Cyngor Sir Ddinbych sy'n gyfrifol am gynnal a chadw rhwydwaith y cefnffyrdd yn y Sir ac mae Cyngor Sir Gwynedd yn ad-dalu'r Awdurdod am y gwaith hwn. Bydd yr Awdurdod yn derbyn £3.237m mewn perthynas â gwaith AGGC a wnaed yn 2012/13 (£3.260m yn 2011/12): o hyn roedd £0.263m yn ymwneud â gwasanaethau goruchwyllo a gweinyddol a ddarparwyd (£0.314m yn 2011/12).

Mae chwe chyngor Gogledd Cymru'n gweithredu fel asiantau i Lywodraeth Cymru i ddarparu benthyciadau y gellir eu hailgylchu dan y cynllun Troi Tai'n Gartrefi, ar gyfer trwsio eiddo sydd wedi bod yn wag dros y tymor hir, gyda'r bwriad i'w defnyddio unwaith eto. Cyngor Sir y Fflint yw'r awdurdod arweiniol/ bancio ar gyfer rhanbarth Gogledd Cymru ac yn gyfrifol am weinyddu'r gronfa. Cyfanswm yr incwm a dderbyniwyd gan Lywodraeth Cymru yn ystod 2012/13 oedd £2.333k a chyfanswm y taliadau yn erbyn y swm hwn o £1.847k, a derbyniodd Cyngor Sir Ddinbych £122k o hyn.

31. Cyllidebau wedi'u Cyfuno

Mae'r Cyngor wedi sefydlu trefniant cyllideb wedi'i chyfuno gyda Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr ar gyfer darparu storfa Offer Cymunedol. Mae gan y Cyngor a'r Bwrdd Iechyd drefniant ar gyfer ariannu'r storfa sy'n para tair blynedd o 2012/13. Mae'r arian a gyfrannir gan y partneriaid yn amodol ar adolygiad a chytundeb blynyddol. Mae cyfrannau yn cyfateb i gyfraniadau partneriaid, felly bob blwyddyn neu ar ddiwedd y trefniant, byddai'r arian dros ben neu'r diffyg yn cael ei bennu ar y sail honno.

Y Cyngor yw'r Darparwr Arweiniol ac mae'n gyfrifol am ddarparu'r Gwasanaeth, ac mae hefyd yn berchen ar yr adeilad.

	2012/13		2011/12	
	£000	£000	£000	£000
Arian a ddarparwyd i'r gyllideb wedi'i chyfuno:				
• Cyngor Sir Ddinbych	(211)		(211)	
• Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr	(130)		(130)	
• Grantiau Eraill	(95)		(55)	
		(436)		(396)
Gwariant a dalwyd o'r gyllideb wedi'i chyfuno				
• Prynu Offer	177		190	
• Gwariant Gweithredu	268		248	
		445		438
(arian dros ben)/diffyg net yn deillio o'r gyllideb wedi'i chyfuno yn ystod y flwyddyn.		9		42

Mae gan y Cyngor hefyd un Cytundeb Adran 33 ffurfiol arall: y Bartneriaeth Iechyd Meddwl Oedolion gyda Chyngor Bwrdeistref Sirol Conwy, sy'n drefniant rheoli a chomisiynu ar y cyd.

Mae cyfraniad ariannol y cyngor i'r ddwy bartneriaeth wedi'i gynnwys yng Nghost Gwasanaethau Gofal Cymdeithasol Oedolion yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Gwariant gros y Bartneriaeth Iechyd Meddwl oedd £949k yn 2012/13 (£770k net)

32. Lwfansau Aelodau

Mae'r holl Aelodau'n derbyn cyflog sylfaenol bob blwyddyn. Mae rhai o'r Aelodau'n ymgymryd â swyddi uwch ac felly'n derbyn cyflog uwch. Mae'r holl lefelau cyflog yn cael eu gosod gan gorff cenedlaethol o'r enw Panel Tâl Annibynnol. Cyn 2012/13, roedd taliadau ychwanegol ar gyfer swyddi uwch yn cael eu trin fel lwfans. Yn 2012/13, mae'r taliadau hyn yn awr wedi'u cynnwys o dan yr is-deitl 'Cyflogau'.

	2012/13 £000	2011/12 £000
Cyflogau	783	612
Lwfansau	21	205
Treuliau	35	29
Cyfanswm	839	846

33. Tâl Swyddogion

Nifer o weithwyr oedd â thâl, ac eithrio cyfraniadau pensiwn y cyflogwr, o £60,000 neu fwy.

2011/12		2012/13			
Cyfanswm Gweithwyr	Band Tâl	Staff Mewn Ysgolion	Staff Tu Allan i Ysgolion	Cyfanswm y Gweithwyr	Gadael yn ystod y flwyddyn
12	£60,000 - £64,999	5	6	11	2
6	£65,000 - £69,999	3	4	7	0
1	£70,000 - £74,999	4	0	4	0
5	£75,000 - £79,999	2	2	4	0
1	£80,000 - £84,999	3	0	3	1
1	£85,000 - £89,999	0	0	0	0
3	£90,000 - £94,999	1	0	1	0
2	£95,000 - £99,999	0	3	3	1
0	£100,000 - £104,999	0	0	0	0
0	£105,000 - £109,999	0	1	1	1
0	£110,000 - £114,999	0	0	0	0
0	£115,000 - £119,999	0	0	0	0
0	£120,000 - £124,999	0	0	0	0
0	£125,000 - £129,999	0	0	0	0
0	£130,000 - £134,999	0	0	0	0
1	£135,000 - £139,999	0	0	0	0
0	£140,000 - £144,999	0	1	1	0
32	Cyfanswm	18	17	35	5

Dylid nodi bod y tabl hwn yn cynnwys yr Uwch Swyddogion a fanylir yn y tablau isod.

Gadawodd nifer o swyddogion yn ystod y flwyddyn felly bydd eu tâl yn cynnwys unrhyw daliadau derbyniadwy wrth derfynu eu cyflogaeth.

Mae'r tablau a ganlyn yn amlinellu'r datgeliadau tâl ar gyfer Uwch Swyddogion sydd â chyflogau o lai na £150,000 ond yn hafal i neu'n fwy na £60,000 y flwyddyn. Nid oes unrhyw Uwch Swyddogion gyda chyflogau o £150,000 neu fwy.

Yn ystod 2010, cynhaliwyd ymarferiad ailstrwythuro Uwch Arweinwyr. Dilëwyd swydd Cyfarwyddwr Corfforaethol – Yr Amgylchedd a newidiwyd cyfrifoldebau'r Cyfarwyddwyr Corfforaethol oedd yn weddill. Ar yr un pryd, gostyngwyd y nifer o Benaethiaid Gwasanaeth ac arbedodd y newidiadau hyn oddeutu £350k y flwyddyn. Roedd y strwythur newydd yn adlewyrchu blaenoriaethau corfforaethol y Cyngor gan greu dull gweithio newydd yn ei sgil. Golygai'r strwythur diwygiedig hwn fod Penaethiaid Gwasanaeth yna'n perthyn i'r diffiniad o 'Uwch Swyddogion' yn unol â rheoliadau cyfrifo ac felly mae eu cyflogau wedi'u datgelu.

Mae'r golofn "Lwfans treuliau" yn cynnwys unrhyw dâl adleoli a lwfansau ceir, gan gynnwys yr elfen o lwfansau ceir a ddatgelir i Refeniw a Thollau EM ar ffurflen P11D.

Mae unrhyw dâl i'r Prif Weithredwr am ei swydd fel Swyddog Canlyniadau, sydd wedi'u had-dalu'n llawn i'r Cyngor heblaw yn achos etholiadau Cyngor Sir, hefyd wedi'u cynnwys yn y golofn hon.

Cyngor Sir Ddinbych

Datganiad Cyfrifon 2012/13

2012/13 Teitl y Swydd	Cyflog, ffioedd a lwfansau	lawndal am golli swydd	Lwfans Treuliau (gan gynnwys Lwfans y Swyddog Canlyniadau)	Cyfanswm gan eithrio cyfraniadau pensiwn	Cyfradd cyfraniadau pensiwn cyfredol ar 11.8% Nodyn 1	Cyfanswm gan gynnwys cyfradd cyfraniadau pensiwn cyfredol	Adennill diffygion cyfraniadau pensiwn Nodyn 2	Cyfanswm tâl gan gynnwys cyfraniadau pensiwn	Ad-daliadau i Cyngor Sir Ddinbych Nodyn 3	Cost Llawn i C Cyngor Sir Ddinbych
	£	£	£	£	£	£	£	£	£	£
Prif Weithredwr	125,000		15,239	140,239	16,080	156,319	14,718	171,037	(11,704)	159,333
Cyfarwyddwyr Corfforaethol:										
Trawsnewid Busnes ac Adfywio tan 01/07/12	24,219		243	24,462	2,858	27,320	2,616	29,936		29,936
Cwsmeriaid	94,931		778	95,709	11,202	106,911	10,253	117,164		117,164
Moderneiddio a Lles	94,931		238	95,169	11,202	106,371	10,253	116,624		116,624
Uchelgais Economaidd a Chymunedol o 10/09/12	53,003		(102)	52,901	6,254	59,155	5,724	64,879		64,879
Penaethiaid Gwasanaeth:										
Gwasanaethau Plant a Theuluoedd	78,306		754	79,060	9,240	88,300	8,457	96,757		96,757
Addysg	74,771		379	75,150	8,823	83,973	8,075	92,048		92,048
Prifffyrdd ac Isadeiledd hyd at 20/01/13	57,435	54,442	(2,458)	109,419	6,778	116,197	6,203	122,400	(62,816)	59,584
Amgylchedd a Phrifyrdd	67,567		(542)	67,025	7,973	74,998	7,297	82,295		82,295
Cyllid ac Asedau	64,771		375	65,146	7,643	72,789	6,995	79,784		79,784
Cynllunio a Gwarchod y Cyhoedd	63,295		260	63,555	7,643	71,198	6,995	78,193		78,193
Cynllunio Busnes a Pherfformiad	64,771		(2)	64,769	7,643	72,412	6,995	79,407		79,407
Cefnogaeth Addysg a Chwsmeriaid	60,992			60,992	7,197	68,189	6,587	74,776		74,776
AD Strategol	61,458		819	62,277	7,252	69,529	6,638	76,167		76,167
Tai a Datblygu Cymunedol	63,391		698	64,089	7,480	71,569	6,846	78,415		78,415
Gwasanaethau Oedolion a Busnes	67,269		(2,176)	65,093	7,938	73,031	7,265	80,296		80,296
Gwasanaethau Cyfreithiol a Democrataidd	64,771		391	65,162	7,643	72,805	6,995	79,800		79,800
Cyfathrebu, Marchnata a Hamdden	58,076		827	58,903	7,197	66,100	6,587	72,687		72,687
	1,238,957	54,442	15,721	1,309,120	148,046	1,457,166	135,499	1,592,665	(74,520)	1,518,145

Nodyn 1 Mae'r golofn hon yn cynnwys cost buddiannau pensiwn i'r awdurdod gan yr unigolion yn ystod y flwyddyn ariannol honno.

Nodyn 2 Mae'r golofn hon yn cynnwys cost i'r awdurdod er mwyn adennill swm diffygion pensiwn. Mae'n rhaid i'r awdurdod godi swm bob blwyddyn i Gronfa'r Cyngor er mwyn lleihau diffygion pensiwn. Mae'r pris hwn yn cael ei ddyrannu ar draws y gwasanaethau yn seiliedig ar gostau pensiwn y swyddi yn y gwasanaethau hynny.

Nodyn 3 Mae'r golofn hon yn cynnwys ad-daliadau mewn perthynas â swydd y Prif Weithredwr fel Swyddog Canlyniadau ac mewn perthynas â chyfraniad Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy tuag at swydd y Cyd-Bennaeth Prifffyrdd ac Isadeiledd.

2011/12 Teitl y Swydd	Cyflog, ffioedd a lwfansau	lawndal am golli swydd	Lwfans Treuliau (gan gynnwys Lwfans y Swyddog Canlyniadau)	Cyfanswm gan eithrio cyfraniadau pensiwn	Cyfradd cyfraniadau pensiwn cyfredol ar 11.8% Nodyn 1	Cyfanswm gan gynnwys cyfradd cyfraniadau pensiwn cyfredol	Adennill diffygion cyfraniadau pensiwn Nodyn 2	Cyfanswm tâl gan gynnwys cyfraniadau pensiwn	Ad-daliadau i Cyngor Sir Ddinbych Nodyn 3	Cost Llawn i C Cyngor Sir Ddinbych
	£	£	£	£	£	£	£	£	£	£
Prif Weithredwr	124,859		11,024	135,883	16,050	151,933	14,786	166,719	(13,548)	153,171
Cyfarwyddwyr Corfforaethol:										
Trawsnewid Busnes ac Adfywio	95,845		601	96,446	11,310	107,756	10,399	118,155		118,155
Dysgu a Chymunedau	94,931		786	95,717	11,202	106,919	10,300	117,219		117,219
Demograffeg, Lles a Chynllunio	91,161		656	91,817	10,757	102,574	9,888	112,462		112,462
Penaethiaid Gwasanaeth:										
Gwasanaethau Plant a Theuluoedd	76,451		5,790	82,241	9,022	91,263	8,294	99,557		99,557
Gwella Ysgolion a Chynhwysiant	74,771		929	75,700	8,823	84,523	8,113	92,636		92,636
Priffyrdd ac Isadeiledd	71,458		(1,241)	70,217	8,432	78,649	7,753	86,402	(44,303)	42,099
Yr Amgylchedd	64,771		732	65,503	7,643	73,146	7,028	80,174		80,174
Cyllid ac Asedau	63,450		751	64,201	7,487	71,688	6,883	78,571		78,571
Gwasanaethau Cynllunio, Adfywio a Rheoleiddio	63,183		(281)	62,902	7,470	70,372	6,869	77,241		77,241
Cynllunio Busnes a Pherfformiad	63,306		955	64,261	7,470	71,731	6,869	78,600		78,600
Gwasanaethau Cwsmeriaid	61,458		805	62,263	7,252	69,515	6,668	76,183		76,183
AD Strategol	61,337		690	62,027	7,252	69,279	6,668	75,947		75,947
Gwasanaethau Tai	60,248		873	61,121	7,110	68,231	6,535	74,766		74,766
Gwasanaethau Oedolion a Busnes o 01/10/2011	32,935		(1,118)	31,817	3,886	35,703	3,557	39,260		39,260
Gwasanaethau Cyfreithiol a Democrataidd o 01/10/2011	31,653		101	31,754	3,735	35,489	3,419	38,908		38,908
Llywodraethu Corfforaethol hyd at 10/04/2011 Nodyn 4	7,197	54,996	27	62,220	212	62,432	200	62,632		62,632
Pennaeth Llywodraethu Corfforaethol Dros Dro o 11/04/2011 i 30/09/2011 Nodyn 4	35,824	52,092	603	88,519	4,118	92,637	3,798	96,435		96,435
	1,174,838	107,088	22,683	1,304,609	139,231	1,443,840	128,027	1,571,867	(57,851)	1,514,016

Nodyn 4 Dilëwyd y ddwy swydd hon fel rhan o broses aillstrwythuro'r rheolwyr a'u disodli gydag un swydd y Pennaeth Gwasanaethau Cyfreithiol a Democrataidd.

Amlinellir y nifer o becynnau ymadael gyda chyfanswm cost fesul band a chost llawn diswyddiadau gorfodol ac eraill yn y tabl isod:

Band cost pecyn ymadael (gan gynnwys taliadau arbennig)	Nifer o ddiswyddiadau gorfodol		Nifer o ymadawiadau eraill a gytunwyd		Nifer llawn o becynnau ymadael fesul band cost		Cyfanswm cost y pecynnau ymadael fesul band	
	2011/12	2012/13	2011/12	2012/13	2011/12	2012/13	2011/12	2012/13
£0 - £20,000	21	19	42	51	63	70	£402,115	£522,065
£20,001 - £40,000	1	4	15	8	16	12	£429,222	£326,811
£40,001 - £60,000	0	0	14	0	14	0	£682,251	£0
£60,001 - £80,000	1	0	2	0	3	0	£204,942	£0
£80,001 - £120,000	0	0	2	3	2	3	£160,972	£291,312
Cyfanswm	23	23	75	62	98	85	£1,879,502	£1,140,188

Mae'r costau a ddangosir yn y tabl uchod yn cynnwys costau diswyddo a phob cost ymadael arall. Mae'r rhain yn cynnwys cost straen pensiwn. Mae straen pensiwn yn codi pan fod gweithiwr yn ymddeol yn fuan heb ostyngiad pensiwn actiwaraid. Mae'r straen pensiwn yn daladwy dros dair blynedd ond mae'r Cyngor yn dewis talu'r costau hyn yn ystod blwyddyn gyntaf ymddeoliad.

34. Costau Archwilio Allanol

Mae'r Cyngor yn wynebu'r costau canlynol mewn perthynas ag archwilio'r Datganiad Cyfrifon, ardystio ceisiadau grant, arolygiadau statudol ac i wasanaethau nad ydynt yn cael eu harchwilio, a ddarperir gan archwilywyr allanol yr Awdurdod

	2012/13 £000	2011/12 £000
Ffioedd yn daladwy i Swyddfa Archwilio Cymru mewn perthynas â gwasanaethau archwilio allanol a gynhelir gan yr archwilydd a benodwyd am y flwyddyn	287	290
Ffioedd yn daladwy i Swyddfa Archwilio Cymru mewn perthynas ag arolygiadau statudol	0	0
Cyfanswm Ffi Rheoleiddio	287	290
Ffioedd yn daladwy i Swyddfa Archwilio Cymru am ardystio ceisiadau grant a ffurflenni am y flwyddyn	94	95
Ffioedd yn daladwy mewn perthynas â gwasanaethau eraill a ddarperir gan Swyddfa Archwilio Cymru yn ystod y flwyddyn	4	0
Costau Archwilio Allanol	385	385

35. Incwm Grant

Fe gredydodd y Cyngor y grantiau, cyfraniadau a rhoddion canlynol i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn 2012/13

	2012/13 £000	2011/12 £000
Credydwyd i Drethiant ac Incwm Grant Amhenodol		
Taith	0	(254)
Grantiau a chyfraniadau eraill	(1,142)	(447)
Llywodraeth Cymru – Grant Lliniaru Llifogydd	(322)	(1,536)
Llywodraeth Cymru – Grant Cyfalaf Cyffredinol	(1,934)	(1,936)
Llywodraeth Cymru – Cynnal a Chadw Ffyrdd Lleol	0	(15)
Llywodraeth Cymru – Gwellu Adeiladau Ysgol	0	(185)
Llywodraeth Cymru - Grantiau Ardal Adfywio Strategol	(5,685)	(414)
Llywodraeth Cymru – Grant Cludiant Rhanbarthol	(458)	(1,274)
Llywodraeth Cymru – Lwfans Atgyweiriadau Mawr	(2,400)	(2,400)
Llywodraeth Cymru - Cydgyfeirio	0	(18)
Llywodraeth Cymru – Cynllun Amddiffyn yr Arfordir	0	(5,404)
Llywodraeth Cymru - Datblygiad Harbwr y Rhyl	(4,573)	0
Grantiau Eraill Llywodraeth Cymru	(2,240)	(1,295)
Cyfanswm	(18,754)	(15,178)
Credydwyd i Wasanaethau		
Grant Ôl-16 APADGOS Llywodraeth Cymru	(4,749)	(4,730)
Grant Cyfnod Sylfaen Llywodraeth Cymru	(3,041)	(2,875)
Grant Dechrau'n Deg Llywodraeth Cymru	(1,096)	(1,067)
Grant Teuluoedd yn Gyntaf Llywodraeth Cymru	(1,152)	0
Grantiau Addysg Eraill gan Lywodraeth Cymru	(2,590)	(2,344)
Grant Cefnogi Pobl Llywodraeth Cymru	(6,053)	(5,091)
Grant Gwasanaethau Iechyd Meddwl Llywodraeth Cymru	(1,099)	(1,089)
Grantiau Gwasanaethau Cymdeithasol Eraill gan Lywodraeth Cymru	(432)	(423)
Grant Rheoli Gwastraff Cynaliadwy Llywodraeth Cymru	(2,475)	(2,508)
Grant Tocynnau Teithio Rhatach Llywodraeth Cymru	(1,788)	(1,770)
Grant Cydgyfeirio Llywodraeth Cymru	(1,020)	0
Grant Cymorth Llywodraeth Cymru	0	(1,007)
Grant Cytundeb Canlyniadau Llywodraeth Cymru	(1,054)	(1,054)
Grant Gweinyddu Budd-daliadau Tai / Treth y Cyngor DWP	(797)	(819)
Grantiau Eraill	(8,669)	(6,499)
Cyfanswm	(36,015)	(31,276)

Mae'r Cyngor wedi derbyn nifer o grantiau, cyfraniadau a rhoddion nad ydynt eto wedi'u cydnabod fel incwm, gan eu bod ag amodau sydd ynghlwm wrthynt y byddai angen dychwelyd yr arian neu eiddo i'r rhoddwr pe na foddionir unrhyw amodiad o'r fath. Mae'r balansau ar ddiwedd y flwyddyn fel a ganlyn:

	31 Mawrth 2013 £000	31 Mawrth 2012 £000
Derbyniadau Grantiau Cyfalaf Ymlaen Llaw		
Symiau Gohiriedig	(1,765)	(1,664)
Cyfanswm	(1,765)	(1,664)
Derbyniadau Grantiau Refeniw Ymlaen Llaw		
Grant Cronfa Goffa Treftadaeth Genedlaethol	(2)	0
Grant Dechrau'n Deg Llywodraeth Cymru	(55)	(55)
Grant Cyfnod Sylfaen Llywodraeth Cymru	(40)	0
Grantiau Addysg Eraill gan Lywodraeth Cymru	(107)	(107)
Grant Ieithoedd Ethnig Lleiafrifol Llywodraeth Cymru	(20)	0
Grant Potensial CGE	(20)	0
Grant Llwyddo'n Lleol	(2)	0
Grant Effeithiolrwydd Ysgolion gan Lywodraeth Cymru	(11)	(31)
Grant Teuluoedd yn Gyntaf Llywodraeth Cymru	(106)	0
Cymorth Llywodraeth Cymru	0	(52)
Grant Cyfnewid Cymru Llywodraeth Cymru	0	(3)
Cymhorthdal Budd-daliadau Tai yr Adran Gwaith a Phensiynau	(6)	(6)
Grant Anabledd Dysgu Bryn y Neuadd Llywodraeth Cymru		
Grant Adsefydlu	(2)	(2)
Grantiau Gwasanaethau Cymdeithasol Eraill gan Lywodraeth Cymru	(18)	(19)
Grant Cefnogi Pobl Llywodraeth Cymru	(202)	(152)
Cyllid Ychwanegedd Llywodraeth Cymru	(79)	(70)
Grant Tocynnau Teithio Rhatach Llywodraeth Cymru	(18)	0
Grant Partneriaeth Twristiaeth Gogledd Cymru	0	(12)
Cyllid UE ynglŷn â'r Cynllun Datblygu Gwledig	0	(39)
Grant Ewropeaidd BRAND	0	(36)
Grant Taith i Waith Llywodraeth Cymru	0	(541)
Grant MELAP Llywodraeth Cymru	0	(14)
Grant Eiddo Busnes Ansawdd Uchel Llywodraeth Cymru	0	(2)
Grant Canolfan Ragoriaeth mewn Beicio Llywodraeth Cymru	(6)	(14)
Grantiau Eraill Llywodraeth Cymru	(3)	(2)
Cyfanswm	(697)	(1,157)

36. Partïon Cysylltiedig

Mae'r Cyngor yn gorfod datgelu trafodion materol gyda phartïon cysylltiedig – cyrff neu unigolion sydd â'r potensial i reoli neu ddylanwadu ar y Cyngor, neu i'w rheoli neu eu dylanwadu gan y Cyngor. Mae datgelu'r trafodion hyn yn caniatáu darllenwyr i asesu'r graddau y gallai'r Cyngor fod wedi'i gyfyngu yn ei allu i weithredu'n annibynnol neu efallai wedi diogelu'r gallu i gyfyngu ar allu parti arall i ymdrin yn rhydd â'r Cyngor.

Llywodraeth Ganolog

Mae gan y Lywodraeth Ganolog ddylanwad statudol dros weithrediadau cyffredinol y Cyngor - mae'n gyfrifol am ddarparu fframwaith strategol y mae'r Awdurdod yn gweithredu ynddo, yn darparu'r mwyafrif o'i gyllid ar ffurf grantiau, ac yn rhagnodi telerau sawl trafodyn sydd gan y cyngor â phartïon eraill (e.e. biliau treth y cyngor,

budd-daliadau tai). Mae grantiau a dderbyniwyd gan adrannau'r llywodraeth wedi'u trafod mewn mwy o fanylder yn Nodyn 35.

Aelodau Etholedig

Gofynnwyd i'r holl Aelodau Etholedig cyfredol i gwblhau datganiad ac i ddatgelu unrhyw drafodion yn ymwneud â pharti yn yr awdurdod.

Gwnaethpwyd y datganiadau materol canlynol ar gyfer 2012/13:

- Mae priod aelod etholedig yn Brif Weithredwr Asiantaeth Menter Sir Ddinbych (gweler y cwmnïau cysylltiedig isod)
- Datganwyd cysylltiad â Theatr Twm o'r Nant, Dinbych, a dderbyniodd grantiau a thaliadau eraill am gyfanswm o £850 a Grŵp Amgueddfa Dinbych a dderbyniodd gyllid o £4,133.
- Datganwyd cysylltiad mewn cwmni y gwnaed taliadau o £6,738 iddynt gan y cyngor am waith trydanol yn ystod y flwyddyn.
- Datganodd aelod etholedig gysylltiad gyda chwmni a dalwyd £32,295 am wasanaethau cyfieithu.

Cynhelir rhestr o'r holl aelodau etholedig gan Bennaeth y Gyfraith a Llywodraethu, ac mae'n agored i'w harchwilio gan y cyhoedd. Mae nifer o aelodau etholedig hefyd wedi'u penodi gan y Cyngor i wasanaethu ar gyrff eraill sydd â pherthynas ariannol gyda'r Cyngor. Caiff y rhain eu manylu yn yr adran Cwmnïau isod.

Swyddogion

Gofynnwyd i'r Prif Weithredwr, Cyfarwyddwyr Corfforaethol a Phenaethiaid Gwasanaeth gwblhau datganiad i ddatgelu unrhyw drafodion yn ymwneud â pharti sydd ganddynt â'r awdurdod. Ni wnaethpwyd unrhyw ddatganiad.

Cwmnïau

Mae Côd Ymarfer Cyfrifo yn gofyn lle bydd awdurdod â chysylltiadau materol mewn un neu fwy o is-gwmnïau a chwmnïau cysylltiedig, dylai baratoi cyfrif refeniw grŵp a mantolen. Nid yw cysylltiadau Cyngor Sir Ddinbych â'r cwmnïau perthnasol naill ai'n diwallu'r meini prawf ar gyfer bod yn is-gwmni neu'n gwmni cysylltiedig fel y nodir yn y Cod, neu lle maent yn diwallu'r meini prawf, ni ystyrir eu bod yn faterol mewn perthynas â graddfa gyffredinol gweithrediadau y Cyngor, ac o ganlyniad nid yw Cyfrifon Grŵp wedi'u paratoi.

Mae manylion y cwmnïau perthnasol fel a ganlyn:

Clwydfro Cyfyngedig (yn masnachu fel Asiantaeth Menter Sir Ddinbych)

Mae Clwydfro'n gwmni cyfyngedig drwy warant, heb unrhyw gyfalaf cyfrannau. Amcan y cwmni yw hyrwyddo ac annog gweithgaredd diwydiannol a masnachol neu fenter yn y sir, gyda'r bwriad o leihau diweithdra. Mae'r Cyngor yn darparu ei

wasanaethau cyflogau a chyfrifo. Mae datganiadau ariannol Clwydfro a archwiliwyd ar gyfer 2011/12 yn dangos bod asedau net y cwmni ar 31 Mawrth 2012 yn £205,371 a'r golled net ar gyfer y flwyddyn oedd £37,273.

Roedd Bwrdd y Cyfarwyddwyr ar 31 Mawrth 2012 yn cynnwys cyfanswm o naw aelod, gyda saith ohonynt yn Gyngorwyr Cyngor Sir Ddinbych.

Nid oes unrhyw atebolrwydd cyfreithiol i'r cyngor gyfrannu at golledion neu ddiffygion y cwmni.

Ystyrir bod y cwmni'n is-gwmni ar y sail bod Sir Ddinbych yn dal mwy na 20% o'r hawliau pleidleisio, fodd bynnag, ar sail perthnasedd, mae'r tebygolrwydd o risg yn isel ac nid yn debygol o effeithio ar y penderfyniadau a wnaed gan ddefnyddwyr y datganiadau ariannol, ac nid yw'r gweithgaredd yn arwyddocaol i amcanion strategol cyffredinol yr awdurdod.

Gellir cael gwybodaeth ychwanegol gan Asiantaeth Menter Sir Ddinbych, Canolfan Fusnes Clwyd, Ystâd Ddiwydiannol Lôn Parcwr, Rhuthun, LL15 1NJ.

ECTARC

Mae ECTARC yn gwmni cyfyngedig drwy warant, heb unrhyw gyfalaf cyfrannau. Amcanion y cwmni yw hyrwyddo, cynnal a datblygu addysg yn y Deyrnas Unedig ac mewn mannau eraill yn Ewrop, ac i hyrwyddo diwylliannau traddodiadol Ewrop.

Mae Cyngor Sir Ddinbych yn rhoi grant blynyddol i'r cwmni ac yn ystod 2012/13, fe dderbyniodd ECTARC £35,291. Yn ogystal â hyn, caniatodd Cyngor Sir Ddinbych i ECTARC brydlesu ei eiddo ar Parade Street, Llangollen, am rent rhad. Mae gwerth y brydles hon wedi'i hasesu am £12,500 y flwyddyn. Mae'r Cyngor hefyd yn darparu ei wasanaethau cyflog. Nid yw'r datganiadau ariannol a archwiliwyd ar gyfer y flwyddyn yn gorffen 31 Mawrth 2013 ar gael. Fodd bynnag, roedd asedau net y cwmni 31 Mawrth 2012 yn £1,107,929 a'r net dros ben a gyflawnwyd oedd £154,490.

Nid oes unrhyw atebolrwydd cyfreithiol i'r cyngor gyfrannu at golledion neu ddiffygion y cwmni.

Ni ystyrir bod y cwmni'n is-gwmni neu'n gwmni cysylltiedig yr Awdurdod, ar sail er gwaethaf bod yn fuddsoddwr yn y cwmni, mae Sir Ddinbych yn dal llai na 20% o'r hawliau pleidleisio, sydd felly'n aelodaeth leiafrifol. Felly nid oes cyfrifon grŵp wedi'u paratoi.

Gellir cael mwy o wybodaeth gan ECTARC, Parade Street, Llangollen, LL20 8RB.

Ymddiriedolaeth Castell Bodelwyddan a Mentrau Castell Bodelwyddan Cyf.

Mae Grŵp Ymddiriedolaeth Castell Bodelwyddan yn gwmni cyfyngedig drwy warant, heb unrhyw gyfalaf cyfrannau. Mae'n elusen gofrestredig a sefydlwyd yn Chwefror 1994. Amcanion yr Ymddiriedolaeth yw datblygu addysg drwy gaffael, cynnwys a dangos gwrthrychau a chasgliadau o natur addysgol, a drwy sefydlu,

caffael a rheoli amgueddfeydd, orielau a llyfrgelloedd i'w defnyddio ar gyfer dibenion o'r fath. Mae'r Ymddiriedolaeth yn caffael arteffactau y mae'n eu hadfer, eu cadw a'u harddangos. Mae hefyd yn rheoli parc cyhoeddus ar gyfer gweithgareddau hamdden ac yn hyrwyddo gwerthfawrogiad o'r byd naturiol. Mae Cyngor Sir Ddinbych yn rhoi grant blynyddol i Ymddiriedolaeth Castell Bodelwyddan ac yn ystod 2012/13, derbyniodd yr Ymddiriedolaeth £172,681. Mae'r Cyngor hefyd yn darparu ei wasanaethau cyflog. Roedd Bwrdd y Cyfarwyddwyr yn cynnwys cyfanswm o ddeuddeg aelod, gyda dau ohonynt yn Gynghorwyr Cyngor Sir Ddinbych.

Nid yw'r datganiadau ariannol a archwiliwyd ar gyfer y flwyddyn ariannol 2012/13 ar gael eto. Fodd bynnag, roedd asedau net y Grŵp ar 31 Mawrth 2012 yn £730,606 ac roedd y net dros ben a gyflawnwyd gan y cwmni'n £8,037.

Ni ystyrir bod y cwmni'n is-gwmni neu'n gwmni cysylltiedig yr Awdurdod, ar sail er gwaethaf bod yn fuddsoddwr yn y cwmni, mae Sir Ddinbych yn dal llai na 20% o'r hawliau pleidleisio, sydd felly'n aelodaeth leiafrifol. Felly nid oes cyfrifon grŵp wedi'u paratoi.

Nid oes unrhyw atebolrwydd cyfreithiol i'r cyngor gyfrannu at golledion neu ddiffygion y cwmni.

Gellir cael gwybodaeth bellach gan Ymddiriedolaeth Castell Bodelwyddan Cyf., Bodelwyddan, LL18 5YA.

Hamdden Clwyd Cyf.

Sefydlwyd Hamdden Clwyd Cyfyngedig 1 Ebrill 2001 fel Sefydliad Nad yw'n Dosbarthu Elw. Amcanion y cwmni yw darparu a gweithredu cyfleusterau, atyniadau, nwyddau a gwasanaethau ar gyfer adloniant a hamdden, yn bennaf ar gyfer cymuned ac ymwelwyr â Sir Ddinbych. Caiff gymorth grant gan Gyngor Sir Ddinbych ac yn ystod 2012/13, cafodd Hamdden Clwyd Cyf £295,059.

Nid yw'r datganiadau ariannol a archwiliwyd ar gyfer y flwyddyn 2012/13 ar gael eto. Fodd bynnag, roedd asedau net y cwmni ar 31 Mawrth 2012 yn £331,784 a'r net dros ben a gyflawnodd y cwmni oedd £62,918 yn 2011/12. Mae Bwrdd y Cyfarwyddwyr yn cynnwys cyfanswm o un ar ddeg aelod. Ar 31 Mawrth 2012 nid oedd unrhyw Gynghorwyr Sir Ddinbych ar y Bwrdd.

Nid oes unrhyw atebolrwydd cyfreithiol i'r cyngor gyfrannu at golledion neu ddiffygion y cwmni. Mae'r cyngor yn ymddwyn fel gwarantwr o ran ymrwymadau pensiwn y cwmni.

Ni ystyrir bod y cwmni'n is-gwmni neu'n gwmni cysylltiedig yr Awdurdod, ar sail er gwaethaf bod yn fuddsoddwr yn y cwmni, mae Sir Ddinbych yn dal llai na 20% o'r hawliau pleidleisio, sydd felly'n aelodaeth leiafrifol. Felly nid oes cyfrifon grŵp wedi'u paratoi.

Gellir cael gwybodaeth bellach gan Hamdden Clwyd Cyf, 22 Parc Fforddlas, Y Rhyl, LL18 2DQ.

Cwmni Scala Prestatyn Cyf.

Caiff y Scala ei redeg fel elusen ac yn gwmni cyfyngedig drwy warant ddielw. Amcan y cwmni yw gwneud Sinema'r Scala fel cyrchfan diwylliannol ac adloniant o bwys ar gyfer Gogledd Cymru. Caiff gymorth grant gan Gyngor Sir Ddinbych, ac yn ystod 2012/13 derbyniodd Cwmni Scala Prestatyn Cyf. ddyraniad grant o £54,470. Yn ogystal â hyn, caniaaodd Cyngor Sir Ddinbych i Gwmni Scala Prestatyn Cyf. brydlesu ei eiddo ar y Stryd Fawr, Prestatyn am rent gostyngol. Mae gwerth y brydles hon wedi'i hasesu am £20,000 y flwyddyn. Yn 2009/10 cytunodd y Cyngor i roi benthyciad o £80,000 i'r Cwmni ac o ran y benthyciad nodwyd y gall barhau am hyd at ddeng mlynedd. Mae dechrau'r ad-daliadau wedi'i ohirio tan 2014/15. Mae'r Datganiadau Ariannol a archwiliwyd ar gyfer 2011/12 yn dangos bod dyledion net y cwmni ar 31 Mawrth 2012 yn (£103,835) a chostau adnoddau net ar gyfer y flwyddyn oedd (£31,538).

Mae Bwrdd y Cyfarwyddwyr yn cynnwys cyfanswm o ddeg aelod, gan gynnwys un Cynghorydd Sir Ddinbych.

Ni ystyrir bod y cwmni'n is-gwmni neu'n gwmni cysylltiedig yr Awdurdod, ar sail er gwaethaf bod yn fuddsoddwr yn y cwmni, mae Sir Ddinbych yn dal llai na 20% o'r hawliau pleidleisio, sydd felly'n aelodaeth leiafrifol.

Gellir cael gwybodaeth bellach gan Gwmni Scala Prestatyn Cyf., 47 Stryd Fawr, Prestatyn, LL19 9AH.

Cyrff Cyhoeddus Eraill

Mae'r Cyngor â threfniadau ffurfiol o dan Adran 33 Deddf Iechyd (2006), gydag un ohonynt yn cynnwys trefniant cyllideb wedi'i chyfuno, gyda Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr. Dangosir manylion yn Nodyn 31.

37. Gwariant Cyfalaf ac Ariannu Cyfalaf

Dangosir cyfanswm y gwariant cyfalaf yn y flwyddyn yn y tabl isod (gan gynnwys gwerth yr asedau a gaffaelwyd o dan brydlesau ariannol a chontractau PFI/PP), ynghyd â'r adnoddau a ddefnyddiwyd i'w ariannu. Lle bydd gwariant cyfalaf yn cael ei ariannu yn y dyfodol drwy daliadau i refeniwr wrth i asedau gael eu defnyddio gan y Cyngor, mae'r gwariant yn golygu bod cynnydd yn y Gofyniad Cyllido Cyfalaf (GCC), mesuriad o'r gwariant cyfalaf a wnaed yn hanesyddol gan y Cyngor nad ydyw wedi'i ariannu eto. Dadansoddir y GCC yn ail ran y nodyn hwn.

	2012/13 £000	2011/12 £000
Gofyniad Cyllido Cyfalaf Agoriadol	175,525	169,502
Buddsoddiad Cyfalaf		
Eiddo, Peiriannau ac Offer	32,939	32,247
Eiddo Buddsoddi	1	2
Gwariant Refeniw a Ariennir o Gyfalaf Trwy Statud	5,406	7,824
Ffynonellau o Arian		
Derbyniadau cyfalaf	(380)	(3,751)
Grantiau a chyfraniadau eraill y Llywodraeth	(23,932)	(20,085)
Symiau a roddwyd o'r neilltu o refeniw:		
Cyfraniadau refeniw uniongyrchol	(501)	(1,341)
MRP a Dyledwyr Hirdymor	(9,595)	(8,873)
Gofyniad Cyllido Cyfalaf Terfynol	179,463	175,525

	2012/13 £000	2011/12 £000
Esboniad o symudiadau mewn blwyddyn		
Cynnydd mewn angen sylfaenol i fenthyca (a gefnogir gan gymorth ariannol y llywodraeth)	4,469	4,132
Cynnydd mewn angen sylfaenol i fenthyca (heb gefnogaeth cymorth ariannol y llywodraeth)	9,121	10,981
MRP a Dyledwyr Hirdymor	(9,273)	(8,571)
Derbyniadau Cyfalaf a neilltuwyd	(58)	(217)
Asedau a gaffaelwyd o dan brydlesau ariannol	(4)	(31)
Asedau a gaffaelwyd o dan gontractau PFI	(317)	(271)
Cynnydd / (gostyngiad) mewn Gofyniad Cyllido Cyfalaf	3,938	6,023

38. Prydlesau

Cyflwyniad

Mae'r Cyngor yn prydlesu rhai o'i eiddo, cerbydau ac eitemau o offer, yn ogystal â phrydlesu rhai o'r eiddo y mae'n berchen arnynt. Mae trefniadau'r brydlesau wedi'u hadolygu a'u dosbarthu fel prydlesau weithredol neu ariannol fel y disgrifir mewn mwy o fanylder isod.

Awdurdod fel Lesddeiliad

Prydlesau Ariannol

Mae'r Cyngor wedi caffael rhai eiddo, cerbydau ac eitemau o offer o dan brydlesau ariannol.

Caiff yr asedau a gaffaelir o dan y prydlesau hyn eu cario yn y Fantolen ar y symiau net canlynol

	31 Mawrth 12 £000	31 Mawrth 13 £000
Tir ac Adeiladau Eraill	3,510	3,349
Cerbydau, Peiriannau, Dodrefn ac Offer	8	4
	3,518	3,353

Mae'r Cyngor yn ymroddedig i wneud taliadau lleiaf o dan y prydlesau hyn, sy'n cynnwys setliad o atebolrwydd tymor hir ar gyfer y llog yn yr eitemau a gaffaelwyd gan yr Awdurdod a chostau cyllid a fydd yn daladwy gan yr Awdurdod yn y dyfodol, tra bydd yr atebolrwydd yn aros yn ddyledus. Mae'r taliadau prydles lleiaf yn cynnwys y symiau canlynol:

	31 Mawrth 12 £000	31 Mawrth 13 £000
Ymrwymadau prydles ariannol (gwerth presennol net y taliadau prydles lleiaf):		
Cyfredol	4	5
Nid yn gyfredol	5	0
Costau ariannol yn daladwy yn y dyfodol	1	0
Taliadau prydles lleiaf	10	5

Bydd taliadau prydles lleiaf yn daladwy dros y cyfnodau canlynol:

	Taliadau prydles lleiaf		Ymrwymadau prydles ariannol	
	31 Mawrth 12 £000	31 Mawrth 13 £000	31 Mawrth 12 £000	31 Mawrth 13 £000
Dim hwyrach na blwyddyn	5	5	4	5
Hwyrach na blwyddyn a dim hwyrach na 5 mlynedd	5	0	5	0
Hwyrach na 5 mlynedd				
	10	5	9	5

Prydlesau Weithredol

Mae'r Cyngor wedi caffael eiddo, cerbydau ac eitemau eraill o offer drwy wneud prydlesau weithredol. Y taliadau prydles lleiaf yn y dyfodol sy'n ddyledus o dan brydlesau na ellir eu canslo yn y dyfodol yw:

	31 Mawrth 12 £000	31 Mawrth 13 £000
Dim hwyrach na blwyddyn	147	35
Hwyrach na blwyddyn a dim hwyrach na 5 mlynedd	74	42
Hwyrach na 5 mlynedd	19	17
	240	94

Roedd y taliadau prydles lleiaf a godwyd ar wasanaethau yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn ystod y flwyddyn mewn perthynas â'r prydlesau hyn yn £147k yn 2012/13 ac yn £267k yn 2011/12.

Awdurdod fel Lesydd

Prydlesau Weithredol

Mae'r Cyngor yn prydlesu eiddo i unigolion o dan brydlesau weithredol ar gyfer dibenion amrywiol, fel datblygiad economaidd, i ddarparu unedau i fusnesau lleol. Y taliadau prydles lleiaf sy'n dderbyniadwy o dan brydlesau na ellir eu canslo yn y dyfodol yw:

	31 Mawrth 12 £000	31 Mawrth 13 £000
Dim hwyrach na blwyddyn	839	815
Hwyrach na blwyddyn a dim hwyrach na 5 mlynedd	2,399	2,414
Hwyrach na 5 mlynedd	11,226	11,249
	14,464	14,478

39. Cynlluniau Ariannu Preifat a Chytundebau Tebyg

Fe wnaeth y Cyngor ymrwymo i gynllun PFI dau ddeg pum mlynedd gyda Neptune PFI Ruthin Ltd, gan ddechrau o ddyddiad dechrau'r gwasanaeth, Mai 2004. Roedd y contractwr am ddylunio, adeiladu, ariannu, gweithredu a rheoli cyfleusterau cyhoeddus i ddarparu gofod dinesig a swyddfa ar gyfer cyfarfodydd, gweithrediadau a swyddogaethau'r Cyngor, ac ar gyfer cyfarfodydd a chynulladau cyhoeddus eraill. Mae'r cyfleusterau wedi'u lleoli ar nifer o safleoedd ar wahân yn Rhuthun ac yn cynnwys Neuadd y Sir, Neuadd y Dref a storfa'r Sir. Mae gofyn i Neptune PFI Ruthin Ltd drosglwyddo'r adeiladau ar ddiwedd y contract, mewn cyflwr penodol, am ddim.

Eiddo, Peiriannau ac Offer

Cydnabyddir yr asedau a ddefnyddir i ddarparu'r gwasanaethau ar Fantolen yr Awdurdod. Manylir ar symudiadau yn eu gwerth dros y blynnyddoedd fel y manylir yn y dadansoddiad o'r symudiad ar Eiddo, Peiriannau ac Offer yn Nodyn 13.

Dyledion prydles ariannol

Ar ddechrau'r brydles, cafodd gwerth teg yr asedau sefydlog eu cyfateb gyda dyled prydles ariannol. Y ddyled gychwynnol oedd £12.95m, a ostyngodd drwy gyfraniad cyfalaf gan Gyngor Sir Ddinbych o £0.300m. Mae'r tabl isod yn dangos yr ysgrifennu i lawr o ddyled y brydles yn 2011/12 a 2012/13.

2011/12 £000		2012/13 £000
(10,472)	Balans ar ddechrau'r flwyddyn	(10,201)
271	Ad-dalu Credydwr Prydles	317
(10,201)	Dyledion Prydles Ariannol terfynol	(9,884)

Taliadau Unedol

Mae'r swm sy'n cael ei dalu i weithredwyr y PFI bob blwyddyn wedi ei ddadansoddi dan 5 pennawd isod:

- Gwerth teg y gwasanaethau a dderbyniwyd yn ystod y flwyddyn – debydwyd i'r gwasanaeth perthnasol yn y Cyfrif Incwm a Gwariant. Yn 2012/13, £0.534m oedd hyn (£0.519m yn 2011/12) a thaliadau am gyfleustodau ac yswiriant.
- Cost ariannol - £1.276m yn 2012/13 (£1.309m yn 2011/12).
- Rhent amodol – cynnydd yn y swm sydd i'w dalu am yr eiddo sy'n codi yn ystod y contract £0.025m yn 2012/13 (£0.018m yn 2011/12).
- Taliad tuag at ddyled – sy'n berthnasol i ysgrifennu i lawr dyled y Fantolen tuag at weithredwr y PFI fel a ddangosir yn y tabl uchod.
- Costau disodli cylch oes – cydnabyddir fel asedau sefydlog ar y Fantolen os ydynt wedi digwydd neu fel rhagdaliad. Roedd balans ar ddechrau'r flwyddyn ar y rhagdaliadau o £0.186m. Yn 2012/13 roedd £0.049m o gostau cylch oes. Gosodwyd balans o £0.026m fel rhagdaliad. Ar ddiwedd 2012/13, cyfanswm y rhagdaliad ar y fantolen yw £0.212m.

Mae manylion y taliadau a gaiff eu gwneud yn ystod oes y cynllun fel a ganlyn.

Taliadau a gaiff eu gwneud dan y contract PFI

	Gwerth Teg Tâl Gwasanaeth (gan gynnwys costau Hyd oes) £000	Llog a Rhenti Amodol £000	Ad-dalu Dyled £000	Cyfanswm £000
O fewn blwyddyn	966	1,341	112	2,419
O fewn dwy i bum mlynedd	3,163	4,695	1,342	9,200
O fewn chwech i ddeg mlynedd	5,023	5,028	2,373	12,424
O fewn un mlynedd ar ddeg i bymtheg mlynedd	5,783	3,043	4,460	13,286
O fewn un mlynedd ar bymtheg i bedair blynedd ar bymtheg	1,132	95	1,597	2,824
	16,067	14,202	9,884	40,153

Grantiau a Chronfeydd wrth gefn

Rhoddodd Llywodraeth Cymru grant refeniw PFI i'r Cyngor o £19m dros 25 mlynedd gyda chyfradd gyfun o 6.7% felly caiff £35.549m ei dalu i Sir Ddinbych dros y 25 mlynedd. Yn 2012/13 talwyd grant o £1.630m (£1.681m yn 2011/12).

Mae pwysiad y grant PFI yn fwy yn y blynyddoedd cynharach felly mae unrhyw warged o ran cronfeydd wedi'i ddyrannu i gronfa wrth gefn i'w ddefnyddio i osod yn erbyn taliadau yn y blynyddoedd diweddarach. Balans y gronfa wrth gefn ar ddiwedd 2012/13 yw £3.689m (£3.546m yn 2011/12).

40. Cynlluniau Pensiwn y Rhoddir Cyfrif Amdanynt fel Cynlluniau Cyfraniad Diffiniedig

Mae athrawon a gyflogir gan y Cyngor yn aelodau o'r Cynllun Pensiwn Athrawon, a weinyddir gan yr Adran Addysg. Mae'r Cynllun yn rhoi buddiannau penodol i athrawon pan fyddant yn ymddeol, ac mae'r Cyngor yn cyfrannu at y costau drwy wneud cyfraniadau ar sail canran o gyflogau pensiynadwy aelodau. Yn dechnegol, mae'r Cynllun yn gynllun â buddion diffiniedig. Fodd bynnag, nid yw'r Cynllun wedi'i gyllido ac mae'r Adran Addysg yn defnyddio cronfa dybiannol i gyfrifo cyfradd gyfraniadau cyflogwyr a delir gan awdurdodau lleol. Nid yw'r Cyngor yn gallu nodi ei gyfran o sefyllfa ariannol waelodol a pherfformiad y Cynllun gyda digon o ddibynadwyedd at ddibenion cyfrifeg. At ddiben y Datganiad Cyfrifon hwn, caiff ei gyfrif ar yr un sail â chynllun cyfraniadau diffiniedig. Yn 2012/13, talodd y cyngor sir £4.802m i Bensiynau Athrawon o ran buddiannau ymddeol athrawon, sy'n gyfwerth â 14.1% o gyflog pensiynadwy. Y ffigurau ar gyfer 2011/12 oedd £4.849m ac 14.4%. Yn ogystal, gwnaed taliadau o ran ymddeoliadau cynnar cyfwerth â £0.868m (£0.840m yn 2011/12). Roedd £202 i'w dalu ar ddiwedd y flwyddyn. Mae'r Cyngor yn gyfrifol am gostau unrhyw fuddiannau ychwanegol a roddir wrth ymddeol yn gynnwys y tu allan i delerau'r cynllun athrawon. Cyfrifir y costau hyn ar sail buddiannau diffiniedig ac fe'u nodir yn Nodyn 41.

41. Cynlluniau Pensiwn â Buddiannau Diffiniedig**Cymryd rhan mewn Cynlluniau Pensiwn**

Fel rhan o delerau ac amodau cyflogaeth ei swyddogion, mae'r Cyngor yn gwneud cyfraniadau at gost buddiannau ar ôl cyflogaeth. Er na fydd y buddiannau hyn yn cael eu talu nes i'r gweithwyr ymddeol, mae ymrwymiad ar y Cyngor i wneud y taliadau y mae angen ei ddatgelu pan all gweithwyr gael eu hawliad yn y dyfodol. Mae'r Cyngor yn cymryd rhan mewn dau gynllun ar ôl cyflogaeth.

- Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol, a weinyddir yn lleol gan Gyngor Sir y Fflint – mae hwn yn gynllun cyflog terfynol â buddiannau diffiniedig a gaiff ei gyllido, sy'n golygu bod y Cyngor a gweithwyr yn talu cyfraniadau i mewn i gronfa, a gyfrifir ar lefel a fwriedir i gydbwysu dyledion pensiynau gydag asedau buddsoddi.
- Trefniadau ar gyfer rhoi buddiannau â disgresiwn ar ôl ymddeol wrth ymddeol yn gynnar – mae hwn yn drefniant buddiannau diffiniedig na chaiff ei gyllido, lle caiff dyledion eu cydnabod pan gaiff y buddiannau eu rhoi. Fodd bynnag, nid oes asedau buddsoddi wedi'u cronni i dalu'r dyledion pensiynau hyn, a rhaid creu arian parod i dalu taliadau pensiwn gwirioneddol pan fyddant yn daladwy.

Trafodion sy'n gysylltiedig â Buddiannau ar ôl Cyflogaeth

Rydym yn cydnabod cost buddiannau ymddeol yng nghost gwasanaethau pan gânt eu hennill gan weithwyr, yn hytrach na phan gaiff y buddiannau eu talu fel pensiynau. Fodd bynnag, mae'r tâl y mae angen i ni eu gwneud yn erbyn Treth y Cyngor yn seiliedig ar yr arian sy'n daladwy yn y flwyddyn, felly caiff cost wirioneddol buddiannau ar ôl cyflogaeth/buddiannau ymddeol ei dynnu allan o Gronfa'r Cyngor drwy'r Datganiad ynglŷn â'r Symudiadau yn y Cronfeydd Wrth Gefn. Mae'r trafodion canlynol wedi'u gwneud yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr a Balans Cronfa'r Cyngor drwy'r Datganiad ynglŷn â'r Symudiadau yn y Cronfeydd Wrth Gefn yn ystod y flwyddyn:

	Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol		Trefniadau Buddiannau â Disgresiwn	
	2012/13 £000	2011/12 £000	2012/13 £000	2011/12 £000
Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr				
Cost y Gwasanaethau				
• Costau Gwasanaeth Cyfredol	10,045	9,056		
• Costau Gwasanaeth y Gorffennol/(Enillion)	151	183		
• Setliadau a Chwtogiadau	60	361		
Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi:				
• Costau Llog	19,119	19,668	409	483
• Derbyniad Disgwyliedig ar Asedau'r Cynllun	(13,889)	(15,323)		
Cyfanswm y Buddiannau ar ôl Cyflogaeth a godir ar y Gwarged neu Ddiffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau	15,486	13,945	409	483
Buddiannau eraill ar ôl Cyflogaeth a godir ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr				
• Enillion a Cholledion Actiwaraid	39,956	24,179	1,191	312
Cyfanswm Buddiannau ar ôl Cyflogaeth a godir ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	55,442	38,124	1,600	795
Datganiad ynglŷn â'r Symudiadau yn y Cronfeydd Wrth Gefn				
• Gwrthdroi costau net a wnaed i'r Gwarged neu'r Ddyled ar gyfer Darparu Gwasanaethau ar gyfer Buddiannau ar ôl Cyflogaeth yn unol â'r Côd	(15,486)	(13,945)	(409)	(483)
Swm gwirioneddol a godir yn erbyn Balans Cronfa'r Cyngor ar gyfer pensiynau yn y flwyddyn.				
• Cyfraniadau gweithiwr sy'n daladwy i'r cynllun	13,819	13,935		
• Buddiannau ymddeol sy'n daladwy i bensiynwyr			855	829

Y swm cronnus o enillion a cholledion actiwaraid a gydnabyddir yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr at 31 Mawrth 2013 yw colled o £41,147k.

Asedau a Dyledion o ran Buddiannau ar ôl Cyflogaeth

Cysoni gwerth presennol dyledion y cynllun (rhwymedigaeth buddiannau diffiniedig):

	Dyledion a gyllidwyd: Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol		Dyledion na gyllidwyd: Buddiannau â Disgresiwn	
	2012/13 £000	2011/12 £000	2012/13 £000	2011/12 £000
Balans agoriadol ar 1 Ebrill	390,067	358,432	9,322	9,356
Costau Gwasanaeth Cyfredol	10,045	9,056		
Costau Llog	19,119	19,668	409	483
Cyfraniadau gan gyfranogwyr y cynllun	3,574	3,464		
Enillion a cholledion actiwaraid	49,261	13,099	1,191	312
Buddiannau a dalwyd	(13,422)	(14,196)	(855)	(829)
Costau Gwasanaeth y Gorffennol/(Enillion)	151	183		0
Cwtogiadau	60	361		
Balans terfynol ar 31 Mawrth	458,855	390,067	10,067	9,322

Cysoni gwerth teg asedau'r cynllun:

	Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol	
	2012/13 £000	2011/12 £000
Balans agoriadol ar 1 Ebrill	245,555	238,109
Cyfradd derbyniad disgwylidig	13,889	15,323
Enillion a cholledion actiwaraid	9,305	(11,080)
Cyfraniadau cyflogwr	13,819	13,935
Cyfraniadau gan gyfranogwyr y cynllun	3,574	3,464
Buddiannau a dalwyd	(13,422)	(14,196)
Balans terfynol ar 31 Mawrth	272,720	245,555

Caiff y derbyniad disgwylidig ar asedau'r cynllun ei bennu drwy ystyried y derbyniadau disgwylidig sydd ar gael ar yr asedau sy'n sail i'r polisi buddsoddi presennol. Mae arenillion disgwylidig ar fuddsoddiadau llog sefydlog yn seiliedig ar arenillion adbryniant gros ar ddyddiad y Fantolen.

Mae derbyniadau disgwylidig ar fuddsoddiadau ecwiti yn adlewyrchu cyfraddau gwirioneddol hirdymor y derbyniadau a brofwyd yn y marchnadoedd perthnasol. Y derbyniadau gwirioneddol ar asedau'r cynllun yn y flwyddyn oedd £23,195k (2011/12: £4,243k).

	2008/09 £000	2009/10 £000	2010/11 £000	2011/12 £000	2012/13 £000
Gwerth presennol dyledion:					
Rhwymedigaeth Buddiannau Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol ar ddiwedd y Cyfnod	(269,562)	(369,756)	(358,433)	(390,067)	(458,855)
Rhwymedigaeth Buddiannau Pensiwn Ychwanegol Athrawon na chaiff ei gyllido ar ddiwedd y Cyfnod	(9,581)	(11,131)	(9,356)	(9,322)	(10,067)
Gwerth teg asedau yn y Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol	161,628	218,707	238,109	245,555	272,720
	(117,515)	(162,180)	(129,680)	(153,834)	(196,202)
Gwarged/(Diffyg) yn y cynllun:					
Eitem ar Fantolen Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol	(107,934)	(151,049)	(120,324)	(144,512)	(186,135)
Eitem ar Fantolen Pensiynau Ychwanegol Athrawon na chaiff ei Gyllido	(9,581)	(11,131)	(9,356)	(9,322)	(10,067)
Cyfanswm Gwarged/(Diffyg) yn y cynllun	(117,515)	(162,180)	(129,680)	(153,834)	(196,202)

Hanes y Cynllun

Mae'r dyledion yn dangos ymrwymïadau gwaelodol y Cyngor yn y tymor hir i dalu buddiannau ar ôl cyflogaeth (ymddeol). Mae cyfanswm dyledion £196.202m yn cael effaith sylweddol ar werth net y Cyngor fel a gofnodwyd ar y Fantolen. Fodd bynnag, mae trefniadau statudol ar gyfer cyllido'r ddyled yn golygu bod sefyllfa ariannol y Cyngor yn dal i fod yn iach.

- caiff y ddyled ar gynllun llywodraeth leol ei ad-dalu drwy gyfraniadau uwch dros oes gweithio sy'n weddill gan weithwyr (h.y. cyn y bydd angen gwneud taliadau) fel a asesir gan actiwari'r cynllun.
- does dim ond angen codi cyllid i dalu buddiannau â disgresiwn pan gaiff y pensiynau eu talu.

Cyfanswm y cyfraniadau y disgwylir y cânt eu gwneud i Gynllun Pensiwn Llywodraeth Leol gan y Cyngor yn y flwyddyn at 31 Mawrth 2014 yw £13.572m.

Sail ar gyfer Amcangyfrif Asedau a Dyledion

Mae dyledion wedi'u hasesu ar sail actiwaraid gan ddefnyddio'r dull credyd uned a ragamcanir, amcangyfrif o'r pensiynau a fydd yn daladwy mewn blynyddoedd i ddod yn dibynnu ar ragdybiaethau am gyfraddau marwolaeth, lefelau cyflog ac ati. Mae'r Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol a dyledion buddiannau â Disgresiwn wedi'u hasesu gan Mercer Human Resource

Consulting, cwmni o actiwariad, ac mae amcangyfrifon ar gyfer Cronfa'r Cyngor Sir yn seiliedig ar brisiad llawn diweddaraf y cynllun ar 31 Mawrth 2010.

Mae asedau'r gronfa bensiwn yn cynnwys buddsoddiadau heb eu dyfynnu ar eu gwerth teg. Oherwydd yr ansicrwydd cynhenid sy'n gysylltiedig â phrisiad buddsoddiadau o'r fath sy'n codi o absenoldeb marchnad hylifol, mae'n bosibl y bydd gwerth teg y buddsoddiadau hynny'n wahanol i'r gwerthoedd y gellir eu sylweddoli. Gallai'r gwahaniaeth fod yn faterol.

Y prif ragdybiaethau a ddefnyddiwyd gan yr actiwari oedd:

	Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol		Buddiannau â Disgresiwn	
	2012/13	2011/12	2012/13	2011/12
Cyfradd ddisgwyliedig hirdymor o ran derbyniadau ar asedau yn y cynllun:				
Buddsoddiadau ecwiti	7.00%	7.00%		
Bondiau	3.90%	4.10%		
Arall	6.50%	6.30%		
Rhagdybiaethau marwolaeth				
Hirhoedledd yn 65 oed ar gyfer pensiynwyr presennol:				
Dynion	22.2 o flynyddoedd	21.8 o flynyddoedd	22.2 o flynyddoedd	21.8 o flynyddoedd
Merched	24.8 o flynyddoedd	24.4 o flynyddoedd	24.8 o flynyddoedd	24.4 o flynyddoedd
Hirhoedledd yn 65 oed ar gyfer pensiynwyr y dyfodol:				
Dynion	24.1 o flynyddoedd	23.2 o flynyddoedd		
Merched	26.8 o flynyddoedd	26.0 o flynyddoedd		
Cyfradd chwyddiant CPI	2.40%	2.50%	2.40%	2.30%
Cyfradd cynnydd o ran cyflog	3.90%	4.00%		
Cyfradd cynnydd o ran pensiynau	2.40%	2.50%	2.40%	2.30%
Cyfradd ar gyfer dyledion cynllun gostyngiadau	4.20%	4.90%	3.70%	4.60%
Manteisio ar yr opsiwn o drosi pensiwn blyneddol yn gyfandaliad wrth ymddeol	50.00%	50.00%		

Nid oes gan y trefniadau Buddiannau â Disgresiwn unrhyw asedau i gwmpasu eu dyledion. Mae asedau cynllun pensiwn Llywodraeth Leol yn cynnwys y categorïau canlynol, yn ôl cyfran cyfanswm yr asedau a gedwir.

	31 Mawrth 2013 %	31 Mawrth 2012 %
Buddsoddiadau ecwiti	43.6	41.0
Adnoddau dyled	14.8	16.0
Asedau eraill	41.6	43.0

Hanes Enillion a Cholledion o ran Profiad

Gellir dadansoddi'r enillion actiwaraid a nodir fel symudiadau ar y Gronfa Bensiynau Wrth Gefn yn 2012/13 i'r categorïau canlynol, wedi'u mesur fel canran o asedau neu ddyledion ar 31 Mawrth 2013.

	2008/09 %	2009/10 %	2010/11 %	2011/12 %	2012/13 %
Gwahaniaeth rhwng y derbyniad disgwylidig a'r derbyniad gwirioneddol ar asedau	(38.93)	19.76	(1.26)	(4.51)	3.41
Enillion a cholledion o ran profiad ar ddyledion	0.00	0.00	3.68	0.00	0.00

42. Dyledion Digwyddiadol

Gall dyled ddigwyddiadol gael ei diffinio fel naill ai:

- Rhwymedigaeth ddichonadwy sy'n deillio o ddigwyddiadau yn y gorffennol, na ellir cadarnhau ei bodolaeth ond trwy un neu ragor o ddigwyddiadau ansicr yn y dyfodol nad ydynt yn llwyr o fewn rheolaeth y sefydliad;

neu

- rhwymedigaeth bresennol sy'n codi o ddigwyddiadau'r gorffennol ond na chaiff ei gydnabod oherwydd:

(i) Nid yw'n debygol y bydd angen trosglwyddo buddiannau economaidd er mwyn setlo'r rhwymedigaeth;

neu

(ii) Ni ellir mesur maint y rhwymedigaeth gyda digon o ddibynadwyedd.

Fel yr Awdurdodau Lleol eraill, mae'r Cyngor yn ymwybodol o rwymedigaeth posibl o ran hawlio cyflog cyfartal. Ar ddyddiad y fantolen roedd nifer o hawliau wedi'u derbyn. Mae'r awdurdod wedi canfod adnoddau i gyfateb ag unrhyw symiau all fod yn daladwy yng ngweithrediad Statws Sengl.

Pwysau pellach sy'n codi yw rhwymedigaeth yn dilyn trefniadau a wnaed pan orffennodd cwmni Yswiriant Mutual Municipal Insurance (MMI) yn 1992. MMI oedd prif yswiriwr tua 95% o gynghorau lleol yn y DU, gan gynnwys awdurdodau oedd yn bodoli cyn Sir Ddinbych. Llofnodwyd cytundeb cyfreithiol (Cynllun Trefniant) gan yr aelodau yn 1994 gyda'r bwriad o ddiogelu buddiannau awdurdodau lleol a chyflawni canlyniad llwyddiannus o asedau'r cwmni.

Gan fod MMI yn gwmni o dan berchnogaeth cilyddol aelodau'r awdurdodau lleol, yr aelodau sy'n gyfrifol am rwymedigaethau (hawliau) sy'n codi o ddigwyddiadau cyn 1992. Yr achosion mwyaf cyffredin yw achosion cam-drin, asbestosis, byddardod a mesothelioma (cyflwr marwol ar yr ysgyfaint a achosir drwy anadlu llwch asbestos). Mae effaith hawliau yn parhau i godi, ynghyd â'r dirywiad yn yr enillion o fuddsoddiadau gan olygu bod y rhai sy'n gweinyddu materion MMI yn rhagamcanu efallai na fydd gan y cwmni ddigon o adnoddau i ariannu'r holl hawliau yn y dyfodol, gan olygu y bydd rhai aelodau blaenorol yn gorfod cyfrannu at y diffyg.

Dechreuodd gyfarwyddwyr MMI Gynllun Trefniant ym mis Tachwedd 2012. Mae'r Cynllun yn darparu yn dilyn Digwyddiad Cychwyn efallai y bydd Ardoll yn cael ei osod ar holl Gredydwy'r Cynllun. Mae'r Ardoll wedi'i gosod ar 15%, sy'n golygu y bydd gwerth unrhyw hawliadau dros £50,000 a dalwyd yn flaenorol yn cael eu gostwng 15%.

Mae Sir Ddinbych, ers nifer o flynyddoedd, wedi bod yn ymwybodol o rwymedigaeth posibl o ran cyn Gyngor Bwrdeistref Rhuddlan ac wedi darparu ar gyfer y cyfrifon. Y gost mwyaf ar gyfer cyn hawliau Rhuddlan yw £0.394m. Mae rhwymedigaethau ychwanegol yn codi yn awr fodd bynnag oherwydd cyn Gyngor Sir Clwyd. Nid oes rhwymedigaeth o ran hawliau Glyndŵr gan fo'r rhain yn is na'r trothwy ar gyfer hawlio'n ôl. Y gost mwyaf ar gyfer hawliau Clwyd yw £2.2m. Yn seiliedig ar yr Ardoll o 15%, ychwanegwyd darpariaeth o £0.392m i'r ddarpariaeth yng nghyfrifon y cyngor o ran rhwymedigaethau Rhuddlan a Chlwyd.

Dylid nodi rhwymedigaeth digwyddiadau o ran costau sy'n parhau sef £1.890m o ran hawliau Clwyd a £0.335m o ran hawliau Rhuddlan.

43. Asedau Digwyddiadol

Ased digwyddiadol yw ased y mae posibl ei dderbyn ond dim ond os oes digwyddiad yn y dyfodol nad yw o dan reolaeth y Cyngor. Mae'r Cyngor wedi nodi'r canlynol fel Ased Digwyddiadol ar 31 Mawrth 2013.

Yn dilyn digwyddiadau tywydd eithafol a effeithiodd y sir ym mis Tachwedd 2012 a Mawrth 2013, gwnaed cais am gyllid ar gyfer y gwariant a achoswyd i Lywodraeth Cymru o dan Gynllun Cymorth Ariannol Brys (EFAS). Cyfanswm y gwariant cymwys sydd wedi'i gynnwys ar y cais ar gyfer yr eira trwm ym mis Mawrth yw £0.248m. Y cyfanswm a hawliwyd o dan yr EFAS yw £0.518m. Ni dderbyniwyd unrhyw gadarnhad gan Lywodraeth Cymru hyd yn hyn i nodi a yw'r cais yn llwyddiannus.

44. Natur a Maint y Risgiau sy'n Deillio o Offerynnau Ariannol

Mae'r Cyngor wedi mabwysiadu Cod Ymarfer Rheoli Trysorlysoedd y Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifyddiaeth ac mae'n cydymffurfio â'r Cod Darbodus ar gyfer Cyllid Cyfalaf ar gyfer Awdurdodau Lleol.

Fel rhan o fabwysiadu Cod Rheoli'r Trysorlys, cymeradwyodd y Cyngor Strategaeth Reoli'r Trysorlys ar gyfer 2012/13 ar 28 Chwefror 2012. Mae'r

Strategaeth yn nodi'r paramedrau ar gyfer rheoli risgiau sy'n gysylltiedig ag Offerynnau Ariannol. Mae'r Cyngor hefyd yn cynhyrchu Arferion Rheoli'r Trysorlys sy'n nodi'r trefniadau ymarferol i'w dilyn i reoli'r risgiau hyn.

Mae Strategaeth Reoli'r Trysorlys yn cynnwys Strategaeth Fuddsoddi Flynyddol yn unol â Chyfarwyddyd Buddsoddi Llywodraeth Cymru i awdurdodau lleol. Mae'r Cyfarwyddyd hwn yn egluro y dylid rhoi blaenoriaeth i ddiogelwch a hylifedd, yn hytrach nag arenillion. Mae Strategaeth Trysorlys y Cyngor, ynghyd â'i Arferion Rheoli'r Trysorlys, yn seiliedig ar geisio gyfradd uchaf dychweliadau sy'n gyson â lefelau priodol diogelwch a hylifedd.

Y prif risgiau a gaiff eu cwmpasu yw:

Risg Credyd: Y posibilrwydd y bydd un ochr offeryn ariannol yn methu â bodloni'i rwymedigaethau cytundebol, gan achosi colled i'r ochr arall.

Risg Hylifedd: Y posibilrwydd na fydd un ochr yn gallu codi arian i dalu'r ymrwymadau sy'n gysylltiedig ag Offerynnau Ariannol

Risg Marchnad: Y posibilrwydd y bydd gwerth offeryn yn amrywio oherwydd y newidiadau yn y cyfraddau llog, prisiau marchnad ayyb.

Risg Credyd

Buddsoddiadau

Mae'r Cyngor yn rheoli'r risg trwy sicrhau bod buddsoddiadau wedi'u lleoli gyda'r llywodraeth ganolog, awdurdodau eraill neu Fanciau a Chymdeithasau Adeiladu sydd â sgorau credyd digon uchel fel y nodwyd yn y Strategaeth Rheoli Trysorlys. Bydd cyfyngiad o £8m yn cael ei roi ar swm yr arian y gellir ei fuddsoddi gyda pharti unigol. Ni ellir buddsoddi mwy na chyfanswm o £6m am gyfnod hirach na blwyddyn.

Nid oes gan y Cyngor unrhyw brofiad hanesyddol o ddiffygdlu gan barti arall. Mae'r Cyngor yn defnyddio amryw o ddangosyddion yn ogystal â sgorau credyd i benderfynu pwy i fuddsoddi gyda nhw. Mae'r rhain yn cynnwys gwarantau'r Llywodraeth, cryfder ariannol y Wlad a phrisiau cyfranddaliadau. Bydd y Cyngor a'i ymgynghorydd trysorlys yn parhau i ddadansoddi a monitro'r dangosyddion hyn a datblygiadau credyd yn rheolaidd ac yn ymateb yn ôl yr angen i sicrhau diogelwch y symiau a fuddsoddwyd.

Dyledwyr

Cydnabyddir yn yr amgylchedd economaidd presennol y bydd casglu arian dyledus yn anoddach, ond mae'r Awdurdod eisoes wedi buddsoddi mewn methodoleg Rheoli Credyd cryf gyda staff hyfforddedig wedi'u cefnogi gan drefnau effeithiol a ddylai gynnal llif arian a lleihau enghreifftiau o droseddau cytundebol.

Mae'r tabl isod yn crynhoi gwerth nominal portffolio buddsoddi'r Cyngor ar ddiwedd y flwyddyn ariannol.

		Sgôr Tymor Hir ar adeg Buddsoddi	Sgôr Tymor Hir ar 31/03/2013	Balans a fuddsodd wyd ar 31/03/2013 £000	Dyddiad Ad-dalu			
					0-3 Mis £000	4-6 Mis £000	7-9 Mis £000	10-12 Mis £000
Banciau'r DU	Bank of Scotland	A	A	5,000	5,000			
	Lloyds	A	A	2,000	2,000			
	RBS	A	A	4,000	4,000			
	Cyfanswm			11,000	11,000			

Diffiniad			
		A	Safon Credyd Uchel
			Disgwyliad risg credyd isel.
			Capasiti cryf ar gyfer talu ymrwymadau ariannol, a all fod yn fwy agored i risg gan newidiadau mewn amgylchiadau neu amodau economaidd.

Risg Hylifedd

Mae gan y Cyngor fynediad at gyfleusterau benthyca gan y Bwrdd Benthyca Gwaith Cyhoeddus(PWLB). Does dim risg yn cael ei adnabod na fydd y Cyngor yn gallu dod o hyd i'r arian i dalu ei ymrwymadau. Mae'r Cyngor hefyd yn gorfod rheoli'r risg na fydd yn agored i ailgyflenwi cyfran helaeth o'r arian a fenthycwyd ar adeg pan mae cyfraddau llog yn anffafriol.

Roedd dadansoddiad aeddfedrwydd dyled PWLB y Cyngor ar 31 Mawrth 2013 fel a ganlyn:

	Blwynyddoedd	31-Maw-12 £000	31-Maw-13 £000	%
Benthyciadau Tymor Byr	Llai na 1 blwyddyn	1,621	1,621	1.22
Benthyciadau Tymor Hir	Dros 1 dan 6	16,347	17,119	12.85
	Dros 6 dan 10	10,166	8,839	6.63
	Dros 10 dan 15	5,791	5,818	4.37
	Dros 15 dan 20	5,468	5,922	4.44
	Dros 20 dan 25	1,547	0	0.00
	Dros 25 dan 30	0	6,000	4.50
	Dros 30 dan 35	6,000	0	0.00
	Dros 35 dan 40	4,000	11,053	8.29
	Dros 40 dan 45	69,630	71,897	53.95
	Dros 45 dan 50	14,320	5,000	3.75
Cyfanswm Benthycia Tymor Hir		133,269	131,648	98.78
Cyfanswm Benthycia ar Swm Nominal		134,890	133,269	100
Llog a Gronnwyd		1,391	1,394	
Premiwm a Ohiriwyd		(1,003)	(991)	
Cyfanswm Benthycia ar Gost Amorteiddio		135,278	133,672	

Risg Marchnad

(1) Risg Cyfradd Llog:

Mae'r Cyngor yn agored i risgiau sy'n deillio o symudiadau yn y cyfraddau llog. Nod y Strategaeth Rheoli Trysorlys yw lliniaru'r risgiau hyn trwy osod terfyn uchaf o 40% ar ddyled allanol a all fod yn destun cyfraddau llog amrywiol. Ar 31 Mawrth 2012 a 31 Mawrth 2013, roedd 100% o'r portffolio dyledion mewn offerynnau cyfradd sefydlog.

Mae buddsoddiadau hefyd yn amodol ar symudiadau mewn cyfraddau llog. Oherwydd bod buddsoddiadau yn cael eu gwneud ar gyfraddau sefydlog, ond ar gyfer cyfnodau amser byrrach, maent yn fwy agored i symudiadau cyfraddau llog. Mae'n rhaid cydbwysu'r risg yn erbyn y camau gweithredu a gymerwyd i liniaru'r risg credyd.

(2) Risg pris:

Nid yw'r Cyngor yn buddsoddi mewn cyfranddaliadau ecwiti ac felly ni fydd unrhyw risg prisiau (h.y. y risg y bydd y Cyngor yn dioddef colled o ganlyniad i symudiadau anffafriol ym mhrys yr offerynnau ariannol).

(3) Risg cyfnewid tramor

Nid oes gan y Cyngor unrhyw asedau na dyledion ariannol mewn arian tramor. Felly, nid yw'n agored i risg o golli arian o ganlyniad i symudiadau anffafriol yn y cyfraddau cyfnewid.

45. Cronfeydd Ymddiriedolaeth Addysg

Yn ystod 2011/12 gweinyddodd y Cyngor Sir 54 o Gronfeydd Ymddiriedolaeth Addysg. Roedd pob Cronfa Ymddiriedolaeth Addysg yn cynnwys swm cymharol fychan o arian a gafwyd gan unigolion er mwyn darparu incwm blynyddol ar gyfer gwobrau ayyb.

Ar ddiwedd 2011/12 roedd swm o £2,553.32 o incwm i'r Gronfa, heb unrhyw wobrwyon wedi'u gwneud yn ystod y flwyddyn honno.

Nid oedd unrhyw ddyledion yn weddill mewn perthynas â'r Cronfeydd Ymddiriedolaeth a weinyddwyd gan yr awdurdod ar 31 Mawrth 2012.

Roedd balansau'r Gronfa ar 31 Mawrth 2012 yn £282,935, nad yw'n cael ei adlewyrchu ar y Fantolen.

Gwerth marchnad pob buddsoddiad ar 31 Mawrth 2012 oedd £59,428.

Yn ystod 2012/13 cytunodd y Comisiwn Elusennau a'r Cyngor y dylid trosglwyddo Cronfeydd Ymddiriedolaeth Addysg a'u hasedau i Gronfa Waddol Cymuned Sir Ddinbych, sy'n cael ei reoli a'i weinyddu gan y Sefydliad Cymunedol yng Nghymru. Mae'r Sefydliad yn elusen genedlaethol uchel ei barch sy'n gweithredu ac yn effeithiol iawn ledled Cymru, ac mae aelodau'r bwrdd yn cynnwys cynrychiolwyr uwch o sectorau busnes, cyfraith ac elusennau.

Ar 31 Mawrth 2013 roedd pob un o'r buddsoddiadau heblaw un i'r swm o £3,150 wedi'u trosglwyddo. Mae trefniadau yn cael eu gwneud i drosglwyddo'r swm terfynol hwn.

Gellir cael manylion pellach am y Sefydliad Cymunedol yng Nghymru ar www.cfiw.org.uk, neu ysgrifennwch atynt :

Y Sefydliad Cymunedol yng Nghymru
9 Coopers Yard
Curran Road
Caerdydd
CF10 5NB

46. Cronfa'r Degwm

O dan ofynion Gorchymyn Cronfa'r Degwm (Dynodiad a Manyleb) 1996, mae hen gronfa Cyngor Sir Clwyd yn cael ei weinyddu gan Gyngor Sir y Fflint ac mae incwm yn cael ei ddosbarthu gan yr awdurdodau olynol ar sail poblogaeth. Dosraniad Cyngor Sir Ddinbych oedd £5,070 yn 2012/13.

Bydd cyfran y Cyngor Sir o'r Gronfa yn cael ei weinyddu gan Gyngor Gwasanaethau Gwirfoddol Sir Ddinbych (CGGD). Yn ystod 2012/13 rhoddodd CGGD £5,035 mewn grantiau ar ran yr awdurdod. Mae'r gronfa hon yn cynnwys maes eang o anghenion addysgol, cymdeithasol a hamdden, gwella salwch a diogelu adeiladau hanesyddol.

Cyfanswm balans y gronfa, sydd gan Gyngor Sir y Fflint, yw £599,782 (£577,424 yn 2011/12). Mae Cyngor Sir Ddinbych yn cadw mantolen ar wahân ar gyfer Cronfa'r Degwm. Balans y Gronfa ar 31 Mawrth 2013 oedd £63 (£28 ar 31 Mawrth 2012).

Nid oes gan y Cyngor ddogfennau llywodraethu llawn ar gyfer Cronfa'r Degwm.

Mae'r canlynol yn ddetholiad o Gronfa'r Degwm 31 Mawrth 2013:

	Incwm £000	Gwariant £000	Buddsoddiadau £000
31 Mawrth 2013	(25)	23	599
31 Mawrth 2012	(24)	23	577

Mae ffigwr Incwm Mawrth 2013 sef £25k yn cynnwys £11k ar gyfer gwerthu elw hylifedd stoc 1af. (cafodd £10k ei gynnwys yn ffigwr Mawrth 2012).

47. Asedau Treftadaeth

Cysoni Gwerth Asedau Treftadaeth sydd gan yr Awdurdod.

	Cofeb Hynafol Cofrestredig £000	Plas Newydd £000	Carchar Rhuthun £000	Nant Clwyd Y Dre £000	Cyfanswm Asedau Treftadaeth £000
Cost neu Brisiad 1 Ebrill 2011	361	3,021	3,092	3,629	10,103
Ychwanegiadau	0	0	0	0	0
Gwarediadau	0	0	0	0	0
Adbrisiadau	0	0	1,808	0	1,808
Colledion/(gwrthdroadau) amhariad a gydnabyddir yn y Gronfa Adbrizio Wrth Gefn	0	0	0	0	0
Colledion/(gwrthdroadau) amhariad a gydnabyddir yn yr Arian Dros Ben neu Ddiffyg ar Ddarpariaethau Gwasanaeth	0	0	0	0	0
Dibrisiadau	0	(6)	(33)	(18)	(57)
31 Mawrth 2012	361	3,015	4,867	3,611	11,854

	Cofeb Hynafol Cofrestredig	Plas Newydd	Carchar Rhuthun	Nant Clwyd Y Dre	Cyfanswm Asedau Treftadaeth
	£000	£000	£000	£000	£000
Cost neu Brisiad 1 Ebrill 2012	361	3,015	4,867	3,611	11,854
Ychwanegiadau	0	5	18	0	23
Gwarediadau	0	0	0	0	0
Adbrisiadau	0	0	0	0	0
Colledion/(gwrthdroadau)	0	0	0	0	0
amhariad a gydnabyddir yn y Gronfa Adbrisiad Wrth Gefn					
Colledion/(gwrthdroadau)	0	(5)	(18)	0	(23)
amhariad a gydnabyddir yn yr Arian Dros Ben neu Ddiffyg ar Ddarpariaethau Gwasanaeth					
Dibrisiadau	0	(6)	(33)	(17)	(56)
31 Mawrth 2013	361	3,009	4,834	3,594	11,798

Cofebion Hynafol Cofrestredig

Mae Castell Dinas Bran yn gastell canoloesol sy'n sefyll yn uchel ar fryn uwchben tref Llangollen. Mae hefyd yn safle bryngaer o'r Oes Haearn. Mae wedi'i brisio yn ôl ei gost. Mae Archeolegwyr y Sir wedi dosbarthu cofebion rhestredig eraill ac adeiladau rhestredig fel asedau treftadaeth ond nid oes gwerth ariannol wedi'i neilltuo ar gyfer y rhain. Maent yn cynnwys Tŵr Jiwbilî, Moel Fenlli, Moel Y Gaer Llanbedr, Caer Drewyn, Tŷ Baddon Rufeinig Prestatyn. Gellir cael rhagor o wybodaeth gan Archeolegydd y Sir.

Regalia Dinesig

Nid yw Regalia Dinesig wedi'i gynnwys ar y fantolen eto oherwydd bod angen rhagor o wybodaeth. Credir bod y rhan fwyaf o'r Regalia Dinesig yn berchen i'r Cynghorau Tref unigol.

Adeiladau Treftadaeth

Mae gan Sir Ddinbych yr adeiladau treftadaeth a ganlyn. Mae'r adeiladau wedi'u hailddosbarthu fel asedau Treftadaeth. Mae'r adeiladau hefyd yn cynnwys arteffactau nad ydynt wedi'u prasio hyd yma.

Mae Plas Newydd yn eiddo dau lawr ar wahân sydd wedi'i adeiladu gyda ffrâm bren a drychiadau brics a charreg wedi'u rendro a'u paentio. Mae gan yr amgueddfa tua 400 o arteffactau gan gynnwys dodrefn, eitemau cymdeithasol a domestig (llyfrau, medalau, cerameg a gwisgoed), effemera a chasgliadau amrywiol.

*Carchar Rhuthun – Carchar Fictoraidd Gradd 2**

Caeodd Carchar Rhuthun fel carchar yn 1916. Prynodd y Cyngor Sir yr adeiladau yn 1926 a'u defnyddio ar gyfer swyddfeydd, archifau'r sir a llyfrgell y dref. Yn ystod yr Ail Ryfel Byd, defnyddiwyd adeiladau'r carchar fel ffatri arfau, cyn ei dychwelyd i'r Cyngor Sir fel pencadlys Gwasanaeth Llyfrgell Sir Ddinbych. Yn 2002, ailwampiodd y carchar yn helaeth a'i ailagor fel amgueddfa. Mae rhai o'r eitemau yn y casgliad yn rhannau annatod o'r adeilad, fel y baddonau carreg, ac mae eraill yn eitemau 2D a 3D sy'n ymwneud â hanes y carchar. Mae hefyd eitemau sy'n cael eu benthyg gan y Galerïau Cyfiawnder yn Nottingham.

Nant Clwyd Y Dre – Adeilad Graddfa 1 a Gerddi Rhestredig*

Prynwyd yr eiddo gan Gyngor Sir Clwyd yn 1984. Roedd yn adfail ond roedd rhaglen i adnewyddu a diogelu'r rhannau allanol a gwblhawyd yng nghanol y 1990au. Cafodd yr eiddo ei adnewyddu yn llawn a'i agor i'r cyhoedd ym mis Mehefin 2007 fel amgueddfa oherwydd ei deilyngdod hanesyddol.

Mae'r eiddo yn cynnwys Tŷ 14eg Ganrif a ehangwyd yn helaeth. Mae'r eiddo yn strwythur rhestredig gradd 1 gyda gardd hanesyddol cofrestredig, gazebo rhestredig gradd 1 a walïau gardd rhestredig. Mae'r mwyafrif o'r eitemau sy'n cael eu harddangos yn atgynhyrchiadau neu o ffynhonnell anhysbys y tu allan i Sir Ddinbych.

Casgliadau Gwasanaeth Treftadaeth Sir Ddinbych

Mae'r casgliad yn dyddio o'r 1960au pan, cyn bodolaeth gwasanaeth amgueddfa neu dreftadaeth, roedd deunydd yn cael ei gasglu gan amryw o adrannau o'r hen awdurdodau lleol. Mae tua 10,000 o wrthrychau yn y casgliad gan gynnwys hanes cymdeithasol a diwydiannol, archif a deunydd archeolegol.

Amgueddfeydd

Mae tua 1,000 o eitemau yn gysylltiedig â'r hen amgueddfa yn Ninbych a tua 3,000 o eitemau unigol yn gysylltiedig ag Amgueddfa'r Rhyl.

Asedau Treftadaeth Anniriaethol

Mae rhai cofnodion hanesyddol yn cael eu cadw yn Swyddfa Cofnodion Sir Ddinbych, ond mae angen ymchwil pellach ar gyfer perchnogaeth rhai o'r cofnodion.

Prisio

Mae'r Gwasanaeth Treftadaeth wedi nodi bod angen prosiect mawr i adolygu'r casgliad. Nes y bydd yr adolygiad hwn wedi'i gwblhau nid oes gwybodaeth union ar gael ynglŷn â gwerth y casgliad.

48. Asedau Treftadaeth: Crynodeb Trafodion Pum Mlynedd

Ar hyn o bryd, nid yw'n ymarferol i roi crynodeb pum mlynedd o'r trafodion.

49. Asedau Treftadaeth: Gwybodaeth Bellach ar y Casgliad Amgueddfeydd**Gwasanaeth Treftadaeth**

Mae'r Gwasanaeth Treftadaeth yn gyfrifol am reoli a datblygu darpariaeth treftadaeth y Sir yn barhaus. Yn 2012/13 gadawodd Swyddog Datblygu Amgueddfeydd yr Awdurdod. Mae'r gwasanaeth wedi derbyn cyllid yn ddiweddar ar gyfer adolygiad strategol a gweithredol llawn o'r gwasanaeth. Gellir cael rhagor o wybodaeth am y Gwasanaethau Treftadaeth yn y "Polisi Rheoli Casgliadau 2008 – 2013". Hefyd "Cynllun Datblygu Gwasanaeth Treftadaeth Sir Ddinbych 2011 – 2014". Mae'r dogfennau hyn ar gael o'r Gwasanaeth Treftadaeth, Yr Hen Garchar, 46 Clwyd Street, Rhuthun, LL15 1HP.

Rheoli Casgliadau

Mae rheoli casgliadau yn cael ei arwain gan y Cynllun Achrediadau a Strategaeth Amgueddfeydd Cymru. Mae casgliadau treftadaeth teithiol y Sir yn cael eu cadw yn Storfa'r Sir yn Rhuthun. Mae'r rhain yn cynnwys casgliadau archeolegol (fel canfyddiadau Rhufeinig o Faddondy Prestatyn a chasgliadau canoloesol o Gastell Rhuddlan), casgliadau sy'n gysylltiedig â Merched Llangollen, sawl cadair Eisteddfod a chasgliadau hanes cymdeithasol yn ymwneud â'r sir gyfan. Ar hyn o bryd does dim staff sy'n gyfrifol am ofalu am gasgliadau yn Sir Ddinbych; y rheolwr curadurol sydd â'r cyfrifoldeb cyffredinol. Yn y dyfodol, gobeithir caniatáu mynediad i'r cyhoedd i gasgliadau trwy derfynellau ym mhob amgueddfa a chynnwys casgliadau ar wefannau cydweithio, fel y People's Collection.

Benthyciadau

Bydd nifer o eitemau yn cael eu benthycu i ac o'r Gwasanaeth Treftadaeth. Mae gan Plas Newydd ddodrefn sy'n cael ei fenthycu gan Amgueddfa Cenedlaethol Cymru ac mae'r rhain wedi'u cynnwys ym mholisi yswiriant Sir Ddinbych. Bydd cofrestr fenthyciadau yn cael ei chadw ym mhrif swyddfa'r amgueddfa.

Caffael a Gwerthu

Mae gan y Gwasanaeth Treftadaeth "Lyfryn Dogfennau a Threfnau Amgueddfa", yn ogystal â'r polisïau eraill a nodwyd uchod, ac mae hwn yn nodi'r trefnau ar gyfer caffael a gwerthu eitemau. Dylai bod gan bob eitem rif unigryw a manylion perchnogaeth a'r math o eitem. Pan fydd eitem yn cael ei dderbyn bydd yr eitem yn rhan swyddogol o gasgliad yr amgueddfa. Mae'r drefn gwerthu wedi'i nodi a'i

chofnodi yn fanwl. Mae pob casgliad wedi'u rhestru ar y Gofrestr Derbynyn ac ar System Cofnodion Data Gwrthrychau Amgueddfa (MODES)

ADRAN 4: DATGANIADAU ATODOL

A

NODIADAU YNGLŶN Â'R DATGANIADAU ATODOL

Datganiad Incwm a Gwariant y Cyfrif Refeniw Tai

2011/12 £000		Nodyn	2012/13 £000
	GWARIANT		
2,946	Trwsio a chynnal		2,962
2,323	Goruchwyllo a rheoli		2,525
18	Rhenti, cyfraddau, trethu a ffioedd eraill		13
3,085	Cymhorthdal Cyfrif Refeniw Tai Negyddol yn daladwy		3,081
12,432	Dibrisiant ac amhariad ar asedau anghyfredol	5	20,378
16	Costau rheoli dyledion		17
28	Cynnydd mewn darpariaeth dyledion drwg		92
20,848	Cyfanswm Gwariant		29,068
	INCWM		
(11,147)	Rhenti anheddau (Gros)		(11,800)
(155)	Rhenti nad ydynt ar gyfer anheddau (Gros)		(156)
(11,302)	Cyfanswm incwm		(11,956)
	Gwariant net Gwasanaethau y Cyfrif Refeniw Tai fel sydd wedi'u cynnwys yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr		
9,546			17,112
46	Cyfran y Cyfrif Refeniw Tai o'r Craidd Corfforaethol a Democrataidd		46
9,592	Gwariant Net y Gwasanaethau Cyfrif Refeniw Tai		17,158
	Cyfran y Cyfrif Refeniw Tai o'r incwm a gwariant sydd wedi'u cynnwys yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr		
1,302	Llog yn daladwy a thaliadau tebyg		1,327
(5)	Incwm llog a buddsoddiadau		(4)
140	Cost llog pensiynau ac adenillion disgwylledig ar asedau pensiynau	6	161
(2,400)	Grantiau cyfalaf a chyfraniadau eraill a gafwyd		(2,400)
8,629	(Gweddill) neu ddiffyg ar gyfer y flwyddyn ar wasanaethau Cyfrif Refeniw Tai		16,242

Symudiadau'r Datganiad Cyfrif Refeniw Tai

2011/12 £000		2012/13 £000	
(2,009)	Balans y Cyfrif Refeniw Tai ar 1 Ebrill		(871)
8,629	(Gweddill) neu ddiffyg ar gyfer y flwyddyn ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cyfrif Refeniw Tai.	16,242	
(7,477)	Addasiadau rhwng y Sail Gyfrifo a'r Sail Ariannu dan y Rheoliadau (gweler isod)	(16,380)	
1,152	(Cynnydd) neu leihad net cyn trosglwyddo i neu o'r cronfeydd wrth gefn		(138)
(14)	Trosglwyddiadau i neu (o'r) cronfeydd wrth gefn		(37)
1,138	(Cynnydd) neu leihad yn y flwyddyn ar y Cyfrif Refeniw Tai		(175)
(871)	Balans y Cyfrif Refeniw Tai ar 31 Mawrth		(1,046)

	<u>Addasiadau rhwng y sail gyfrifo a'r sail ariannu dan y Rheoliadau:</u> <u>Addasiadau sy'n ymwneud yn bennaf â'r Cyfrif Addasiadau Cyfalaf</u> <u>Gwrthdroad eitemau sydd wedi eu debydu a'u credydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr</u>		
(12,432)	Y tâl a godir am ddibrisiant ac amhariad ar asedau anghyfredol		(20,378)
2,400	Grantiau cyfalaf a chyfraniadau a gymhwyswyd		2,400
0	Gwariant Refeniw a Ariennir o Gyfalaf Trwy Statud		0
(284)	Symiau'r asedau nad ydynt yn gyfredol a ddiddymwyd wrth waredu neu werthu fel rhan o'r enillion/colledion wrth waredu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr		(75)
	<u>Cynnwys eitemau nad ydynt wedi eu debydu na'u credydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr</u>		
1,255	Darpariaeth statudol ar gyfer ariannu buddsoddiadau cyfalaf		1,341
1,341	Gwariant Cyfalaf y codir tâl yn erbyn Balansau'r Cyfrif Refeniw Tai		331
	<u>Addasiadau sy'n ymwneud yn bennaf â'r Cyfrif Derbyniadau Cyfalaf</u>		
284	Trosglwyddiad enillion gwerthiannau arian parod a gredydwyd fel rhan o'r enillion/colledion wrth waredu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cyfrif Refeniw Tai		75
	<u>Addasiadau sy'n ymwneud yn bennaf â'r Cyfrif Addasiadau Offerynnau Ariannol</u>		
18	Y swm sy'n gwahaniaethu rhwng costau ariannu y codir tâl amdanynt i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr a'r costau ariannu y codir tâl amdanynt yn ystod y flwyddyn yn unol â gofynion statudol.		19
	<u>Addasiadau sy'n ymwneud yn bennaf â'r Gronfa Bensiynau</u>		
(406)	Gwrthdroad eitemau mewn perthynas â buddiannau ymddeol sydd wedi eu debydu a'u credydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Cyfrif Refeniw Tai.		(448)
361	Cyfraniadau pensiwn gweithiwr yn daladwy yn y flwyddyn		368
	<u>Addasiadau'n cynnwys y Cyfrif Absenoldeb Cronnol</u>		
(14)	Y swm sy'n gwahaniaethu rhwng tâl swyddogion y codir amdanynt i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Cyfrif Refeniw Tai ar sail gronnus, a'r tâl y codir amdanynt yn ystod y flwyddyn yn unol â gofynion statudol.		(13)
(7,477)	Cyfanswm yr addasiadau		(16,380)

1. Stoc tai

Roedd cyfanswm stoc tai y Cyngor fel a ganlyn:

2011/12 Nifer yr Eiddo		2012/13 Nifer yr Eiddo
1,867	Tai	1,865
975	Fflatiau	975
616	Byngalos	617
3,458	Cyfanswm	3,457

Yn ystod y flwyddyn, gwerthwyd un eiddo dan y Cynllun Hawl i Brynu.

2. Ôl-ddyledion Rhent

Ar 31 Mawrth 2013, roedd ôl-ddyledion rhent net y tenantiaid yn £0.223m, (£0.200m ar 31 Mawrth 2012) sy'n cynrychioli 1.83% o'r incwm net rhent sy'n ddyledus yn ystod y flwyddyn. Dilëwyd cyfanswm ôl-ddyledion o £0.009m yn ystod y flwyddyn. Gwnaethpwyd cyfraniad i'r ddarpariaeth Dyledion Drwg ac Amheus o £0.083m yn ystod y flwyddyn a'r balans ar ddiwedd y flwyddyn yw £0.242m.

3. Derbyniadau Cyfalaf

Mae derbyniadau cyfalaf y cyfrif refeniw tai ar gyfer 2012/13 wedi'u crynhoi isod:

2011/12 £000	Derbyniadau Tai	2012/13 £000
284	Gwerthiannau	72
0	Gostyngiadau a ad-dalwyd	2
5	Morgeisi	3
289	Cyfanswm Derbyniadau	77

4. Dadansoddiad Gwariant Cyfalaf y Cyfrif Refeniw Tai

Yn ystod 2012/13, roedd gwariant cyfalaf o £6.462m ar welliannau i stoc tai y Cyngor. Mae'r cyfanswm gwariant cyfalaf wedi'i ariannu gan dair ffynhonnell: Y Lwfans Gwaith Trwsio Mawr (grant y llywodraeth), Derbyniadau Cyfalaf (o'r cynllun 'Hawl i Brynu') a Benthycia Darbodus fel y nodwyd yn y tabl isod.

2011/12 £000	Gwariant Cyfalaf Tai	2012/13 £000
5,835	Cynlluniau Gwella	6,462
5,835	Gwariant yn y Flwyddyn	6,462
	<i>Wedi'i ariannu gan:</i>	
2,400	Lwfans Gwaith Trwsio Mawr (Grant)	2,400
221	Derbyniadau Cyfalaf Defnyddiol	19
	Cyfraniadau refeniw Cyfrif Refeniw Tai	
1,341	uniongyrchol	331
1,873	Benthycia Darbodus	3,712
5,835	Cyfanswm	6,462

5. Dibrisiant ac amhariad ar asedau anghyfredol

Yn unol â'r fframwaith Cyfrifo Adnoddau, bydd ffioedd dibrisiant, amhariad a cholledion adbriso wedi'u cynnwys yn y Cost Gwasanaethau Net Cyfrif Refeniw Tai. Mae'r ffi dibrisio yn seiliedig ar werth y Fantolen o'r anheddau ac asedau eraill ac mae'n adlewyrchu'r asedau sy'n bodoli ac a ddefnyddir wrth ddarparu'r gwasanaeth, yn hytrach na'r arian a wariwyd arnynt bob blwyddyn. Mae'r amhariad a'r colledion adbriso yn deillio o ganlyniad i'r broses adbriso. Mae elfennau o'r fethodoleg sydd wedi'i ddefnyddio i asesu gwerth y stoc tai wedi'i adolygu yn 2012/13 gan achosi gostyngiad sylweddol yng ngwerth y fantolen. Mae'r Prisiwr wedi ailasesu'r gwerth yn seiliedig ar ddata rhent tai lleol ac effaith prisiad stoc llawn a gwblhawyd yn 2012/13. Addasiad cyfrifo yw hyn gan fod gwerthiannau'n cael eu cyflawni drwy'r cynllun Hawl i Brynu, lle y mae prisiau gwerthu cyfartalog yn adlewyrchu'r prisiau realistig. Mae'r ffi dibrisio, amhariad a cholledion adbriso'n cael eu cildroi o Gostau Net Gwasanaethau drwy Symudiad ar Ddatganiad HRA. Mae'r cildroad yn dod â phris net cyfalaf i'r HRA yn ôl i bris statudol, sy'n cael ei gyfrifo yn unol ag Eitem 8 Dyfarniad Cyffredinol (Cymru) 2012/13. Nid yw'r ffioedd dibrisio a cholledion amhariad yn cael effaith ar falansau HRA.

Mae cyfanswm ffioedd dibrisio a cholledion amhariad ac adbrisiad ar gyfer 2012/13 yn cael eu dangos isod:

2011/12 £000	Ffioedd Dibrisio a Cholledion Amhariad HRA	2012/13 £000
6,339	Asedau Gweithredol – Anheddau	3,639
45	Asedau Gweithredol – Garejys	42
83	Asedau Gweithredol - Systemau cyfathrebu	83
6,467	Cyfanswm Dibrisiant	3,764
5,965	Colledion Amhariad ac Adbrisiad	16,614
12,432	Cyfanswm Ffioedd Dibrisio a Cholledion Amhariad HRA	20,378

6. Trafodion yn Ymwneud â Buddion Ymddeol

Mae cost buddiannau ymddeol wedi'i gydnabod yng nghost net gwasanaethau pan gânt eu hennill gan weithwyr, yn hytrach na phan gaiff y buddiannau eu talu fel pensiynau. Ond, mae'r ffi i'r Cyfrif Refeniw Tai yn seiliedig ar gyfraniad y cyflogwr sy'n daladwy yn y flwyddyn, felly bydd gwir gost y buddion ymddeol yn cael eu dileu yn y Datganiad Symudiad Cyfrif Refeniw Tai.

Mae'r trafodion canlynol wedi'u gwneud yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr a'r Datganiad Symudiadau Cyfrif Refeniw Tai yn ystod y flwyddyn.

2011/12 £000	Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	2012/13 £000
	<u>Cost net y Gwasanaethau</u>	
263	Costau Gwasanaeth Cyfredol	287
3	Costau Gwasanaeth y Gorffennol	
	<u>Gwariant Gweithredu Net</u>	
585	Cost llog ar ddyledion pensiwn gros	558
(445)	Adenillion a ddisgwyliar ar asedau pensiwn gros	(397)
406	Ffi net i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	448
	Symudiadau'r Datganiad Cyfrif Refeniw Tai	
(406)	Dileu ffioedd net ar gyfer buddion ymddeol yn unol â'r Côt	(448)
361	Cyfraniadau cyflogwr sy'n daladwy i Gynllun Cronfa Bensiwn Clwyd	368

ADRAN 5: ADRODDIAD YR ARCHWILYDD ANNIBYNNOL I AELODAU CYNGOR SIR DDINBYCH

Rwyf wedi archwilio datganiadau cyfrifon a nodiadau perthnasol Cyngor Sir Ddinbych ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2013 o dan Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004.

Mae datganiadau cyfrifon Cyngor Sir Ddinbych yn cynnwys Datganiad ynglŷn â'r Symudiadau yn y Cronfeydd Wrth Gefn, Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, y Fantolen, Datganiad Llif Arian, Datganiad ynglŷn â'r Symudiadau yng Nghyfrif Refeniw Tai a Datganiad Incwm a Gwariant Cyfrif Refeniw Tai.

Mae'r fframwaith adrodd ariannol sydd wedi'i ddefnyddio wrth baratoi yn ofyniad cyfreithiol a Chod Ymarfer ar gyfer Cadw Cyfrifon Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2012-13 yn seiliedig ar Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol (IFRS).

Cyfrifoldebau'r Swyddog Ariannol cyfrifol a'r archwiliwr annibynnol

Fel yr eglurir yn llawn yn Natganiad Cyfrifoldebau ar gyfer Datganiad Cyfrifon a osodir ar dudalennau 10-11, y swyddog ariannol cyfrifol sy'n gyfrifol am baratoi datganiad cyfrifon, gan roi gwir adlewyrchiad teg.

Fy nghyfrifoldeb i yw archwilio'r datganiadau cyfrifon a'r nodiadau perthnasol yn unol â chyfraith berthnasol a Safonau Archwilio Rhyngwladol (DU ac Iwerddon). Mae'r safonau hyn yn gofyn i mi gydymffurfio â Safonau Moesegol ar gyfer Archwiliwyr gan Fwrdd Arferion Archwilio.

Cwmpas archwilio'r datganiadau cyfrifon

Mae archwiliad yn cynnwys derbyn tystiolaeth am y symiau a'r datgeliadau yn y datganiadau cyfrifon a'r nodiadau perthnasol er mwyn rhoi sicrwydd rhesymol nad yw'r datganiadau cyfrifon a'r nodiadau perthnasol yn cynnwys camddatganiadau materol, boed oherwydd twyll neu wall. Mae hyn yn cynnwys asesiad o: a yw'r polisiau cyfrifo yn briodol ar gyfer sefyllfa Cyngor Sir Ddinbych ac a ydynt wedi'u cymhwyso'n gyson a'u datgelu'n briodol; rhesymolrwydd rhagamcanion cyfrifo sylweddol a wnaed gan y swyddog ariannol cyfrifol a chyflwyniad cyffredinol y datganiadau cyfrifon a'r nodiadau perthnasol.

Yn ogystal â hyn, darllenais yr holl wybodaeth ariannol ac anariannol yn y Rhagymadrodd Eglurhaol i ganfod anghysondebau materol gyda'r datganiadau cyfrifon a'r nodiadau perthnasol a archwiliwyd. Os wyf yn canfod unrhyw gamddatganiadau neu anghysondebau materion, rwy'n ystyried y goblygiadau ar gyfer fy adroddiad.

Barn ar Ddatganiad Cyfrifon Cyngor Sir Ddinbych.

Yn fy marn i mae'r datganiadau cyfrifon a'r nodiadau perthnasol:

- yn rhoi trosolwg gwirioneddol a theg o sefyllfa ariannol Cyngor Sir Ddinbych ar 31 Mawrth 2013 a'i incwm a gwariant ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben; a
- maent wedi'u paratoi'n gywir yn unol â Chod Ymarfer ar gyfer Cyfrifo Awdurdod Lleol yn y Deyrnas Unedig 2012-13.

Barn ar faterion eraill

Yn fy marn i, mae'r wybodaeth sy'n cael ei gynnwys yn y Rhagymadrodd Eglurhaol ar gyfer blwyddyn ariannol y datganiadau cyfrifon a'r nodiadau perthnasol wedi'u paratoi a'u chysoni â'r datganiadau cyfrifon a'r nodiadau perthnasol.

Materion yr wyf yn eu hadrodd drwy eithriad

Nid oes gennyf unrhyw beth i'w adrodd o ran Datganiad Llywodraethu yr wyf yn adrodd atoch os, yn fy marn i, nad yw'n adlewyrchu cydymffurfio â 'Darparu Llywodraethu Da yn y Llywodraeth Leol: Fframwaith' wedi'i gyhoeddi gan CIPFA/SOLACE ym mis Mehefin 2007, neu os yw'r datganiad yn camarwain neu'n anghyson ag unrhyw wybodaeth arall yr wyf yn ymwybodol ohono o fy archwiliad.

Tystysgrif cwblhau archwiliad

Ar 27 Medi 2013, rhoddais farn archwilio ar gyfrifon 2012-13 ac eglurais nad oedd hi'n bosib cloi yr archwiliad yn ffurfiol ar y dyddiad hwnnw nes bod ymholiadau yn deillio o faterion a godwyd gad aelodau o'r cyhoedd wedi eu cwblhau yn ffurfiol. Mae'r materion yma wedi eu cwblhau erbyn hyn.

Rwyf yn cadarnhau fy mod i wedi cwblhau archwiliad datganiadau ariannol a nodiadau cysylltiedig Cyngor Sir Ddinbych ar gyfer y flwyddyn sy'n diweddu 31 Mawrth 2013 yn unol â Deddf Archwiliad Cyhoeddus (Cymru) 2004 a Chôd Ymarfer Archwiliad a gyhoeddwyd gan Archwilydd Cyffredinol Cymru.

Anthony Barrett
Archwiliwr Penodedig

Swyddfa Archwilio Cymru
Uned 4, Evolution
Pentre Busnes Lakeside
Parc Dewi Sant
Ewloe
CH5 3XP

5 Chwefror 2014

Mae'r barn yn gyfieithiad o'r Saesneg gwreiddiol. Mae'r cyfrifoldeb am gywirdeb y cyfrifon a'r cyfieithiad yn gorwedd gyda'r cyngor.

Cyfrifoldeb y cyngor yw cynhaliu a chywirdeb gwefan y cyngor: nid yw'r gwaith a gyflawnwyd gan yr archwilwyr yn ystyried y materion hyn ac o ganlyniad nid yw'r archwilwyr yn derbyn unrhyw gyfrifoldeb am unrhyw newidiadau sydd wedi digwydd o bosib i'r datganiadau ariannol ers iddynt gael eu cyflwyno ar y wefan yn wreiddiol.

MAE'R DUDALEN HON YN WAG AR BWRPAS

ADRAN 6: DATGANIAD LLYWODRAETHU BLYNYDDOL 2012-13

CYNNWYS

Pam fod angen Datganiad Llywodraethu Blynnyddol?	134
Beth yw llywodraethu da?	134
Crynodeb o drefniadau sicrwydd llywodraethu	135
Egwyddorion allweddol ein fframwaith llywodraethu	136
Adolygiad o effeithiolrwydd ein fframwaith llywodraethu	137
Sut yr ydym wedi cynnal, adolygu a gwella ein fframwaith eleni?	137
Materion llywodraethu arwyddocaol	138
Atodiad 1 – Adolygiad o drefniadau sicrwydd llywodraethu	140
Geirfa	149

Pam fod angen Datganiad Llywodraethu Blynyddol?

Mae Cyngor Sir Ddinbych yn gyfrifol am sicrhau bod eu busnes yn cael ei gynnal yn unol â'r gyfraith a'r safonau priodol, a bod arian cyhoeddus yn cael ei ddiogelu a bod cyfrif priodol ohono, ac y caiff ei ddefnyddio'n economaidd, yn effeithlon ac yn effeithiol.

Er mwyn cyflawni'r cyfrifoldeb cyffredinol hwn, rydym yn gyfrifol am osod trefniadau cywir ar gyfer llywodraethu ein busnes, gweithredu'n effeithiol a rheoli risg. Mae llywodraethu da yn hanfodol ar gyfer y Cyngor a'r cyhoedd. Mae'n cefnogi'r Cyngor wrth wneud y penderfyniadau cywir, yn lleihau'r tebygrwydd y bydd pethau'n mynd o'i le ac yn ei amddiffyn pan fo problemau yn codi. Mae'n ysbrydoli hyder i'r cyhoedd ein bod yn gwneud penderfyniadau am y rhesymau cywir, yn diogelu ansawdd gwasanaeth ac yn gwario arian cyhoeddus yn gall.

Mae gennym Gôd Llywodraethu Corfforaethol, sy'n cyd-fynd ag egwyddorion Fframwaith CIPFA / SOLACE ar gyfer Darparu Trefn Lywodraethol Dda yn y Llywodraeth Leol. Mae'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol hwn yn egluro sut yr ydym wedi cydymffurfio â'r Côt yn ystod 2012-13, a sut yr ydym yn diwallu gofynion Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) 2005 mewn perthynas â chyhoeddi datganiad ynglŷn â rheoliadau mewnol.

Beth yw llywodraethu da?

Llywodraethu da yw sut y mae'r Cyngor yn sicrhau eu bod yn gwneud pethau'n gywir, yn y dull cywir, ar gyfer yr unigolion cywir, ar yr amser cywir, mewn ffordd gynhwysol, agored, onest ac atebol. Mae'n cynnwys y systemau, y prosesau, y diwylliannau a'r gwerthoedd sy'n ein dal yn atebol i'n cymunedau, yn ein galluogi i ymgysylltu â'r cymunedau hynny, a lle bo'n briodol, eu harwain. Mae'n ein galluogi i fonitro â yw'r amcanion hynny wedi arwain at ddarparu gwasanaethau priodol, cost effeithlon.

Mae'r system reoli mewnol yn rhan arwyddocaol o'r fframwaith hwnnw, wedi'i ddylunio i reoli risg i lefel rhesymol. Mae'n broses barhaus i ganfod a blaenoriaethu risgiau i gyflawni ein blaenoriaethau, polisïau, nodau ac amcanion, i werthuso eu tebygolïaeth a'u rheoli petaent yn digwydd. Fodd bynnag, ni all y system rheoli fewnol ddileu pob risg a dim ond sicrwydd effeithiolrwydd rhesymol y gellir ei ddarparu nid sicrwydd llwyr.

Mae ein fframwaith llywodraethu wedi'i osod a'i wella ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2013 ac mae wedi'i ddiweddarau gyda chymeradwyaeth y Datganiad Cyfrifon.

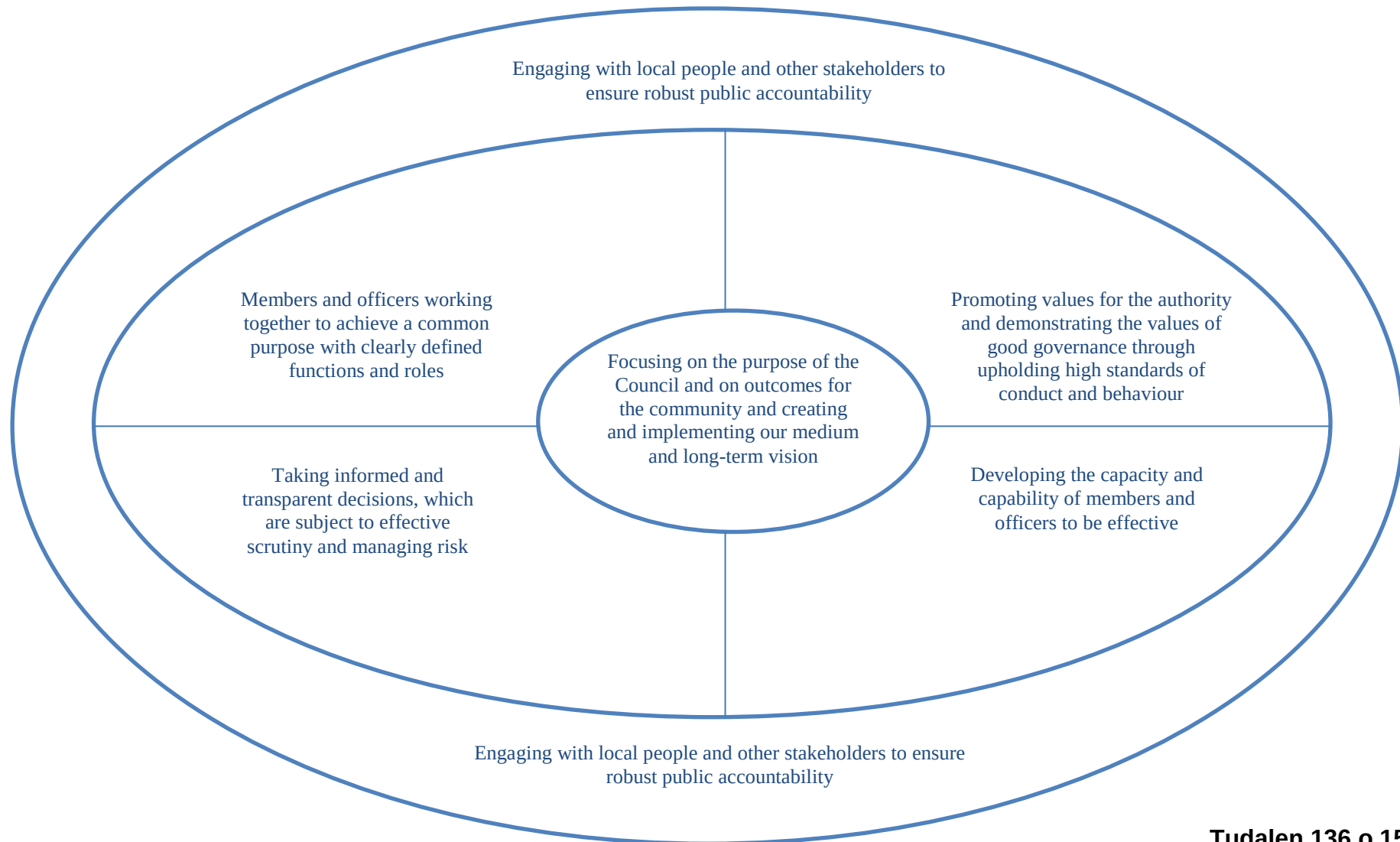
Mae Adran 3 y Datganiad Llywodraethu Blynyddol yn darparu trosolwg o'n trefniadau llywodraethu. Rydym yn darparu adolygiad manwl yn Atodiad 1.

Crynodeb o drefniadau sicrwydd llywodraethu

Lle sydd angen sicrwydd?	Beth sydd wedi'i osod?	Lle y ceir sicrwydd?
• Cyflawni'r blaenoriaethau corfforaethol • Perfformiad ac ansawdd gwasanaeth • Cynllunio a pherfformiad ariannol • Llywodraethu ac effeithiolrwydd partneriaeth • Rheoli prosiect a darpariaeth • Prosesau caffael • Rheoli ac ymgysylltu ein staff • Eglurdeb o ran swyddogaethau a chyfrifoldebau. • Protocolau gwneud penderfyniadau • Effeithiolrwydd arweinyddiaeth • Safonau ymddygiad a moeseg • Cydymffurfio â chyfreithiau, rheoliadau ayyb • Effeithiolrwydd swyddogaeth archwilio • Effeithiolrwydd rheoli mewnol • Rheoli risg • Hyfforddiant a Datblygu aelodau etholedig a staff • Ymgysylltu â'r gymuned • Bod yn agored / clir	• Cynllun Corfforaethol • Fframweithiau ar gyfer mesur perfformiad gwasanaethau a gweithwyr • Rheolaeth ariannol effeithiol e.e. Datganiad Cyfrifon Blynnyddol, Cynllun Ariannol Tymor Canolig, adrodd perfformiad yn rheolaidd • Proses adborth a chwynion cwsmeriaid • Fframwaith llywodraethu partneriaethau • Methodoleg rheoli prosiectau • Strategaeth gaffael corfforaethol • Strategaeth, polisïau a gweithdrefnau AD • Cyfansoddiad y Cyngor a threfniadau democrataidd e.e. Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol, Pwyllgor Safonau, swyddogaeth archwilio • Cynllun dirprwyo ar gyfer gwneud penderfyniadau • Rôl swyddi penodol ar gyfer y Prif Weithredwr Swyddog A151 a Swyddog Monitro • Protocolau Aelodau/Swyddogion • Telerau ac amodau ar gyfer tâl • Côt ymddygiad swyddogion ac aelodau • Cofrestrau cysylltiad / lletygarwch • Polisi gwrth-dwyll a llygredigaeth a threfniadau rhannu pryderon • Rheoliadau Ariannol • Hyfforddiant staff ac aelodau. • Fframwaith Rheoli Risg • Fframwaith cydraddoldeb • Gwerthoedd Craidd • Systemau, prosesau a rheolyddion effeithiol • Dulliau ar gyfer ymgysylltu â gweithwyr, cwsmeriaid, budd-ddeiliaid ayyb.	• Adroddiadau ac adolygiadau'r Archwiliwr Allanol • Adroddiadau ac adolygiadau Archwilio Mewnol • Cynllunio archwilio mewnol yn gysylltiedig â fframwaith a risg llywodraethu. • Adolygiadau ac adroddiadau Estyn • Adolygiadau ac adroddiadau AGGCC • Adroddiadau ymgynghorwyr allanol • Hunanasesiadau • Adolygiadau cyfoedion • Adolygiad llywodraethu parhaus • Byrddau Partneriaeth • Trefniadau democrataidd y Cyngor e.e. pwyllgorau craffu ac archwilio • Arolwg Staff

Egwyddorion allweddol ein fframwaith llywodraethu

6 Egwyddor Allweddol Llywodraethu

Adolygiad o effeithiolrwydd ein fframwaith llywodraethu

Mae gan y Cyngor ddyletswydd i gynnal adolygiad o effeithiolrwydd ei fframwaith llywodraethu, gan gynnwys y system rheoli fewnol, o leiaf unwaith y flwyddyn. Rydym yn adolygu ein heffeithiolrwydd yn barhaus drwy ein Grŵp Llywodraethu ac mae canlyniadau hyn wedi'u cynnwys yn Atodiad 1, gyda gwybodaeth o waith y rheolwyr sydd â'r cyfrifoldeb i ddatblygu a chynnal amgylchedd llywodraethu, gwybodaeth o Adroddiad Blynyddol 2012/13 Pennaeth Archwilio Mewnol, a gan sylwadau a wnaed gan archwilywyr allanol ac asiantaethau ac arolygwyr eraill.

Rydym hefyd yn cynnal hunanasesiad Corfforaethol blynyddol i gefnogi cydymffurfio â'n gofyniad statudol i wneud trefniadau i ddiogelu gwelliant parhaus (fel bo'r angen o dan Fesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2009). Mae hyn yn gymorth i ni ddeall ein cryfderau a'n gwendidau o ran ein prosesau allweddol, megis cynllunio strategol, rheoli perfformiad, cynllunio'r gweithlu a rheoli arian. Yn y dyfodol, rydym yn ystyried cyfuno ein hunanasesiadau llywodraethu a chorfforaethol i ddarparu proses hunanasesu sy'n fwy effeithlon.

Sut yr ydym wedi cynnal, adolygu a gwella ein fframwaith eleni?

Mae gan ein gwasanaeth Archwilio Mewnol gynllun sicrwydd cynhwysfawr sy'n gweithio gyda fframwaith llywodraethu ac yn sicrhau y gall Bennaeth Archwilio Mewnol ddarparu barn ar lywodraethu, risg a rheoli mewnol fel rhan o'i adroddiad blynyddol. Gall sicrwydd archwilio fod yn Uchel, Canolig, Isel neu Dim. Canolig yw sicrwydd archwilio cyffredinol 2012/13.

Rydym yn adolygu ein systemau ariannol yn rheolaidd ac rydym wedi ailstrwythuro ein swyddogaeth Rheoli Cyfrifeg i gefnogi gwasanaethau yn y dull mwyaf effeithlon a chanolbwyntio mwy ar werth am arian, cydymffurfio ac effeithlonrwydd yn ein gwasanaethau. Rydym hefyd wedi dechrau gwaith ar Reoliadau Ariannol newydd ar gyfer y Cyngor. Mae'r Adain Archwilio Mewnol yn adolygu systemau ariannol yn flynyddol ac wedi darparu barn sicrwydd Uchel a Chanolig.

Rydym yn diweddarau ein Cofrestr Risg Corfforaethol yn rheolaidd gyda'r Tîm Gweithredu Corfforaethol. Mae'r Adain Archwilio Mewnol yn adolygu sut yr ydym yn rheoli risgiau cynhenid uchel ac wedi darparu barn sicrwydd Uchel neu Ganolig ym mhob achos.

Rydym wedi gweithredu gwahaniad dyletswyddau wrth reoli risg fel y gall yr Adain Archwilio Mewnol gynnal adolygiad annibynnol a gwrthrychol. Rydym wedi darparu hyfforddiant i aelodau etholedig er mwyn sicrhau eu bod yn deall rheoli risg. Roedd adolygiad diweddar yr Adain Archwilio Mewnol o reoli risg corfforaethol yn darparu sicrwydd bod rheoli risg yn effeithiol ar y cyfan, gan roi gradd sicrwydd Canolig.

Rydym wedi gwella ein trefn adrodd ar berfformiad yn erbyn ein Cynllun Corfforaethol i aelodau etholedig gan gynnwys ein Hadolygiad Perfformiad Blynyddol. Mae'r Adain Archwilio Mewnol wedi adolygu rheoli perfformiad corfforaethol, gan roi gradd sicrwydd Canolig ac ers hynny mae'r holl welliannau wedi'u gweithredu.

Rydym yn adolygu a diweddarau ein Cyfansoddiad yn rheolaidd er mwyn ystyried newid mewn amgylchiadau.

Mae Pwyllgorau Archwilio wedi'u trefnu o gwmpas themâu allweddol er mwyn galluogi ymagwedd gorfforaethol, ac maent wedi dangos eu cryfder drwy gyflawni amcanion y gweithgor yn llwyddiannus. Rydym wedi croesawu adolygiad cyfoedion o'n swyddogaeth archwilio ac yn aros am y canlyniad ond fe nodwyd rhai gwelliannau yn ein hunanasesiad wrth baratoi ar gyfer yr adolygiad, a byddwn yn gweithredu'r rhain.

Rydym wedi datblygu Grŵp Llywodraethu o uwch swyddogion a Chadeirydd ac Is-Gadeirydd y Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol i oruchwylio'r Fframwaith Llywodraethu Corfforaethol, y cynllun gweithredu a datblygu ein Datganiad Llywodraethu Blynyddol. Rydym hefyd wedi ehangu ein hymgyngoriad ar y Datganiad i gynnwys ein Uwch Dîm Arweinyddiaeth ac ymgynghoriad cynharach gyda gwell gwybodaeth gyda'r Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol.

Mae'r Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol yn derbyn adroddiadau rheolaidd ar gynnydd gyda'r camau gweithredu i wella ein fframwaith llywodraethu. Mae'r cynllun gweithredu yn dangos cynnydd da a bydd yn parhau yn 2013/14 gyda chymau gweithredu ychwanegol o'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol eleni.

Rydym wedi datblygu offer newydd i ddangos lle mae'r Cyngor yn cael y sicrwydd ym mhob maes llywodraethu allweddol ac wedi'i ddefnyddio i ddatblygu'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol, gan ei gysylltu gyda chynllun sicrwydd yr Adain Archwilio Mewnol a'r hunanasesiad corfforaethol blynyddol.

Rydym yn gweithredu ar adroddiadau Archwiliad Mewnol, archwiliad allanol ac asiantaethau adolygu eraill, gan ddatblygu cynlluniau gweithredu ar gyfer ei fonitro gan y Pwyllgor Archwilio. Mae'r Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol yn cynnal trosolwg o'r cynlluniau gweithredu ac yn gofyn am atebolrwydd y gwasanaethau onid ydynt yn gweithredu'r rhain.

Materion llywodraethu arwyddocaol

Roedd Datganiad Llywodraethu Blynyddol y llynedd yn cynnwys mater llywodraethu sylweddol mewn perthynas â llywodraethu gwybodaeth. Rydym wedi cymryd camau i wella hyn yn ystod y flwyddyn, gan gynnwys aildrefnu ac ail-alinio gwasanaethau, ond dengys Adroddiad Archwilio Mewnol ynglŷn â Diogelu Data a Rhyddid Gwybodaeth bod cryn dipyn o waith i'w wneud o hyd. Felly rydym wedi'i gario drosodd fel mater arwyddocaol eleni.

Bydd y materion llywodraethu arwyddocaol sy'n y tabl isod, a'r materion llai arwyddocaol yr ydym wedi'u nodi yn ein hadolygiad yn Atodiad 1, yn cael eu hychwanegu at ein Cynllun Gweithredu Fframwaith Sicrwydd Llywodraethu sy'n cael ei reoli gan Grŵp Llywodraethu'r Cyngor a'i fonitro gan Bwyllgor Llywodraethu'r Cyngor.

Mater llywodraethu arwyddocaol	Camau Gweithredu Arfaethedig	Terfyn Amser a Chyfrifoldeb
Mae angen i AD strategol weithredu gwelliannau yn dilyn adroddiad Archwilio Mewnol anffafriol.	Gweithredu'r cynllun gweithredu sydd wedi'i gynnwys gydag adroddiad yr Adain Archwilio Mewnol Cynllun prosiect wedi'i ddatblygu a'i reoli drwy fframwaith rheoli prosiectau. Gwaith dilynol pellach gan yr Adain Archwilio Mewnol i'w gyflawni yn ystod 2013/14. Bydd y Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol yn derbyn diweddariad cynnydd gan AD Strategol ym mis Gorffennaf 2013.	Nifer – wedi'i gynnwys yn y cynllun gweithredu a'r cynllun prosiect. Pennaeth Adain Archwilio Mewnol – Gorffennaf 2013. Pennaeth AD Strategol- Gorffennaf 2013
Rydym angen gwella ein llywodraethu gwybodaeth, rheoli asedau gwybodaeth a'r modd yr ydym yn hyfforddi gweithwyr ac aelodau etholedig o ran gofynion Diogelu Data a Rhyddid Gwybodaeth.	Adolygu hyfforddiant Diogelu Data. Cyhoeddi Polisi Risg Gwybodaeth. Dechrau defnyddio rhaglen Ffeilio Corfforaethol EDRMS	Rheolwr Tîm Gwybodaeth Gorfforaethol – Hydref 2013. Pennaeth Cynllunio Busnes a Pherfformiad- Hydref 2013. Pennaeth Cynllunio Busnes a Pherfformiad / Rheolwr Tîm Gwybodaeth Gorfforaethol – Cam 1 – Ebrill 2014.

Dros y flwyddyn sydd i ddod, rydym yn cynnig y dylid cymryd camau i fynd i'r afael â'r materion llywodraethu a nodir uchod er mwyn gwella ein trefniadau llywodraethu. Rydym yn fodlon y bydd y camau hyn yn mynd i'r afael â'r angen am welliant a nodwyd yn ein hadolygiad o effeithiolrwydd, a byddwn yn monitro eu gweithrediad fel rhan o'n hadolygiad blynyddol nesaf.

Llofnod: **(Arweinydd)**.....**2013**

Llofnod: **(Prif Weithredwr)****2013**

Atodiad 1 – Adolygiad o drefniadau sicrwydd llywodraethu

Egwyddor Allweddol 1	Canolbwyntio ar bwrpas y Cyngor ac ar ganlyniadau i'r gymuned a chreu a gweithredu ein gweledigaeth tymor canolig a hir dymor.
Ein trefniadau llywodraethu	• Roedd ein proses ar gyfer datblygu ein blaenoriaethau corfforaethol ar gyfer 2012-17 yn un cadarn a chynhwysfawr, ac mae gennym systemau wedi'u gosod i gefnogi eu cyflawniad ac i sicrhau ein bod yn eu hadolygu'n flynyddol. • Mae ein Fframwaith Rheoli Perfformiad yn gymorth i ni drosi ein blaenoriaethau corfforaethol i'r cyfraniad a ddisgwylir gan wasanaethau ac yn dangos sut y byddwn yn monitro hyn. • Mae gennym Gynllun Ariannol Tymor Canolig ac rydym yn monitro ac adrodd yn rheolaidd ar ein perfformiad ariannol, gan gynhyrchu Datganiad Cyfrifon Blynnyddol. Mae ein trefniadau rheoli ariannol yn cefnogi'r blaenoriaethau ac yn sicrhau iechyd ariannol. • Rydym yn monitro ac yn adrodd yn rheolaidd ar berfformiad gweithredol, gan gynhyrchu Adolygiad Perfformiad Blynnyddol. • Mae ein holl wasanaethau yn derbyn heriau perfformiad yn ystod y flwyddyn. • Mae fframwaith adborth a chwynion cwsmeriaid wedi'i ddylunio i wella gwasanaethau. • Rydym yn rhan o, ac yn arwain, nifer o brosiectau isranbarthol ar y cyd, ac rydym wedi datblygu trefniadau llywodraethu priodol ar gyfer ein gweithgareddau ar y cyd. Rydym yn cael ein cydnabod fel arweinydd o ran datblygu rhaglen partneriaeth, gyda Bwrdd Gwasanaeth Lleol ar y cyd a chynllun partneriaeth strategol integredig (Y Cynllun MAWR). • Rydym wedi gwella ein rheolaeth o raglenni a phrosiectau yn dilyn adolygiad llawn o fethodoleg rheoli prosiectau, hyfforddiant a chaffael system rheoli perfformiad. • Mae strategaeth a pholisïau adnoddau dynol yn dangos sut yr ydym yn rheoli ein hadnoddau dynol a chynllunio i'r dyfodol ar gyfer y gweithlu.
Sicrwydd sydd wedi ei dderbyn	• Llythyrau Asesu Gwelliant Swyddfa Archwilio Cymru • Adroddiadau'r Adain Archwilio Mewnol ar wasanaethau, gan gynnwys rheoli perfformiad corfforaethol, partneriaethau, AD strategol a systemau ariannol. • Adolygiad Pwyllgor Archwilio Partneriaethau a'r Uwch Dîm Arweinyddiaeth o fframwaith partneriaeth. • Y Cynllun MAWR • Nifer o bartneriaethau mawr e.e. Caffael Gogledd Cymru, Gwastraff Bwyd Rhanbarthol, Gwella Ysgolion Rhanbarthol

	• Adroddiadau ariannol ac adroddiadau perfformiad rheolaidd ac ar ddiwedd blwyddyn i aelodau etholedig. • Adroddiad Swyddfa Archwilio Cymru ar gyfrifon a systemau ariannol y Cyngor • Adroddiadau Her Perfformiad Gwasanaeth • Adroddiadau rheolaidd am gwynion ac adborth arall i Bwyllgorau Archwilio Perfformiad a Llywodraethu Corfforaethol. • Pwyllgor Archwilio Partneriaethau a rhai cydbwyllgorau archwilio yn derbyn adroddiadau rheolaidd am waith partneriaeth. • Diweddariadau Cynllun Ariannol Tymor Canolig i'r Cabinet • Nifer o adroddiadau hunanasesiadau, gan gynnwys, Hunanasesiad Corfforaethol, hunanasesiad y Gwasanaethau Cymdeithasol, hunanasesiad arolwg Estyn, hunanasesiadau gwasanaethau. • Cofrestr gorfforaethol o holl drefniadau partneriaethau • Cofrestr prosiect corfforaethol yn cael ei adrodd i'r Tîm Gweithredu Corfforaethol yn rheolaidd.
Meysydd i'w Gwella	• Mae gwaith i'w wneud o hyd er mwyn datblygu sut y byddwn yn cyflawni rhai o'n blaenoriaethau corfforaethol. • Mae angen gwella cydlynid yr hunanasesiadau amrywiol yr ydym yn eu cynnal. • Yn ein cynllunio ariannol, rydym angen datblygu ymagwedd sy'n fwy strategol i'r rhaglen effeithlonrwydd ar gyfer y blynyddoedd anodd sydd o'n blaenau. • Rydym yn datblygu safonau gwasanaeth newydd i wella gwasanaeth cwsmer ymhellach. • Mae gwaith i'w wneud o hyd er mwyn gwella'r modd yr ydym yn delio â chwynion cwsmeriaid. • Nid yw ffurfwedd partneriaethau strategol Sir Ddinbych yn gywir hyd yn hyn ac mae angen gwaith pellach. • Rydym angen ail-lansio ein fframwaith partneriaeth er mwyn sicrhau bod pawb yn ymwybodol ohono ac yn ei ddefnyddio. • Rydym yn gwella ein strategaeth, systemau a phrosesau caffael er mwyn cyflawni mwy o arbedion ariannol. • Rydym yn cryfhau ein proses Herio Perfformiad Gwasanaethau ar gyfer 2013. • Byddwn yn parhau ein gwaith i ymgorffori rheoli rhaglenni a phrosiectau i'n diwylliant. • Mae angen i AD strategol weithredu gwelliannau yn dilyn adroddiad Archwilio Mewnol anffafriol.

Egwyddor Allweddol 2	Aelodau a swyddogion yn gweithio gyda'i gilydd i gyflawni pwrpas cyffredin gyda swyddogaethau a dyletswyddau wedi'u diffinio'n glir.
Ein trefniadau llywodraethu	• Mae ein Cyfansoddiad yn gosod rolau a chyfrifoldebau'r Cabinet a'r aelodau unigol yn glir, yn enwedig o ran llywodraethu. Mae'n cynnwys ein Cynllun dirprwyo ar gyfer gwneud penderfyniadau • Rydym yn sicrhau gwahaniad o fewn rolau allweddol, megis Prif Weithredwr, Swyddog A151 a'r Swyddog Monitro. • Mae rôl Swyddog A151 yn sicrhau fod cyngor addas yn cael ei roi ar yr holl faterion ariannol, bod y Cyngor yn cadw cofnodion a chyfrifon ariannol cywir, ac yn cynnal system effeithiol o reoli arian yn fewnol. • Mae'r Swyddog Monitro yn gyfrifol am sicrhau fod y gweithdrefnau a gytunwyd yn cael eu dilyn a bod cydymffurfiaeth â'r holl statudau a rheoliadau. • Mae gennym brotocol aelod / swyddog i sicrhau perthnasau gwaith adeiladol. • Rydym wedi cytuno telerau ac amodau ar gyfer tâl aelodau etholedig a swyddogion a strwythur effeithiol er mwyn rheoli'r broses. • Mae gennym broses rheoli perfformiad a gwerthuso ar gyfer swyddogion. • Mae ein fframwaith partneriaeth yn gofyn i bartneriaethau osod amcanion clir, egluro rolau a chyfrifoldebau, trefniadau llywodraethu, trefniadau cyllid, atebolrwydd a phrotocolau ar gyfer datrys dadleuon.
Sicrwydd sydd wedi ei dderbyn	• Cyfansoddiad wedi'i gymeradwyo gan y Cyngor Sir yn cynnwys rolau a chyfrifoldebau, rolau swyddogion allweddol, protocol aelod/swyddog, cynllun tâl, Cynllun dirprwyo ayyb. • Adroddiadau Cabinet ynglŷn â gosod cyllidebau a monitro perfformiad ariannol. • Swydd-ddisgrifiadau yn amlinellu rolau swyddogion allweddol • Adolygiad Pwyllgor Archwilio Partneriaethau a'r Uwch Dîm Arweinyddiaeth o fframwaith partneriaeth. • Gwelliannau wedi'u cyflawni yn dilyn adroddiad Archwilio Mewnol ar bartneriaethau.
Meysydd i'w Gwella	• Rydym yn datblygu Fframwaith Rheoli Perfformiad ar gyfer aelodau etholedig. • Er bod gennym fframwaith partneriaeth wedi'i osod yn awr, mae angen i ni sicrhau bod yr holl bartneriaethau cyfredol yn diwallu'r gofynion. • Mae angen i ni adolygu rôl Swyddog A151 i sicrhau ei fod yn diwallu'r safonau a argymhellir ac arferion da.

Egwyddor Allweddol 3	Hyrwyddo gwerthoedd yr awdurdod ac arddangos gwerthoedd llywodraethu da drwy gynnal ymddygiad o safon uchel
Ein trefniadau llywodraethu	• Mae gennym gôd ymddygiad ar gyfer swyddogion ac aelodau etholedig. • Mae protocol aelod/swyddog yn sicrhau safon uchel o ymddygiad. • Rydym yn gweithredu cofrestr cysylltiad a lletygarwch ac mae gan aelodau etholedig y cyfle i ddatgan cysylltiad yn y cyfarfodydd. • Gall y cwsmeriaid ddefnyddio ein fframwaith adborth a chwynion onid ydynt yn fodlon o ran ymddygiad. • Mae gennym bolisi gwrth-dwyll a llygredigaeth. • Mae ein Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol yn ymddwyn fel 'pwyllgor archwilio' gan gydymffurfio â Mesur Llywodraeth Leol (Cymru). • Rydym yn gweithredu Pwyllgor Safonau annibynnol a gwrthrychol. • Mae'r Rheoliadau Ariannol yn amlinellu'r cyfrifoldebau allweddol o ran gwrthdaro buddiannau, rhagfarn, tuedd ayyb. • Mae gennym gyfres o werthoedd craidd ar gyfer aelodau etholedig a swyddogion. • Mae ein proses gwerthuso perfformiad yn cynnwys asesiad o ymddygiad a chymhwyso gwerthoedd craidd. • Mae ein fframwaith partneriaeth yn cynnwys cyfres o werthoedd sy'n cael eu defnyddio er mwyn gwneud penderfyniadau a chmau gweithredu. • Mae ein systemau a'n prosesau wedi'u dylunio i gydymffurfio â chyfreithiau, rheoliadau, polisiau a gweithdrefnau mewnol a chydymffurfio â safonau moesegol priodol.
Sicrwydd sydd wedi ei dderbyn	• Cyfansoddiad wedi'i gymeradwyo gan y Cyngor Sir yn cynnwys cod ymddygiad, protocol aelod/swyddog, gofynion ar gyfer datgan cysylltiad, rôl Pwyllgor Safonau, cylch gorchwyl Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol. • Rhaglenni a chofnodion cyfarfodydd Pwyllgor yn dangos datganiadau cysylltiad gan aelodau etholedig. • Adroddiadau rheolaidd am gwynion ac adborth arall i Bwyllgorau Archwilio Perfformiad a Llywodraethu Corfforaethol. • Adolygiad Pennaeth yr Adain Archwilio Mewnol o gylch gorchwyl y Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol. • Adolygiad Pwyllgor Archwilio Partneriaethau a'r Uwch Dîm Arweinyddiaeth o fframwaith partneriaeth. • Gwelliannau wedi'u cyflawni yn dilyn adroddiad Archwilio Mewnol ar bartneriaethau. • Adroddiad Blynyddol Adain Archwilio Mewnol 2012/13 yn rhoi sicrwydd ar y system rheoli mewnol
Meysydd i'w Gwella	• Mae angen diweddarau ein polisi gwrth-dwyll a llygredigaeth. • Rydym yn diweddarau ein Rheoliadau Ariannol.

	Rydym yn cynllunio hunanasesiad i sicrhau bod y Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol yn gweithredu mor effeithiol â phwyllgor archwilio.
Egwyddor Allweddol 4	Gwneud penderfyniadau tryloyw ar sail gwybodaeth sy'n destun craffu effeithiol a rheolaeth risg
Ein trefniadau llywodraethu	- Mae gennym swyddogaeth craffu cadarn i herio'r rhai sy'n gwneud penderfyniadau yn adeiladol, gan gynnwys y rhai sy'n gweithio mewn partneriaeth gyda ni. - Mae cyfarfodydd ein Cyngor, Cabinet a phwyllgorau yn agored a thryloyw. Rydym yn hysbysebu cyfarfodydd ymlaen llaw, mae gennym brosesau gwneud penderfyniadau tryloyw, rydym yn cyhoeddi penderfyniadau ac mae gennym feini prawf cadarn ar gyfer ystyried adroddiadau cyfrinachol. - Mae gan aelodau etholedig y cyfle i ddatgan cysylltiad yn y cyfarfodydd. - Mae gennym gôd ymddygiad ar gyfer swyddogion ac aelodau etholedig. - Rydym yn gweithredu cofrestr cysylltiad a lletygarwch. - Mae ein 'pwyllgor archwilio' yn annibynnol o'r Cabinet er mwyn iddynt allu ymddwyn yn wrthrychol. - Gall y cwsmeriaid ddefnyddio ein fframwaith adborth a chwynion onid ydynt yn fodlon gyda'r modd yr ydym yn gwneud penderfyniadau. - Rydym yn cyflwyno adroddiadau rheolydd allanol a mewnol i'r pwyllgor perthnasol ac yn gweithredu ar faterion a godwyd yn yr adroddiadau hyn. - Rydym wedi darparu rhaglen hyfforddiant cynhwysfawr i aelodau etholedig yn dilyn yr etholiadau lleol diwethaf. - Rydym wedi adolygu ein hadroddiadau pwyllgor er mwyn darparu adroddiadau cryno a chliriach i'n haelodau etholedig i gynorthwyo gyda'r broses o wneud penderfyniadau. - Mae gennym brosesau wedi'u gosod er mwyn rheoli risg yn effeithiol a diweddarau ein Cofrestr Risg Corfforaethol yn rheolaidd. Rydym wedi darparu gwahaniad o ddyletswyddau rhwng cydlynu rheoli risg ac archwilio rheoli risg. - Mae gennym wasanaeth archwilio mewnol annibynnol ac effeithiol sy'n gweithredu o fewn safonau archwilio proffesiynol, gan ddarparu amrywiaeth eang o sicrwydd llywodraethu, risg, gweithredu ac ariannol, gan gynnwys ar gyfer partneriaethau. - Mae gennym drefniadau Rhannu Pryderon ar gyfer aelodau etholedig, swyddogion a chontractwyr. - Mae gennym system gadarn rheoli mewnol, yn ariannol ac yn weithredol. - Mae ein fframwaith partneriaeth yn gofyn i bob partneriaeth asesu risgiau ac amlinellu sut y byddant yn eu rheoli. - Mae ein Swyddog Monitro yn sicrhau bod y Cyngor yn dilyn gweithdrefnau a gytunwyd ac yn cydymffurfio â'r holl statudau a rheoliadau perthnasol. - Mae'r Cyfansoddiad a'r Cynllun dirprwy yn amlinellu goblygiadau statudol yr aelodau etholedig a'r swyddogion

	sy'n gwneud penderfyniadau.
Sicrwydd sydd wedi ei dderbyn	• Rhaglenni, adroddiadau a chofnodion y Cyngor, y Cabinet, Pwyllgorau Craffu a phwyllgorau eraill. • Cyfarfodydd, papurau a phenderfyniadau'r Cyngor yn cael eu cyhoeddi ar wefannau'r Cyngor ac yn y llyfrgelloedd. • Protocol ffurfiol ar gyfer Adroddiadau Rhan II (cyfrinachol) • Mae Cyfansoddiad y Cyngor yn cynnwys goblygiadau statudol, côd ymarfer, protocol aelod/swyddog, cylch gorchwyl pwyllgor ayyb. • Adroddiadau rheolaidd am gwynion ac adborth arall i Bwyllgorau Archwilio Perfformiad a Llywodraethu Corfforaethol. • Cofnodion Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol a Phwyllgor Archwilio Perfformiad yn dangos ystyriaeth o adroddiadau rheolydd mewnol ac allanol. • Cofrestr risg corfforaethol wedi'i ddiweddarw wedi'i gyflwyno i Bwyllgor Archwilio Perfformiad ym mis Chwefror 2013. • Strategaeth Archwilio Mewnol 2012/13 ac adroddiadau cynnydd rheolaidd i Bwyllgor Llywodraethu Corfforaethol. • Adroddiad Blynnyddol Archwilio Mewnol 2012/13 yn rhoi barn bositif ar y system lywodraethu, rheoli risg a rheoli mewnol. • Siarter Archwilio Mewnol yn amlinellu eu sefyllfa a'u hannibyniaeth. • Gwelliannau wedi'u cyflawni yn dilyn adroddiad Archwilio Mewnol ar bartneriaethau. • Adroddiad Archwilio Mewnol ar reoli'r risg corfforaethol.
Meysydd i'w Gwella	• Mae angen i ni hyrwyddo ein swyddogaeth craffu ymysg ein budd-ddeiliaid a darparu hyfforddiant pellach ar gyfer aelodau etholedig. Byddwn hefyd yn gweithredu unrhyw welliannau sy'n codi o adolygiad cyfoedion diweddar. • Mae angen i ni wella ein gofynion rheoli llywodraethu gwybodaeth o asedau ac ymwybyddiaeth Diogelu Data Rhyddid Gwybodaeth yn dilyn Adroddiad Archwilio Mewnol anffafriol. • Roedd ein hunanasesiad Corfforaethol yn cydnabod rhai gwelliannau sydd eu hangen i reoli risg a byddwn yn gweithredu'r rhain ac unrhyw faterion eraill sy'n codi o'r adolygiad Archwilio Mewnol diweddar. • Byddwn yn diweddarw Siarter yr Adain Archwilio Mewnol ac yn cynnal hunanasesiad o'r gwasanaeth i sicrhau ei fod yn cydymffurfio â Safonau newydd ar gyfer Adain Archwilio Mewnol Gwasanaethau Cyhoeddus. • Rydym yn cryfhau ein swyddogaethau ymchwil a deallusrwydd i fod yn fwy gweithgar yn y modd yr ydym yn ystyried ein hamgylchedd allanol i gefnogi gwneud penderfyniadau a chynllunio strategol. • Rydym yn diweddarw ein Polisi Rhannu Pryderon.

Egwyddor Allweddol 5	Datblygu capasiti a gallu aelodau a swyddogion i fod yn effeithiol
Ein trefniadau llywodraethu	• Rydym yn datblygu ein haelodau etholedig i gael y sgiliau, gwybodaeth a'r profiad i gyflawni eu rolau'n effeithiol. • Aelodau etholedig newydd wedi derbyn rhaglen gynhwysfawr o hyfforddiant yn y misoedd yn dilyn eu hethol. • Rydym wedi gwneud rhai gwelliannau i gynllunio'r gweithlu a'r modd yr ydym yn defnyddio ein gweithwyr i gyflawni gwelliannau. • Rydym wedi gwella nifer y gwerthusiadau perfformiad swyddogion sy'n cael eu cyflawni. • Mae gennym raglen o hyfforddiant corfforaethol mewn amrywiaeth o bynciau. • Rydym yn annog syniadau newydd o du fewn i'r Cyngor a thu allan i'r Cyngor er mwyn gwella ein gwasanaethau a'n perfformiad drwy ymgysylltu â'r gymuned, cynlluniau awgrymiadau gweithwyr, cynadleddau rheolwyr, grwpiau swyddogion ayyb.
Sicrwydd sydd wedi ei dderbyn	• Adroddiadau AD strategol i'r Tîm Gweithredu Corfforaethol ynglŷn â chyfraddau'r gwerthusiadau swyddogion sy'n cael eu cwblhau. • Yr Aelod Cabinet Arweiniol yn arwain prosiect datblygu aelodau etholedig. • Rhaglen hyfforddiant a chofnod presenoldeb ar gyfer hyfforddiant aelodau etholedig ar ôl eu hethol. • Cynllun Ymgysylltu â'r Gymuned • Cynadleddau rheolaidd ar gyfer haen rheolaeth ganol • Cynllun awgrymiadau staff Syniad Da. • Rhaglen hyfforddiant corfforaethol • Yr Hwb • Canolfan ddysg ar y fewnrwyd
Meysydd i'w Gwella	• Mae angen i ni wneud mwy i wella hyblygrwydd ein gweithlu er mwyn ein galluogi i'w defnyddio mewn meysydd lle mae'r angen mwyaf. • Rydym yn datblygu rhaglen hyfforddiant newydd ar gyfer aelodau etholedig yn seiliedig ar asesiad o anghenion. • Mae gwaith i'w wneud o hyd er mwyn sicrhau bod gwerthusiad perfformiad swyddogion yn cael ei gyflawni o leiaf unwaith y flwyddyn.

Egwyddor Allweddol 6	Ymgysylltu â Phobl Leol a rhanddeiliaid eraill er mwyn sicrhau atebolrwydd cyhoeddus cadarn.
Ein trefniadau llywodraethu	• Mae gennym swyddogaeth craffu sy'n cynnwys craffu perfformiad a chraffu trefniadau partneriaeth. • Mae gennym Gynllun Ymgysylltu â'r Gymuned er mwyn sicrhau bod gennym ymagwedd weithgar wedi'i chynllunio ar gyfer cyfathrebu gyda'r cyhoedd. • Mae ein fframwaith cwynion ac adborth cwsmeriaid yn rhoi cyfle i fynegi barn ynglŷn â darpariaeth gwasanaeth, • Mae gennym ymagwedd gydlynol i gyfathrebu mewnol ac allanol a gweithgareddau cyfryngau i hysbysebu ein blaenoriaethau a'r camau gweithredu y byddwn yn eu cymryd er mwyn gwella gwasanaethau ar gyfer y rhai sy'n gweithio, yn byw neu'n ymweld â'r sir. • Mae cyfarfodydd ein Cyngor, Cabinet a phwyllgorau yn agored a thryloyw. Rydym yn hysbysebu cyfarfodydd ymlaen llaw, mae gennym brosesau gwneud penderfyniadau tryloyw, rydym yn cyhoeddi penderfyniadau ac mae gennym feini prawf cadarn ar gyfer ystyried adroddiadau cyfrinachol. • Rydym yn cynnal perthnasau gwaith cryf gyda'n partneriaid allanol, gan gynnwys Bwrdd Gwasanaethau Lleol Conwy a Sir Ddinbych, ac yn ymgysylltu gyda'r budd-ddeiliaid a chymunedau lleol. • Mae gennym Gynllun Cydraddoldeb Strategol. • Rydym yn adrodd yn rheolaidd ar ein perfformiad ariannol. Mae ein Datganiad Cyfrifon Blynnyddol yn agored i'r cyhoedd i'w arolygu ac fel y gofynnir gan ddeddfwriaeth mae'r fersiwn terfynol ar gael ar ein gwefan. • Rydym yn monitro yn rheolaidd ar berfformiad gweithredol, gan gynhyrchu Adolygiad Perfformiad Blynnyddol. • Rydym yn ymgysylltu â'n gweithwyr drwy sioeau teithiol staff, Rhagoriaeth Sir Ddinbych, arolygon staff, cyfarfodydd brecwast y Prif Weithredwr, Cyngor Staff ayyb.
Sicrwydd sydd wedi ei dderbyn	• Rhaglen, adroddiadau, cofnodion pwyllgor archwilio ayyb. • Fframwaith partneriaeth yn cynnwys gofyniad ar gyfer trefniadau llywodraethu. • Grwpiau Ardal yr Aelodau • Arolwg Preswylwyr 2011 • Cynlluniau Tref • Grwpiau clwstwr Cynghorau Tref a Chymuned • Gwelliannau wedi'u cyflawni yn dilyn adroddiad Archwilio Mewnol ar bartneriaethau. • Adroddiadau rheolaidd am gwynion ac adborth arall i Bwyllgorau Archwilio Perfformiad a Llywodraethu

	Corfforaethol. • Strategaeth Gyfathrebu • Cynllun Ymgysylltu â'r Gymuned • Rhaglenni, adroddiadau a chofnodion y Cyngor, y Cabinet, Pwyllgorau Craffu a phwyllgorau eraill. • Cyfarfodydd, papurau a phenderfyniadau'r Cyngor yn cael eu cyhoeddi ar wefannau'r Cyngor ac yn y llyfrgelloedd. • Protocol ffurfiol ar gyfer Adroddiadau Rhan II (cyfrinachol) • Cynllun Cydraddoldeb Strategol • Adroddiad Swyddfa Archwilio Cymru ar gyfrifon a systemau ariannol y Cyngor • Adroddiadau ariannol a pherfformiad rheolaidd i'r Pwyllgorau Archwilio a'r Cabinet. • Cynllun gweithredu 'Fe ofynnoch chi, fe wnaethom ni' yn dilyn arolwg staff 2011. • Rhaglenni a chofnodion Cyngor Staff • Strategaeth Gwirfoddoli Sir Ddinbych • Gwobrau Rhagoriaeth Sir Ddinbych
Meysydd i'w Gwella	• Mae angen i ni sicrhau bod ein gweithwyr yn hollol ymwybodol o ofynion deddfwriaeth cydraddoldeb. • Mae angen ymgorffori Strategaeth Ymgynghori ac Ymgysylltu yn ein darpariaeth gwasanaeth. • Byddwn yn gweithredu Strategaeth Gwirfoddoli Sir Ddinbych. • Mae angen gwelliannau pellach yn y modd yr ydym yn ymgysylltu â grwpiau busnes.

Geirfa

Adolygu Perfformiad Blynnyddol	Gwerthusiad o'n llwyddiant i gyflawni yn erbyn ein Cynllun Corfforaethol yn ystod y flwyddyn ariannol flaenorol. Nodi a ydym wedi cyflawni ein goblygiad i wneud trefniadau i sicrhau gwelliant parhaus yn llwyddiannus.
Cynllun Mawr	Integreiddio pedwar cynllun (Strategaeth Gymunedol; Iechyd, Gofal Cymdeithasol a Lles; Plant a Phobl Ifanc; a Diogelwch Cymunedol) i un Cynllun.
Cabinet	Corff sy'n gyfrifol am y rhan fwyaf o'n penderfyniadau dydd i ddydd. Yn cynnwys yr Arweinydd (sy'n cael ei ethol gan y Cyngor) a saith Cynghorydd sy'n cael eu penodi gan yr Arweinydd.
Côd Llywodraethu Corfforaethol Strategaeth Ymgysylltu â'r Gymuned	Dogfen sy'n amlinellu ein hymagwedd i sicrhau ein bod yn arddangos ac yn cydymffurfio ag egwyddorion gwaelodol llywodraethu da.
Tîm Gweithredu Corfforaethol	Strategaeth i sicrhau fod yr holl drigolion, ymwelwyr, gweithwyr a budd-ddeiliaid allweddol eraill yn y sir yn cael llais i ddylanwadu ar ddatblygu polisïau a strategaethau fydd yn effeithio ar eu bywydau, a rhoi gwybod am y modd y mae gwasanaethau yn y sir yn cael eu cynllunio a'u darparu.
Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol	Tîm swyddogion rheoli uchaf y sefydliad, yn cynnwys y Prif Weithredwr, Cyfarwyddwyr Corfforaethol, Swyddog A151 a Swyddog Monitro.
Cynllun Corfforaethol	Pwyllgor sy'n adolygu trefniadau llywodraethu cyffredinol y Cyngor, gan gynnwys rheoli risg, rheoli mewnol, cydymffurfio a chwynion. Mae'n cymeradwyo'r Datganiad Cyfrifon, monitro perfformiad ariannol ac yn ymddwyn fel pwyllgor archwilio.
Cyfansoddiad y Cyngor	Yn egluro blaenoriaethau'r Cyngor ar gyfer cylch oes y Cynllun yn dilyn ymgysylltu ac ymgynghori helaeth, gan gynnwys strategaeth ariannol i gyflawni'r Cynllun.
Y Cyngor Sir	Yn egluro sut y mae'r Cyngor yn gweithredu, sut y caiff penderfyniadau eu gwneud a'r gweithdrefnau a gaiff eu dilyn i sicrhau bod y rhain yn effeithlon, tryloyw ac yn atebol i bobl leol.
CSSIW	Yn cynnwys 47 o gynghorwyr (aelodau etholedig) sy'n cael eu hethol bob pedair blynedd. Yn penderfynu ar bolisïau cyffredinol ac yn pennu'r gyllideb bob blwyddyn.
Estyn	Arolygiaeth Gofal a Gwasanaethau Cymdeithasol Cymru Rhan o Lywodraeth Cymru, yn darparu rheoleiddio, arolwg, adolygiad a chynghor proffesiynol.
Rhagoriaeth Sir Ddinbych	Arolygiaeth addysg a hyfforddiant ei Mawrhydi yng Nghymru. Corff y Goron sy'n arolygu ansawdd a safonau addysg a hyfforddiant yng Nghymru.
Rheoliadau Ariannol	Gwobrau blynnyddol lle mae'r Cyngor yn cydnabod pwysigrwydd gwerthfawrogi'r cyfraniad a wnaed gan ein staff.
	Darparu fframwaith ar gyfer rheoli materion ariannol y Cyngor. Maent yn berthnasol ar gyfer pob aelod

Hwb	etholedig a swyddog y Cyngor ac unrhyw un sy'n gweithredu ar eu rhan.
Archwilio Mewnol	Grŵp gwirfoddol o weithwyr yn gweithio gyda'i gilydd i ddarparu amrywiaeth o dalentau a phrofiad i gynorthwyo i lunio a darparu prosiectau a mentrau sy'n cael eu blaenoriaethu yn y Cynllun Corfforaethol.
Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2009	Yn darparu sicrwydd a chynghor i holl lefelau rheoli ac aelodau etholedig ar ansawdd gweithrediadau yn y Cyngor. Mae'n canolbwyntio'n bennaf ar lywodraethu, rheoli risg, perfformiad, effeithlonrwydd a rheoli gweithredol ac ariannol.
Bwrdd Gwasanaeth Lleol	Deddfwriaeth ynglŷn â nifer o feysydd yn ymwneud ag aelodau awdurdodau lleol, trefniadau democrataidd, trefniadau llywodraethu, swyddogaethau craffu, pwyllgorau archwilio ayyb.
Cynllun Ariannol Tymor Canolig	Corff sy'n uno arweinwyr gwasanaethau Conwy a Sir Ddinbych fel y gallant weithio gyda'i gilydd a sicrhau bod y gwasanaethau'n fwy effeithiol. Mae'n cynnwys dau awdurdod lleol, addysg bellach ac uwch, Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr, Gwasanaeth Tân ac Achub Gogledd Cymru, Heddlu Gogledd Cymru, sector gwirfoddol/trydydd sector, Bwrdd Lleol Diogelu Plant a Byrddau Partneriaeth Strategol Lleol.
Grwpiau Ardal yr Aelodau	Cynllun yn edrych ar y tair blynedd sydd i ddod ac yn rhagamcanu beth all ddigwydd i'r Cyngor yn ystod y cyfnod a beth y gallai hynny ei olygu o ran arian.
Adroddiadau rhan II:	Chwe grŵp ymgynghorol ar gyfer ardaloedd y sir i ddarparu dulliau ymgynghori ac adborth i'r Cyngor a'i bartneriaid, cynorthwyo i gynllunio darpariaeth gwasanaeth, datblygu strategaethau adfywio lleol ayyb.
Pwyllgorau Craffu	Adroddiadau sy'n debygol o ddatgelu gwybodaeth gyfrinachol neu wybodaeth eithriedig fel yr amlinellir yn y Cyfansoddiad. Mae'r cyfarfod neu ran o'r cyfarfod yn cael ei gynnal yn breifat o'r herwydd. Mae meini prawf llym ar gyfer dyrannu adroddiadau fel rhai Rhan II.
Yr Uwch Dîm Arweinyddiaeth Cyngor Staff	Tri phwyllgor sy'n craffu a chefnogi gwaith y Cabinet a'r Cyngor, gan gynnal ymholiadau i faterion sydd o ddiddordeb lleol. Maent hefyd yn monitro penderfyniadau'r Cabinet i ystyried a ydynt yn addas ac efallai y bydd y Cabinet neu'r Cyngor yn ymgynghori â hwy ynglŷn â phenderfyniadau a datblygu polisïau.
Pwyllgor Safonau	Uwch dîm rheoli sy'n cynnwys y Prif Weithredwr, Cyfarwyddwr Corfforaethol a'r holl Benaethiaid Gwasanaeth.
Datganiad Cyfrifon	Grŵp sy'n cynnwys y Prif Weithredwr, Pennaeth AD Strategol a gweithwyr sy'n cynrychioli pob gwasanaeth er mwyn sicrhau bod cyfathrebu effeithiol a deialog rhwng y staff a'r Uwch Dîm Arweinyddiaeth.
Cynllun Cydraddoldeb	Pwyllgor annibynnol sy'n hyrwyddo a chynnal safonau ymddygiad uchel gan y cynghorwyr, aelodau cyfetholedig a chynrychiolwyr eraill.
	Cyfrifon ariannol blyneddol y Cyngor, wedi'i archwilio gan yr archwiliwr allanol.
	Dogfen wedi'i dylunio i'n galluogi i gyflawni ein dyletswyddau o dan Ddeddf Cydraddoldeb 2010 a Deddf Cydraddoldeb 2010 (Dyletswyddau Statudol) (Cymru) 2011.

Strategol Cynlluniau Tref	Cynlluniau i ddatblygu trefi llawn addewid a chynaliadwy fydd yn hybu'r economi leol ac yn gwella canlyniadau ar gyfer busnesau a thrigolion lleol ac yn denu ymwelwyr i'r ardal.
Swyddfa Archwilio Cymru (WAO)	Archwilwyr allanol annibynnol y Cyngor. Gwarchotgi gwasanaethau cyhoeddus Cymru sy'n sicrhau bod pobl Cymru yn ymwybodol a yw arian cyhoeddus yn cael ei reoli'n gall, a bod cyrff cyhoeddus Cymru yn deall sut i wella canlyniadau.
Llythyrau Asesu Gwelliant Swyddfa Archwilio Cymru	Adroddiadau sy'n cael eu cyhoeddi ynglŷn â pha mor dda yr ydym yn cynllunio er mwyn gwella a darparu ein gwasanaethau.

ADRAN 7:GEIRFA

CYFNOD CYFRIFO

Y cyfnod amser y mae a wnelo'r cyfrifon ag o, sydd fel arfer yn gyfnod o ddeuddeg mis yn dechrau ar 1 Ebrill. Diwedd y cyfnod cyfrifo yw dyddiad y fantolen.

POLISIAU CYFRIFO

Yr egwyddorion, y seiliau, y confensiynau, y rheolau a'r arferion penodol a gymhwysir gan y Cyngor wrth baratoi a chyflwyno ei ddatganiadau ariannol.

CRONIADAU

Symiau a gânt eu cynnwys yn y cyfrifon terfynol i gydnabod incwm a gwariant refeniw a chyfalaf a enillwyd neu a wariwyd yn ystod y flwyddyn ariannol, ond na dderbyniwyd neu na wnaed taliad gwirioneddol ar eu cyfer erbyn 31 Mawrth.

ENILLION A CHOLLEDION ACTIWARAIDD

Mewn cynllun pensiwn â buddion diffiniedig, y newidiadau mewn gwargedau neu ddiffygion actiwaraid sy'n digwydd oherwydd:

- nad yw digwyddiadau wedi cyd-fynd â'r rhagdybiaethau actiwaraid a wnaed ar gyfer y prisiad diwethaf (profi enillion a cholledion); neu
- fod y rhagdybiaethau actiwaraid wedi amrywio

TREFNIADAU ASIANTAETHOL

Trefniant rhwng dau sefydliad pan fydd un yn gweithredu fel asiant, yn casglu arian ar ran y llall, ac yna'n talu'r arian iddo.. Enghraifft o hyn yw casgliadau Ardrethi Annomestig Cenedlaethol, pan fo'r Cyngor yn gweithredu fel yr asiant bilio ar ran llywodraeth ganolog, yn casglu arian gan dreth dalwyr ar ran llywodraeth ganolog ac yna talu'r arian hwnnw yn ei flaen iddynt.

AMORTEIDDIAD

Dileu dyled yn raddol, megis benthyciad, trwy wneud taliadau rheolaidd dros gyfnod penodedig o amser. Rhaid i daliadau o'r fath fod yn ddigonol i gyfarch y prifswm a'r llog.

ASED

Eitem y mae iddi werth ariannol i'r awdurdod. Caiff asedau eu dosbarthu naill yn rhai cyfredol neu'n rhai anghyfredol.

- Bydd ased gyfredol yn cael ei defnyddio neu'n peidio â bod o unrhyw werth materol o fewn y flwyddyn ariannol nesaf (e.e. arian parod a stoc);
- Bydd ased anghyfredol o fudd i'r Awdurdod ac i'r gwasanaeth y mae'n ei wasanaethu am gyfnod sy'n hwy na blwyddyn a gall fod yn ddiriaethol e.e. adeilad ysgol, neu'n anniriaethol, e.e. trwyddedau meddalwedd gyfrifiadurol.

ARCHWILIO CYFRIFON

Adolygiad annibynnol o faterion ariannol yr Awdurdod.

Y FANTOLEN

Datganiad ynglŷn ag asedau, dyledion a chronfeydd wrth gefn a gofnodwyd ar ddiwedd y cyfnod cyfrifo.

CYLLIDEB

Y refeniw net a'r gwariant cyfalaf rhagweladwy dros y cyfnod cyfrifo.

GWARIANT CYFALAF

Gwariant wrth gaffael ased anghyfredol, a fydd yn cael ei defnyddio i ddarparu gwasanaethau y tu hwnt i'r cyfnod cyfrifo presennol neu wariant sy'n ychwanegu at werth ased anghyfredol bresennol, yn hytrach na dim ond cynnal y gwerth hwnnw'n unig.

ARIANNU CYFALAF

Cyllid y cafwyd gafael arno i dalu am wariant cyfalaf. Mae amryfal ffyrdd o ariannu gwariant cyfalaf gan gynnwys benthyca, prydlesu, ariannu referniw uniongyrchol, derbynion cyfalaf y gellir eu defnyddio, grantiau cyfalaf, cyfraniadau cyfalaf, cronfeydd referniw wrth gefn a chronfeydd wrth gefn a glustnodwyd.

RHAGLEN GYFALAF

Y cynlluniau cyfalaf y mae'r Cyngor yn bwriadu eu gweithredu mewn cyfnod penodedig.

DERBYNIADAU CYFALAF

Yr incwm a wneir wrth waredu tir neu asedau anghyfredol eraill. Gellir defnyddio cyfran o dderbyniadau cyfalaf Tai i ariannu gwariant cyfalaf newydd, yn rhwym wrth reolau sydd wedi eu hamlinellu gan y Llywodraeth, ond ni ellir eu defnyddio i ariannu gwariant referniw ar wahân i Wariant Referniw a Ariennir o Gyfalaf Trwy Statud.

ARIAN PAROD

Yn cynnwys arian parod mewn llaw ac adneuon ar gais.

CYFWERTHOEDD ARIAN PAROD

Buddsoddiadau hynod hylifol, byr dymor, sy'n hawdd eu cyfnewid am symiau hysbys o arian parod ac sy'n amodol ar risg ansylweddol o unrhyw newid yn eu gwerth.

LLIFOEDD ARIAN

Mewnlif ac all-lif arian parod a chyfwerthoedd arian parod.

CIPFA

Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifyddiaeth.

ASEDAU CYMUNEDOL

Asedau y mae'r Cyngor yn bwriadu dal ei afael ynddynt am yr hir dymor, nad oes iddynt unrhyw oes ddefnyddiol benodadwy a gallai hynny gyfyngu ar sut y gellir eu gwaredu. Esiamlau o asedau cymunedol yw parciau ac adeiladau hanesyddol.

ASED DIGWYDDIADOL

Ased debygol sy'n deillio o ddigwyddiadau yn y gorffennol yw ased digwyddiadol, na ellir cadarnhau ei fodolaeth ond trwy un neu ragor o ddigwyddiadau ansicr yn y dyfodol nad ydynt yn llwyr o fewn rheolaeth yr Awdurdod.

DYLED DDIGWYDDIADOL

Gall dyled ddigwyddiadol fod naill ai:

- yn rhwymedigaeth ddichonadwy sy'n deillio o ddigwyddiadau yn y gorffennol, na ellir cadarnhau eu bodolaeth ond trwy un neu ragor o ddigwyddiadau ansicr yn y dyfodol nad ydynt yn llwyr o fewn rheolaeth yr Awdurdod, neu
- yn rhwymedigaeth bresennol sy'n deillio o ddigwyddiadau yn y gorffennol pan nad yw'n debygol fod angen trosglwyddo buddiannau economaidd, neu pan na ellir mesur swm y rhwymedigaeth yn ddigon dibynadwy.

CRAIDD CORFFORAETHOL A DEMOCRATAIDD

Mae'r craidd corfforaethol a democrataidd yn cynnwys pob gweithgaredd y mae awdurdodau lleol yn ymwneud â nhw yn benodol oherwydd eu bod yn awdurdodau etholedig, amlbwrpas. Mae costau'r gweithgareddau hyn felly yn ychwanegol at y costau y byddai rhes o gyrff annibynnol, un-pwrpas, a enwebwyd yn ei wario wrth reoli'r un gwasanaethau. Nid oes sail resymegol felly dros ddosrannu'r costau hyn i wasanaethau.

CREDYDWR

Swm sy'n ddyledus gan y Cyngor am waith a wnaed, nwyddau a dderbyniwyd neu wasanaethau a gyflenwyd o fewn y cyfnod cyfrifo, ond na wnaed taliad ar eu cyfer cyn diwedd y cyfnod cyfrifo.

COSTAU GWASANAETH CYFREDOL (PENSIYNAU)

Y cynnydd yng ngwerth presennol rhwymedigaethau'r cynllun pensiwn â buddion diffiniedig, sydd i'w disgwyl o ganlyniad i wasanaeth gweithwyr yn ystod y cyfnod presennol.

DYLEDWR

Swm sy'n ddyledus i'r Cyngor am waith a wnaed, nwyddau a dderbyniwyd neu wasanaethau a gyflenwyd o fewn y cyfnod cyfrifo, ond na wnaed taliad ar eu cyfer cyn diwedd y cyfnod cyfrifo.

CYNLLUN PENSIWN Â BUDDION DIFFINIEDIG

Cynlluniau pensiwn y mae'r buddion sy'n cael eu derbyn gan eu haelodau yn annibynnol ar y cyfraniadau a delir ac heb fod yn gysylltiedig yn uniongyrchol â'r hyn sy'n cael ei fuddsoddi yn y cynllun.

COSTAU ADNEWYDDU DIBRISIEDIG

Dull prisio sy'n rhoi brasamcan gydnabyddedig o werth eiddo arbenigol ar y farchnad. Mae'n rhoi amcangyfrif o werth defnydd presennol y tir ar y farchnad, ynghyd â'r costau adnewyddu gros presennol ar gyfer yr adeilad, â lifio ar gyfer dirywiad materol yr ased o gymharu â'i gyflwr materol presennol.

DIBRISANT

Mesuriad o gostau traul, defnydd neu ostyngiad arall yn oes economaidd ddefnyddiol asedau anghyfredol yr Awdurdod yn ystod y cyfnod cyfrifo, p'un ai bod hynny oherwydd defnydd, treigl amser, neu ddarfodiad o ganlyniad i newidiadau technolegol neu newidiadau eraill.

BUDDIANNAU Â DISGRESIWN (PENSIYNAU)

Buddiannau ymddeoliad, nad oes gan y cyflogwr unrhyw rwymedigaeth gyfreithiol, gytundebol nac adeiladol i'w dyfarnu, ac a gânt eu dyfarnu'n ôl pwerau disgresiwn yr Awdurdod megis y Rheoliadau Cynlluniau Pensiwn Llywodraeth Leol (Buddiannau, Aelodaeth a Chyfraniadau) 2007.

CYFRADD LLOG GWIRIONEDDOL

Dyma'r gyfradd llog sydd ei hangen i ddisgowntio amcangyfrif y llif yr arian prifswm a'r llog yn ystod oes ddisgwyliedig yr offeryn ariannol er mwyn bod yn hafal â swm y gydnabyddiaeth gychwynnol.

BUDDIANNAU GWEITHWYR

Pob ffurf o gydnabyddiaeth a roddir gan y Cyngor yn gyfnewid am wasanaeth a gyflawnwyd gan ei weithwyr.

DIGWYDDIADAU AR ÔL DYDDIAD Y FANTOLEN

Digwyddiadau ar ôl dyddiad y Fantolen yw'r digwyddiadau hynny, boed ffafriol neu anffafriol, sy'n digwydd rhwng dyddiad y fantolen a'r dyddiad yr awdurdodir cyhoeddi'r Datganiad Cyfrifon.

EITEMAU EITHRIADOL

Eitemau o bwys sy'n deillio o faterion neu drafodion sydd o fewn gweithgareddau arferol yr Awdurdod y mae angen eu datgelu ar wahân yn rhinwedd eu maint neu eu nifer er mwyn rhoi cynrychiolaeth deg o'r cyfrifon.

GWERTH DEFNYDD PRESENNOL

Y swm yr amcangyfrifir y dylai eiddo gyfnewid amdano ar ddyddiad prisiad rhwng prynwr parod a gwerthwr parod mewn gwerthiant hyd braich, yn dilyn ei farchnata'n briodol fel y bo'r partion wedi gweithredu yn wybodus, yn ddarbodus ac

heb eu gorfodi. Tybir y rhoir meddiant, yn wag, i'r prynwr o bob rhan o'r eiddo y mae eu hangen ar y busnes gan ddiystyru unrhyw ddefnydd amgen posibl ac unrhyw nodweddion eraill o'r eiddo a fyddai'n achosi i'w werth ar y farchnad fod yn wahanol i'r hyn y byddai ei angen i gymryd lle'r potensial gwasanaeth gweddillol am y costau lleiaf.

ADENILLION A DDISGWYLIR AR ASEDAU PENSIWN

Mewn cynllun â buddion diffiniedig wedi ei ariannu, dyma gyfradd gyfartalog yr adenillion a ddisgwylir yn ystod gweddill oes y rhwymedigaeth sy'n berthynol i'r asedau gwirioneddol sydd wedi eu dal gan y cynllun. Mae'n cynnwys incwm a newidiadau i werth teg ond mae'n net o dreuliau'r cynllun.

EITEMAU ANGHYFFREDIN

Eitemau o bwys, sydd â graddfa fawr o abnormaledd, sy'n deillio o ddigwyddiadau neu drafodion oddi allan i weithgarwch arferol yr awdurdod nad oed disgwyl iddynt ddigwydd eto. Nid ydynt yn cynnwys eitemau eithriadol, nac yn cynnwys eitemau o gyfnod blaenorol dim ond oherwydd eu bod yn gysylltiedig â chyfnod blaenorol.

GWERTH TEG

Gwerth teg unrhyw ased yw'r swm y gellir ei gyfnewid amdano, neu setliad dyled, rhwng partïon gwybodus, parod mewn gwerthiant hyd braich.

PRYDLES ARIANNOL

Prydles sy'n trosglwyddo bron y cyfan o'r risgiau a'r gwobrau sy'n gysylltiedig â bod yn berchen ar ased i'r prydleswr.

OFFERYN ARIANNOL

Unrhyw gontract sy'n peri bod ased ariannol gan y naill endid ac yn peri bod dyled ariannol neu offeryn ecwiti gan y llall. Mae'r term yn cynnwys asedau ariannol a dyledion ariannol, o dderbyniadwyon masnachu (anfonebau dyledus) a thaladwyon masnachu (anfonebau dyladwy) syml hyd at ddeilliadau cymhleth a deilliadau sefydlog.

GWEITHGAREDDAU CYLLIDO

Gweithgareddau sy'n arwain at newidiadau ym maint ac yng nghyfansoddiad y prifswm a dderbyniwyd neu a ad-delir i ddarparwyr cyllid allanol.

BUSNES GWEITHREDOL

Y cysyniad fod y Datganiad Cyfrifon yn cael ei baratoi gan dybio y bydd y Cyngor yn parhau i fodoli'n weithredol yn y dyfodol rhagweladwy.

GRANTIAU LLYWODRAETH

Grantiau gan y llywodraeth tuag at wariant refeniw neu gyfalaf yn gyfnewid am gydymffurfiaeth yn y gorffennol neu yn y dyfodol ag amodau penodol yn ymwneud â gweithgareddau'r Cyngor. Gall y grantiau fod yn benodol i gynllun neilltuol neu gallant fod yn cefnogi gwariant refeniw neu gyfalaf (yn y drefn honno) yr Awdurdod yn gyffredinol.

BUDD-DALIADAU TAI

System o gymorth ariannol i unigolion tuag at rai costau tai penodol a weinyddir gan awdurdodau ac y derbynnir cymhorthdal ar ei gyfer gan Lywodraeth Ganolog.

CYFRIF REFENIW TAI (CRT)

Cyfrif ar wahân i Gronfa'r Cyngor, sy'n cynnwys gwariant ac incwm sy'n deillio o'r ddarpariaeth tai a gynigir gan yr Awdurdod.

AMHARIAD

Gostyngiad yng ngwerth ased anghyfredol nes bod yn is na'r swm sydd i'w gario ar y fantolen. Gall amhariad fod o ganlyniad i dreuliant budd economaidd (amhariad budd economaidd) neu gwymp cyffredinol mewn prisiau.

INCWM

Symiau y mae'r Cyngor yn eu derbyn neu'n disgwyl eu derbyn o unrhyw ffynhonnell, gan gynnwys ffioedd, gwerthiannau a grantiau.

CYFRIF INCWM A GWARIANT

Cyfrif refeniw'r Cyngor sy'n adrodd am gostau net y flwyddyn ar gyfer y swyddogaethau y mae'n gyfrifol amdanynt, ac sy'n dangos sut mae'r costau hynny wedi cael eu hariannu o braeseptau, grantiau ac incwm arall.

ASEDAU ISADEILEDD

Asedau anghyfredol sy'n perthyn i'r Cyngor na ellir eu trosglwyddo na'u gwerthu, na ellir ond adfer gwariant arnynt trwy wneud defnydd parhaus o'r ased a grëwyd. Mae priffyrdd, llwybrau a phontydd yn enghreifftiau.

ASEDAU ANNIRIAETHOL

Ased anariannol adnabyddadwy heb iddo unrhyw sylwedd ffisegol yw ased anniriaethol. Yr asedau anniriaethol y deuir o hyd iddynt amlaf o fewn awdurdodau lleol yw meddalwedd gyfrifiadurol.

COSTAU LLOG (PENSIYNAU)

Mewn cynllun â buddion diffiniedig, y cynnydd disgwyliedig yn ystod y cyfnod yng ngwerth cyfredol rhwymedigaethau'r cynllun oherwydd fod y buddion yn nes o un cyfnod at y setliad.

RHESTRAU EIDDO

Yr eitemau hynny o ddeunyddiau crai ac o gyflenwadau y mae'r Awdurdod wedi eu caffael ac sy'n cael eu dal ganddynt yn y disgwyl y bydd iddynt ddefnydd yn y dyfodol.

GWEITHGAREDDAU BUDDSODDI

Caffael a gwaredu asedau tymor hir a buddsoddiadau eraill nad ydynt wedi eu cynnwys o fewn cyfwerthoedd arian parod.

EIDDO BUDDSODDI

Eiddo sy'n cael ei ddal yn unig er mwyn cael enillion rhenti neu adbrisiant cyfalaf neu'r ddau.

BUDDSODDIADAU (CRONFA BENSIWN)

Gwneir cyfrif o fuddsoddiadau'r Gronfa Bensiwn yn y datganiadau ar gyfer y gronfa honno. Fodd bynnag, mae'n ofynnol hefyd ar i awdurdodau ddatgelu, fel rhan o'r datgeliadau sy'n ymwneud â buddiannau ymddeol, pa gyfran o asedau'r cynllun pensiwn sydd i'w priodoli sy'n gysylltiedig â'u rhwymedigaethau gwaelodol.

PRYDLES

Cytundeb pan fo'r prydleswr yn rhoi'r hawl i'r prydlesai ddefnyddio ased am gyfnod, yn gyfnewid am daliad neu gyfres o daliadau.

DYLED

Dyled yw pan fo taliad yn ddyledus gan y Cyngor i unigolyn neu sefydliad arall.

- Mae dyled gyfredol yn swm a ddaw'n daladwy neu y gellid ei alw i mewn o fewn y cyfnod cyfrifo nesaf, e.e. credydwy'r neu ddyled arian parod.

- Dyled ohiriedig yw swm sydd, trwy drefniant, yn daladwy y tu hwnt i'r flwyddyn nesaf ar ryw adeg yn y dyfodol, neu sydd i'w ad-dalu gyda swm blynyddol dros gyfnod o amser.

MATEROLIAETH

Y cysyniad y dylai'r Datganiad Cyfrifon gynnwys yr holl symiau, y byddai disgwyl iddynt, pe caent eu gadael allan neu eu camddyfynnu, arwain at lurgunio'r datganiadau ariannol a chamarwain defnyddwyr y cyfrifon maes o law.

ISAFSWM DARPARIAETH REFENIW

Yr isafswm y mae'n rhaid codi ar ei gyfer yn y cyfrif refeniw bob blwyddyn er mwyn gallu darparu ar gyfer ad-dalu benthyciadau a symiau eraill sydd wedi cael eu benthycu gan y Cyngor.

CYMHORTHDAL NEGYDDOL

Pe bai'r Cyfrif Cymhorthdal Refeniw Tai yn cynhyrchu canlyniad, sy'n tybio fod incwm y Cyngor yn uwch na'i wariant, byddai sefyllfa o 'Gymhorthdal Negyddol' yn digwydd. Pe digwydd hynny byddai'n rhaid i'r awdurdod dalu swm sy'n gyfwerth â'r gwarged tybiannol, o'i Gyfrif Refeniw Tai i'r Llywodraeth.

GWERTH LLYFR NET

Y swm a nodir ar gyfer asedau anghyfredol yn y fantolen, h.y. eu costau hanesyddol neu eu gwerth presennol llai y symiau cronus a roddir ar gyfer dibrisiant ac amhariad.

COSTAU HEB EU DOSBARTHU

Gorbenion yw'r rhain nad oes unrhyw ddefnyddiwr yn cael budd ohonynt bellach ac felly ni chânt eu dosrannu i wasanaethau.

ARDRETHI ANNOMESTIG

Ardoll ar fusnesau yw Ardreth Annomestig, sy'n seiliedig ar gyfradd genedlaethol yn y bunt, a osodwyd gan y llywodraeth a'i lluosu â gwerth trethiannol asesedig yr eiddo y maent yn ei feddiannu. Fe'i chesglir gan y Cyngor ar ran llywodraeth ganolog ac yna caiff ei hailddosbarthu i gefnogi costau gwasanaethau.

GWEITHGAREDDAU GWEITHREDOL

Gweithgareddau'r Cyngor nad ydynt yn weithgareddau buddsoddi nac ariannu.

PRYDLES WEITHREDOL

Prydles pan fo perchnogaeth yr ased anghyfredol yn aros gyda'r prydleswr.

COSTAU GWASANAETH BLAENOROL (PENSIYNAU)

Mewn cynllun pensiwn â buddion diffiniedig, y cynnydd yng ngwerth presennol rhwymedigaethau'r cynllun pensiwn mewn perthynas â gwasanaeth gweithiwr mewn cyfnodau blaenorol sy'n codi yn y cyfnod presennol o ganlyniad i gyflwyno neu wella buddiannau ymddeol.

RHWYMEDIGAETHAU'R CYNLLUN PENSIWN

Rhwymedigaethau cynllun pensiwn â buddion diffiniedig ar gyfer treuliau sy'n ddyledus ar ôl dyddiad y prisiant. Mae rhwymedigaethau'r cynllun sydd wedi eu mesur yn defnyddio'r dull rhagamcanu unedau yn adlewyrchu'r buddiannau y mae'r cyflogwr wedi ymrwymo i'w darparu am wasanaeth hyd at ddyddiad y prisiad.

PRAESEPT

Yr ardoll y bydd awdurdodau praeseptio yn ei chodi ar awdurdodau bilio, sy'n ei gwneud yn ofynnol ar i'r olaf gasglu incwm gan drethdalwyr y cyngor ar eu rhan.

ADDASIAD BLWYDDYN FLAENOROL

Addasiadau materol sy'n ymwneud â blynyddoedd blaenorol sy'n deillio o newidiadau mewn polisiâu cyfrifo neu o gywiro gwallau sylfaenol. Nid yw hyn yn cynnwys cywiriadau neu addasiadau dro ar ôl tro i'r rhagamcanion cyfrifo yn y blynyddoedd blaenorol.

CYNLLUN ARIANNU PREIFAT(PFI)

Yn nodweddiadol, mae trefniadau PFI yn cynnwys endid sector preifat yn adeiladu neu'n gwella eiddo sy'n cael ei ddefnyddio i ddarparu gwasanaeth cyhoeddus, a gweithredu a chynnal yr eiddo hwnnw am gyfnod amser penodol ar ran y corff

sector cyhoeddus. Bydd y corff sector cyhoeddus yn talu am gael defnyddio'r asedau a'r gwasanaethau cysylltiedig dros gyfnod y trefniant trwy daliad unedol.

DULL RHAGAMCANU UNEDAU

Dull prisio buddion cronedig lle bydd y rhwymedigaethau cynllun pensiwn yn darparu ar gyfer rhagamcan enillion. Y buddion cronedig yw'r buddion ar gyfer gwasanaeth hyd at bwynt penodol mewn amser, dim ots a oes hawliau personol neu beidio.

DARPARIAETH

Swm sy'n cael ei roi i un ochr yn y cyfrifon ar gyfer rhwymedigaethau neu golledion i'r dyfodol sy'n debygol neu'n debygol iawn o ddigwydd, ond mae'r symiau neu'r dyddiadau y byddant yn digwydd yn ansicr.

PARTNERIAETHAU PREIFAT CYHOEDDUS (PPC)

Menter ar y cyd lle bydd partner sector preifat yn cytuno i roi gwasanaethau i, neu ar ran sefydliad sector cyhoeddus. Mae Cynllun Ariannu Preifat yn fath o PPC.

BWRDD BENTHYCA GWAITH CYHOEDDUS (PWLB)

Asiantaeth Llywodraeth Ganolog sy'n darparu benthyciadau am un flwyddyn a mwy i awdurdodau ar gyfraddau llog sydd ddim ond ychydig yn uwch na'r cyfraddau llog y gall y llywodraeth ei hun eu benthycu.

GWERTH TRETHADWY

Gwerth rhent tybiedig blynyddol yr eiddo, sy'n cael ei ddefnyddio i bwrpasau ardrethi annomestig.

PARTION CYSYLLTIEDIG

Credir bod partïon yn gysylltiedig os oes gan un parti y gallu i reoli'r parti arall neu ddylanwadu yn sylweddol ar y parti arall wrth wneud penderfyniadau ariannol neu weithredol.

TRAFODION PARTION CYSYLLTIEDIG

Mae'r Côt Ymarfer ar gyfer Cadw Cyfrifon Awdurdodau Lleol yn ei gwneud yn ofynnol i ddatgelu unrhyw drafodion pwysig rhwng yr Awdurdod a phartïon cysylltiedig i sicrhau bod budd-ddeiliaid yn ymwybodol pan fydd y trafodion hyn yn digwydd a swm a goblygiadau hynny.

TÂL

Bydd pob swm sy'n cael ei dalu neu ei dderbyn gan weithiwr a symiau sy'n ddyledus trwy lwfansau treuliau (os yw'r symiau hynny yn berthnasol i dreth incwm y DU) a gwerth ariannol unrhyw fuddiannau sy'n cael eu derbyn, ac eithrio mewn arian parod.

CRONFEYDD WRTH GEFN

Croniant arian dros ben, diffyg ariannol a neilltuad arian dros y blynyddoedd diwethaf. Mae cronfeydd refeniw wrth gefn ar gael a gellir eu gwario neu eu clustnodi ar ddisgresiwn y Cyngor. Ni ellir defnyddio rhai cronfeydd cyfalaf fel y Gronfa Adbrisio Wrth Gefn i dalu'r gwariant presennol.

GWERTH GWEDDILLIOL

Gwerth gwiredadwy net yr ased ar ddiwedd ei fywyd defnyddiol.

BUDDION YMDDEOL

Pob mathau o ystyriaeth sy'n cael ei roi gan gyflogwr i'w cyfnewid am wasanaethau gan y gweithwyr sy'n daladwy ar ôl cwblhau'r cyflogaeth.

GWARIANT REFENIW

Gwariant darparu gwasanaethau o ddydd i ddydd.

GWARIANT REFENIW A ARIENNIR O GYFALAF TRWY STATUD (REFCUS)

Gwariant y gellir ei ddosbarthu fel arian cyfalaf i bwrpasau ariannu pan nad yw'n arwain at nodi gwariant ar y Fantolen fel ased anghyfredol. Mae hyn i'w alluogi i

gael ei ariannu o adnoddau cyfalaf. Enghreifftiau o REFCUS yw grantiau o natur cyfalaf i sefydliadau gwirfoddol.

GRANT CYNNAL REFENIW

Grant a dalwyd gan y Lywodraeth Ganolog i awdurdodau, sy'n cyfrannu at gost cyffredinol eu gwasanaethau.

TREFNIANT CONSESIWN GWASANAETH

Mae cytundeb consesiwn gwasanaeth yn gyffredinol yn golygu y bydd y rhoddwr (corff sector cyhoeddus fel arfer) yn cyfleu i'r gweithredwr (endid sector preifat fel arfer), am gyfnod y consesiwn, yr hawl i ddarparu gwasanaethau sy'n rhoi mynediad i'r cyhoedd i gyfleusterau economaidd a chymdeithasol mawr.

BENTHYCIAD MEDDAL

Benthyciad a wnaed yn ddi-log neu ar gyfradd is na chyfradd y farchnad, fel arfer oherwydd rhesymau polisi. Bydd benthyciadau o'r fath yn aml yn cael eu rhoi i unigolion neu sefydliadau y mae'r Cyngor yn credu sy'n dod â budd i'r boblogaeth leol.

BENTHYCA DROS DRO

Arian sy'n cael ei fenthyg am gyfnod o lai na blwyddyn.

CRONFA YMDDIRIEDOLAETH

Arian sy'n cael ei weinyddu gan yr Awdurdod ar gyfer pwrpasau fel gwobrau, elusennau, prosiectau penodol, ac ar ran plant dan oed.

BYWYD ECONOMAIDD DEFNYDDIOL (UEL)

Y cyfnod lle bydd y Cyngor yn cael budd o ddefnyddio ased anghyfredol.

GWAITH AR Y GWEILL

Cost gwaith a wnaed ar brosiect anghyflawn ar dyddiad y fantolen, ac y dylid rhoi cyfrif amdano.